

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı

**TÜRKÇE VE İNGİLİZCENİN YABANCI DİL OLARAK
ÖĞRETİLMESİNDE KULLANILAN İKİ SERİ KİTABIN SÖZCÜK
ÖĞRETİMİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI**

Nadide Güher ERER

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2011

**TÜRKÇE VE İNGİLİZCENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİLMESİNDE
KULLANILAN İKİ SERİ KİTABIN SÖZCÜK ÖĞRETİMİ AÇISINDAN
KARŞILAŞTIRILMASI**

Nadide Güher ERER

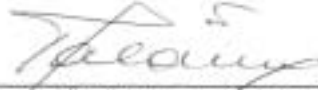
Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2011

KABUL ve ONAY

Nadide Güher ERER tarafından hazırlanan "Türkçe ve İngilizcenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan İki Seri Kitabın Sözcük Öğretimi Açısından Karşılaştırılması" başlıklı bu çalışma, 21.06.2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

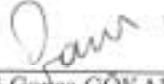
Prof.Dr.Nalan BÜYÜKKANTARÇIOĞLU (Başkan)

Prof.Dr. Abide DOĞAN (Danışman)

Prof.Dr. Ülku ÇELİK ŞAVK

Doç.Dr. G.Gonca GÖKALP ALPASLAN

Doç.Dr. Figen GÜNER DİLEK

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof.Dr. Ülku ÇELİK ŞAVK
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

14 Temmuz 2011

Nadide Güher ERER

Sevgili Anneme

ÖZET

ERER, Nadide Güher. *Türkçe ve İngilizcenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan İki Seri Kitabın Sözcük Öğretimi Açısından Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011.

“Türkçe ve İngilizcenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan İki Seri Kitabın Sözcük Öğretimi Açısından Karşılaştırılması” adlı tez çalışmasında, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde hazırlanacak dil öğretim kitaplarına bir katkı sağlayabilmek amacı ile sözcük öğretiminin nasıl ele alınabileceği incelenmeye çalışılmıştır. Bu inceleme için karşılaştırma yöntemi kullanılmıştır. Karşılaştırma için seçilen kitaplar *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* ve *New English File* serileridir. Bu seriler sözcük öğretimi açısından karşılaştırılırken, söz konusu seriler sahip oldukları görsel ve işitsel kaynaklar, Avrupa Dil Portfolyosuna uygunluk, sözcük öğretiminin ele alınışı olmak üzere üç ana başlık altında ele alınmıştır.

Çalışmanın sonunda her iki seride yer alan sözcük çalışma biçimleri tablo haline getirilmiştir. Bu tablo incelendiğinde *New English File* serisinin *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* serisine göre sözcük çalışmalarının daha çok çeşitli olduğu gözlenmektedir. *New English File* serisinde dil bilgisi ve sözcük öğretimi arasında belli bir denge söz konusu iken *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* serisinde bu dengenin dil bilgisi lehine bozulduğu gözlenmiştir. Ayrıca yabancı dil öğretim kitapları hazırlanırken, öğrenci kitabı ve alıştırma kitabının yanı sıra öğretmen kitabının da olmasının önemi üzerinde durulmuştur. Aynı şekilde internet ortamının imkanlarından faydalanmanın gerekliliği de belirtilmiştir. Yabancı dil öğretimine yönelik olarak hazırlanacak kitaplarda otantik materyal kullanımı, strateji eğitime yer verilmesinin önemi de çalışmanın bulguları arasında yer almaktadır.

Anahtar Sözcükler: Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, sözcük öğretimi, *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe*, *New English File*.

ABSTRACT

ERER, Nadide Güher. *The Comparison of two Coursebooks on Teaching Turkish and English as Foreign Languages on the Basis of Vocabulary Instruction*, Master's Thesis, Ankara, 2011.

In the thesis which is entitled as “The Comparison of two Coursebooks on Teaching Turkish and English as Foreign Languages on the Basis of Vocabulary Instruction”, it has been attempted to look into how vocabulary teaching should be in order to help contribute future coursebooks for teaching Turkish as a foreign language. The method of comparison is used for the research. The coursebooks that are chosen for the study are *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* and *New English File*. The comparison in terms of vocabulary teaching is carried out under three headings: Visual and audial materials, the compatibility to the Common European Framework and how vocabulary teaching is carried out.

At the end of the study the types of vocabulary exercises in the coursebooks are shown in a table. The table shows that *New English File* has more variety in terms of vocabulary teaching exercises compared to *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe*. While there is a certain balance between the teaching of grammar and vocabulary in *New English File*, in *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* the emphasis is on teaching grammar. In the study the importance of having a teacher's book as well as student's book and workbook in coursebook preparation is emphasized. Making use of internet is also stressed. In the preparation of coursebooks for foreign language teaching the importance of using authentic materials, strategy training are among the findings of the study.

Key Words: Teaching Turkish as a foreign language, teaching vocabulary, *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe*, *New English File*.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar	ix
ÖNSÖZ	x
GİRİŞ	1
1. ANADİL VE KÜLTÜR	1
2. TÜRKÇENİN SÖZVARLIĞI	1
3. YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	4
3.1. CUMHURİYET ÖNCESİ DÖNEM.....	4
3.2. CUMHURİYET DÖNEMİ.....	8
3.2.1. Başlangıç Dönemi (1960-1980).....	10
3.2.2. Orta Dönem (1980-2000).....	12
3.2.3. Yeni Dönem (2000-).....	15
I. BÖLÜM	19
1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE ARAŞTIRMALAR	19
1.1. YABANCI DİL EĞİTİMİNİN TARİHÇESİ.....	19
1.2. SÖZCÜK ÖĞRETİMİ.....	26
1.3. DERLEM ÇALIŞMALARI.....	31
1.4. OTANTİK MALZEME.....	33
1.5. STRATEJİ EĞİTİMİ.....	35
1.6. SÖZLÜK KULLANIMI.....	39
II. BÖLÜM	44
1. İKİ SERİ KİTABIN KARŞILAŞTIRILMASINDA GÖZ ÖNÜNE ALINACAK ÖLÇÜTLER	44
1.1. SERİYİ OLUŞTURAN GÖRSEL VE İŞİTSEL KAYNAKLAR.....	45
1.1.1. <i>Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe</i> Serisini Oluşturan Görsel ve İşitsel Kaynaklar.....	45
1.1.1.1. Öğrenci Kitabı.....	45
1.1.1.1.1. <i>Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1</i>	45
1.1.1.1.2. <i>Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 2</i>	46
1.1.1.2. Alıştırma Kitabı.....	47
1.1.1.3. Ek Materyal.....	48

1.1.1.3.1. <i>Yabancılar İçin Türkçe Dilbilgisi</i>	48
1.1.1.3.2. <i>Yabancılar İçin Türkçe Seviye Belirleme Sınavları</i>	49
1.1.1.3.3. <i>Yabancılar İçin Türkçe Yeterlik Sınavları</i>	49
1.1.1.4. Öğretmen Kitabı.....	50
1.1.1.5. Ses ve Görüntü Bantları	50
1.1.1.6. İnternet Erişimi	50
1.1.2. <i>New English File</i> Serisini Oluşturan Görsel ve İşitsel Kaynaklar	51
1.1.2.1. Öğrenci Kitabı.....	51
1.1.2.1.1. Başlangıç Düzeyi Öğrenci Kitabı.....	52
1.1.2.1.2. Temel Düzeyi Öğrenci Kitabı	52
1.1.2.1.3. Orta Altı Düzey Öğrenci Kitabı	53
1.1.2.1.4. Orta Düzey Öğrenci Kitabı	53
1.1.2.1.5. Orta Üstü Düzey Öğrenci Kitabı.....	53
1.1.2.1.6. İleri Düzey Öğrenci Kitabı.....	54
1.1.2.2. Alıştırma Kitabı	54
1.1.2.3. Öğretmen Kitabı.....	55
1.1.2.4. Ses ve Görüntü Bantları	56
1.1.2.5. İnternet Erişimi	57
1.2. AVRUPA DİL PORTFOLYOSUNA UYGUNLUK.....	57
1.2.1. <i>Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe</i> Serisinin Avrupa Dil Portfolyosuna Uygunluğu	60
1.2.2. <i>New English File</i> Serisinin Avrupa Dil Portfolyosuna Uygunluğu	60
1.3. SÖZCÜK ÖĞRETİMİ	61
1.3.1. <i>Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe</i> Serisinin Sözcük Öğretimi	61
1.3.1.1 Sözcük Seçiminin Dayandığı Ölçütler	61
1.3.1.2. Sözcük Öğretimini Ele Alınışı	62
1.3.1.2.1. Eşleştirme... ..	62
1.3.1.2.2. Boşluk Doldurma	63
1.3.1.2.3. Sınıflandırma.....	64
1.3.1.2.4. Sözcüklerin Zıt/Eş Anlamlılarını Bulma	64
1.3.1.2.5. Sözcük Türetme	65
1.3.1.2.6. Sesletim ve Sözcük Çalışması.....	65
1.3.1.2.7. Verilen Sözcükler İçin Tanım Yazma	65
1.3.1.2.8. Verilen Sözcüklerle Cümle Yazma	66
1.3.1.2.9. Bulmaca	66
1.3.1.2.10. Atasözleri ve Deyimler Üzerine Çalışma	67
1.3.1.2.11. Karıştırılan Sözcükler Üzerine Çalışma	68
1.3.1.3. Sözcük Öğretimine Yönelik Strateji Eğitimi	69
1.3.1.4. Otantik Materyallerin Sözcük Öğretimine Katkısı.....	69

1.3.2. <i>New English File</i> Serisinin Sözcük Öğretimi.....	70
1.3.2.1. Sözcük Seçiminin Dayandığı Ölçütler	70
1.3.2.2. Sözcük Öğretiminin Ele Alınışı	70
1.3.2.2.1. Eşleştirme.....	70
1.3.2.2.2. Boşluk Doldurma	73
1.3.2.2.3. Sınıflandırma.....	74
1.3.2.2.4. Sıralama	75
1.3.2.2.5. Sözcüklerin Zıt/Eş Anlamlılarını Bulma	75
1.3.2.2.6. Verilen Sözcükler İçin Tanım Yazma	76
1.3.2.2.7. Sözcük Türetme	76
1.3.2.2.8. Verilen Tanımdan Sözcük Bulma	77
1.3.2.2.9. Karıştırılan Sözcükler Üzerine Çalışma	78
1.3.2.2.10. Deyimler Üzerine Çalışma.....	79
1.3.2.2.11. Sözlükçe Kullanımı	82
1.3.2.2.12. Metin Düzeyinde Sözcük Çalışması.....	83
1.3.2.2.13. Sesletim ve Sözcük Çalışması.....	84
1.3.2.2.14. Kişisel Bağlam Oluşturma	85
1.3.2.2.15. Dinleme ve Sözcük Çalışması.....	87
1.3.2.2.16. Okuma ve Sözcük Çalışması	88
1.3.2.2.17. Konuşma ve Sözcük Çalışması	88
1.3.2.2.18. Yazma ve Sözcük Çalışması	89
1.3.2.3. Sözcük Öğretimine Yönelik Strateji Eğitimi	91
1.3.2.4. Otantik Materyallerin Sözcük Öğretimine Katkısı	95
SONUÇ	97
KAYNAKÇA	105
Ekler	111
Ek 1	111
Ek 2	120
Ek 3	137
Ek 4	144
ÖZGEÇMİŞ	153

TABLolar

Tablo 1. İki Seri Kitabın Sözcük Öğretiminin Karşılaştırılması.....	101
---	-----

ÖNSÖZ

Günümüzde İngilizce uluslar arası iletişimde ortak bir dil olarak kullanılmaktadır. Bu yüzden de İngilizcenin yabancı dil olarak öğretimine hem dünyada hem de Türkiye’de büyük önem verilmektedir. İngilizcenin bu konumundan dolayı dünya genelindeki araştırmacılar tarafından İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesine yönelik birçok araştırma yapılmakta, her geçen gün İngilizcenin yeni dil öğretim kitapları piyasaya sürülmektedir.

Dünyadaki farklı coğrafyalar üzerinde iki yüz milyonu aşkın insan tarafından ana dil olarak konuşulan Türkçenin ise yabancı dil olarak öğretimine gereken önem verilmemiştir. Fakat son yıllarda bu durum olumlu yönde değişmeye başlamış ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi önem kazanmıştır. Bu artışta, Türkiye’nin diğer ülkelerle olan sosyal ve ekonomik ilişkileri ve jeopolitik konumu önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de birçok kitap piyasaya çıkmaktadır.

İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesinde yıllardır süren çalışmalar büyük ölçüde tecrübe ve birikim sağlamıştır. Ancak Türkçenin yabancı dil olarak öğretimindeki çalışmalar İngilizceye nazaran daha azdır. Bu sebeple İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesinde gerek girdiğim dersler, gerek kullandığım kitaplar ve okuduğum çalışmalar açısından kazandığım birikimlerin Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesine ışık tutmasını ve bu alanın daha da gelişmesini amaçlıyorum.

Bu çalışmada izlenen yöntem İngilizce ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlanan iki seri kitabı sözcük öğretimi yönünden karşılaştırmaya dayanmaktadır. Çalışma yabancı dil öğretiminde ihmal edildiğine inandığım sözcük öğretimi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Sözcük öğretimi açısından Türkçenin ve İngilizcenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine bir karşılaştırma yapabilmek için her iki dilin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan iki seri dil öğretim kitabını karşılaştırılmaya çalışılmıştır. Bu seri kitaplardan İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan Oxford Üniversitesi Yayınları tarafından yayımlanan *New English File* serisi tercih edilmiştir.

New English File serisi Avrupa Dil Portfolyosuna uygun olarak yazılan ilk kitaplar arasında yer almaktadır. Sözcük öğretimi açısından bu alandaki gelişmeleri büyük ölçüde takip eden zengin bir alt yapıya sahiptir ve ülkemizde İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde yaygın olarak kullanılmaktadır. Ayrıca bu seriyi Hacettepe Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Modern Diller Birimi ve İngilizce Hazırlık Biriminde İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanmam söz konusu serinin tercih edilmesinde önemli rol oynamıştır. Diğer yandan, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kullanılan kaynaklar arasından son yıllarda yayımlanan kitaplar içinden Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (Tömer) *Yabancılar İçin Türkçe* serisi tercih edilmiştir. Bu tercihte genel olarak akademik çalışmaların *Ankara Tömer Hitit* serisi üzerinde yoğunlaşırken, *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* serisi üzerinde akademik bir çalışma yapılmamış olması önemli rol oynamıştır.

Çalışmanın girişinde ana dil ve kültür arasındaki ilişki ve Türkçenin söz varlığı üzerinde durulmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, sadece yabancılar Türkçeyi öğretmeyi değil, aynı zamanda yurt dışında yaşayan ve Türkçe bilmeyen Türkleri de kapsadığı için bu konuya da değinilmiştir. Yabancılar Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimi Cumhuriyet öncesi dönem ve Cumhuriyet dönemi olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir. Cumhuriyet dönemi kendi içinde başlangıç, orta ve yeni dönem olmak üzere üç kısım olarak ele alınmaktadır. Cumhuriyet döneminde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi incelenirken söz konusu dönemlerde Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kullanılan kitaplar da genel hatları ile incelenmektedir. Çalışmamda kullandığım *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* serisi yeni dönem olarak adlandırdığımız dönemde piyasaya çıkan kitaplar arasında yer almaktadır. Birinci bölümde kuramsal çerçeve belirlenmektedir. Bu bağlamda, yabancı dil eğitiminin Batıdaki gelişimi tarihsel olarak incelenmektedir. Batıdaki gelişmeler İngilizcenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine odaklanmaktadır. Batıdaki yabancı dil eğitimi ile ilgili gelişmelerin Türkiye’de Türkçenin yabancı dil olarak öğretimini nasıl etkilediği de ele alınmaktadır. Genel çerçeve belirlendikten sonra, sözcük öğretimi ile ilgili yapılan çalışmalar üzerinde durulmakta, Batıda ve Türkiye’deki derlem çalışmaları hakkında bilgi verilmektedir. Sözcük öğretimi açısından otantik malzeme kullanımının

önemi belirtilmekte, öğrencilerin öğretmen kontrolü olmaksızın öğrenmeye devam edebilmeleri için strateji ve sözlük kullanımının gerekliliği üzerinde durulmaktadır. Türk dilinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için hazırlanan öğrenci sözlükleri bulunmadığı için bu yönde hazırlanan bir proje çalışması sunulmakta ve ayrıca Türkçede sık kullanılan fiillerin çekimlerini içeren iki dilli bir sözlük çalışmasına da yer verilmektedir. İkinci bölümde, *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* ve *New English File* serileri sözcük öğretimi temelinde karşılaştırılmaktadır. Çalışma sürdürülürken *New English File* serisinin ileri düzey kitabı Türkiye’de bulunmamaktaydı. Çalışmanın son aşamalarında *New English File*’ın ileri düzeyine ait olan öğrenci kitabı, öğretmen kitabı, alıştırma kitabı ile ses ve görüntü kayıtları yurt dışından getirtilerek çalışmaya dahil edilmiştir.

Bu çalışmayı gerçekleştirmemde büyük emeği olan hocam Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı Prof. Dr. Abide Doğan, Yabancı Diller Yüksek Okulu Müdürü Prof. Dr. Nalan Büyükkantarcıoğlu, Türkiyat Araştırmaları Enstitü Müdürü Prof. Dr. Ülkü Çelik Şavk, Türkiyat Araştırmaları Ana Bilim Dalı Başkanı Doç. Dr. G. Gonca Gökalp Alpaslan, Hüdil Türkçe Okutmanı Reşide Gürsu, Gazi Üniversitesi Tömer öğretim elemanları ve Hacettepe Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu Modern Diller Birimindeki meslektaşlarıma teşekkür ederim. Ayrıca çalışma süresi boyunca bana gösterdikleri anlayış nedeni ile annem Av. Sebahat Erer ve ağabeyim Maden Müh. Nail Ömer Erer’e sonsuz teşekkürler.

GİRİŞ

1. ANA DİL VE KÜLTÜR

Bir milletin dili, o milletin tarih sahnesinde varlığını sürdürebilmesindeki en önemli unsurlardan biridir. Ana dil ile milli şuur arasındaki bağı, Doğan Aksan'ın (1997) ana dil tanımında açık bir şekilde görürüz: “Ana dili, başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden, daha sonra da ilişkili bulunan çevrelerden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dildir.” Aksan'ın tanımından da anlaşılacağı gibi, ana dili dünya algımızı bilinçaltı düzeyinde şekillendiren, ulus olmamızı sağlayan bir değerdir.

Dil ve kültür ayrılmaz bir bütündür. Dil ve kültür ilişkisini Aksan'ın ifadesinde kolaylıkla görmekteyiz. Aksan'a göre, “Bir dil, onu konuşan ulusun yaşayış biçiminin, en geniş anlamda kültürünün, dünya görüşünün, tarih boyunca geçirdiği çeşitli evrelerin ve başka toplumlarla kurduğu ilişkilerin yansıtıcısıdır” (Aksan, 2003:14). Dil ve kültür ilişkisini göz önüne alırsak, Türk dilini öğretirken, aynı zamanda kültürümüzü de yabancılara tanıtmış oluruz.

2. TÜRKÇENİN SÖZ VARLIĞI

Türkçe köklü bir geçmişe sahip, morfolojik ve söz dağarcığı bakımından çok zengin bir dildir. Son derece sağlam bir düzene sahip olan yapısını, Jean Deny “iç bünyesi billurdan yapılmış bir arı kovanı”na benzetmiştir (1921:11-2). Öncelikle Türkçenin morfolojik yapı bakımından zenginliğini ele alalım. Eklemeli bir dil olan Türkçe, sözcük türetme bakımından çok zengindir. Kök veya gövdeye yapım eki getirilerek yeni bir sözcük elde edilirken, çekim eki getirildiğinde cümle içinde sözcükler arasında bağ kurulmuş olur. Türkçe bu özelliği ile hem söz varlığı açısından çok zengin bir dil hem de dayandığı sağlam ek ve kök ilişkisi nedeni ile saydam bir dildir. Herhangi bir sözcüğün kökünün anlamı bilindiği takdirde anlamını tahmin etmek çok kolaydır.

Türkçeyi söz dağarcığı açısından ele aldığımızda, deyimler, atasözleri, benzetmeler ve birçok dilde bulunmayan ikilemeler ile çok güçlü bir anlatım dili olma özelliğine sahip olduğunu görürüz.

Söz varlığının zenginliğinden bahsederken neden bahsettiğimizin daha net anlaşılması için söz varlığının tanımını yapmak yerinde olacaktır. TDK Türkçe Sözlük'te (2005) söz varlığını 'söz dağarcığı', "bir dilde kullanılan veya bir kimsenin bildiği, kullandığı sözlerin bütünü, söz varlığı, vokabüler, kelime hazinesi" olarak açıklanmaktadır. Kurudayıoğlu (2006), dil söz konusu olduğu zaman söz varlığı veya dağarcığı terimlerini, kişi veya belli bir topluluktan söz edilirken ise kelime hazinesi teriminin kullanılmasını önermektedir.

Genel olarak ele alındığında, dillerin sözcük varlıklarının çok yüksek olduğunu görürüz. Örneğin, Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanan Türkçe Sözlük'ün onuncu baskısı yüz binin üzerinde söz varlığı içermektedir. Bir dili ana dili olarak konuşan bir kişinin dahi bu sözcüklerin hepsini bilmesi imkansızdır. Sözcük dağarcığı, zaman içinde gelişmeyle birlikte, kişilerin eğitim düzeyleri gibi birçok değişken de sözcük bilgisini etkilemektedir.

Bir dilin söz varlığı anlam yönünden incelendiğinde bize söz konusu dilin dünyayı nasıl algıladığı hakkında ipucu verecektir. Dildeki benzetmeler, aktarmalar, deyim ve atasözlerinde söz konusu dilin niteliği hakkında bilgi sahibi oluruz. Aksan'a (2003) göre, on yedinci yüzyıldan yirminci yüzyıla kadar geçen süre içinde Türkçenin anlam yönünden incelendiği çalışmalara pek fazla yer verilmemiştir. Aksan'ın (2003) Türkçenin anlam yapısı üzerinde yaptığı incelemenin temel sonuçlarını şu şekilde özetleyebiliriz:

- 1) Türkçe somut anlatım dilidir.
- 2) Türkçe benzetmelerin kullanımı ile güçlü bir anlatımın sağlandığı bir dildir.
- 3) Türkçe ayrıntılı bir anlatım dilidir.
- 4) Türkçe ikileme kullanımı ile müzikalite kazanmış bir dildir.

Türkçe anlatım yönünden son derece güçlü bir yapıya sahiptir. Bu özelliğinde benzetmelerin ve ikilemelerin kullanımı önemli bir yer tutmaktadır. Aksan (2002) Türkçe sözcük varlığını incelediği çalışmasında, ikilemelerin Türkçeye diğer dillerde görülmeyen bir ifade gücü kattığını belirtmektedir. İkilemeleri, eşanlamlı adların kullanımı (eksik gedik, kol kanat, dağ tepe), aynı sözcüğün yinelenmesi (salkım salkım, sıra sıra, didik didik), aynı sözcüğün yakın seslere sahip bir başka sözcükle birlikte kullanımı (para mara, tek tük, çoluk çocuk), karşıt anlamlı sözcüklerin kullanımı (dip doruk, dost düşman, güle ağlaya, bata çıka) yolu ile oluşturmak mümkündür.

Aksan, Türkçenin söz varlığının temel niteliklerini yedi başlık altında toplamıştır:

- 1) Türkçenin yapısından gelen güçlü türetme ve birleştirme yeteneği, ona somut ve soyut, çeşitli kavramları kolaylıkla oluşturma, ayrıntılara inen bir kavramlaştırma gücü vermiştir. Bu güç, en eski kaynaklarımız olan Köktürk metinlerinden bugüne, hiç eksilmeden süregelmiştir.
- 2) Türkler, değişik toplumlarla kurdukları ilişkiler sırasında yabancı etkiye büyük ölçüde kapılarını açmış, çoğu zaman yabancı öğeleri kendi öz sözcüklerine yeğlemişlerdir. Bunun sonucunda birçok yerli öğenin kaybolup unutulması yabancıların yerleştiği görülmüştür.
- 3) Kavramlaştırma sırasında Türkçe en çok somut nesnelere, doğaya dayanmakta, böylece kavramları daha canlı olarak dile getirmektedir.
- 4) Türkçede ikilemelerin kullanılışı, anlatıma güç veren bir yol olarak çok yaygındır. Bu nitelik ona, tek tek sözcüklerin yanı sıra ayrı bir “kalıplaşmış öğelerden oluşmuş sözcük varlığı” kazandırmıştır. Eşanlamlılarla kurulmuş ikilemelerin unutulmuş öğeleri ikilemelerde yaşamlarını sürdürmektedir.
- 5) Daha Köktürkçe döneminde Türkçe sözcüklerin geniş bir çokanlamlılık gösterdikleri göze çarpmakta, bu durum, dilin bir yazı dili olarak çok daha eskilere uzandığına tanıklık etmektedir.
- 6) En eski belgelerde bile eşanlamlıların sayıca çokluğu dikkati çekmekte, asıl ilginç olan, bunların bir bölümünü, birbirine anlamca çok yakın eşanlamlılar oluşturmaktadır.
- 7) Bugün Türkiye Türkçesi yazı dilinde unutulmuş, yitirilmiş birçok öğe - başka dillerde de benzerleri görüldüğü gibi- Türkçenin değişik lehçelerinde ve bugünkü Anadolu ağızlarında yaşamlarını sürdürmektedir. (Aksan 1996:43-4)

3. YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Ana dil insan hayatında çok önemli bir yer tutmaktadır. Dünyayı nasıl algıladığımızı konuştuğumuz ana dil belirlemektedir. Bu yüzden de toplumların kültürlerinin şekillenmesinde ana dil çok önemli bir rol oynar. Fakat ana dile vakfedilen bu öneme rağmen, Türkçenin tarihsel sürecini incelediğimizde, ana dilimize her zaman gerekli önemin verilmediğini görmekteyiz. Türkçenin önce Arapça ve Farsçanın, daha sonraları Tanzimat döneminden itibaren Fransızcanın ve bugün ise İngilizcenin tesiri altında kaldığını görüyoruz. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin tarihsel gelişimini, Cumhuriyet öncesi dönem ve Cumhuriyet dönemi olmak üzere iki kısma ayırabiliriz:

3.1. CUMHURİYET ÖNCESİ DÖNEM

Geniş bir coğrafya üzerinde konuşulan Türkçe, farklı devirlerde farklı dillerin etkisi altında kalmıştır. İslamiyet'in kabulü ile Arapçanın, Fars edebiyatına duyulan ilgi sonucu Farsçanın, Tanzimat'tan bu yana da önce Fransızcanın ve 1950'li yıllardan sonra ise İngilizcenin etki alanına girmiştir. Özellikle on dördüncü yüzyılda Türkçe konuşmanın ayıp sayıldığından hareket edersek, Türkçenin değil yabancı dil olarak öğretilmesi, ana dil olarak bile Türkçeye gereken hassasiyetin gösterilmediği açıktır.

Arapçanın Türkçe üzerindeki yoğun tesiri, on birinci yüzyılda Kaşgarlı Mahmud'u *Divan-ı Lügat-it Türk*'ü yazmaya iten nedenlerden biri olmuştur. Ercilasun'un (2005) belirttiği gibi, Karahanlılar döneminde Türkçe, Farsça ve Arapçanın yoğun nüfuzu altındaydı. Farsça ve Arapçanın Türkçe üzerindeki tesirlerinin yoğunlaştığı bir dönemde, Kaşgarlı Mahmud eserinin önsözünde Araplara Türkçe öğrenmelerini tavsiye etmektedir; çünkü 'Türklerin, en az geçmişleri kadar büyük geleceği olacaktır'(Atalay, 1986). 13 Mayıs 1277 tarihinde ise Karamanoğlu Mehmed Bey, " Bugünden geru divanda, dergahta, bargâhta, mecliste ve meydanda Türkçeden başka dil kullanılmayacaktır" buyruğu ile Türkçeye verdiği önemi göstermiştir. Fakat Selçuklu

ve Osmanlılarda Arapça ve Farsçaya verilen önemin giderek artması Türkçeyi geri plana itmiştir. Kaşgarlı Mahmud'un Türkçeyi koruma yolundaki gayretleri ve Karamanoğlu Mehmed Beyin gösterdiği hassasiyete rağmen, on üçüncü yüzyılda bilim dili Arapça, edebiyat dili Farsça olmuştur. On dördüncü yüzyılda Aşık Paşa, *Garipname* adlı eserinde Türkçenin geri plana itilmesine tepki göstererek;

Türk diline kimseler bakmaz idi
Türlere her giz gönül akmaz idi

Türk dahi bilmez idi bu dilleri
İnce yolu ol ulu menzilleri

Bu Garibname ilen geldi dile
Kim bu dil ehli dahi ma'nâ bile

Türk dilinde ya'ni ma'nâ bulalar
Türk vü Tacik cümle yoldaş olalar.

Yol içinde birbirini yirmeye
Dile bakup na'niyi hoş görmeye

Tâ ki mahrum kalmaya Türkler dahi
Türk dilinde anlayalar ol Hak'ı.
(Noyan, 1998:21)

diyerek Türk diline gereken özenin gösterilmemesinden şikayet etmektedir. On beşinci yüzyılda, Türkçenin içinde bulunduğu durumu Mesihî'nin dizelerinde de görmek mümkündür:

Mesihî gökten insen sana yer yok
Yüri var gel Arabdan ya Acemden
(Mengi, 1995:177/5)

Yine benzer nedenlerle, Ali Şir Nevai *Muhakemetü'l-Lugateyn* adlı eseri yazmıştır. Sadece Çağatay Türkçesinin değil, bütün Türk edebiyatının en büyük şair ve yazarı, Türkçeye büyük önem veren, milli şuura sahip bir aydın olan Ali Şir Nevai, Farsçanın Türkçe üzerindeki etkisini görmüş, *Muhakemetü'l-Lugateyn* adlı eseriyle, Türkçenin de en az Farsça kadar zengin bir dil olduğunu kanıtlamak istemiştir. Bu eserinde Ali Şir Nevai Türkçenin Farsça ile karşılaştırıldığında söz dağarcığı açısından zenginliğini vurgulayarak, Türkçenin de en az Farsça kadar zengin bir dil olduğunu savunmuş ve Türkçenin terk edilip Farsça kullanılmasını tenkit etmiştir. (Barutçu-Özönder,1996; Ercilasun, 2005)

Tanzimat dönemi (1859- 1896) öncesinde Arapça ve Farsçanın hükümranlığı devam etmiştir. Tanzimat döneminden itibaren Türkçe Batı kültürünün tesiri ile batı dillerinin özellikle de Fransızcanın tesiri altında kalmış, fakat Cumhuriyet döneminde Atatürk'ün önderliğinde büyük gelişme göstermiştir. 1928 yılındaki Harf Devrimi ile yeni Türk alfabesinin kabulünü 12 Temmuz 1932'de Türk Dili Tetkik Cemiyeti'nin kurulması izlemiştir. Cumhuriyet döneminde Dil Devrimi'nin amacı, Türkçeyi yabancı sözcüklerin boyunduruğundan kurtarıp, Osmanlı döneminde ortaya çıkan, halk ile aydınlar ve saray çevresi arasında oluşan dil uçurumunu kapatmak olmuştur. Dil Devrimi sonucunda bugün Arapça ve Farsçanın dilimizdeki yoğunluğu azalmıştır. Böylelikle, her ne kadar halk ile aydınların kullandıkları dil farklılığı kısmen sürse de melez bir dil olan Osmanlıca bertaraf edilmiştir. Fakat Batı dillerinin tesiri Cumhuriyet döneminde devam etmiştir. 1950'li yıllara kadar Fransızcanın tesiri görülürken, bu tarihten sonra Amerika yoluyla İngilizcenin her alanda dilimize nüfuzu giderek artan yoğunlukta devam etmektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinin tarihçesini on birinci yüzyıla, Karahanlı dönemine kadar götürebilmekteyiz. Fakat Kaşgarlı Mahmud'un Araplara Türkçe öğretmek için yazdığı sözlükten bu yana geçen dönem içinde Türkçenin, değil yabancı dil olarak öğretilmesi, ana dil olarak korunmasında bile inişler ve çıkışlar görebiliriz. Geçen on asrı aşkın süre içinde Türkçe farklı yabancı dillerin tesirine girmiş, kimi dönemlerde Türkçe konuşmak dahi ayıp sayılmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra ise, Mustafa Kemal Atatürk sayesinde Türk dili üzerine çalışmalar olumlu yönde ivme kazanmıştır.

Cumhuriyet öncesi dönemdeki Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili kaynakları inceleyen bir çalışma olan Bayraktar'ın (2008) "Yabancılara Türkçe Öğretiminin Tarihsel Gelişimi" adlı çalışması dikkate değerdir. Cumhuriyet dönemi öncesi kaynaklar ile ilgili yaptığı çalışmasında Bayraktar dokuz eseri ele almaktadır. İlk olarak ele aldığı eser *Divan-ı Lügat-it Türk*'tür. On birinci yüzyılda Karahanlıların İslamiyeti kabul etmesi ve din yoluyla Arapçanın Türkçe üzerindeki etkileri, Kaşgarlı Mahmud'un *Divan-ı Lügat-it Türk* adlı eseri yazmasının nedenlerinden biri olmuştur. Kaşgarlı Mahmud'un bu eserinde Araplara Türkçe öğretmek için izlediği metotlar

aslında bugün de kullanılan yöntemler arasındadır. Örneğin kurallar vererek didaktik bir yol izlemek yerine verdiği örneklerden yola çıkarak kuralları daha sonra tespit etmiştir. Yine dil öğretiminin vazgeçilmez unsurlarından olan belli bir konuyu pekiştirmek için tekrar etmekten kaçınmamıştır.

On dördüncü yüzyıla ait bir eser olan, *Kitabü'l- İdrak Li Lisânü'l-Etrak*, bugünkü Türkçe ile 'Türklerin Dilini Anlama Kitabı' olarak adlandırabileceğimiz eser, dil bilgisi bölümü ve Kıpçakça-Arapça bir sözlükten oluşmaktadır. Eserde tümevarım yöntemi benimsenmiştir. Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi kullanılmış olup, yapısalcı yaklaşım dikkati çekmektedir.

On beşinci yüzyıla ait olan eserler, *El-Kavaninü'l- Külliye Li-Zabti'l-Lügâti't- Türkiyye*, *Kitabü Bulgati'l-Müştak Fi Lugâti't-Türk ve'l-Kıfçak*, *Et-Tuhfetü'z-Zekiyye Fi-Lugâti't-Türkiyye* ve *Kitâb-ı Mecmu-ı Tercümân-ı Türki ve Acemi ve Mongoli'* dir. On beşinci yüzyıla ait olan bu eserlere genel olarak baktığımızda tümevarım yöntemi, Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi ve yapısalcılığın ön plana çıktığını görmekteyiz.

On üçüncü yüzyıldan itibaren bilim dilinin Arapça, edebiyat dilinin Farsça olması başka bir tepkiyi daha doğurmuştur. Ali Şir Nevai, on beşinci yüzyılda kaleme aldığı eseri, *Muhakemetü'l-Lugateyn* ile Türkçenin Farsçadan üstün özellikleri olduğunu kanıtlamak arzusu ile iki dili mukayese etmiştir. Barın (2004:21) Kaşgarlı Mahmut ve Ali Şir Nevai'nin 'batılı anlamda dil biliminin kurucuları' olduklarını belirtmektedir.

On üçüncü yüzyılın sonu veya on dördüncü yüzyılın başına ait bir eser olan *Codex Cumanicus* Latince-Farsça Kıpçak Türkçesi bir sözlüktür. Bu sözlük aslında misyonerlik faaliyetleri çerçevesinde hazırlanmıştır. Amacı Kıpçak Türklerinin Hristiyanlığı kabul etmelerini sağlamaktır. İtalyanca ve Almanca olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. İtalyanca olan kısım Latince-Farsça- Kıpçak Türkçesi sözlüğü içerir. Almanca bölümünde ise, Kıpçakça-Almanca sözlüğün yanı sıra, Kıpçakçaya çevirisi yapılmış dualar, ilahiler, Kıpçak bilmeceleri ve bazı Kıpçakça dil bilgisi kuralları vardır. Bu eser Kıpçak Türkçesini yabancı dil olarak öğretme amacı ile yazılmış, çok dilli bir kaynaktır. Din eğitimi amaçlı kısımların yanı sıra ticaret hayatı

ve günlük yaşantı ile ilgili kısımlar, Türkçeyi farklı amaçlarla öğrenmek isteyenlere yönelik olarak hazırlanmıştır. On birinci yüzyıl ve on dördüncü yüzyıllar arasında yazıldığı tahmin edilen *Hilyetü'l-İnsan ve Heybetü'l Lisan*, “İnsanın Güzel Sıfatları ve Dilin Büyüklüğü” anlamına gelmektedir. Bu eserde günlük hayata yönelik sözcüklerin yanı sıra sanat terimlerine de yer verilmiştir.

Bayraktar (2008) incelediği bu dokuz eserin ortak özelliklerini tespit etmiştir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan bu tarihi kaynakları sözlükler oluşturmaktadır. Bugün anladığımız anlamda yabancı dil öğretiminde kullanılan kaynaklarla bire bir örtüşmemektedirler. Birçoğu dil bilgisi de içeren bu kaynaklarda dil bilgisi öğretiminde yapısalcı yaklaşım göze çarpar. Tümevarım yöntemi benimsenmiştir. Sözcük öğretiminde ise sözcüğün bağlam içinde kullanımına yer verilmiştir. Sonuç olarak, her ne kadar incelenen bu dokuz kaynak günümüzde benimsenen dil öğretim yöntemleri ile örtüşmese de, bu alandaki çalışmaların ne kadar eskilere dayandığını göstermektedir.

3.2. CUMHURİYET DÖNEMİ

Günümüzde, gelişmiş toplumlar, ana dillerinin korunması için büyük çaba göstermesinin yanı sıra, ana dillerinin yabancı dil olarak öğretilmesine de büyük önem vermektedirler. Bu bağlamda, Türkiye’de de Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi üniversitelerimizde 1950’li yıllarda gelişme göstermeye başlamıştır. 1990’lardan bu yana epey yol kat edilmiş olmasına rağmen, bu çalışmalar henüz arzu edilen miktarda değildir. Tanzimat ile başlayan batılılaşma bugün Avrupa Birliği üyeliği adaylığı ile devam etmektedir. Bu nedenle de, Türkçenin batıda yabancı dil olarak öğrenilmesi kaçınılmaz olacaktır. Diğer yandan, Avrupa’da yaşayan üçüncü kuşak Türk gençlerinin büyük bir çoğunluğu ana dilleri olan Türkçeyi bilmemektedirler. Bu durumda, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi sadece Türkçe öğrenmek isteyen yabancılara değil, ana dillerini bilmeyen Türk gençlerinin Türkçe öğrenmelerini sağlamak açısından da önemlidir.

Bugün dünya genelinde yaklaşık üç yüz milyon kişi tarafından kullanılan Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesine önem verilmektedir. Bu alandaki faaliyetlerin Ankara Üniversitesi Tömer'in kurulması ile kurumsallaşma süreci başlamıştır. Ankara Üniversitesi Tömer'i daha sonra diğerleri izlemiştir. Ege Tömer, Gazi Tömer, Bolu İzzet Baysal Tömer, İstanbul Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi bünyesinde 1982'den beri devam eden fakat 2009 yılında HÜDİL adıyla faaliyete geçen merkez, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde önemli rol oynamaktadırlar.

Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine yapılan akademik çalışmaların artış gösterdiğini görüyoruz. Bu konuda yapılan çalışmaları, Erdem (2009), 'Yabancılarla Türkçe Öğretimiyle İlgili Bir Kaynakça Denemesi' adlı eseri ile bir araya getirmiştir. Erdem'in eserini incelediğimizde, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili olan tarihi kaynakları, çağdaş dil öğretim kitap ve setlerinin yanı sıra bu alanda yazılan tezleri, makaleleri, yurt içi ve dışı konferansları görmekteyiz.

Erdem, eserinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi ile ilgili olarak yüksek lisans ve doktora düzeyinde yirmi beş akademik çalışmaya yer vermiştir. Bu tezleri konularına göre incelediğimizde, genel olarak karşımıza yöntem ve dil bilgisi üzerine yapılmış çalışmalar çıkmaktadır. Metin üzerine yalnızca iki çalışma, sözlük, kültür ve program geliştirme üzerine birer adet tez çalışmasının mevcut olduğunu görmekteyiz. Görüldüğü gibi, tez çalışmalarına konuları itibarı ile genel olarak bakıldığında yöntem ve dil bilgisi ile ilgili çalışmalar ağırlık kazanmaktadır. Her ne kadar Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi ile ilgili çalışmaların yoğunluğu dikkatimizi çekse de, bu alanda hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezlerine genel olarak bakıldığında, yabancı dil eğitiminde sözcük dağarcığının öğretilmesi konusunun ihmal edilmiş olduğunu görmekteyiz.

Cumhuriyetin ilanından sonra bu durum olumlu yönde değişmiş ve 1932 yılında Türk Dili Tetkik Cemiyeti kurulmuştur. 1984 yılında ise yabancılarla Türkçe öğretmek amacıyla Ankara Üniversitesi bünyesinde TÖMER (Türkçe Öğretim Merkezi) hayata geçirilmiştir.

Cumhuriyet döneminde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin önemsenmesi ve bu yolda çalışmaların başlaması yaklaşık olarak 1960'lı yıllara rastlar. Bu dönemden başlayarak yabancılara Türkçe öğretmek için çalışmalar yapıldığını görüyoruz. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi adına yapılan çalışmaları, başlangıç, orta ve yeni dönem olarak üç ayrı dönem olarak inceleyeceğiz.

3.2.1. Başlangıç Dönemi (1960-1980)

Yaklaşık olarak Türkiye’de 1960 ve 1980 yılları arasını kapsayan dönemin başlangıç dönemi olduğunu söylemek mümkündür. Bu dönemde hazırlanan kitapların klasik yöntem çerçevesinde hazırlanan dil bilgisi ağırlıklı kitaplar olduğunu görüyoruz. Bu yöntem Batıda 1840 ve 1940 yılları arasında yaygın olarak kullanılmıştır. Fakat yabancı dil öğretiminde dilin iletişim aracı olarak kullanılmasının öneminden dolayı terk edilmiştir. 1960’larda Batıda en yaygın kullanılan yöntem ‘Audiolingualism’ (İşitsel-Sözel Yöntem) olmuştur. Bu yöntemin etkisiyle Amerika’da *English 900* ve *Lado English Series* adlı dil öğretim serileri yaygınlık kazanmıştır. Bu dil kitaplarında sözcük sayısı kısıtlanarak, önceliğin dilin akıcı bir şekilde kullanılması için temel kalıpları özümsetme amaçlanmıştır.

Türkiye’de klasik yöntemin etkin olduğunu gördüğümüz bu dönemin kitaplarında dil belli bir bağlam içinde verilmemiş, dil öğretimi cümle bazında ele alınmıştır. Ayrıca, bu dönemde hazırlanan kitapların görsellik kaygısı taşımadığını görüyoruz.

Geoffrey Lewis (1969) tarafından kaleme alınan *Turkish Grammar*, Türkçeyi dil bilgisel olarak inceleyen bir kaynaktır. Açıklamalar İngilizce olarak verilmiştir. Lewis’in bu eseri bugün anladığımız anlamda bir ders kitabı değildir. Fakat bir başvuru kaynağı olarak faydalanılacak bir eserdir. Bu kitaptan Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenler ve Türkçe öğrenen kişiler faydalanabilirler. Türkçe öğrenmek isteyen kişilerden ana dili İngilizce olanlar dışında birçok kişi bu dili bilmekte ve uluslar arası bir iletişim aracı olarak kullanmaktadır. Bu nedenle, İngilizce açıklamalı bu kitap ders kitabı olarak kullanılsa bile bugün de önemli bir başvuru kaynağı niteliğindedir.

Kenan Akyüz (1976) tarafından yazılan *Yabancılar İçin Türkçe Dersleri* kitabı da Türkçe kullanımların İngilizce karşılıklarını vermektedir. Kitap okuma ve konuşma bölümlerinden oluşmaktadır. Konuşma bölümünde, Türkçenin günlük hayatta kullanımında ihtiyaç duyulacak yapılar verilmiştir. Yabancı dil öğretiminde, bilinen bir dilden yola çıkarak yeni bir dilin söz varlığının öğretilmesi ilkesinden hareketle Türkçe sözcüklerin İngilizce karşılıkları verilmiştir.

Şerafettin Gönençen (1976) tarafından hazırlanan diğer bir kitap, *Türkçe Öğreniyorum / I am Learning Turkish* dir. Görüldüğü gibi yazar kitabını Türkçe ve İngilizce olarak adlandırmıştır. Kitabın adından da anlaşıldığı gibi kitap, İngilizce açıklamalı bir kitaptır. Yazar kitabını yazma amacının, kırk yıl boyunca Türk çocuklarına İngilizce öğrettikten sonra yabancı dil öğretmeni olarak kazandığı tecrübelerini Türkçeyi yabancılarla öğretirken kullanmak olduğunu açıklar. Yazar kitaptan İngilizce bilenlerin daha çok yararlanabileceğini belirtmektedir. Ayrıca bu kişilerin kendi kendilerine çalışma olanakları göz önünde bulundurulduğu belirtilmektedir. Fakat hiç Türkçe bilmeyen bir kişinin, her ne kadar İngilizce bilse de bu kitap ile kendi başına Türkçe öğrenmesini beklemek çok iyimser bir yaklaşım olur. Bu kitabı, Türk dilinin yapısını analitik yönden incelemek isteyen bir kişi kullanabilir.

Kitaba genel olarak dilin yapısının verilme kaygısının egemen olduğu görülür. Dili iletişim aracı olarak öğretme kaygısı yoktur. Dil anlamlı bir bağlam içinde verilmez. Önemli olan anlamlı bir bütün oluşturmak değil, dili yapısının öğretilmesidir. Bu amaç doğrultusunda verilen örneklerde öğrencilere gündelik hayatta çok nadiren veya hemen hemen hiç karşılaşmayacakları örnekler sunulmaktadır. Örneklerde kullanılan sözcükler sıklıkla kullanılan, yani bir anlamda söz varlığının çekirdeğini temsil eden sözcükler arasından seçilmemiştir. Bu sözcüklerin seçiminde dilin yapısını öğretmeye yetecek miktarda olmalarının ölçüt olarak alındığı gözlenmektedir. Kitapta hiçbir görsel malzeme kullanılmamıştır. Kültürel öğelere yer verilmemiştir. Bu kitaptan Türkçe öğrenmeye çalışan bir kişi, Türkler veya Türkiye hakkında hiçbir şey bilmeyecektir.

Dr. Hamza Zülfikar (1980) tarafından hazırlanan *Yabancılar için Türkçe Dilbilgisi* adlı kitap bu alandaki çalışmaların ilkleri arasında yerini alır. Adından da anlaşılacağı gibi, gramer ağırlıklı bir kitaptır. Dr. Hamza Zülfikar Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki dilde hazırladığı önsözünde bu kitaptan ‘el kitabı’ olarak bahsetmiştir. Aradan geçen zaman zarfında yabancı dil öğretiminde çok yol kat edilmiş olsa da, bugün hala Dr. Zülfikar’ın kitabı dil bilgisi açısından bir başvuru kaynağı olarak kullanılabilir.

3.2.2. Orta Dönem (1980-2000)

Orta dönem olarak adlandırdığımız bu dönem, 1980’in ikinci yarısı ve 1990’lı yılları kapsamaktadır. Bu dönemde Türkiye’de artık klasik yöntemin terk edilmesi gerektiğinin gündeme geldiğini ve sözlü dilin kullanımının önemsenmesi gerektiğinin tartışıldığını görüyoruz. Bu dönem laboratuvar kullanımının nasıl olması gerektiğinin tartışıldığı bir dönem olmuştur. Batıda 1990’lı yıllar artık, otuz yıl boyunca devam etmiş olan ‘en uygun yöntem’ tartışmasının büyük ölçüde terk edildiği dönemdir. Aynı zamanda Batıda bilgisayar tekniğinin ilerlemesi ile derlem çalışmaları hız kazanmış ve bunun sonucu olarak bir dilin sözcük dağarcığı üzerine kullanım sıklığı çalışmaları mümkün olmuştur. Bunun etkisiyle ‘Lexical Approach’, yani ‘Sözcük Odaklı Yaklaşım’ gündeme gelmiştir.

Hengirmen (1986), ‘Yabancılar Türkçe Öğretimi’ adlı makalesinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmedeki en etkili yöntemin nasıl tespit edileceğini tartışmaktadır. Bu tartışma daha çok Klasik Yöntem veya İşitsel Görsel Yöntem arasında bir tercih yapmak üzerinedir. Fakat bilindiği gibi Klasik Yöntem Batı okullarında Latince öğretiminden esinlenerek doğmuş bir yöntemdir ve artık dört dil becerisini içeren yabancı dil öğretim programlarında bu yöntem tercih edilmemektedir. Çünkü bu yöntem dili iletişim aracı olarak öğretme kaygısı taşımamaktadır. Zaten, Hengirmen de TÖMER’de yürütülen faaliyetlerden bahsederken, bu iki yöntemin işleyen taraflarını olarak bir sistem oluşturulduğunu aktarmaktadır. Fakat günümüzde sadece bu iki yöntemin sentezinden bahsedilmemektedir. 1950 ve 1980 arası dil öğretiminde birçok yöntemin gelip geçtiği bir dönem olmuştur. Ancak her yeni yöntem bir öncekinin eksiklerini tamamlamak gayesiyle ortaya çıkmış fakat hiç biri arzu edilen neticeyi

verememiştir. Artık bugün sorunları çözmek için ideal yöntemi arama dönemi gerilerde kalmıştır.

Nurettin Koç (1986) Klasik Yöntemin artık dünyada kullanım alanının daraldığını vurgulamaktadır. 1980'lerde artık Dolaysız Yöntem, İşitsel Sözel Yöntem, İşitsel Görsel Yöntem ve benzeri yöntemlerin tercih edildiğini belirtmektedir. *Güzel Türkçeyi Öğreniyorum* (1987) adlı kitabının öğretmen el kitabında ise dönemin en son ortaya çıkan yöntemlerinden olan İşitsel Görsel Yöntemin eksiklerini kabul etmektedir. Daha önemlisi, bu yöntemlerin hazırlanırken Hint-Avrupa dillerinin baz alındığından dolayı Türkçenin öğretiminde ne derece sağlıklı bir şekilde kullanılabileceğini tartışmaktadır. Bilindiği gibi, Hint- Avrupa dillerinde genel olarak yazı sistemi ile söyleniş özellikleri birbirlerinden farklıdır. Bu yüzden de bu diller öğretilirken öğrencinin sözcükleri görmeden önce duymalarının önemi vurgulanır. Fakat Türkçe için durum farklıdır. Türkçe öğrenen kişilerin sözcükleri duyarken aynı zamanda yazılışlarını da görmeleri Türkçeye özgü ses uyumunu öğrenebilmeleri açısından büyük önem taşır.

Nurettin Koç (1987), laboratuvar fikrini tam anlamıyla terk etmemiş olmakla birlikte, öğrencilerin sınıfta U şeklinde dizilerek kulaklıklarını sınıfta da kullanabileceklerini belirtmektedir. U şeklinde dizilmenin nedeni öğrencilerin ve öğretmenlerin birbirlerini görmeleri ve iletişimin kolaylaşması içindir. Günümüzde artık laboratuvar veya kulaklık kullanılmamaktadır. Sınıfta kullanılan kasetçalar, diz üstü bilgisayar, vs. aynı görevi görmektedir.

Koç'un üzerinde durduğu önemli bir diğer husus, öğretmenlere oyunlaştırma yani dramatizasyon tekniğinin kullanılmasını önermesi ve serbest anlatım evresini vurgulamasıdır. Bu öğretim tekniklerinin öğrencilerin dili pekiştirmeleri açısından olumlu etkileri tecrübeyle sabittir. Ayrıca ders içi aktiviteler için gazete, dergi gibi kaynakları kullanmayı önerdiğini görüyoruz. Dil öğretiminin gerçek hayatla bağ kurularak gerçekleştirilmesinin öğrencinin motivasyonu açısından büyük önem taşıdığı bilinmektedir. Koç'un diğer bir önerisi ise sınıfta öğrencinin ana dilinin veya ortak bir dilin kullanılmamasıdır. Fakat başlangıç döneminde bilinen ortak bir dile başvurmanın bir yöntem olarak seçildiğini belirtmiştik.

Bu dönemde ayrıca, Tahir Nejat Gencan (1985) tarafından yazılan *Türkçe Öğreniyorum, Yabancı Uyruklu Öğrenciler İçin* adlı eserden bahsedilebilir. Kitabın benimsediği teknik çeşitli metinler yolu ile dili tanıtmaktır. Konuyu pekiştirmek için metinle ilgili sorular sorulmaktadır. Ayrıca dil bilgisi konuları işlenmekte ve buna paralel alıştırmalar yapılmaktadır. Kitapta ayrıca XX. Yüzyıl Türk edebiyatından metinler bulunmaktadır.

Bu döneme ait diğer bir kitap Kaya Can (1991) tarafından hazırlanan *Yabancılar İçin Türkçe-İngilizce Açıklamalı Türkçe Dersleri*'dir. Kitabı ilginç kılan özelliği Türkçeyi İngilizce açıklamalar eşliğinde öğretmesidir. Birçok kişinin İngilizce bileceğinden hareketle uygulanan bu yöntem aslında bugün bir dili kendi kendine öğrenmek isteyen kişiler için hazırlanan kitaplarda halen kullanılan bir yöntemdir. Fakat artık tercih edilen yaklaşım, dili mümkün olduğu kadar dolaysız bir şekilde öğretmektir. Kaya Can'ın hazırladığı kitapta kelimeler bir bağlam çerçevesinde değil, söyleniş özelliklerine göre sınıflandırılan listeler halinde verilmiştir. Dil bilgisini pekiştirmek için mekanik alıştırmaların tercih edildiği görülmektedir. Dil anlamlı bir bağlam içinde sunulmamıştır, fakat bazen benzer dil bilimsel özellikleri olan yapılar sanki anlamlı bir bütün oluşturuyormuş gibi paragraf halinde verilmiştir.

Hikmet Sebüktekin (1997), *Turkish for Foreigners: Yabancılar için Türkçe* adlı kitap yüksek öğrenim düzeyindeki yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenmesi için hazırlanmıştır. Yalnızca Türkiye'de değil, yurt dışında da kullanılmaktadır. Türkiye'de Boğaziçi Üniversitesinde, yurt dışında ise Michigan Üniversitesinde kullanılmaktadır. Muammer Serin (1997) tarafından hazırlanan *Alıştırma Kitabı* ise Sebüktekin'in kitabının yanı sıra alıştırmaya amaçlı kullanılmaktadır. Bahsedilen her iki kitapta da İngilizce açıklamalara yer verilmiştir.

Bu dönemi genel olarak değerlendirdiğimizde artık dilin cümle bazında öğretilmediğini, günlük konuşma dilini göstermek için diyaloglar kullanıldığını, değişik konularda okuma parçaları verildiğini görüyoruz. Ayrıca bu dönem hazırlanan kitaplarda görsel malzeme de kullanılmaya başlamıştır.

3.2.3. Yeni Dönem (2000-)

Yeni dönem olarak adlandırdığımız bu dönem içinde bulunduğumuz 2000’li yılları kapsar. Bu dönemde artık yöntem tartışmasından ziyade Türkçeyi kendine has özellikleri doğrultusunda, dilin dört becerisini eşit oranda önemseyen bir yaklaşım içine girildiğini görüyoruz. Bu dönemde artık laboratuvar kullanımı üzerine yürütülen tartışmalar geride kalmıştır. Bugün Batıda ayrıca İletişimci Yaklaşım, (Communicative Approaches) gerektiğinde öğrencinin ana dilinin veya ortak bir dilin kullanılmasına daha ılımlı bakmaktadır. Örneğin, soyut bir kavramı bazen hedef dilde anlatmak çok güç olabilir. Bu gibi durumlarda öğrencilerin bildiği bir dilde sözcüğün anlamını vermek hem zamandan tasarruf etmek açısından hem de öğrencinin dikkatinin dağılmasını önlemek açısından önemlidir.

Hitit Türkçe öğretim seti (2002) Ankara Üniversitesi Tömer tarafından hazırlanmıştır. İletişim odaklı bir yaklaşımı benimseyen *Hitit Türkçe* serisi üçer adet öğrenci ve çalışma kitabı, ses bantları ve video kasetlerinden oluşmaktadır. *Hitit Türkçe* serisinde kullanılan resim ve fotoğraflar görselliği artırarak öğrencilerin öğrenme isteklerini kamçulamaktadır. Ayrıca kullanılan görsel malzeme Türk kültürünü ve Türkiye’yi tanıtmaya yöneliktir. Üniteler, iletişim ilkesi çerçevesi içinde, bir yabancı dili öğrenen kişinin kendini ifade etmek için ihtiyaç duyacağı en temel yapılardan başlamıştır. Örneğin, ilk derste işlenen konu insanların tanışması ile ilgilidir. Konular bu şekilde özelden genele doğru genişler. Ünite içinde, diyaloglar, alıştırma, okuma parçaları, yazma ve konuşma yer almaktadır. *Hitit Türkçe* serisi, Türk dilini öğretmenin yanı sıra Türk insanı ve Türkiye hakkında bilgi sunmaktadır. Nasreddin Hocadan hikayeler, Ferhat ile Şirin, Leyla ile Mecnun ve Sait Faik Abasıyanık’ın hikayeleri aracılığı ile Türk kültürü hakkında da bilgi verilmektedir. Öğrenciler popüler kültür hakkında da bilgilendirilmektedir. Örneğin dinleme bölümünde öğrencilere Tarkan’ın “Unutmamalı” adlı parçası verilmiştir. Öğrencilerin şarkıyı dinleyerek boşlukları doldurmaları gereken bir çalışmaya yer verilmiştir.

Kurtuluş Öztopçu (2006) tarafından yazılan ve Amerika'daki üniversitelerde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili kitaplar arasında önemli bir yeri olan diğer bir kitap ise *Elementary Turkish: A Complete Course for Beginners*'dir.

Öztopçu, kitabının önsözünde Amerika'da Türkçenin yabancı dil olarak durumunu genel olarak ele almaktadır. Kendisinin yaptığı açıklamadan Amerikan üniversitelerinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyenlerin sayıca az olduğunu ve bu kişilerin Türkçeyi genellikle araştırma yapmak amacı ile öğrendikleri sonucunu çıkarmaktayız. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan materyallerin kısıtlı olduğunu belirten yazar, söz konusu kitabı bu alana bir katkı sağlamak için kaleme aldığını ifade etmektedir. Eklektik yöntem kullandığını ifade eden yazar, kitabının günlük ihtiyaçları karşılamaya yönelik dil becerisi kazandırdığını belirtmektedir. Ayrıca sözcük öğretimine özel bir önem verildiğini açıklayarak, kitabın yaklaşık bin iki yüz Türkçe sözcüğü içerdiğini belirtmektedir. Okuma parçalarının ise bu kitap için özel olarak hazırlandığını ifade etmektedir.

Yazar, kitabın izlediği yöntemin şu özellikleri taşıdığını belirtmektedir:

- 1) Kitap dairesel bir süreç takip etmektedir. Diğer bir deyişle bir üniteye işlenen bir konu farklı ünitelerde öğrencilerin karşısına tekrar çıkmaktadır.
 - 2) Kitap hazırlanırken kullanım sıklığı göz önüne alınmıştır. Sıkça kullanılan sözcüklere, deyimlere, dilbilgisi yapılarına yer verilmiştir.
 - 3) Kullanılan dilin doğal olmasına özen gösterilmiştir.
 - 4) Dilbilgisi konuları kolaydan zora doğru ilerlemektedir.
 - 5) Üniteler diyalog merkezlidir. Her üniteye diğer tüm konular diyalogların pekiştirilmesi için kullanılmaktadır.
 - 6) İşlevsel ve iletişimsel özellikler ön planda tutulmuştur.
 - 7) Kültür, dilin ve dil öğrenim sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmıştır.
 - 8) Kitabın arkasında kendi kendine öğrenmeyi sağlayacak bir cevap anahtarı vardır.
 - 9) Öğretmensiz olarak dil öğrenen kişilere her diyalog için İngilizce çeviri verilmiştir.
- (Öztopçu, 2006: ix)

Kitapta, bir öğretmen gözetiminde kullanılabileceği gibi tek başına öğrenmek isteyenler de düşünülerek her konu ile ilgili açıklama verilmiştir. Üniteler, yazarın da belirttiği gibi diyalog odaklıdır. Diyalogların karşısında İngilizce çevirileri vardır. Gerektiğinde işlenen diyaloglar ile ilgili kültürel açıklamalar verilmiştir. Dil bilgisi konuları İngilizce olarak açıklanmıştır.

Otuz üniteden oluşan kitabın her ünitesinin başında söz konusu ünite ile tematik bağı olan bir görsel kullanılmıştır. Tamamına siyah ve beyaz renklerin hakim olduğu kitapta, görseller büyük çoğunlukla Türk kültürünü yansıtmaktadır. Türkiye’den kareler ve Türk kültürüne ait motifler tercih edilmiştir. Ünitelerin içerikleri, tema, odaklanılan dil fonksiyonları ve dil bilgisi olmak üzere üç başlık altında çerçeve içinde verilmiştir.

Kitabı sözcük öğretimi açısından ele alacak olursak, yazarın belirttiği yaklaşık bin iki yüz sözcüğün hangi ölçüt doğrultusunda saptandığı belirtilmemiştir. Okuma parçalarının kitap için özel olarak hazırlanmasından, herhangi bir özgün metin kullanılmadığı sonucunu çıkarmamız mümkündür. Kitap her ne kadar günlük ihtiyaçları karşılamaya yönelik olsa da uygun seviyede orijinal metinler kullanmak mümkün olabilirdi. Ayrıca kullanılan kültürel görseller arasındaki bağ bu şekilde arttırılabılırdı. Örneğin Karagöz ve Hacivat otuzuncu ünite için seçilmiş olan görsel bir malzemedir. Kitabın genelinde ünite başlarında kullanılan görselin söz konusu ünite ile tematik bağ oluşturduğunu daha önce belirtmiştik. Buradan hareketle, otuzuncu üniteye Karagöz ve Hacivat hakkında bilgi veren kısa bir metin ya da Karagöz ve Hacivat’ın replikliklerinden kısa bir bölüm verilebilirdi.

Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından 2006 yılında yayımlanan *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* dil öğretim serisi yabancı dil öğretimi açısından 1960’lardan bu yana geçen süreç içinde kat edilen yolu göstermesi açısından önemlidir. Kitabın üniteleri ilk dönemde olduğu gibi dil bilgisi konularına göre değil, belli temalara göre düzenlenmiştir. Dil bilgisi açıklamaları öğretilmek istenen dil bilgisi yapıları bağlam içinde verildikten sonra yeri geldikçe kolaydan zora ilerleyen bir düzen içinde verilmiştir.

Tüm olumlu özelliklere rağmen, kitapta sorunların tamamen aşıldığını söyleyemeyiz. Örneğin dili bağlam içinde kullanırken dil bilgisi açısından doğru kabul edilen dilin verilmesi kaygısı zaman zaman yapmacık bir dil kullanımı hissi uyandırmaktadır. Bu husus, dilin başlangıç seviyelerde öğretilirken karşılaşılan güçlüklerden birisidir. Fakat bu ikilemin dil öğretiminin ileri düzeylerinde aşılması mümkün olabilir. Kitap içinde kullanılan sözcüklerin seçiminin herhangi bir ölçüte dayanıp dayanmadığını, seçilmiş

olan sözcüklerin Türkçenin söz varlığı zenginliğini ne kadar yansıttığını, tezin ikinci bölümünde *New English File* serisi ile karşılaştırmalı olarak ayrıntılı bir şekilde incelerken göreceğiz.

Türkçe sadece Türkiye’de değil, dünyada da son derece yaygın olarak kullanılan bir dildir. Bu sebeple, birçok yabancı farklı nedenle Türkçe öğrenmek istemektedirler. Türkçe yüzyıllardır Anadolu topraklarında iletişim aracı olarak kullanılmıştır. Bugün ise, ekonomik, kültürel, akademik gibi birçok nedenlerle yabancıların öğrenmek istediği bir dil olmuştur. Türkiye’nin Avrupa Birliği üyeliğine aday bir ülke olması da Türkçenin önemini artırmaktadır. Bunun yanı sıra, yurt dışında yaşayan Türkler arasında çeşitli nedenlerle Türkçeyi hiç öğrenememiş veya yetersiz düzeyde öğrenebilmiş kişiler vardır. Avrupa’da yaşayan üçüncü kuşak Türklerin önemli bir kısmı bu durumdadır. Bu gençlerin durumu da başlı başına Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine yapılacak çalışmaların önemini artırmaktadır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sadece Türkçe öğrenmek isteyen yabancıları değil ana dilini bilmeyen Türkleri de kapsamaktadır. Yurt dışında ana dilini hiç bilmeyen ya da çok az bilen bir nesil yetişmektedir. Bilindiği gibi, çalışmak için yabancı bir ülkeye göç verme olgusunu Türk halkı en yoğun olarak İkinci Dünya Savaşı sonrasında iş gücüne ihtiyaç duyan başta Almanya olmak üzere çeşitli Avrupa ülkelerine giden Türk vatandaşları ile yaşamıştır. 1980’li yıllarda ise gerek ekonomik durgunluk, gerekse teknolojik gelişmeler yabancı işçi istihdamının cazibesini yitirmesine neden olmuştur. Fakat yabancı iş gücüne ihtiyacın duyulduğu dönemde Avrupa’ya giden Türklerin büyük bir bölümünün orada kalması ile bugün Avrupa’nın birçok ülkesinde, özellikle de Almanya’da Türkler bir azınlık durumuna gelmişlerdir. Bu azınlık grubunu, ilk kez yurtdışına giden birinci kuşak Türkler, çocukluklarının bir bölümünü Türkiye’de geçirmiş olan ikinci kuşak ve yurtdışında doğmuş olan üçüncü kuşak Türk gençleri oluşturmaktadır (Damar, 2010).

I. BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE ARAŞTIRMALAR

1.1. YABANCI DİL EĞİTİMİNİN TARİHÇESİ

Yabancı dil öğretimi insanlık tarihi kadar eski bir uğraştır. Yabancı dil öğretimi tarih boyunca farklı anlayışlar ışığında ele alınmış, günümüze kadar değişerek ve gelişerek gelmiştir. Schmitt (2000) yabancı dil eğitimi ile ilgili kayıtların milattan önce ikinci yüzyıla dayandığını belirtmektedir. Romalıların Yunanca öğrendiği bu dönemde sözcük dağarcığı büyük önem taşımaktaydı. Daha sonra, Ortaçağda ve Rönesans'ta dilin yapısı ön plana çıkmıştır. On sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıllarda da dil bilgisi kurallarının öğrenilmesinin sözcük varlığından daha önemli olduğu görüşü devam etmiştir. Ondokuzuncu yüzyıla gelindiğinde yabancı dil eğitiminde uzun süre etkin rol oynamış Dil Bilgisi Çeviri yönteminde de yapısalcı yaklaşımın kemikleşmiş olduğunu görmekteyiz. Dil Bilgisi Çeviri yönteminin yaygın olarak kullanıldığı tarihten günümüze gelene kadar sürdürülen yöntem tartışmalarında dilin analizi yahut dilin kullanımı ön plana çıkmış, değişen görüşlere paralel olarak farklı yöntemler ortaya atılmıştır. Batıda yabancı dil eğitiminin Latincenin öğretiminden yola çıkılarak öğretilmesi ile ortaya çıkan Dil Bilgisi Çeviri yönteminden, günümüzde iletişimin ön plana çıkması ile şekillenen yabancı dil eğitimi anlayışına ulaşınca kadar geçen süreç içindeki gelişmeleri kısaca ele almamız, bize önümüzü görmemiz için ışık tutacaktır.

On yedinci yüzyıldan on dokuzuncu yüzyıla kadar geçen süreç içinde, Latince, yaşayan bir dil olma özelliğini kaybetmiş, okul müfredatlarındaki bir ders konumuna geldikten sonra, Latince öğrenmek farklı bir işlev kazanmıştır. Yapısı insanlar tarafından en az bozulmuş, en mükemmel dil olarak kabul edildiği için Latincenin entellektüel gelişimi sağladığı iddia edilmekteydi. Bu şekilde, Latince her ne kadar iletişim aracı olarak kullanılmasa da on altıncı yüzyıldan on dokuzuncu yüzyıla kadar okul müfredatlarındaki yerini korumaya devam etmiştir (Richards ve Rodgers, 2001).

Howatt'ın (1984) belirttiği gibi, on sekizinci yüzyılda, modern diller Avrupa'daki eğitim kurumlarının müfredatlarına girmeye başladığında, bu diller Latincenin öğretimi için takip edilen aynı yolla öğretilmekteydiler. Ders kitapları; dil bilgisi kuralları, sözcük listeleri ve çeviri için kullanılacak cümlelerden oluşmaktaydı. Richards ve Rodgers (2001), Larsen-Freeman'ın (2000) vurguladığı gibi, yabancı dili konuşmak amaç değildi. Sözel çalışma, yalnızca öğrencilerin çevirdikleri cümleleri okumasından ibaretti. Bu cümleler, üzerinde durulan dil bilgisi kurallarını geliştirmeye yönelikti, iletişim amacı yoktu. On dokuzuncu yüzyılda, Latince öğretim yönteminin model alındığı yabancı dil öğretim şekli artık standart hale geldi. Bu yaklaşım zaman içinde Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi olarak adlandırıldı.

On dokuzuncu yüzyıl başlarından yirminci yüzyıla kadar egemen olan Dil Bilgisi Çeviri Yönteminin bugün savunucusu olmasa da kullanılmaya devam edilmektedir. Örneğin, yabancı dil öğrenim amacı iletişim değil de, edebi metinleri anlamaya yönelikse, bu yöntem tercih edilmektedir. Herhangi bir teoriye dayanmayan bir yöntemdir. Bu yöntemi savunan ya da dil bilim, psikoloji veya eğitim teorisine bağlayan bir literatür mevcut değildir.

On dokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru, bazı Avrupa ülkelerinde Dil Bilgisi Çeviri Yöntemine itirazlar baş göstermiştir. "Reform hareketi" olarak adlandırılan bu tepkiler dil öğretiminin yeni yollarının gelişmesinin önünü açmış, ayrıca bugün hala tartışılmaya devam eden konuları ortaya koymuştur. Dil Bilgisi Çeviri Yönteminin sorgulanıp reddedilmesi ile sonuçlanan durumu meydana getiren bazı faktörler on dokuzuncu yüzyıl ortalarına doğru ortaya çıkmıştır. Richards ve Rodgers (2001) iletişim olanaklarının artmasının yabancı dilde sözel beceriyi ön plana çıkardığını, bunun sonucunda da bu ihtiyaca cevap verecek konuşma kitaplarının piyasaya çıkmaya başladığını belirtmektedirler. Aynı zamanda da, eğitim kurumlarında bu yeni doğan ihtiyacın karşılanmadığı, konunun uzmanlarının dikkatinden kaçmamıştır. Bu dönemde, yabancı dil öğretiminin daha iyi yapılabilmesi için duyulan gereksinime cevap verebilmek için bireysel faaliyetlerin olduğunu görmekteyiz. C. Marcel, T. Prendergast, F. Gouin, bu kişiler arasında sayılabilir. Kalıcı bir etki yaratamamış olsalar da fikirleri tarihsel açıdan önemlidir. Marcel, Prendergast ve Gouin'in fikirleri

eğitim çevrelerine yayılma imkanı bulamamakla birlikte, onların ve diğer başka bireysel düzeyde yapılan faaliyetler içinde buldukları dönemin değişmekte olan atmosferini yansıtması açısından önemlidir. Onların çalışmalarını yaptığı dönemde yabancı dil ğretimi alanında henüz yeterli kurumsallaşma yoktu. Bu yüzden de bireyler fikirlerini eğitim çevresi içinde büyük kitlelere duyuramıyorlardı. Fakat bu durum, on dokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru değişmeye başladı. Öğretmenler ve dil bilimciler yabancı dil ğretimi ile ilgili fikirlerini konferanslar, dergiler aracılığı ile sözlü ve yazılı olarak duyurmaya başladılar. Yabancı dil öğretiminin ihtiyaçları karşılamasına yönelik yürütülen bu faaliyetler zaman içinde ‘‘Reform Hareketi’’ olarak adlandırıldı. Marcel, Prendergast, Gouin fikirlerini büyük kitlelere ulaştıramadı, fakat 1880’lerde Henry Sweet nderliğindeki Wilhelm Vietr, Paul Passy gibi dil bilimciler reformcu fikirlerini daha büyük kitlelerle buluşturmayı başardılar. Bu dönemde, sözel dilin önemi vurgulanmış ve Uluslararası Fonetik Kurulu (IPA) kurulmuştur. Kuruluşun ncelikli hedefi modern dillerin öğretiminin iyileştirmesi olmuştur. Dil bilimciler de yabancı dillerin öğretilmesi ile ilgili tartışmalarla ilgilenmeye başladılar ve fikirleri kitaplarda, makalelerde ses bulmaya başladı. Henry Sweet, yöntemsel prensiplerin dilin bilimsel analizine ve psikolojik temelli çalışmalara dayandırılmasını savunmaktaydı (Richards ve Rodgers, 2001).

Dil ğretiminin, ana dil edinimine göre şekillendirilmesi bu dönemde benimsendi. Bu şekilde, yabancı dil ğretiminde Dolaysız Yöntem ortaya çıkmış oldu. Dilin sözel yönüne önem verildi. eviriye başvurulmadan, gramer kuralları geri plana itilerek, bir kişinin ana dilini öğrenme süreci taklit edilmeye çalışıldı. Bu yöntemde, sözcük öğreniminin dersler esnasında kendiliğinden gelişeceği tahmin edilmekteydi. Somut sözcükler, resimler kullanarak, fiziksel olarak canlandırma yolu ile öğretildi. Sözcük ğretimi, basit ve bilinen sözcükler ile sınırlandırıldı (Zimmerman, 1997).

Bu yöntem özel dil okullarında, özellikle Berlitz olarak bilinen kurumda çok başarılı oldu. Fakat eğitim kurumlarında beklenen başarı sağlanamadı. Öğretmenlerin, ana dil konuşucusu olmaları gerekliydi. Bu devlet kurumlarında gerçekleştirilmesi kolay bir talep değildi. Ana dil edinimi ile yabancı dil öğrenimi arasındaki kıyaslama farklılıkları göz ardı etmekte, benzerlikleri ise abartmaktaydı. Bu yöntem her ne kadar reform

hareketinin bir sonucu olarak ortaya çıkmış olsa da bu hareketin akademisyen kökenli üyeleri tarafından eleştirildi. 1920'lere gelindiğinde Avrupa'da ticari olmayan eğitim kurumlarında bu yöntemden uzaklaşmaya başlandı.

1929 yılında Amerika'da yayımlanan Coleman Raporu, ana dil ile yabancı dil öğrenimi arasındaki farklılığı göz önüne alarak, ana dil öğreniminde sınırsız zaman varken, yabancı dil öğreniminde zamanın kısıtlı olduğu ve bu kısıtlı zaman içinde, öğrencilere ancak yabancı dilde okuma becerisinin kazandırılabilceği sonucuna vardı. İngiltere'de ise, Michael West okuma becerisinin sözcük öğretimine ağırlık verilerek kolaylaştırılabilceğini savunuyordu. Bunun sonucunda ortaya Okuma Yöntemi çıktı. Okuma Yöntemi, Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi ve Dolaysız Yöntem İkinci Dünya Savaşının sonuna kadar kullanılmaya devam edildi (Schmitt, 2000).

İkinci Dünya Savaşı sırasında Amerikan Ordusu yabancı dil bilen personele ihtiyaç duymaktaydı. Bu ihtiyacı karşılamak için Amerikan yapısal dil bilimcileri 'Ordu Yöntemi' olarak da bilinen, İşitsel-Sözel Yöntemi askeri personelin hızlı bir şekilde istenilen yabancı dillerde sözel açıdan dile hakim olmaları için geliştirdi. Bu yöntemde, sözcük dağarcığı mümkün olan en alt seviyede tutularak, dilin yapısının pekiştirilmesi amaçlanmaktaydı. Dil Bilgisi Çeviri Yönteminde sözcük ve gramer öğretimi hemen hemen eşit değerde ele alınırken, İşitsel-Sözel Yöntemin savunucuları dilin temel yapılarının öğretilmesine öncelik tanınmasını savunmuşlardır. Onlara göre, dilin yapıları pekiştirildiği zaman, söz varlığının gelişimi kendiliğinden olacaktır (Richards ve Rodgers, 2001).

1950'li yıllarda Noam Chomsky'nin İşitsel-Sözel Yöntemin dayandığı davranışçılığı hedef alması ile 'Ordu Yöntemi' popülerliğini devam ettiremedi. Çünkü dil ediniminin davranışçılık temelinde açıklanamayacağı görüşü kabul görmeye başlamıştı. Bu dönemde insanlarda doğuştan varolduğuna inanılan dil öğrenmeyi sağlayan bir mekanizmayla dünyaya geldiği fikri yayılmaya başlamıştı. 1972 yılında Hymes, Chomsky'nin görüşlerine 'iletişimsel edinç' (communicative competence) kavramını ilave ederek, toplum dil bilim ve edim bilim faktörlerini gündeme getirmiştir. Bu şekilde, dil öğretimi dilin 'doğru' kullanımından 'uygun' kullanımına doğru kaymıştır.

Bu gelişmelerin sonucunda, dilin anlamlı iletişim için kullanılması fikri ‘İletişimsel Yöntemi’ doğurmuştur. Böylece, yabancı dil öğretiminde, içerik ve akıcılık dil bilgisi kurallarının doğru olarak kullanılmasının önüne geçmiştir (Howatt, 1984; Richard ve Rodgers, 2001; Schmitt, 2000).

Demircan (1990) yabancı dil öğrenimini bilinen en eski çağlardan günümüze kadar bütün yönleri ile ele aldığı çalışmasında, Ortaçağda kullanılmaya başlayan dil bilgisi yönteminden bu güne gelene dek kullanılan, tartışılan, terk edilen ve halen kullanılmaya devam eden birçok yaklaşım ve yöntemi ele almıştır. Böylesine kapsamlı bir çalışmanın sonunda ele aldığı dil öğretim yaklaşım ve yöntemlerini şekillendiren özellikleri ortak bir payda altında toplamıştır. Yabancı dil öğretiminde öğrencinin ana diline en eski çağlardan günümüze gelene kadar farklı roller biçilmiştir. Yabancı dil öğretiminde öğrencinin ana dili göz ardı mı edilmelidir yoksa ana dilin yabancı dil öğrenimine olumlu etkileri var mıdır, sorusunun yanıtlanması farklı yöntem ve yaklaşımlarda cevaplanmaya çalışılan sorulardan biri olmuştur. Yabancı dil öğretiminde amaç ne olmalıdır; dil bilgisi yapılarını kusursuz bir şekilde öğretmek mi yoksa dilin iletişimsel olarak kullanımını sağlamak mı? Dil düzeyinin belirlenmesi, dil becerilerinin öncelik sırasına konması, işitsel veya görsel bağlamdan yararlanılması, dilin sunumunda yapaylık veya doğallığın savunulması, duygusal etmenlerin, toplumsal ilişkilerin göz önüne alınıp alınmaması, dil öğretiminde genel alan ile özel alan ayrımının yapılıp yapılmaması, amaca uygun özelliklerin seçimi tartışılmalıdır. Geniş bir yelpazede sunulan yöntem ve yaklaşımları göz önüne aldığımızda tek bir yöntem veya yaklaşımın dil öğrenimi gibi birçok faktörün rol oynadığı karmaşık bir süreci tüm yönleri ile ele alıp sorunlara çözüm getiremediğini görmekteyiz. Sonuç olarak, yabancı dil öğretiminin en eski çağlardan günümüze gelene dek geçirdiği evrelerde edinilen tecrübelerden faydalanmak suretiyle kendi amaç ve koşullarımıza en uygun olan yönlerin alınıp geliştirilmesi en uygun yöntem olacağı inancındayız.

Barın (2004) yabancı dil öğretimi tarihi açısından günümüze kadar kullanılan yöntemleri sınıflandırmıştır.

- 1) Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi
- 2) Doğrudan Yöntem

- 3) Okuma Yöntemi
- 4) Kulak Dil Alışkanlığı Yöntemi
- 5) Görme ve İşitmeye Dayalı Yöntem
- 6) Bilişsel Yöntem
- 7) İletişimci Yaklaşım
- 8) Seçmecî Yöntem
- 9) Toplu Fiziksel Tepki
- 10) Sessiz Yol Yöntemi
- 11) Topluluk ile Dil Öğretimi
- 12) Telkin Yöntemi

Bu yöntemlerin bazıları geniş kitlelere yayılırken, bazılarının etki alanı kısıtlı olmuştur. Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi, Doğrudan Yöntem, Kulak Dil Alışkanlığı Yöntemi, Görme ve İşitmeye Dayalı Yöntem, Bilişsel Yöntem, İletişimci Yaklaşım ve Seçmecî Yöntem büyük kitleler tarafından benimsenirken, Toplu Fiziksel Tepki, Sessiz Yol Yöntemi, Topluluk ile Dil Öğretimi, Telkin Yöntemi'nin etki alanları kısıtlı olmuştur. Yabancı dil öğretiminde on dokuzuncu yüzyıldan bu yana birçok farklı yöntem denenmiştir. Zaman içinde herhangi bir yöntemin eksiklerini tamamlamak için yeni bir yöntem bir öncekinin eksiklerini giderme gayesi ile ortaya atılmıştır. Fakat bugün artık tek başına kullanılan yöntemlerin dil öğretiminde ve öğreniminde karşılaşılan sorunları çözmediği bilinmektedir.

Barın (1992) Batı dilleri için hazırlanmış olan yöntemlerin olduğu gibi alınarak Türkçenin öğretimi için kullanılmaması gerektiğini belirtmektedir. Barın, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi çerçevesinde dil öğretim yöntemlerini incelediği çalışmasında, Türkiye'de yabancı dil öğretimi açısından yaşanan yöntem sorunlarını dile getirmiştir. Barın'a göre, Türkiye'de yabancı dil öğretim yöntemlerinin ciddi bir şekilde incelenerek yöntem açısından bir uzlaşmaya varılamamıştır. Barın, tek bir yöntem üzerinde durulmaması, amaca uygun tekniklerin bir araya getirilerek Türkçenin öğretimine uygun bir yöntem hazırlanması gerektiğini savunmaktadır. Barın, bu çalışmasında örnek bir ders ile Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılabilecek bir yöntem önerisi de getirmektedir. Ayrıca sözcük öğretimi açısından

Türkçenin dört-beş bin temel sözcükten son ekler aracılığı ile türetildiğini belirterek, öncelikli olarak bu sözcüklerin öğretilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Barın (2004), ‘Yabancılara Türkçe Öğretiminde Temel İlkeler’ adlı makalesinde yabancılara Türkçe öğretiminde izlenmesi gereken temel ilkeleri şu şekilde özetlemiştir:

- a) Dil öğretiminin planlanması
- b) Dört temel beceriyi dikkate alma
- c) Basitten karmaşığa, somuttan soyuta gitme
- d) Bir seferde tek yapıyı sunma
- e) Verilen bilgi ve örneklerin hayata uygunluğu
- f) Öğrencileri aktif kılma
- g) Bireysel farklılıkları dikkate alma
- h) Görme ve işitmeye dayalı araçlardan yararlanma (Barın, 2004: 22-23)

Günümüzde hiçbir yaklaşım veya yöntemin yabancı dil öğretiminde öğretmen ve öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaya yetmediği kabul edilmektedir. Tek bir yöntemi benimsemek yerine her birinin güçlü yönlerini ihtiyaçlarımızı karşılayacak şekilde alıp kullanmak akılcı bir yaklaşımdır. Bu bağlamda, seçmeci yöntemi belirli bir grubun dil öğrenim ihtiyaçlarını karşılamak üzere farklı yöntemlerden yararlanmak olarak açıklayabiliriz.

Özkan (1992: 51) seçmeci yöntemin özelliklerini şu şekilde belirtmiştir.

- 1) Dil öğretimi doğal, anlamlı ve gerçek hayata uygun olmalıdır.
- 2) Çeviri dil öğreniminin başlangıcında faydalı bir yol değildir. Özel bir beceri gerektirir.
- 3) Dil öğretimi amaç dille gerçekleştirilmelidir. Ana dile gerektiğinde yer verilir.
- 4) Mekanik tekrarlara ve alıştırmalara fazla yer verilmez. Bunun yerine öğrencinin yaratıcılığını gösterebileceği anlamlı ve iletişime yönelik alıştırmalara yer verilir.
- 5) Kelime öğretimine erken başlanmalı, her öğrenilen kelime anlamlı cümleler içinde kullanılmalıdır.
- 6) Yüksek sesle okuma çalışmasına yer verilmez.
- 7) Dört temel becerinin geliştirilmesi başlangıçtan beri sıkı tutulmalıdır.
- 8) Her seferde tek bir yapı sunulmalı, iyice öğrenilmeden bir diğerine geçilmemelidir.
- 9) Öncelikle grubun öğrenme ihtiyaçlarının ne olduğu tespit edilmelidir.
- 10) Öğrencilere ne öğrenecekleri ve niçin öğrenecekleri bildirilmelidir.
- 11) Sağlıklı bir iletişim için jest, mimik, ses tonu, vurgu, gibi kültürel tavırlar da dikkate alınmalıdır.
- 12) Öğrenme ile güdülenme arasındaki güçlü bağ dikkate alınmalıdır.
- 13) Öğrenme basitten karmaşığa, somuttan soyuta doğru olmalıdır.
- 14) Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar dikkate alınmalıdır.

1.2. SÖZCÜK ÖĞRETİMİ

Her ne kadar sözcük ediniminin önemi bugün artık kabul edilse de, genel olarak yabancı dil öğretiminde ihmal edildiği bilinmektedir. Yabancı dil öğretimi alanında sözcük dağarcığı üzerinde yaptığı çalışmalarla tanınan, Coaddy ve Huckin (1997), Zimmerman (1997), Schmitt'in de (2000) aralarında olduğu birçok bilim insanı sözcük öğretiminin yabancı dil öğretiminde genel olarak ihmal edildiğini vurgulamaktadır. Yabancı dil öğretimi bağlamı içerisinde, sözcük varlığı ele alındığında, tarih boyunca farklı yaklaşımların olduğunu görürüz. Schmitt'in (2000) belirttiği gibi, yabancı dil eğitiminde ya dilin analizi ya da dilin kullanımı ön plana çıkmıştır. Bu görüşler ışığında, farklı yöntemlerin denendiği, fakat yirminci yüzyıla gelene kadar sözcük dağarcığı ile ilgili olarak kullanılan yöntemlerden 'Okuma Yöntemi' dışında hemen hemen hiç bir yöntemin bu soruna sistematik bir çözüm getiremediğini görüyoruz. Schmitt'e (2000) göre, 'Okuma Yöntemi' dışında kalan yöntemler sözcük öğretimini açık bir biçimde ele almamıştır. Sözcük öğrenimi genel olarak öğrencinin gayretine bırakılırken, sözcük öğretimi ya iki dilli sözlükler vasıtası ile çözülmeye çalışılmış, ya da dil bilgisi konularını öğrenmeye yetecek miktara indirgenmiş, ya da sınıf içi aktivitelerle hedef dile maruz bırakılan öğrencilerin sözcük öğreniminin de kendiliğinden hallolacağı tahmin edilmiştir.

Anlam ön plana çıkınca, dilin söz varlığının önem kazanması beklenir, fakat iletişimci yöntemde sözcük öğretimi ikinci planda kalmış, sözcük öğretimi açısından tam olarak öğretmenlere rehberlik edilememiştir. (Schmitt, 2000). Coady'nin (1997) değindiği gibi, iletişimci yöntemler de önceki diğer yöntemler gibi sözcük öğreniminin sınıfta gerçekleştirilen iletişim amaçlı dil kullanımı yolu ile gerçekleşeceğini varsaydı. Fakat dili iletişim aracı olarak kullanma prensibi ile yürütülen derslerde sözcük öğreniminin sorun olmaya devam ettiği artık bilinmektedir.

Bu durum, İngilizce gibi çok yaygın bir şekilde öğretilen bir dil için olduğu kadar Türkçe için de sorun teşkil etmiştir. Hengirmen (1986) Türkçe için uygun yöntem tartışması yaparken, dil öğretiminde dil bilgisi öğretiminin önemini vurgulamaktadır. Hengirmen'e göre, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişilerin karşılaştıkları zorluk

farklı dil ailelerine mensup olmaktan kaynaklanmaktadır. Diğer bir deyişle, Türkçe ile aynı dil ailesine ait bir dili konuşan kişi, Türkçe öğrenirken zorluk çekmezken, farklı dil ailelerine mensup dillerin konuşucuları zorluk çekmektedir. Görüldüğü gibi bu görüş, dil öğrenimini dilin yapısının öğrenilmesine indirgeyen bir bakış açısıdır. Hengirmen, sözcük öğrenimini ise, dil öğretim kitaplarının içerdiği iki dilli sözlüklerin mi yoksa normal sözlükleri kullanmanın mı daha uygun olduğu tartışması çerçevesinde ele almıştır. Fakat Aksan'ın (2005) belirttiği gibi Türkçe, sözcük dağarcığı açısından son derece zengin bir dildir. Böylesine zenginliğe sahip bir dilin söz varlığının öğretiminin sadece sözlük kullanımı ile sınırlandırılması sözcük öğretimine gereken önemin verilmediğini göstermektedir.

Bugün sözcük öğretiminin önemi artık kabul edilmektedir. Örneğin Rivers (1983) yeterli sözcük dağarcığı olmadan, tek başına dil yapılarını bilmenin bir işe yaramayacağını belirtmektedir. Fakat sözcük öğretimi konusunda arzu edilen ilerleme henüz gerçekleşmemiştir.

Söz konusu olan yabancı bir dilin söz varlığı olduğunda, öğrencilerin söz konusu dili ana dili olarak konuşan kişilerin söz varlığı seviyelerine ulaşmaları olanaksız olmasa da oldukça güçtür. Bir sözcüğü bilmek demek, o sözcüğün sözlük anlam veya anlamlarını bilmekten ibaret değildir. Nation'a (2001) göre bir sözcüğü bilmek, sözcüğün tüm anlamlarını, yazılışını ve okunuşunu, sözcüğün dil bilimsel yapısını, özdeşimliliklerini (collocation), hangi bağlamlar içinde kullanıldığını, uyandırdığı çağrışımları ve kullanım sıklığını bilmek demektir. Bu bilgiler bir sözcüğü ne kadar derin bildiğimizi yorumlamamıza yardımcı olur. Her ne kadar dil öğreniminde kelime hazinesi edinimi çok güç bir süreç olarak görünse de, bir sözcükle ilk kez karşılaşan kişi, bahsettiğimiz bilgilerin hepsini tek seferde öğrenmek zorunda değildir. Ayrıca bu pek gerçekçi de değildir. Sözcük öğrenimi, zaman içinde artarak devam eden bir süreçtir. Dahası bu süreç tek yönlü olarak da gelişmez. Belli faktörlere bağlı olarak, sözcük dağarcığı artabileceği gibi eksilebilir, bazı yeni kelimeler öğrenilirken diğerleri unutulabilir.

Türkçe öğrenen yabancılar için de sözcük bilgisi yetersizliğinin önemli bir rol teşkil ettiğini görüyoruz. Doğan'ın (1989), Türkçe öğrenen yabancıların karşılaştıkları

sorunları incelediği çalışması yabancıların Türkçe öğrenirken karşılaştıkları sorunlar hakkında bir fikir sahibi olmak açısından önemlidir. Bu çalışmada, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yabancılar arasında büyük bir çoğunluğu oluşturan ana dilleri Arapça veya Farsça olan öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar üzerinde durulmuştur. Bu sorunları üç ana başlık altında toplamak mümkündür: Dil bilgisel, sesletimsel ve sözcük bilgisi odaklı sorunlar. Dil bilgisel açıdan ele alınan konular; ünlü uyumu, yardımcı seslerin, isim hal eklerinin, “ki” edatının , “ve” bağlacının, şimdiki zaman eki –yor, geniş zaman ile edilgen eklerin ve fiil çatılarının doğru kullanımını içermektedir. Dil bilgisel sorunlar olarak sınıflandırdığımız bu konulardan örneğin ünlü uyumuna aykırı yapıların üretilmesi, yardımcı seslerin, isim hal eklerinin ve bildirme eki’nin yanlış kullanılması gibi dil bilgisi konularının tam olarak öğrenilememesi sonucu ortaya çıkan hatalar dilin sesletimini de bozduğu için ayrıca sesletim başlığı altında da düşünülebilir. Bunun dışında sesletim hataları arasında, öğrencilerin Türk diline has olan vurguyu doğru kullanamamaları sayılabilir. Sözcük bilgisinin yetersizliği sonucu “bütün” yerine “hep” sözcüğünün kullanılması, pişmek ve pişirmek fiillerinin karıştırılması, atasözleri ve deyimlerin yanlış kullanımı karşımıza çıkmaktadır. Sözcük bilgisi altında topladığımız sorunlardan, pişmek ve pişirmek sözcüklerinin yanlış kullanımını sözcüksel hata olarak değerlendirmek kadar dil bilgisel hata olarak da değerlendirmek mümkün olabilir. Öğrencilerin hatalarının, çoğu zaman tek bir nedenden değil, birkaç nedenin bir araya gelmesi ile ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

Sözcük öğretimi açısından hangi sözcüklerin öğretilmesi gerektiğinin tespitinden başka bu sözcüklerin nasıl öğretilmesi gerektiği de belirlenmelidir. İki tür öğretim yöntemi vardır; doğrudan sözcüklere odaklanılarak yapılan öğretim ve dolaylı öğretim. Birinci öğretim şeklinde, sözcükleri konu alan alıştırmalar, oyunlar, bulmacalar gibi sınıf çalışmaları yolu ile sözcüklerin doğrudan odaklanılarak öğretilmesi amaçlanır. İkinci öğretim biçiminde ise, asıl amaç sözcük öğretimi değildir, fakat sözcük öğrenimi başka bir dil becerisine odaklanıldığı sırada dolaylı olarak gerçekleşir. Hangi yöntemin sözcük edinimi açısından daha olumlu sonuçlar vereceği tartışılmaktadır. Fakat iki tür öğretim biçimi de gereklidir. Dilin çekirdeğini oluşturduğu tespit edilen miktar için doğrudan odaklanarak öğretme yaklaşımı genel olarak kabul görmektedir. Örneğin Nation (1995) iki bin temel sözcüğün doğrudan odaklanılarak öğretilmesini

önermektedir (aktaran, Schmitt:2000). Öğrencilerin ihtiyaç duyacağı tüm söz dağarcığını sadece doğrudan odaklanarak öğretmek veya öğrencinin bu şekilde öğrenmesini ummak pek de gerçekçi değildir. Bu durumda ise ikinci tür öğretim biçimi devreye girecektir.

Yukarıda belirtildiği gibi, doğrudan odaklanarak, temel düzeyde sözcük dağarcığı öğrencilere verilebilir, fakat bu yöntemi daha ileri seviyelerde uygulamak hayli güçtür. Bu güçlüğü aşmak için, kimi dil bilimciler ve eğitmenler strateji eğitiminin önemini vurgulamaktadırlar. Dil öğrenimi konusunda öğrencinin daha fazla sorumluluk yüklenmesi gerektiği anlayışı, öğrencilere strateji eğitimi verilmesi fikrini yaygınlaştırmaya başlamıştır.

Sözcüklerin anlaşılması öğrencinin sözcükleri anlamasını, depolamasını, belleğe yerleştirmesini sağlayan stratejiler içerirken, üretim bu sözcüklerin bellekten geri çağrılarak uygun durumlarda kullanımlarını içerir. Anlama üretimden önce gelmelidir. Sözcük öğretimini içeren bir dersin amacı anlama ve üretim için gerekli olan farklı stratejilerin kullanımının en etkili şekilde gerçekleşmesini sağlamaktır.

Anlamayı kuvvetlendirmek öncelikle öğrencilere yeni sözcüklerin ne anlama geldiğini anlamalarına yardımcı olmak gerekir. Öğrencilerin söz konusu metni anlayabilmeleri için tek tek her sözcüğü bilmelerine gerek olmadığını belirtmek önemlidir. Çünkü birkaç sözcük metnin anlamını çıkarmayı engellemez. Metnin genelini anlamaları ise bu birkaç bilinmeyen sözcüğün anlamını bulmalarında kendilerine en büyük yardımcı sağlayacaktır. Yabancı dil öğrencileri bir tarafa dursun, ana dil konuşucuları dahi bütün sözcüklerin anlamını bilemez. Ayrıca, bir sözcüğün anlamının veya anlamlarının tam olarak öğrenmek için söz konusu sözcüğü farklı bağlamlar içinde defalarca görmek gerekmektedir. Son olarak, öğrencileri her sözcüğe sözlükten bakmak yerine sözcüklerin anlamını bulmak için bağlamsal ipuçları ve sözcük morfolojisinden yararlanmaları konusunda bilinçlendirebiliriz. Sözlük son çare olarak kullanılmalıdır.

Barın (2004) sözcük öğretiminde farklı zeka türlerine hitap edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu amaçla, rol yapma, drama ve gösteri tekniklerinden faydalanmak

mümkündür. Rol yapma- drama tekniğini Benhür (2002:42-43) ‘öğrencinin verilen durum içerisinde başka bir kişiliğe girerek duygu ve düşüncesini dile getirmesi’ olarak tanımlamaktadır. Benhür (2002) bu tekniğin konuşma becerilerinin geliştirilmesinde faydalı olacağını belirtmektedir. Fakat bu teknik yalnızca öğrencilerin sözel becerilerini geliştirmede değil, aynı zamanda öğrendikleri sözcükleri etken bir şekilde kullanma fırsatı vereceğinden, sözcük öğrenimi açısından da son derece faydalı olacaktır.

Rol yapma- drama tekniği dışında Barın (2004) sözcük öğretiminde resim, resimli veya karikatürlü hikayeler, kısa metrajlı film, pandomim filmleri, bilmece ve bulmacalar kullanılabileceğini, eş ve zıt anlamlı sözcük bulma yarışmaları düzenlenebileceğini belirtmektedir. Ayrıca Barın (2004) farklı düzeylere uyarlanmış hikaye kitaplarının kullanımının dil öğretimindeki önemini vurgulamaktadır. Gerçekten de bu tarz kitaplar sayesinde öğrencilerin sözcük gelişimi desteklenirken, uygun kitapların seçimi ile öğrenciler dilin kültür dairesi içine de girmiş olacaklardır. Unutmamalıyız ki, Türk kültürünü yansıtan eserler aynı zamanda deyimler, atasözleri, benzetmeler yönünden zengin birer başvuru kaynağıdır.

Sözcük öğretimi açısından dikkate alınması gereken diğer bir konu belleğimizin nasıl çalıştığıdır. Bellek, genelde dil öğrenimi açısından özeldir ise sözcük öğrenimi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Belleğimizin nasıl organize olduğunu anlarsak, dil öğrenimini de bu anlayış üzerine yapılandırmak mümkün olabilir.

İki tür bellekten söz etmek mümkündür: Kısa süreli ve uzun süreli bellek. Kısa süreli bellek bilgiyi geçici olarak depolarken, uzun süreli bellek bilgiyi çok daha uzun süre tutmaktadır. Sözcük öğreniminde amaç bilgiyi kapasitesi kısıtlı olan ve bilgiyi çok kısa bir süre için tutabilen kısa süreli hafızadan uzun süreli belleğe aktarabilmektir. Uzun süreli belleğin depolama kapasitesinin hemen hemen sınırsız olduğu iddia edilmektedir. Öğrenilen sözcüklerin kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe aktarmanın yollarından biri yeni öğrenilen bilgi ile uzun süreli bellekte depolanmış olan eski bir bilgi arasında bağ kurmaktır (Schmitt, 2000).

Unutma, öğrenmenin bir parçasıdır. Belleğin nasıl çalıştığını anladığımız takdirde unutmayı en aza indirmek mümkün olabilir. Unutmayı azaltmanın en önemli yollarından biri öğrenilen materyali tekrar etmektir. Unutmanın büyük bir kısmı öğrenme eyleminden hemen sonra gerçekleşir. Zaman geçtikçe unutma miktarı azalır. Bu durumda yeni öğrenilen bilginin büyük çoğunluğu öğrenme eyleminin hemen ardından gerçekleştiği için bilgiyi en kısa zamanda tekrar etmek gerekmektedir.

1.3. DERLEM ÇALIŞMALARI

Derlem, bilgisayar ortamında dilin sözlü ve yazılı kullanımından elde edilen söz varlığının elektronik ortama aktarılması sonucu elde edilen dilin söz varlığını yansıtan verilerdir. Derlem sayesinde, dillerin sözcükleri hakkında bilgi sahibi olmanın yanı sıra sözcüklerin kullanım sıklıkları hakkında da veri elde etmiş olmaktadır. Bugün derlem sözlük yazımında çok önemli bir veri tabanı oluşturmaktadır. Dil öğretimi açısından ise, dil öğretimi amaçlı materyal hazırlayan yazarlar ve öğretmenler açısından hangi seviyede hangi sözcüklerin öğretilmesi gerektiği açısından ışık tutmaktadır. Sözcüklerin kullanım sıklığını göstermesi bakımından, derlem öğretmenlere büyük yarar sağlamaktadır.

Öğretmen derlem çalışmalarından yararlanırken, öğrencilerin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmalıdır. Söz konusu derlem, bazı durumlarda öğrencilerin çok ihtiyaç duyacağı kelimeleri vermezken, öğrencilerin öncelikli olarak öğrenmesi gerekmeyen sözcükleri içerebilir. Kısacası, dil öğretimi açısından derlemin süzgeçten geçirilmesi gerekir.

Her ne kadar sözcük öğrenimi hak ettiği önemi yukarıda bahsettiğimiz dil öğretim yöntemlerinden göremediye de, bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler, sözcük dağarcığı üzerine yapılan çalışmalara çok önemli katkı sağlamıştır. Bu sayede çok geniş kapsamlı derlem elde etmek mümkün olmuştur. Sözcüklerin kullanım sıklıkları ve birlikte kullanıldıkları sözcükleri belirleme derlem çalışmaları sayesinde mümkün olmuştur. Ayrıca sözlükçülük de bu sayede büyük aşama kaydetmiştir. İngilizceye ait üç önemli derlem çalışması, COBUILD Bank of English Corpus, the Cambridge

International Corpus (CIC), ve British National Corpus'dır. Bu derlemlerin sahip olduğu sözcük sayıları yüz milyonlarla ifade edilmektedir (Schmitt, 2000).

Derlem çalışmaları sayesinde sözcüklerin kullanım sıklıklarının belirlenmesinin mümkün hale gelmesi, eğitimcilere hangi sözcüklerin hangi seviyede öğretilmesi gerektiği konusunda ışık tutmuştur. Fakat bu konuda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Örneğin Nation (1995) iki bin sözcüğün başlangıç düzeyi için gerekli olduğunu savunmaktadır. Ortalama iki bin sözcük bilen bir kişinin hedef dilde iletişim sağlayabileceği düşünülmektedir. Nation ve Waring (1997) otantik metinleri okuyacak düzeye gelmek için üç bin ile beş bin arası sözcük ailesi bilmek gerektiğini ileri sürmektedir. Hazenberg ve Hulstijn (1996) akademik bir metni anlayabilmek için bu rakamın on bine kadar çıkabileceğini savunmaktadırlar. Nation ve Waring (1997) hedef dilde ana dil konuşucusuna yakın bir düzeyde sözcük dağarcığına sahip olmak içinse, on beş bin ile yirmi bin arası sözcük ailesine ihtiyaç duyulacağını belirtmektedir. (aktaran, Schmitt: 2000).

Türkçe için de derlem çalışması yapılması gerektiği akademik çevrelerde vurgulanmaktadır. Ercilasun (2009) bugünkü Türkiye Türkçesinin sözlüğünün henüz tamamlanmadığını belirtmektedir. Türk dilinin bugünkü söz varlığını en iyi şekilde yansıtabilecek bir sözlük meydana getirmek için yirminci ve yirmi birinci yüzyıla ait farklı alanlardaki metinlerin bilgisayara yüklenerek veri oluşturulması gerektiğini bildirmektedir. Bu şekilde sözcüklerin farklı kullanımlarını, kullanım sıklıklarını tespit etmek mümkün olacaktır.

Böyle bir çalışma Orta Doğu Teknik Üniversitesinde yürütülmektedir. ODTÜ Türkçe Derlemi Geliştirme Projesi olarak adlandırılan çalışma Türk dilinin günümüzdeki kullanımına ışık tutmak için 1990 sonrasında yayınlanan yazılı eserleri kapsamaktadır. Derlemin büyüklüğü iki milyon sözcük olarak belirlenmiştir.

1.4. OTANTİK MALZEME

Yabancı dil eğitiminde dilin iletişimsel yönünün vurgulanması beraberinde dil öğretiminde özgün metinlerin kullanımını getirmiştir. Fakat yöntem olarak İletişimsel Yaklaşım'ın benimsenmesinden çok önce bu alanda otantik malzemelerden yararlanılmıştır. Örneğin on dokuzuncu yüzyılda dil bilimci Henry Sweet dil öğretiminde otantik malzeme kullanımının önemini kavramış, kendi yazdığı kitaplarda otantik malzemelerden faydalanmıştı. (Howatt, 1984) Yirminci yüzyılda ise Kulak Dil Alışkanlığı gibi yöntemlerin benimsenmesi ile otantik malzeme kullanımından uzaklaşıldı çünkü bu ve benzeri yöntemlerde sınıf ortamında öğretilecek yapılara uygun bir dili içeren malzemeler kullanılması gerekmektedir. Bu durumda da otantik malzeme kullanımı rafa kaldırılmıştı. Ancak Chomsky (1965) ve Hymes'in (1972) tartışmaları iletişimsel yeti için dilin yapısını bilmekten çok daha fazlasına ihtiyaç olduğu fikrini pekiştirdi.

Yabancı dil eğitiminde iletişimci yaklaşımın benimsenmesi, doğal olarak hedef dilin ana dil konuşucularının birbirleri ile sözlü ve yazılı iletişimlerinde kullandıkları doğal dil kullanımını ön plana çıkarmıştır. Bu amaçla yabancı dil öğreniminde otantik malzeme kullanımı ağırlık kazanmaktadır. Otantik malzeme, herhangi bir dili öğrenen kişiler için hazırlanmamış olan, söz konusu dilin ana dil konuşucuları arasında sözlü ve yazılı iletişimde kullandıkları araçlardır. Lüleci (2011:541), otantik malzeme tanımını şu şekilde yapmaktadır: “Otantik malzemeler, sözlü veya yazılı, bir dili ana dili olarak konuşanlar tarafından, yine o dili ana dili olarak konuşanlar için, başka bir deyişle ortak bir dili paylaşanlar arasında, belli bir bildiri işlevini yerine getirmek ve gerçek bir etkileşime imkan sağlamak üzere üretilmiş dil malzemeleridir”. Lüleci'ye (2011) göre, “doğal ve gerçek dile ait örnekler içermesi, motivasyonu artırıcı etkisi, tür ve biçim bakımından sahip olduğu çeşitlilik ve erişim imkanlarının son derece geniş oluşu” nedeni ile otantik malzemeler iletişimci yaklaşımların vazgeçilmez birer parçasıdır.

Lüleci (2011) otantik malzemenin tanımı, sağladığı faydalar, öğrencilerin düzeylerine uygun materyal seçimini tartıştıktan sonra, otantik materyalin sınıf içinde nasıl kullanılabilmesine dair bir öneri getirmiştir. Hazırladığı ders planında orta düzey

öncesi öğrenciler için dil becerilerinin geliştirilmesi ve kültürel bilincin artırılması amaçlanmıştır. Otantik materyal olarak İstanbul haritası ve günlük gazete kullanılmaktadır. Ders; etkinleştirme, sunum, uygulama ve üretim olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır. Etkinleştirme aşamasında öğrenciler bilişsel olarak çalışmaya hazır hale getirilir. Sunum aşaması söz konusu materyalin öğrencilere verildiği aşamadır. Uygulama aşamasında öğrenciler kendilerine sunulan materyalden seçtikleri mekanlar hakkında konuşurlar. Üretim aşamasında ise, öğrendiklerini serbest olarak kullanırlar. Bu aşamada öğrencilerden kendilerine verilen sunuma paralel olarak bir gezi planı hazırlamaları beklenmektedir.

Otantik malzemeler arasında edebiyat eserleri önemli bir yer tutmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretirken dilin en güzel kullanımlarını öğrencilere sunmak için Türk dilinin edebi kaynaklarına başvurulabilir. Bu şekilde dil ve edebiyat öğretimini birlikte ele almak mümkün olabilir. Aksan (1978) dil ve edebiyat öğretiminin ayrı ayrı değil birlikte ele alınması gerektiğini savunmaktadır. Gerçekten de bir dilin en güzel, en ince ve en zengin ifade gücünü o dilin edebi eserlerinde bulmak mümkündür. Dilin zengin anlatım gücünün görüldüğü edebiyat türleri arasında halk edebiyatı ürünlerinin önemli bir yeri vardır. Türk halk edebiyatı hem anlatım gücü yönünden hem de söz dağarcığı açısından çok zengin bir kaynak teşkil edecektir. Daha önce değindiğimiz gibi, Türkçe ikilemeler yönünden çok zengin bir dildir. Konuşma dilinde sıkça kullanılan ikilemeleri Türk halk edebiyatı türlerinde bulmak mümkündür. Örneğin masallarımız milli kültürü yansıtması açısından Türk halk edebiyatı ürünleri içinde önemli bir yere sahiptir. Zengin'in de (2006) belirttiği gibi, dünyanın farklı yerlerinde tespit edilen masallarda pek çok ortak unsura rastlansa da, masallar anlatıldığı yörenin özelliklerini taşır. Bu nedenle de milli bir niteliğe sahiptir.

Halk edebiyatı ürünleri kişilerin içinde yaşadığı toplumun duyarlılıklarını kazanması bakımından önemlidir. Temizyürek (2006) dil öğretiminde Türk halk edebiyatı ürünleri arasında önemli bir yer teşkil eden masallara başvurulabileceğine işaret etmektedir. Ayrıca dil kullanımı açısından masallar son derece zengindirler. Örneğin günlük konuşmalarımızda sık sık kullandığımız, anlatımımıza sadece güç değil, aynı zamanda renk katan ikilemelere masallarımızda oldukça sık kullanılır.

1.5. STRATEJİ EĞİTİMİ

Yabancı dil öğretiminde iletişimci yaklaşımın ağırlık kazanması beraberinde öğrencinin otonom olması fikrini getirmiştir. Buna göre doğru zamanda doğru stratejileri kullanan öğrencilerin sınıf dışında da dil öğrenmeye devam edecekleri fikrini oluşturmuştur. Böylelikle dil öğrenim stratejileri konusunda öğrencileri bilinçlendirerek kendi başlarına öğrenmeye devam etmelerini sağlamak amaçlanmaktadır.

Rubin (1987) bazı dil öğrencilerinin diğerlerinden daha başarılı olduğunu belirtmektedir. Öğrenme stratejileri literatürü bu başarıyı kısmen öğrencilerin uyguladıkları bilişsel ve biliş üstü stratejilere bağlamaktadır. Öğrenciler başarı yolunda öğrenme tarzlarına bağlı olarak farklı bir yol izleyebilirler. Bilindiği gibi kimi öğrenciler dil öğrenimine daha analitik yaklaşırken, kimileri daha sezgisel hareket etmektedirler.

Oxford (1989) strateji kullanımının araştırmacılar tarafından kısa bir zaman önce gün ışığına çıkarılmasına rağmen, öğrenme stratejilerinin binlerce yıldır kullanılmakta olduğunu belirtmektedir. Oxford (1989) öğrenim stratejilerini, öğrencilerin kendi öğrenimlerini pekiştirmek için attıkları adımlar olarak tanımlamaktadır.

Rubin ve Thomson (1983) başarılı dil öğrencilerinin özelliklerini şu şekilde belirtmektedir:

- a) Öğrenme sürecinde kendi yöntemlerini belirler.
- b) Dille ilgili bilgileri düzenlerler.
- c) Yaratıcıdır ve dili kullanmaktan çekinmezler.
- d) Hem sınıf içinde hem de dışında öğrendikleri dili kullanmak için fırsat yaratır ve farklı durumlara uygun stratejilerden yararlanırlar.
- e) Anlamanın net olmadığı durumlarda sorun yaşamazlar, her bir sözcüğü anlamaya çalışmadan hedef dildeki anlamı çıkarmak için stratejiler geliştirirler.
- f) Çağrışım ve kafiye gibi hatırlamaya yardımcı olan unsurlardan faydalanırlar.
- g) Hatalarından ders alırlar.
- h) Öğrendikleri yabancı dili iletirmek için ana dillerini de içeren dil bilimsel bilgilerden faydalanırlar.
- i) Konuyu anlamak için bağlamdan yararlanırlar.
- j) Mantıklı çıkarımlarda bulunurlar.
- k) Öğrendikleri yabancı dilde bulunan söz birimlerini öğrenerek düzeylerinin üzerinde başarı gösterirler.
- l) Sözel iletişime yardımcı olacak üretici teknikleri öğrenirler.
- m) Farklı konuşma ve yazı tarzlarını öğrenerek kullandıkları dili bağlama göre çeşitlendirirler. (aktaran: Nunan, 1991:171)

Belirtilen bu özelliklerin ışığında, başarılı dil öğrencilerinin dil ile ilgili çalışmalarına öğretmen kontrolü olmadan sınıf dışında da devam ettikleri, öğrenmekte oldukları dili iletişim amaçlı kullanmak için çaba gösterdikleri, dil öğrenimi sürecinde karşılarına çıkan zorlukların üstesinden gelmek için belli stratejilere başvurdukları sonucunu çıkartmaktayız. Dil öğrenimi gibi uzun soluklu ve karmaşık bir süreçte öğrencilerin karşılaştıkları güçlükleri bertaraf edebilmeleri için öğrencilerin dil öğrenim stratejilerini bilinçli olarak kullanmaları için eğitim vermek gereklidir.

Oxford (1989:9) yabancı dil öğrenme stratejilerinin özelliklerini şu şekilde vermektedir:

- 1) İletişimsel yeterliliğe katkıda bulunurlar.
- 2) Öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerine yardımcı olurlar.
- 3) Öğretmenlerin rolünü genişletirler.
- 4) Probleme yöneliktirler.
- 5) Öğrencilerin üstlendiği belirli eylemlerdir.
- 6) Öğrencilerin sadece bilişsel değil, pek çok farklı özelliği ile ilgilidirler.
- 7) Hem doğrudan hem dolaylı öğrenmeyi desteklerler.
- 8) Her zaman gözlemlenebilir değildirler.
- 9) Genellikle bilinçli şekilde uygulanırlar.
- 10) Öğretilebilirdirler.
- 11) Pek çok farklı unsurdan etkilenirler.

Oxford (1989) öğrenme stratejilerini dolaysız ve dolaylı olmak üzere iki ana başlık altında toplamaktadır. Doğrudan öğrenme stratejileri; bilişsel stratejiler, bellek stratejileri, ve telafi stratejileridir. Dolaylı öğrenme stratejileri ise, üst bilişsel stratejiler, duyuşsal stratejiler ve sosyal stratejilerdir.

Bellek Stratejileri:

- a) Zihinsel bağlar yaratma
- b) Görüntü ve seslerden yararlanma
- c) Doğru tekrar
- d) İşe koşma

Bilişsel Stratejiler:

- a) Uygulama
- b) İleti alma ve gönderme
- c) Analiz
- d) Girdi ve çıktıya uygun yapılar oluşturma

Telafi Stratejileri:

- a) Mantıklı çıkarımlarda bulunma
- b) Konuşma ve yazma becerisindeki sınırların üstesinden gelme

Üst Bilişsel Stratejiler:

- a) Öğrenmede odaklanma
- b) Öğrenmeyi düzenleme ve planlama

c) Öğrenmeyi değerlendirme

Duyuşsal Stratejiler

- a) Endişeyi azaltma
- b) Kendi kendine teşvik etme
- c) Duygusal durumunu kontrol etme

Sosyal Stratejiler:

- a) Soru sorma
 - b) İşbirliği yapma
 - c) Empati kurma
- (Oxford; 1989:17)

Mantıklı çıkarımlarda bulunma; okuyucunun belli bir metin içerisinde bilmediği sözcüklerin anlamlarını sözlük kullanmadan ve başka birisinden yardım almadan tahmin yolu ile bulması için gerekli olan dil bilimsel ve dil bilimsel olmayan ipuçlarından faydalanması ile ilgilidir.

Oxford'un (1989) belirttiği gibi bu stratejilerin özelliklerinden birisi de öğretilebilir olmalarıdır. Öğretmenler ders esnasında bir metin üzerinde çalışırken, öğrencilerin bilinmeyen sözcüklerin anlamını çıkarımda bulunarak bulmaları yönünde yardımcı olabilirler.

Tezgiden (2006) sözcük kullanımı stratejilerini incelediği çalışmasında, sözcük varlığının yabancı dil öğretiminde artık kabul edilmiş olmasına rağmen, sözcük öğrenimi stratejileri ile ilgili yeterince çalışma yapılmadığını belirtmektedir. Çalışmanın yapıldığı Afyon Kocatepe Üniversitesinde İngilizce öğretmenleri, öğrencilerinin 'öğrenmeyi öğrenmeleri' için strateji eğitiminin gerekliliğini dile getirmişlerdir. Bu çalışmada rasgele seçilmiş olan bir sınıftaki öğrencilere üç hafta süre ile strateji eğitimi verilmiştir. Üç haftalık eğitimin öncesi ve sonrasında öğrencilere anket verilerek strateji eğitimi konusundaki tutumları ile ilgili değişimler saptanmıştır. Her strateji eğitim seansının ardından birkaç öğrenci seçilerek bireysel mülakat yapılmıştır. Gönüllü olan sekiz öğrenci ise strateji kullanımları ile ilgili günlük tutmuşlardır. Sınıfın öğretmeni ile strateji eğitiminin öncesinde, eğitim esnasında ve sonrasında mülakat yapılmıştır. Elde edilen verilerin ışığında, strateji eğitiminin olumlu etkileri tespit edilmiştir. Strateji eğitiminin öğrencilerin görüşlerini ve motivasyon düzeylerini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Tezgiden, strateji eğitiminin düzenli ve açık seçik bir şekilde yapılmasının önemini vurgulamaktadır.

Schmitt (2000:134), sözcük öğrenme stratejilerini aşağıdaki gibi sınıflandırmıştır:

- 1)Yeni bir sözcüğün anlamı ile ilgili çıkarımda bulunmaya yönelik stratejiler
 - a) Sözcük türünün analiz edilmesi
 - b) Eklerin ve köklerin analiz edilmesi
 - c) Sözcüğün ana dildeki karşılığına bakılması
 - d) Resim ve vücut dilini incelemek
 - e) Bağlamdan sözcüğün anlamını tahmin etmek
 - f) Sözlük kullanmak
 - g) Öğretmene sözcükle ilgili sorular sormak
 - h) Sınıf arkadaşlarına sözcüğün anlamını sormak
- 2)Daha önce karşılaşılan bir sözcük ile ilgili çalışma
 - i) Anlamı grup içinde çalışmak
 - j) Ana dil konuşucuları ile iletişimde bulunmak
 - k) Sözcükle kişisel deneyimler arasında bağ kurmak
 - l) Sözcükle kordinatleri arasında bağlantı kurmak
 - m) Sözcüğün eş anlamlıları ve zıt anlamlıları arasında bağlantı kurmak
 - n) Anlamsal harita kullanmak
 - o) Sözcüğün formunu zihinde canlandırmak
 - p) Sözcüğün anlamını zihinde canlandırmak
 - q) Anahtar sözcük yöntemini kullanmak
 - r) Sözcükleri sınıflandırmak
 - s) Sözcüklerin yazılı şekillerini çalışmak
 - t) Çalışırken sözcükleri sesli olarak söylemek
 - u) Sözcük öğrenirken fiziksel hareket kullanmak
 - v) Sesli tekrar
 - w) Yazılı tekrar
 - x) Sözcük listeleri
 - y) Nesnelerin üzerine İngilizce etiketler yapıştırmak
 - z) Sözcük defteri tutmak
 - aa) İngilizce medyadan faydalanmak (şarkı, film, haberler,vs)
 - bb) Boşluk doldurma çalışması yapmak
 - cc) Sözcük testleri kullanarak kendi kendini test etmek
 - dd) Yeni bir sözcüğü göz ardı etmek
 - ee) Belli bir sözcük üzerine zaman içinde çalışmaya devam etmek

Strateji kullanımını sözcük öğrenimi açısından ele alırsak, sözcük tahmin etme stratejileri konusunda öğrencileri bilinçlendirmenin önemi bilinmektedir. Bu stratejilerin doğru kullanımı ile öğrencilerin okurken veya dinlerken bilmedikleri sözcüklerle baş edebilmeleri mümkün olabilmektedir. Her an sözlüğe başvurma olanağı bulunamayacağı ya da sürekli olarak her bilmediği sözcük için sözlük kullanan bir kişinin yaşayacağı bıkkınlık göz önüne alınırsa bu stratejilerin ne kadar önemli olduğu anlaşılacaktır. Fakat Coady'nin (1997) belirttiği gibi, tahmin etme stratejilerini kullanabilmek için başlangıç düzeyinin üzerinde sözcük dağarcığına sahip olmak gerekmektedir. Ayrıca, stratejiler her zaman ve her durumda kullanılamazlar. Uygulanan stratejinin başarılı olması bazı şartlara bağlıdır. En çok kullanılan stratejilerden biri olan bağlam içinde geçen bilinmeyen sözcüğü tahmin etmenin

başarıya ulaşması için, sözcüğün geçtiği bağlamda yeterli ipucu olması gerekir. Laufer'e (1997) göre, tahmin etme eyleminin her koşulda başarılı bir şekilde sonuçlanacağını var saymak mümkün değildir. Söz konusu sözcüğün geçtiği bağlamda, tahmin etmeyi sağlayacak bağlamsal ipuçları olmayabilir. Metinde bulunan ipuçları öğrenciye yardımcı olmayabilir. Kısacası, öğrencinin sözcük dağarcığı yetersiz ise strateji kullanımı öğrenciye yarar sağlamayacaktır.

1.6. SÖZLÜK KULLANIMI

Daha önce belirtildiği gibi sözlük kullanımı sözcük öğrenme stratejileri arasında yer almaktadır. Sözlük kullanımını Schmitt (2000) yeni bir sözcüğün anlamı ile ilgili çıkarımlarda bulunmaya yönelik stratejiler başlığı altında vermektedir.

Öğrencilerin sözcük dağarcığını geliştirmelerini sınıf dışında da devam ettirebilmeleri için öğrencilerin bağımsız dil öğrencileri olmalarını sağlamak önemlidir. Bunun yollarından biri öğrencilerin sözlük kullanımı konusunda eğitilmeleridir. Her ne kadar öğrencilerin her bilmedikleri sözcük için sözlüğe başvurmalarını istemesek de öğrencilerin sözlük kullanmasını bilmeleri gerekmektedir. Öğrencilerin sözlüğü nasıl ve ne zaman kullanmaları gerektiğini de bilmeleri önemlidir. Eğer bağlam içinde söz konusu sözcüğü tahmin etmek için yeterince ipucu yoksa öğrenci sözcüğün anlamından emin olamıyorsa sözlük kullanması gerekmektedir.

Sözlük kullanımı yabancı dil öğreniminde önemli bir yer işgal ediyor olmasına rağmen, yabancı dil öğrenen Türk öğrencilerin düzeylerine uygun sözlük seçme konusunda yeterli bilgi sahibi olmadıkları gözlenmektedir. Erer (2006), yabancı dil eğitiminde çevirinin iletişimsel bir şekilde kullanılabileceğini kanıtlamak için yaptığı çalışmasında, öğrencilerin sözlük kullanımı ile de ilgili bazı tespitlerde bulunmuştur. Erer, bu çalışmasında öğrencilerin iki dilli cep sözlüklerini ve elektronik sözlükleri kullanmayı tercih ettiklerini gözlemlemiştir. Bu sözlüklerde öğrenciler aradıkları sözcükleri bulmakta güçlük çekmekte, buldukları zaman ise sözcüklerin bağlam içindeki kullanımları hakkında bilgi edinememektedirler. Çünkü bu tür sözlüklerde genellikle sözcüklerin cümle içinde kullanımlarına yönelik örnek verilmemektedir. Ayrıca, bu tür

sözlükler sözcüklerin tüm anlamlarını vermemekte, sadece en sık kullanılan anlamları içermektedir. Sonuç olarak da, öğrenciler sözlük kullanımından yeterli randıman sağlayamamaktadırlar.

Konuyu Türkçe öğrenen yabancılar açısından ele aldığımızda ise, öğrencilerin kullanabilecekleri yabancılar için hazırlanmış bir Türkçe öğrenci sözlüğü mevcut değildir. Türkçe öğrenen yabancılar için hazırlanacak öğrenci sözlükleri bu alanda önemli bir boşluğu dolduracaktır.

Aşağıda Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için hazırlanabilecek örnek bir sözlük projesi verilmektedir. Bu proje Prof.Dr. Nalan Büyükkantarcıoğlu yönetiminde Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Ana Bilim Dalında 2008-2009 ders yılı güz döneminde verilen Sözlükçülük ve Ansiklopedi Teknikleri Yüksek Lisans dersi kapsamında bir proje çalışması olarak hazırlanmıştır. Bu çalışma Türkçeyi orta üstü düzeyde bilen yetişkinlere yönelik bir sözlük hazırlama denemesini içermektedir. Sözlük türü eş zamanlı, açıklamalı sözlük olarak belirlenmiştir. Sözlük alfabetik olarak düzenlenmiştir. Böyle bir sözlüğün hazırlanması durumunda takip edilecek ilkeler belirlenerek, sözcük maddelerinden örnekler sunulmuştur.

ÖNSÖZ

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için hazırlanan bu sözlük kendi alanında bir ilktir. Bildiğimiz kadarıyla yabancılar için tek dilli bir Türkçe öğrenci sözlüğü şimdiye kadar hazırlanmamıştır.

Bu sözlük Türkçeyi orta üstü düzeyde bilen yetişkinler için düşünülmüştür. Sözlük türü olarak eş zamanlı, açıklamalı sözlük tercih edilmiştir. Sözlük alfabetik olarak düzenlenmiştir.

Daha önce böyle bir sözlük bulunmadığı için, sözlüğümüzü hazırlarken, benzer sözlüklere başvurma imkanımız olamadı. Fakat sözlüğün hazırlanma aşamasında, Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten değerli öğretmenlerimizin görüşlerine başvuruldu. Sözlükte yer alan sözcükleri belirlemek için kullanımdaki Türkçe sözlüklerin en son baskıları ile yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan kitaplar taranmış ve sözlüğün amaçladığı seviye doğrultusunda sözcük sayısı belirlenmiştir.

Hazırladığımız bu sözlüğün Türkçe öğrenen kişilere büyük kolaylık sağlayacağını ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde büyük bir eksikliği gidereceğini umuyoruz.

N.G.E.

Sözlük Hazırlanırken İzlenen İlkeler:

1. Madde başları sözcükler veya söz öbeklerinden oluşmaktadır.
2. Sözlüğün çeşidi “eş zamanlı sözlük” olarak belirlendiği için sözcüklerin tarihsel gelişimine yer

verilmemiş, sadece güncel biçimleri ele alınmıştır. Artık kullanılmayan sözcüklere ise yer verilmemiştir.

3. Her sözcük girişinde sözcüğün çeşidi (isim, sıfat, zarf, vs) belirtilmiştir.

4. Birden fazla anlamı olan sözcükler söz konusu olduğunda, sıralama sözcüğün en yaygın anlamından başlayarak yapılmıştır. Mecazi kullanımlar, “*mec.*” kısaltması kullanılarak belirtilmiştir. Madde başı olan sözcüklerle ilgili deyim ve atasözleri madde içinde verilmiştir.

5. Madde başı olan sözcükler terim olarak kullanılmışsa ilgili olduğu bilim dalına karşılık gelen kısaltma kullanılmıştır.

6. Madde başı olan sözcüklerden “*et-, ol-, eyle-, kıl-*” yardımcı fiilleri kullanılarak birleşik fiil üretiliyorsa, bu birleşik fiiller de aynı madde içinde verilmiştir. Örneğin, “*hasta*” sözcüğü madde başı olduğunda, “*hasta olmak*” madde içinde verilmiştir.

7. Madde başı olan fiiller, eğer nesne alıyorsa, nesnelere ne tür eklerle kullanıldığı kısaltmalar ile gösterilmiştir. (-i); belirtme hali eki, (-e), yönelme hali eki, (-de), bulunma hali eki (-den) ‘den’ ayrılma hali eki, (nsz); nesne almayan fiiller olarak belirtilmiştir.

8. Türkçe’de bazı sözcüklere ünlü ile başlayan ek geldiğinde sözcüğün ikinci hecesindeki ünlü (ı,i,u,ü) düşer. Bu kurala “*ünlü düşmesi*” denir. Örneğin, “*vakit*” sözcüğü madde başı olduğunda, ünlü daralması madde başından hemen sonra “*vakti olmak*” şeklinde gösterilmiştir.

9. Sert ünsüzle biten bir sözcük ünlü ile başlayan bir ek alınca yumuşar. Ünsüz yumuşaması olarak adlandırılan bu değişim, *kitap, -bı*’ örneğinde olduğu gibi gösterilmiştir.

10. Uzun heceler iki nokta kullanılarak (:), vurgular ise (‘) işareti ile gösterilmiştir.

Yabancı dillerden Türkçe’ye giren sözcüklerin fonetik yazımları parantez içinde verilmiştir.

11. Sözcüklerin bağlam içinde kullanımlarını göstermek için örnek cümleler sunulmuştur. Örnek cümleler madde içinde italik olarak verilmiştir. Eğer aynı sözcük için birden fazla örnek verilmişse, örneklerin birbirine karışmaması için, örnek cümleler arasında “*◇*” işareti kullanılmıştır. Özellikle örnek cümlelerin seçiminde söz konusu sözcüğün anlamının ve kullanımının iyi anlaşılabilmesi için gereken titizlik gösterilmeye çalışılmıştır.

Kısaltmalar

arg.	argo söz
ask.	askerlik
astr.	astronomi
bağ.	bağlaç
biyo.	biyoloji
bil.	bilişim
coğ.	coğrafya
-den	- den durum ekiyle kullanılan fiil.
e.	edat
edb.	edebiyat
eğt.	eğitim
eko.	ekonomi
fel.	felsefe
fiz.	fizik
geom.	geometri
huk.	hukuk
-i	nesnesi –i durum eki alan fiil
is.	isim
kim.	kimya
-le	ile edatıyla kullanılan fiil
mat.	matematik
mec.	mecaz
nsz.	nesne almayan fiil
psiko.	psikoloji
sf.	sıfat
sosyo.	sosyoloji
yar. fiil	yardımcı fiil
zf.	zarf

Sözcük Maddelerinden Seçmeler

B

büyü (is.) 1. Ruhlar, bir takım özel sözler, çeşitli ayinler aracılığı ile doğa yasalarına aykırı sonuçlar elde etmeyi amaçlayan gizli işlem ve davranışlara verilen ad; sihir. *Kötü kalpli cadı birçok bitkiyi ve hayvan ölümlerini toplayıp ateşte yakarak kötü talih büyüü hazırladı.* 2. *mec.* Önüne geçilemeyen güçlü etki. *Bana evlenme teklif ettiği anın büyüünü asla unutamam.* **büyü bozmak** büyüünün tesirini yitirmesini sağlamak. *Yaşlı kadın bir tulsım kullanarak büyüü bozdu.* **büyüsü bozulmak** büyüünün tesirinin yitirilmesi. *Büyü bozuldu ve Hansel ile Gretel cadının elinden kurtuldular.* *◇ mec.* Beş yıl evli kaldıktan sonra büyü bozuldu ve birbirlerine uygun olmadıklarını anladılar. **büyü yapmak** büyü aracılığı ile olaylara, insanlara etki etmek, kontrol etmeye çalışmak. *Kötü kalpli cadı çocukları kurbağaya çevirmek için bir büyü yaptı.* **büyüsüne kapılmak** *mec.* olağan üstü bir etki altında kalmak, bir şeyin veya kimsenin tesirinden kurtulamamak. *Onu ilk gördüğü anda büyüüne kapıldı ve onunla birlikte çok uzaklara gitti.*

E

efsane (is.) (efsa:ne) 1. *ed.* Eski zamanlardaki olayları, insanları anlatan, doğruluğu kesin bilinmeyen hikayeler. *Efsaneye göre Yunanlılar şehre tahta bir atın içinde girmişlerdi.*

2. *mec.* Gerçekle ilgisi olmayan, asılsız söz. Çocukken mahallemizde gizli bir hazine gömülü olduğuna dair bir efsane vardı. **efsane olmak** *mec.* efsane haline gelmek. Kazandıkları maçlar sayesinde, Türkiye’de efsane olmuş birçok futbolcu vardır.

G

güzel (sf.) 1. hoş, hoşla giden çekici, göze ve kulağa hitap eden, hayranlık uyandıran. *Evin balkonundan bakınca çok güzel bir manzara görünüyordu, yemyeşil bir orman ve masmavi bir deniz.* *◇ Ayşe'nin çok güzel bir sesi var. Bence mutlaka müzisyen olmalı.* *◇ Odadan içeri girdiğinde çok güzel bir parfüm kokusu odayı kapladı.* *◇ Bugün hava gerçekten çok güzel, ne çok sıcak ne de soğuk.* 2. İyi, hoş. *Hostes olarak çalışmak gerçekten çok güzel. Bu sayede birçok ülke görme şansın var.* 3. Aldatıcı, sahte. *Onun güzel vaatlerine kanacak kadar cahil değilim.* 4. Pek iyi, doğru. *Güzel ama ya işler umduğumuz gibi gitmezse?* 4. Beğenilen, iyi, doğru bir şekilde. *Gerçekten güzel konuştu. Yaşadığımız sorunları son derece açık ve net bir şekilde belirtti.* **güzel olmak** hoşla gidecek, beğenilecek bir durumda olmak. *Ne güzel olmuşsun! Üstündeki elbise sana çok yakışmış.*

H

hatır hutur (zf) bir şey yerken, keserken veya kaşınırken çıkarılan, çoğu zaman hoşla gitmeyen sesler. *Karşıma geçip hatır hutur elmasını yedi.* *◇ Onca insanın önünde, kimseye aldırış etmeden hatır hutur kaşındı durdu.*

hatırlama (is.) unutilan bir kimseyi, bir şeyi hatırlamak durumu; anımsama. *Onca yıl geçtikten sonra beni hatırlamasını zaten beklemiyordum.*

hatırlamak (fiil) (-i) unutilan bir şeyi akla getirmek, anımsamak. *İnsanlar genellikle üzücü olayları hatırlamak istemez.* *◇ Aradan onca yıl geçmiş olmasına rağmen ilkokul anılarımı çok net hatırlıyorum.* *◇ Bugün bir arkadaşımınla buluşacaktık ama buluşma yerini bir türlü hatırlayamıyorum.*

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine katkı sağlayan diğer bir çalışma Prof. Dr. Ülkü Çelik Şavk (2011) tarafından hazırlanan *Türkçe Öğrenenler İçin Fiiller adlı eserdir.* Türkçeyi yabancı bir dil olarak öğrenen kişiler için hazırlanan be kaynaktan Türkçede sık kullanılan fiillere yer verilmektedir. Bu kaynak Hacettepe Üniversitesi Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜDİL) Türkçe Öğretimi Serisi kitapları içinde yer almaktadır. Kitap, İngilizce, Almanca ve Fransızca dillerinin yaygın olarak kullanılmasından yola çıkılarak İngilizce, Almanca ve Fransızca açıklamalı olmak üzere

üç ayrı basımdan oluşmaktadır. Kitapta verilen fiiller örnek cümle içinde kullanılarak fiillerin kullanımı örneklendirilmiştir. Aşağıda kitabın İngilizce açıklamalı olan basımından bir kısım verilmektedir. Burada **hatırla-** fiilinin çekimleri verilerek bağlam içinde kullanımı örnek cümlelerle gösterilmiştir. Örnek cümleler İngilizceye çevrilerek İngilizce bilen yabancıların fiillerin cümle içinde kazandığı anlamı daha iyi anlamaları amaçlanmıştır.

hatırla- (bş.-i)

lıyor¹⁶, -di²⁰, -miş²⁸, -yacak³⁴, -malı³⁷, -sa³⁹)

(-r¹, -

maz⁴¹, -mıyor⁴³, -madı⁴⁷, -mamış⁴⁹, -mayacak⁵¹, -mamalı⁵³, -masa⁵⁵)

(-

luğumu çok net hatırlamıyorum.

I don't remember my childhood very clearly.

Çocuk

Yaptığı iyilikleri hep hatırlayacağım.

always remember his/her good deeds.

I will

arları koyduğun yeri hatırladın mı?

Do you remember where you put the keys ?

(Çelik Şavk, Ü. ve Erer, N.G., 2011:57)

Anaht

Bahsedilen bulgular ışığında, öğrencilerin sözlük kullanımı konusunda eğitilmeleri gerektiği sonucunu çıkarabiliriz. Bu şekilde öğrencilerin sözcük öğrenimini desteklemiş oluruz. Sözcük kullanımı konusunda bilinçlendirilmiş olan öğrenciler ders dışında da sözcük dağarcıklarını geliştirmeye devam edeceklerdir. Böylelikle, öğrenciler dil öğrenimlerini öğretmene bağımlı olmadan, kendi başlarına sürdürebileceklerdir.

II. BÖLÜM

1. İKİ SERİ KİTABIN KARŞILAŞTIRILMASINDA GÖZ ÖNÜNE ALINACAK ÖLÇÜTLER

Bu çalışmada Türkçe ve İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kullanılan iki seri kitap sözcük öğretimi yönünden karşılaştırılacaktır. Bu kitaplar, *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* ve *New English File* serileridir. Bu çalışmada kullanacağım kitaplardan, yabancılar İngilizce öğretmek için hazırlanan *New English File* serisi, Türkiye’de öğrencilerin ders haricinde öğrendikleri dili kullanma olanakları kısıtlı iken, Gazi Tömer’de yabancılar Türkçe öğretmek için hazırlanmış olan kitap, hedef dilin ana dil olarak konuşulduğu bir ortamda okutulmaktadır. Birinci durumda, öğrencilerin hemen hemen hepsi Türkçeyi ana dil olarak konuşurken, Gazi Tömer’de öğrencilerin farklı uluslara mensup oldukları belirtilmelidir. Fakat her iki durumda da öğrencilerin yabancı bir dil öğrenmeleri söz konusudur.

Bu kitaplar incelenirken göz önüne alınacak ölçütler şunlardır:

1)Seriye Oluşturan Görsel ve İşitsel Kaynaklar:

- a)Öğrenci Kitabı
- b)Alıştırma Kitabı
- c) Ek materyal
- d)Öğretmen Kitabı
- e)Ses ve Görüntü Bantları
- f)İnternet Erişimi

2) Avrupa Dil Portfolyosuna Uygunluk

3) Sözcük Öğretimi

- a)Sözcük Seçiminin Dayandığı Kriterler
- b)Sözcük Öğretiminin Ele Alınışı
- c)Sözcük Öğretime Yönelik Strateji Eğitimi
- d) Otantik Materyallerin Sözcük Öğretime Katkısı

1.1. SERİYİ OLUŞTURAN GÖRSEL VE İŞİTSEL KAYNAKLAR

1.1.1. Gazi Tömer Serisini Oluşturan Görsel ve İşitsel Kaynaklar

1.1.1.1. Öğrenci Kitabı

Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe serisinin, *Yabancılar İçin Türkçe 1* ve *2*, *Yabancılar İçin Türkçe Dil Bilgisi* ve *Yabancılar İçin TCS-YÖS Türkçe Deneme Sınavları* olmak üzere dört kitaptan oluşmaktadır.

1.1.1.1.1. *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1*

Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1 öğrenci kitabı Gazi Üniversitesi TÖMER Başkanı Prof. Dr. İsa Özkan'ın Sunuş'u ile başlıyor. Özkan, *Yabancılar İçin Türkçe 1* ve *2* kitaplarının dil bilgisi, yazılı anlatım, sözlü anlatım, okuma-anlama ve dinleme bölümlerinden oluştuğunu belirtmektedir. Kitapların “başlangıçtan ileri Türkçeye kadar her seviyede Türk dilini öğrenmek isteyenlere yönelik hazırlandığı” ifade edilmektedir. TÖMER öğretim elemanlarınca hazırlanan serinin Türkiye Türkçesini öğrettiği vurgulanmaktadır. Fakat Sunuş'ta kitabın hangi yaş grubuna hitap ettiği, dil öğretiminde hangi yöntemin benimsendiği gibi soruların cevabını bulamıyoruz.

Sunuş'tan sonra “İçindekiler” başlığı altında öğrenci kitabında yer alan on beş ünite sayfa numaraları ile birlikte veriliyor. Burada her ünitenin teması belirtilmektedir. Fakat birinci ünite, temanın yanı sıra sayıların öğretileceği belirtilmektedir. Fakat diğer ünitelerde bu tarz bir ayrıntıya girilmemiştir. İçindekiler öğretmen ve öğrencilere söz konusu ünitenin konusu haricinde bir bilgi vermemektedir.

Kitabın kendi içinde tutarlı bir yapısı olduğunu görüyoruz. Fakat ünitelerin başında sadece üniteye yer alan okuma parçaları ve diyalogların adlarının verilmesi o üniteye işlenecek konular hakkında net bir bilgi vermiyor. Her üniteye hangi konu üzerinde

duracağı ve buna bağlı olarak hangi sözcükleri öğreneceği, hangi dil bilgisel konuların işleneceğinin açık bir biçimde belirtilmesi öğrencinin yararına olacaktır.

Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1 öğrenci kitabı on beş üniteden oluşmaktadır. “İçindekiler” kısmında ünitelerin içerikleri ele alınırken odaklandıkları konuların belirtildiğini görüyoruz. İçindekiler kısmında hangi dil bilgisi konusunun işlendiği belirtilmemiştir. Örneğin birinci ünite için verilen açıklama; “Tanışma, Sayılar, Tanıtma, Karşılaşma” şeklindedir. Her üniteye konular dört beceri esas alınarak işlenmiştir fakat kitabın “İçindekiler” kısmına bakarak bunu bilemiyoruz.

Birinci üniteye geçmeden önce Türkçeyi daha önce hiç duymamış ve Türkiye’yi tanımayan öğrenciler göz önüne alınarak sıfır ünite hazırlanabilirdi. Bu ünite, öğrencilerin Türkçeyi diğer başka dillerden ayırt edebilmeleri, günlük kullanılan selamlaşma, vs. kalıpların verildiği, günlük sıkça kullanılan sözcüklerin yer aldığı, Türkiye’yi tanıtan harita, fotoğraf gibi bol görsel malzemenin kullanıldığı bir ünite olabilirdi.

Her üniteye bir kaç tane okuma parçası veya diyalog yer almaktadır. Her bir okuma parçası veya diyalogdan sonra ‘Okuma-Anlama’, ‘Yazılı Anlatım’, ‘Sözlü Anlatım’, ‘Dil Bilgisi’ başlıkları altında metin veya diyalogla ilgili çalışmalar takip etmektedir. Her ünitenin sonunda ‘Dinleme’ çalışmasına da yer verilmektedir. Ancak, ‘Sözcük’ başlığı altında bir çalışma olmadığını görüyoruz. Fakat bu durum kitapta sözcük çalışmasına yer verilmediği anlamına gelmiyor. Örneğin sayfa 121’de ‘Yazılı Anlatım’ başlığı altında verilen dört çalışmadan ilk üçü sözcük çalışması ile ilgilidir.

1.1.1.1.2. *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 2*

Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 2 on üniteden oluşmaktadır. İlk dokuz ünite sırası ile *Dil ve Edebiyat, Bilim ve Teknoloji, Sağlık ve Çevre, İletişim, Güzel Sanatlar, Kültürel Hayatımız, İnsan, Geçmiş ve Gelecek, Kavramlar ve İnsanlar*’dır. Tematik bütünlüğe sahip olan her üniteye okuma parçaları, “Okuma-Anlama”, “Sözlü Anlatım”, “Yazılı Anlatım” ve “Dil Bilgisi” bölümleriyle takviye edilmiştir. Ayrıca her

ünitenin sonunda “Dinleme” çalışmasına yer verilmiştir. Kitabın onuncu ünitesi *Paragraf ve Anlama* ise öğrencileri Türkçe sınavlarına hazırlamak için eklenmiştir. Birinci kitapta olduğu gibi, kitabın arkasında bölümlerde geçen kelimeler alfabetik olarak liste halinde verilmiştir.

Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 2 kitabının Sunuş bölümünde Prof. Dr. İsa Özkan serinin ikinci kitabının orta düzeydeki öğrencileri ileri düzeye taşımak için hazırlandığını belirtmektedir. Özkan, ünitelerde verilen metinlerin öğrencilerin söz konusu konularla ilgili bilmeleri gereken sözcük dağarcığını içerdiğini belirtmektedir. Ayrıca Özkan, kitabın son ünitesinin öğrencileri Türkçe dil sınavlarına hazırlamak için eklendiğini belirtmektedir.

1.1.1.2. Alıştırma Kitabı

Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe serisinin okuma, yazma, dilbilgisi için ayrı ayrı alıştırma kitapları mevcuttur. Bu kaynaklar; *Okuma Çalışma Kağıtları*, *Yazma Çalışma Kağıtları* ve *Dil Bilgisi Çalışma Kağıtları*'dır.

Okuma Çalışma Kağıtları'nın Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1 kitabını desteklemek üzere hazırlanan söz konusu kaynağın A1, A2 ve B1 düzeyine denk geldiği belirtilmektedir. Söz konusu kaynakta metin okuma çalışmalarına yer verilmektedir. Kaynak kitapta işlenen metinlere yönelik kelime ve cümle düzeyinde sorulara, ayrıca çoktan seçmeli sorulara yer verilmiştir.

Yazma Çalışma Kağıtları, söz konusu beceriyi geliştirmek için hazırlanmıştır. Bu kaynak, *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1* kitabına paralel olarak, A1, A2, B1 düzeyinde hazırlandığı belirtilmektedir. Bu kaynakta, verilen kelimeleri cümle içinde kullanma, karışık olarak verilen sözcükleri sıraya sokarak anlamlı ve kurallı bir bütün oluşturma, yanlış yazılmış cümle veya paragrafları düzeltme, boşluk doldurma, diyalog ve kompozisyon yazma çalışmalarına yer verilmiştir.

Dil Bilgisi Çalışma Kağıtları, öğrencilerin dilin yapısını pekiştirmelerine yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu kaynakta, boşluk doldurma, çekim yapma, eşleştirme, soru-cevap, üretim yapma, üretilmiş parçalamaya çalışmalarına yer verilmiştir.

1.1.1.3. Ek Materyal

1.1.1.3.1. *Yabancılar İçin Türkçe Dil Bilgisi*

Yabancılar İçin Türkçe Dil Bilgisi kitabını incelediğimizde, ‘Ses Bilgisi’, ‘Kelime (Sözcük)’, ‘Cümle’, ‘Anlatım Bozuklukları’ olmak üzere dört ana bölümden oluştuğunu görmekteyiz. ‘Ses Bilgisi’ bölümü; alfabe, ses, harf, hece, büyük ünlü uyumu, ünsüz uyumu, ünsüz yumuşaması konularını içermektedir. ‘Kelime (Sözcük)’ bölümü; ad (isim), ek fiil, zamir, fiil (eylem), ek fiil ve çekimi, sıfat (ön ad), zarflar (belirteçler), fiilimsiler (eylemsiler), birleşik kipler, yapı bakımından kelimeler, edatlar, bağlaçlar, ünlemler, fiil kiplerinde anlam (zaman) kayması, anlam bakımından kelimeler konularını içermektedir.

‘Cümle’ bölümü; cümlenin ögeleri, cümle çeşitleri, fiil çatısı ile ilgili kısımlardan oluşmaktadır. Anlatım bozuklukları; anlama dayalı bozukluklar, yapıya dayalı (dil bilgisi hatalarından kaynaklanan) bozukluklar konularını kapsamaktadır.

Yabancılar İçin Dil Bilgisi’nin ikinci bölümünü teşkil eden ‘Kelime (Sözcük)’ başlığı verilen kısmı bu çalışmanın konusu nedeni ile dikkat çekmektedir. Fakat bu bölümü incelediğimizde verilen başlığın aldatıcı olduğu görülmektedir. Çünkü bu bölüme ‘Kelime (Sözcük)’ başlığı verilmiş olması bu bölümde sözcük dağılımını geliştirmeye yönelik çalışmalar yapıldığını göstermemektedir. Bu bölümde genel olarak, Türkçe sözcüklerin dilin yapısı içindeki işlevleri incelenmektedir. Sadece, yukarıda ‘o’ maddesi ile belirttiğimiz son kısmında sözcük dağılımı yapısalci yaklaşımın dışında, anlam boyutunda ele alınmıştır. Bu kısım şu alt başlıklardan oluşmaktadır:

- a) Gerçek (Temel) Anlamlı Kelimeler
- b) Yan Anlamlı Kelimeler

- c) Mecaz Anlamalı Kelimeler
- d) Deyimler
- e) Terim Anlamalı Kelimeler
- f) Eş Anlamalı (Anlamdaş) Kelimeler
- g) Yakın Anlamalı Kelimeler
- h) Karşıt (Zıt) Anlamalı Kelimeler
- i) Eş Sesli (Sesteş) Kelimeler

Yabancılar İçin Dil Bilgisi kitabının dilin yapısını ses bilgisi düzeyinden başlayarak sözcük ve daha sonra da cümle düzeyine taşıdığını görüyoruz. Yani kitabın ikinci bölümünün ‘Kelime’ başlığı taşıması genel olarak sözcüklerin yapı bakımından incelenmesinden oluşmaktadır. Dil bilgisi üzerine ayrıca bir kitap hazırlandığı gibi sözcük dağarcığı ile de ilgili bir kitap hazırlamak mümkün olabilir.

1.1.1.3.2. *Yabancılar İçin Türkçe Seviye Belirleme Sınavları*

Yabancılar İçin Türkçe Seviye Belirleme Sınavları (2010) TCS (Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Toplulukları Sınavı), ayrıca dil merkezleri tarafından yapılan sınavlara yönelik olarak hazırlandığı belirtilmektedir. Gazi Tömer öğretim elemanları tarafından oluşturulan sorular ile on beş kitapçık hazırlanmıştır. Soruların cevap anahtarı da mevcuttur.

1.1.1.3.3. *Yabancılar İçin Türkçe Yeterlik Sınavları*

Yabancılar İçin Türkçe Yeterlik Sınavları, yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye’de bir yükseköğretim kurumunda okuyabilmeleri için girmek zorunda oldukları “Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı”(YÖS) ve “Türk Cumhuriyetleri ile Akraba Toplulukları Sınavı”(TCS)’na hazırlamak için yazılmıştır.

1.1.1.4. Öğretmen Kitabı

Yabancılar İçin Türkçe serisinin Öğretmen kitabı olmadığını görüyoruz. Kitabın okutulmakta olduğu Gazi Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde ders veren öğretim elemanlarının ana dil konuşucuları olmaları ve alanlarında son derece yetkin olmaları göz önüne alınca öğretmen kitabı hazırlama ihtiyacı duyulmamış olabilir. Fakat kitabın farklı kurumlarda da okutulabileceği, ders verecek öğretmenlerin anadil konuşucuları olmayabilecekleri ya da yeterli tecrübeye sahip olmayabilecekleri gibi nedenler göz önünde tutularak yabancı dil eğitimi için hazırlanan kitapların beraberinde öğretmen kitabının da olması gerektiği kanaatindeyim. Ayrıca bir öğretmen ne kadar tecrübeli olursa olsun, mutlaka böyle bir çalışmadan farklı bakış açıları edinmek suretiyle istifade edecektir.

1.1.1.5. Ses ve Görüntü Bantları

Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1 ve *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 2*'nin birer adet CD'si mevcuttur. Bu CD'ler işlenen konulara paralel olarak görüntü ve ses kayıtları içermenin yanı sıra çeşitli alıştırmalar ve alıştırmaların cevapları da bulunmaktadır.

1.1.1.6. İnternet Erişimi

Gazi Tömer'in faaliyetleri hakkında internet yoluyla bilgi almak mümkündür. <http://www.tomer.gazi.edu.tr/yayinlar.pdf> adresinden Gazi Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından geliştirilen yayınlar hakkında bilgi almak mümkündür. Bu sayfada, Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe serisinin içeriği hakkında tanıtım bilgisi mevcuttur.

1.1.2. *New English File* Serisini Oluşturan Görsel ve İşitsel Kaynaklar

Oxford Üniversitesi Yayınevi (Oxford University Press) tarafından yayımlanan *New English File* serisi; başlangıç, temel, orta altı, orta, orta üstü ve ileri olmak üzere altı düzeyden oluşmaktadır. Her seviye, birer öğrenci kitabı, alıştırma kitabı, öğretmen kitabı, ses ve görüntü kayıtlarını içermektedir. Ayrıca, öğretmenler ve öğrencilerin kullanımı için web sayfası da mevcuttur.

1.1.2.1. Öğrenci Kitabı

Her düzey öğrenci kitabı numaralandırılarak ünitelere ayrılmış, her ünite de kendi içinde A, B, C, D harfleri verilerek en az iki, en çok dört derse ayrılmıştır. Öğrenci kitabının içindekiler kısmında üniteler, dil bilgisi, sözcük, sesletim konuları belirtilmiştir. Burada söz konusu ünitenin konusunu belirleyen başlıklar altında o ünite de işlenecek olan dil bilgisi, sözcük ve sesletim bölümleri belirtilmektedir. Ayrıca, her ünite de dil bilgisi, sözcük, sesletim başlıkları altında hangi konuların işleneceği belirtilmektedir. Kitabın her bölümünün en üst kısmında da o bölümde işlenecek olan dil bilgisi, sözcük ve sesletim konuları yer almaktadır. Bunun dışında, içindekiler kısmına baktığımızda kitabın arkasında yer alan iletişimsel aktiviteler, dinleme metinleri, dil bilgisi bankası, sözcük bankası, düzensiz fiiller ve sesletim bankasının da yer aldığını görmekteyiz.

Öğrenci kitabının A, B, C, D olarak belirtilen her dersinde dil bilgisi, sözcük öğretimi ve sesletim çalışmaları dilin dört becerisi yani okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerileri ile birlikte iç içe işlenmektedir. Sıralama ise ünitelerden üniteye farklılık göstermektedir. Bir ünite de öncelik konu ile ilgili yeni sözcüklerin öğrenilmesine verilirken, diğer bir ünite de öncelikle dil bilgisi çalışması yapılabilmektedir. Diğer bir deyişle, dil bilgisi, sözcük öğretimi, sesletim çalışmaları tek tek ele alınırken, sıralama ihtiyaca göre belirlenmektedir. Aynı şekilde dil becerilerinden okuma, dinleme ve konuşma becerileri de farklı sıralarla ele alınmaktadır. Her ünite de, işlenen konu ile ilgili hangi bankaya başvurulması gerektiği açıkça sayfa numaraları verilerek ‘Study Link’(Çalışma Bağlantısı) ile belirtilmiştir. Dil bilgisi bankası, kitabın sağ tarafında dil

bilgisi kuralları, sol tarafında alıştırmalar vermek suretiyle oluşturulmuştur. Sözcük bankalarında, resimli sözlükler yer almaktadır.

Her ünitenin sonunda yazma becerisi sistematik bir biçimde ele alınmaktadır. A, B, C, D olarak belirtilen derslerden sonra ‘Pratik İngilizce’, ‘Yazma’, ‘Ne Hatırlıyorsunuz?’ ‘Ne Yapabilirsiniz?’ başlıkları altında söz konusu ünite işlenen konuları pekiştiren çalışmalara yer verilmiştir.

1.1.2.1.1. Başlangıç Düzeyi Öğrenci Kitabı

Başlangıç düzeyi öğrenci kitabı yedi üniteden oluşmaktadır. Her ünite kendi içinde A,B,C olmak üzere üç derse ayrılmaktadır. Kitabın arka kısmında öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmelerini sağlayacak bir oyun, iletişim odaklı aktiviteler, dinleme parçalarının metinleri, dil bilgisi bankası, sözcük bankası, düzensiz fiiller tablosu ve sesletim bankası mevcuttur.

Bu düzeydeki Sözcük Bankasında, ‘Sayılar, Ülkeler ve Milliyetler, Nesnelere, İnsanlar ve Aile, Sıfatlar, Sık Kullanılan Fiiller, Yiyecek ve İçecek, Meslekler ve Çalışma Yerleri, Saatler ve Ordinal Sayılar, Olağan Bir Gün, Sık Kullanılan Fiiller 2, Sık Kullanılan Fiiller 3, Oteller, Mekanlar, Düzensiz Fiil Tablosu’ yer almaktadır.

1.1.2.1.2. Temel Düzey Öğrenci Kitabı

Temel düzey öğrenci kitabı dokuz üniteden oluşmaktadır. İlk sekiz ünite A, B, C, D olmak üzere dört dersten, dokuzuncu ünite ise A ve B olmak üzere iki dersten oluşmaktadır.

Temel düzey öğrenci kitabının arkasında, farklı üniteler için iletişim odaklı aktiviteler, dinleme çalışması için kullanılan dinleme çalışmalarının metinleri, düzensiz fiillerin çekim tablosu ve gramer, sözcük ve sesletim bankaları mevcuttur. Temel düzey öğrenci kitabının arka kısmında yer alan sözcük bankası, sayılar, ülkeler ve milliyetler, sık kullanılan günlük nesnelere, fiiller, meslekler, aile, sık kullanılan sıfatlar, günlük rutin,

saatler ve tarihler, İngilizce’de çok işlek olan “go, get, have” fiillerinin kullanımı, apartman daireleri ve müstakil evler, kasaba ve şehir, yiyecek, düzensiz fiil çekim tablosunu içermektedir.

1.1.2.1.3. Orta Altı Düzey Öğrenci Kitabı

Orta altı düzey öğrenci kitabı dokuz üniteden oluşmaktadır. İlk sekiz ünite A, B, C, D olmak üzere dört dersten, dokuzuncu ünite ise A ve B olmak üzere iki dersten oluşmaktadır.

Orta altı düzey öğrenci kitabının arka kısmında yer alan sözcük bankası; sınıf içi kullanılan dil, sıfatlar, insan vücudu, tatiller, prepositions, fiiller, giyim kuşam, hayvanlar, İngilizcede son derece işlek olan “get” fiili, phrasal verbs, fiil çekimlerini kapsamaktadır.

1.1.2.1.4. Orta Düzey Öğrenci Kitabı

Orta düzey öğrenci kitabı A, B, C olmak üzere üçer dersten oluşan yedi üniteyi içermektedir. Orta düzey Öğrenci kitabının arkasında, farklı üniteler için iletişim odaklı aktiviteler, dinleme çalışması için kullanılan dinleme çalışmalarının metinleri, gramer, sözcük ve sesletim bankaları mevcuttur.

Orta düzey öğrenci kitabının arka kısmında yer alan sözcük bankası; yiyecekler ve restoranlar, spor, kişilik, para, ulaşım ve seyahat, insanları tarif etme, eğitim, evler, iş, alışveriş, sinema, takım fiiller (phrasal verbs), düzensiz fiil çekim bonularını kapsamaktadır.

1.1.2.1.5. Orta Üstü Düzey Öğrenci Kitabı

Orta üstü düzey öğrenci kitabı A, B, C olmak üzere üçer dersten oluşan yedi üniteyi içermektedir. Orta düzey Öğrenci kitabının arkasında, farklı üniteler için iletişim odaklı

aktiviteler, dinleme çalışması için kullanılan dinleme çalışmalarının metinleri, gramer, sözcük ve sesletim bankaları, ayrıca bağlam içinde takım fiillerin kullanımları mevcuttur.

Orta üstü düzey öğrenci kitabının arka kısmında yer alan sözcük bankası, kişilik, hastalık ve tedavi, giyim kuşam ve moda, suç ve ceza, hava durumu, duygular, insan vücudu, müzik, medya, kasaba ve şehirler, iş hayatı ve reklamcılık, bağlam içinde takım fiillerin kullanımını kapsamaktadır.

1.1.2.1.6. İleri Düzey Öğrenci Kitabı

İleri düzey öğrenci kitabı yedi üniteden oluşmaktadır. Her ünite kendi içinde A, B, C olmak üzere üç derse ayrılmıştır. Her ünitenin sonunda Yazma, Günlük Konuşma Dili, Gözden Geçirme bölümlerine yer verilmiştir. Öğrenci kitabının arka kısmında İletişim, Dinleme, Dil Bilgisi Bankası, Sözcük Bankası ve Sesletim Bankası yer almaktadır. İletişim bölümünde dili iletişimsel amacı ön plana alan çalışma türlerine yer verilmiştir. Dinleme başlığı altında öğrenci kitabında geçen dinleme aktivitelerinin yazılı metinleri yer almaktadır. Dil Bilgisi, Sözcük ve Sesletim Bankaları öğrencilerin ilgili konuları pekiştirmeleri ve gerektiğinde başvurmaları için hazırlanmıştır. Sözcük Bankasında verilen konular sırasıyla İş, Aile, Zaman, “get” Fiili ile Kullanılan İfadeler, Sesler ve İnsan Sesi, Para, Tarih ve Savaş, Yer ve Hareket, Seyahat ve Turizm, Doğal Dünya, Yemek Hazırlama temalarını içermektedir.

1.1.2.2. Alıştırma Kitabı

Alıştırma kitabında verilen çalışmalar her ünitenin içerdiği derslere paraleldir. ‘More Words to Learn’ başlıklı çalışmada, söz konusu bölümde geçen sözcükler ve doğru telaffuzları verilmekte ve boş bırakılmış çeviri sütununu öğrencilerin kendi ana dillerindeki sözcüklerle doldurması beklenmektedir.

Ayrıca en son olarak “Question time” bölümünde, öğrencilere cevap vermeleri için bir takım sorular yöneltilmektedir. Bu sorular bir bakıma işlenen bölümün özeti

niteliğindedir. Öğrencilerin söz konusu bölümde öğrendiklerini kullanmaları ve içselleştirmeleri beklenmektedir. Temel düzey ve orta altı seviyelerinde “study idea”, yani çalışma fikirlerine yer verilmiştir. Bu çalışma fikirleri öğrencilerin sözcük öğrenimlerini destekleyecek stratejiler içermektedir.

1.1.2.3. Öğretmen Kitabı

Öğretmen kitabının giriş kısmında söz konusu seviyede öğrencilerin dil bilgisi, sözcük dağarcığı, sesletim, konuşma, dinleme, okuma, yazma becerileri, pratik İngilizce, tekrar alanlarında duydukları ihtiyaçları belirlendikten sonra söz konusu seviyede *New English File* serisinin öğrencilerin bu ihtiyaçlarına nasıl cevap verdiği açıklanmaktadır. Her dersin işlenişi ile ilgili öğretmenlere yol gösteren kısımda öğrenci kitabındaki alıştırmaların cevapları, dinleme parçalarının yazılı metinleri yer almaktadır. Bu kısımda öğretmen kitabı, öğretmenlere *New English File* serisini nasıl kullanacakları hakkında fikirler vermektedir. Bunun dışında öğretmen kitabında öğretmenlerin ders içinde kullanabileceği fotokopi çekilebilen aktivitelere yer verilmektedir. Bu aktiviteler arasında dil bilgisi, iletişimsel aktiviteler, şarkı aktiviteleri, adı geçen her bir aktivitenin kullanımı için açıklama ve aktivitelerin cevap anahtarları verilmiştir. Ayrıca kur sonu sınavı, sınavın uygulanması ile ilgili açıklama, cevap anahtarı, konuşma becerisi ile ilgili çalışmaların yazılı metinleri mevcuttur. Öğretmen kitabının arka kısmında öğretmenlerin kullanımı için hazırlanmış olan web sitesi hakkında bilgi verilmektedir. Öğrenci kitabındaki dinleme aktivitelerinin metinleri de vardır.

Her seviyenin dil öğrencilerine hangi becerileri kazandırmayı hedeflediği her seviyeye ait öğretmen kitabında ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Belirlenen bu hedeflere ulaşabilmek için, her düzeyde dilin dört becerisi, dil bilgisi, sözcük öğretimi ve sesletim açısından hedefler belirtilerek, bu hedeflere ulaşmak için *New English File* serisinin ne tür çalışmalara yer verdiği açıklanmıştır. Bu hedeflere sözcük öğretimi açısından bakacak olursak, başlangıç ve temel düzeyde kullanım sıklıkları yüksek olan sözcükler öğretilmelidir. Yeni öğrenilen sözcüklerin kişisel bağlamda kullanılabilmesi sağlanmalıdır. Orta altı düzeye gelen öğrencilerin kullanım sıklıkları yüksek olan sözcüklerin öğretimi artırılmalı, yeni sözcüklerin kullanımını teşvik eden görevlere yer

verilmelidir. Orta düzeyde konu odaklı sözcük dağarcığı alanlarının sistemli bir şekilde genişletilmesi, önek ve sonek kullanılarak yeni sözcükler türetilmesi, yeni sözcüklerin doğru sesletimi ve bu sözcüklerin aktif bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Orta üstü düzeydeki öğrencilerin konu odaklı sözcük dağarcıklarını sistemli bir şekilde geliştirmeleri ve yeni öğrenilen sözcük dağarcıklarının aktif bir şekilde kullanmaları gerekmektedir. Önek ve sonek kullanarak yeni sözcük elde etme yeteneklerinin daha fazla geliştirilmesi de son derece önemlidir. Ayrıca, yeni sözcük dağarcığının doğru ve güvenli bir şekilde sesletimi üzerinde durulmalıdır. İleri düzeyde ise öğrencilerin sözcük dağarcığı çok geniş bir kullanım alanını kapsayacak şekilde geliştirilmelidir. Sözcük bilgisi deyimlere, eş anlamlı sözcüklere ve birlikte kullanılan sözcüklere (collocation) odaklanılarak zenginleştirilmelidir. Öğrenciler bu düzeyde uygun bağlam ve durumda uygun sözcüğü kullanmasını bilmelidir. Ayrıca önek ve sonek kullanarak sözcük dağarcıklarını geliştirmelidirler.

Sözcük öğretimi açısından bu hedeflerin yerine getirilip getirilmediği, serinin sözcük öğretimi irdelenerek tespit edilecektir.

1.1.2.4. Ses ve Görüntü Bantları

Her seviyede öğrenci kitabındaki işitsel aktivitelere yönelik ses kayıtlarını içeren kaset veya CD vardır. Temel ve orta düzey dışındaki diğer tüm düzeylerde test için hazırlanmış CD-ROM bulunmaktadır. Ayrıca derste öğretmenin kullandığı ses bantlarının dışında öğrenciler için hazırlanmış MultiROM mevcuttur. MultiROM, içinde hem işitsel hem de görsel kayıtların bulunduğu bir CD türüdür. Başlangıç düzeyi için kısa mülakatlar içeren DVD, temel, orta altı, orta düzeyde öğrenci kitabındaki pratik İngilizce dersleri ile bağlantılı video vardır. Bu videoda, bir İngiliz ve Amerikalının arasında geçen iş ve özel hayatlarına ilişkin münasebetleri arkası yarın şeklinde verilmektedir. Bu hikaye, temel düzey öğrenci kitabında başlayıp, orta düzeye kadar devam etmektedir. Orta üstü düzeyde yer alan DVD’de konuşma diline ait özellikleri yansıtan dinleme çalışmaları ile bağlantılı olarak ana dil konuşucuları ile kapsamlı mülakatlara yer verilmiştir. İleri düzeyde DVD ve dört adet sınıf içi kullanım için CD mevcuttur. DVD içindeki piyesler öğrenci kitabındaki Günlük İngilizce

dersleri ile bağlantılıdır. Her ders için bir piyes vardır ve her piyes iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci bölüm derste işlenen konu üzerine uzman olan bir kişi ile yapılan mülakatı içermektedir. Bu konuşmaların yazılı metinleri yoktur. Buradaki amaç, öğrencilerin doğal hızda konuşulan dili anlama fırsatı yaratmaktır. Dört adet olan CD öğrenci kitabında bulunan bütün dinleme çalışmalarını içermektedir.

1.1.2.5. İnternet Erişimi

New English File serisinin hem öğrenciler hem de öğretmenler için web sayfaları mevcuttur. Öğretmenler www.oup.com/elt/teacher/englishfile adresini kullanabilmektedir. Örneğin orta seviye hakkında bilgi almak istendiğinde www.oup.com/elt/teacher/englishfile/intermediate adresine gidilmesi gerekmektedir. Bu web sayfasında öğretmenler ders içinde kullanabilecekleri çeşitli aktiviteleri elde etmeleri mümkündür. Öğrenciler için ise www.oup.com/elt/englishfile adresi mevcuttur. Öğrenciler bu sayfalarda sunulan çeşitli aktiviteler ve oyunlardan faydalanabilirler.

1.2. AVRUPA DİL PORTFOLYOSUNA UYGUNLUK

Avrupa Birliği Dil Portfolyosuna göre yabancı dil öğrencilerinin seviyeleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

Küresel (Global) Ölçek

	Temel Kullanıcı
A1	<p>Konuştuğu kişilerin yavaş ve anlaşılır bir şekilde konuşması ve yardıma hazır olması halinde basit düzeyde iletişim kurabilir.</p> <p>Kendini ya da başkalarını tanıtabilir, bu bağlamda, nerede oturduğu, kimleri tanıdığı, sahip oldukları ve benzeri temel sorular yoluyla iletişim kurabilir.</p>

	Somut gereksinimlerini karşılayabilmek adına bilinen, günlük ifadeleri ve çok temel deyimleri anlayabilir ve kullanabilir.
A2	<p>Basit bir dil kullanarak kendi özgeçmişi ve yakın çevresi hakkında bilgi verebilir ve anlık gereksinimleri karşılayabilir.</p> <p>Bildiği, alışılmış konularda doğrudan bilgi alışverişinde bulunarak basit düzeyde iletişim kurabilir.</p> <p>Kişisel, aile, alışveriş, iş ve yakın çevre ile ilgili konularda çok sık kullanılan temel deyimleri ve cümleleri anlayabilir.</p>
	Bağımsız Kullanıcı
B1	<p>Yaşadığı olayları ve deneyimlerini aktarabilir; düşlerinden, umutlarından ve isteklerinden söz edebilir, görüşlerini ve planlarını kısaca nedenleriyle ortaya koyabilir.</p> <p>Kişisel ilgi alanları doğrultusunda ya da bildiği konularda, basit, ancak fikirler arası bağlantıların oluşturulmuş olduğu metinler yoluyla kendini ifade edebilir.</p> <p>Seyahatlerde, dilin konuşulduğu yerlerde karşılaşılabilecek çoğu durumların üstesinden gelebilir. Günlük yaşamda, işte ya da okulda, sık karşılaştığı ve tanıdık olduğu konulara dayalı yazılı ve sözlü ifadeleri ana hatlarıyla anlayabilir.</p>
B2	<p>Farklı konularda, ayrıntılı ve anlaşılır bir şekilde kendini ifade edebilir ve bir konunun olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya koyarak kendi bakış açısını yansıtabilir.</p> <p>Çok zorlanmadan, belli ölçüde doğal ve akıcı bir dil kullanarak anadilde konuşan</p>

	<p>birisiyle iletişim kurabilir.</p> <p>Soyut ve somut konulara dayalı karmaşık metinlerin ana fikrini anlayabilir, kendi uzmanlık alanı olan konularda teknik tartışmalar yürütebilir.</p>
	Yetkin Kullanıcı
C1	<p>Karmaşık konularda, bağlantıların ve ilişkilerin açıkça ortaya konduğu, iyi yapılandırılmış, ayrıntılar içeren metinler yoluyla kendini akıcı bir şekilde ifade edebilir.</p> <p>Dili akademik ve mesleki amaçlar için ve günlük yaşamda esnek ve etkili bir şekilde kullanabilir.</p> <p>Gereksinim duyduğu ifadeleri fazla zorlanmadan bularak kendini doğal ve akıcı bir şekilde ifade edebilir. Farklı yapıya sahip uzun ve karmaşık metinleri anlayabilir ve bu metinlerdeki dolaylı anlatımları ve imaları fark edebilir.</p>
C2	<p>Akıcı bir dil kullanarak kendini tam anlamıyla ifade edebilir. Karmaşık durumlarda bile kendini ifade ederken ince anlam farklarından yararlanabilir.</p> <p>Farklı yazılı ya da sözlü kaynaklardan edindiği bilgiyi özetleyebilir, bu kaynaklara dayalı olarak bir tartışmayı yapılandırabilir, akıcı ve doğal bir anlatım ile sunabilir.</p> <p>Duyduğu ve okuduğu her şeyi kolayca anlayabilir.</p>

1.2.1. Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe Serisinin Avrupa Dil Portfolyosuna Uygunluğu

Avrupa Dil Portfolyosu, Temel Kullanıcı (A2, A1), Bağımsız Kullanıcı (B2, B1), Yetkin Kullanıcı (C2, C1) şeklinde sınıflandırılmıştır. A1 düzeyinde dili en basit şekilde kullanarak iletişim kurabilen öğrenci, A2 düzeyinde temel ihtiyaçlarını karşılayabilecek kadar dil konuşabilmektedir. B1 düzeyinde kişisel deneyimlerinden bahsedebilecek, çeşitli alanlarda basit şekilde kendini ifade edebilecek düzeye gelmiştir. B2 düzeyinde ana dil konuşucularıyla iletişim kurmaya başladığı, çeşitli konularda kendini daha ayrıntılı bir şekilde ifade edebilmektedir. C1 düzeyinde, dilin akademik ve mesleki kullanımı mümkün olabilmektedir. En üst düzey olarak kabul edilen C2 düzeyinde ise, öğrenci en basit tanımıyla, dili zorluk çekmeden akıcı bir şekilde kullandığı düzeydir.

Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1, *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 2* olmak üzere iki seviyeden oluşmaktadır. Serinin birinci kitabında, kitabın başlangıç düzeyindeki öğrenciler için, ikinci kitabında ise orta düzeydeki öğrencileri ileri düzeye taşımanın hedeflendiği belirtilmektedir. *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1*, *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 2* kitaplarında belirlenen seviyelerin Avrupa Dil Portfolyosu ile uyumlulukları belirtilmemiştir. Fakat Gazi Tömer'in internet sayfasında *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1*'in Temel Düzey (A1, A2), *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 2*'nin Orta Düzey (B1, B2) ve İleri Düzey (C1, C2) olarak tespit edildiğini belirtmektedir.

1.2.2. New English File Serisinin Avrupa Portfolyosuna Uygunluğu

Temel ve Orta altı seviyeye ait öğretmen kitaplarının haricinde diğer üç seviyeye ait öğretmen kitabında Avrupa Dil Portfolyosuna ait ölçütler verilmekle birlikte, *New English File* serisinin her seviyesinin Avrupa Dil Portfolyosuna göre hangi seviyeye denk geldiği belirtilmektedir. Buna göre, *New English File Başlangıç Düzeyi* A1, *New English File Orta Düzeyi* B1, *New English File Orta üstü* B2, *New English File İleri Düzeyi* ise C1 olarak belirtilmektedir. Yani *New English File* serisini tamamlayan bir

dil öğrencisinin C1 düzeyine ulaşmış olması beklenmektedir. Bu düzeye gelen bir kişi, kendini yazılı ve sözlü olarak ayrıntılı bir şekilde ifade edebilir, dili akademik ve mesleki bağlamda kullanabilir.

1.3. SÖZCÜK ÖĞRETİMİ

1.3.1. *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe Serisinin Sözcük Öğretimi*

1.3.1.1. Sözcük Seçiminin Dayandığı Ölçütler

Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe serisinin her iki öğrenci kitabının arkasında her üniteye geçen kelimeler alfabetik düzene göre liste halinde verilmektedir. Fakat bu sözcüklerin bu seviyede öğretilmesinin hangi ölçüte dayandırıldığı belirtilmemektedir. Bununla birlikte verilen listeye göz atıldığında verilen sözcüklerin çok büyük bir çoğunluğunun temel düzeyde bilinmesi gereken sözcüklerden oluştuğu görülmektedir. Fakat bu yorum da elimizde bilgisayar ortamında toplanmış kullanım sıklığı verilerine dayanmayan el yordamı ile bir ana dil konuşucusu ve yabancı dil öğretmenin içgüdüsel yorumu olmaktan öteye gitmemektedir.

Listeyi daha yakından ele aldığımızda ise, listeye dahil edilen sözcüklerin dili yeni öğrenmeye başlayan bir kişinin gerçekten bilmesi gereken sözcükler olması gerekip gerekmediği su götürür bir konudur. Örneğin *başboşluk* (1. ünite), *idadi* (6. ünite) , *fes* (11.ünite), *nihal* ve *şura* (15. ünite) sözcüklerinin bu seviyede verilip verilmemesi gerekliliği, dilde kullanım sıklıkları, bazılarının ana dil konuşucuları tarafından bilinip bilinmediği, eğer biliyorlarsa bile günlük hayatlarında kullandıkları aktif söz dağarcıkları içinde yer alıp almadığı tartışmalı bir konudur. Diğer bir husus sözcük listesinde bazı sözcüklerin farklı isim hal ekleri almış şekli farklı sözcükler gibi verilmesidir. Örneğin, 6. üniteye şampiyon sözcüğü verildikten sonra bu sözcüğün “-i” hali olan “şampiyonu” sözcüğünün niçin listeye dahil edildiğine anlam verememekteyiz.

1.3.1.2. Sözcük Öğretiminin Ele Alınışı

Aşağıda verilen alıştıırma türleri *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* serisinin öğrenci kitaplarında tespit edilmiştir. Bu alıştıırmalar sayesinde öğrenciler bildikleri sözcükleri tekrar etme, unuttuklarını hatırlama ya da ilk kez karşılaştıkları sözcükleri öğrenme imkanı bulabilirler.

1.3.1.2.1 Eşleştirme

Sözcük çalışması türleri arasında yer alan eşleştirme, öğrencilerin yeni bir konuyu algılamalarını sağlamak için kullanılabilir. Resim ve sözcük eşleştirme, anlamlı bir bütün elde etmek için söz gruplarını eşleştirme, zıt veya eş anlamlı sözcükleri eşleştirme bu tür alıştıırmalara örnek olarak verilebilir.

a) Sözcük ve Resim Eşleştirme

Fotoğraflardaki nesnelere bakınız. Listedeki kelimelerle fotoğrafları eşleştiriniz.

1. Masa
2. sandalye
3. kapı
4. pencere
5. kalem
6. ekmek
7. kitap
8. gözlük
9. saat
10. harita

(*Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1*, sayfa 12)

Aşağıdaki resimleri karşılıkları ile eşleştiriniz.

Ev hanımı, dondurma, aile, süt, bebek, kitap, tavuk, kız, fincan, ev, büyük anne/ büyük baba, erkek, ressam, öğretmen, peynir

(*Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe*, ,sayfa 29)

b) Anlamlı Bir Bütün Elde Edecek Şekilde Birbirleri ile Eşleştirme

Aşağıdaki kelimeleri eşleştiriniz.

Teşekkür	akşamlar.
Sen	iyiyim.
Çok	ederim.
İyi	güle.
Güle	nasılsın?

(*Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1*,sayfa 12)

Aşağıdaki kelimeleri anlamlı bir şekilde eşleştiriniz.

yurdumuzun	çocuk
turist	sonları
hafta	bir aile
mutlu	tabiat güzellikleri
iki	rehberi

(Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe sayfa 58)

Aşağıdaki kelimelerle tamlamalar yapınız.

Halk oyunları	Öğrencisi
Opera	Binası
Lise	Konu
Bu	Tiyatro
Üç	Ekibi

(Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe sayfa 66)

1.3.1.2.2. Boşluk Doldurma

Bu alıştırma türünde öğrencilere cümle veya paragraf verilerek boşlukları doldurmaları istenebilir. Bu şekilde öğrencilerin sözcüklerin anlamlarını anlayıp anlamadıklarını görmek mümkün olabilir.

a) Verilen Sözcüklerle Boşluk Doldurma

1) Ben öğreniyorum.	1. başkenti
2) Türkiye'de üniversitede..... istiyorum.	2. iki erkek kardeşim
3) Benim var.	3. Türkiye Türkçesi
4) Ülkemin.....Ankara'dır.	4. okumak

(Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1, sayfa 7)

b) Boşlukları Akıldan Doldurma

Aşağıdaki paragrafta boşlukları uygun kelimelerle doldurunuz.

Benim adım..... Ben,yaşındayım. Bekarım.erkek.....
iki.....kardeşim..... Ülkemin başkenti..... Ben.....
öğreniyorum.Türkiye'deistiyorum.

(Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1, sayfa 7)

Aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

Yüzbaşı kalın bir üzerine sivri aletle
Bunun sonucunda kağıdın arka çıkıntılar meydana geliyor.

(Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1, sayfa 121)

Aşağıdaki isimlere uygun sıfatlar getiriniz.

Örnek: *temiz* insan

a)..... insan

b)..... şair

c)..... zor

ç).....kitap

(Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1, sayfa 126)

1.3.1.2.3. Sınıflandırma

Sınıflandırma alıştırmaları öğrencilerin sözcükler arasındaki anlamsal ve dil bilgisel ilişkileri gözlemlenmeleri açısından faydalı bir alıştırma çeşididir.

Aşağıdaki kelimeleri uygun kutuya yerleştiriniz.

Geçen hafta, her yıl, biraz önce, genellikle, çoğu zaman, dün

ÖNCE	<i>geçen hafta</i>
HER ZAMAN	

(Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe sayfa 140)

1.3.1.2.4. Sözcüklerin Zıt/ Eş Anlamlılarını Bulma

Eş anlamlıları tanıma düzeyinde bir sözcük çalışması. *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 2* kitabında düzenli olarak 'Okuma-Anlama' başlıklı çalışmanın içinde karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin verilen sözcüğün eş anlamlısını diğer sözcükler arasında tanımasını içermektedir.

Aynı anlama gelen kelimeleri bulunuz.

1) beceri

a) uygunluk

b) yetenek

c) güzellik

d) uyumsuzluk

e) uyum

2) ilgi

a) alaka

b) benzerlik

c) ilişki

d) nitelik

e) gösteriş

3) çalış-

a) çabala-

b) açıkla-

c) kur-

d) de-

e) yayıl-

4) anlam

a) misal

b) örnek

c) hayal

d) düş

e) mana

5) metot

a) araştırma

b) yöntem

c) sonuç

d) inceleme

e) buluş

6) ihtiyaç

a) gereksinim

b) yeterlilik

c) tatmin

d) tahmin

e) gereklilik

(Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe2, sayfa 11)

1.3.1.2.5.Sözcük Türetme

a) Sözcük Türlerini Bulma

Bu alıştırma türünde öğrencilerden sözcük türünü bulmalarını isteyerek öğrencilerin sözcüklerin cümle içindeki görevlerinin farkına varmalarını sağlanabilir.

Aşağıdaki cümlelerde sıfatların altını çiziniz.

Örnek: Yirmi dakika sırada bekledi.

a) Vitrinde pahalı parfümler vardı.

b) Eşi için bir hediye aldı.

c) Tezgahtaki parfümler vitrindekilerin aynısıydı.

(Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1, sayfa 140)

Sözcük türlerini bulmaya yönelik olan bu çalışma, öğrencilerin sözcüklerin cümle içindeki görevlerinin farkındalığına varmalarını açısından faydalı bir çalışmadır.

1.3.1.2.6. Sesletim ve Sözcük Çalışması

Bu çalışma türünde öğrencilerin sözcüklerin doğru sesletimleri konusunda farkındalık yaratmak mümkündür.

Aşağıdaki kelimelerde ses olaylarını bulunuz.

anlattı ünsüz benzeşmesi

yaşıyor.....

yurdunun.....

ismini.....

kaybetti.....

(Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1, sayfa 119)

1.3.1.2.7. Verilen Sözcükler İçin Tanım Yazma

Bu alıştırma türünde öğrencilerden tanım yazmaları istenerek öğrencilerin sözcükleri öğrenmeleri veya pekiştirmeleri sağlanabilir. Öğrencilere sözcükleri kendilerinin tanımlamaları istenebileceği gibi sözlük kullanarak da tanım yazmaları istenebilir. Öğrenci tanımları kendisi yazdığı takdirde, söz konusu sözcüğü ilerde hatırlayıp kullanması mümkün olabilir.

Aşağıdaki kelimeleri birer cümle ile tanımlayınız.

- a) kör :.....
- b) kağıt :.....
- c) şair :.....
- d) alfabe :.....

(Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1, sayfa 121)

Yukarıdaki alıştırmada verilen sözcüklerin tanımının yazılması istenmiştir. Böyle bir çalışmadan önce sözcüklerle tanımları karışık sırada verilip öğrencilerden eşleştirme yapmaları istenebilirdi. Ayrıca öğrenciler bu sözcüklerin tanımını bir sözlükten bulup yazabilir.

1.3.1.2.8. Verilen Sözcüklerle Cümle Yazma

Öğrencilerin etken bir şekilde kullanmalarını beklenen sözcüklerle cümle yazmaları istenebilir. Bu şekilde cümle içinde sözcüğün nasıl kullanılabileceğini görme imkanları doğacaktır.

Aşağıdaki kelimelerle birer cümle kurunuz.

- a) Tebessüm:.....
- b) Masal:.....
- c) Bembeyaz:.....
- d) Dayıyor:.....
- e) Sönmedi :.....

(Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1, sayfa 135)

Aşağıdaki kelimeleri ve kelime gruplarını cümle içinde kullanınız.

Denetle-, denge kur-, kalıtım, süreç, ihtimal, belirti, risk, amansız hastalık, tedavi, korkuya kapıl-, bulaşıcı, erken teşhis, yaygınlaş-, zemin hazırla-

(Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 2, sayfa 85)

1.3.1.2.9. Bulmaca

Bu çalışma türünde öğrencilerden belli bir konu ile ilgili sözcükleri verilen bulmaca içinde bulmaları istenmektedir. Aşağıda verilen alıştırmada, ‘Markette Alışveriş’ (Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1, sayfa 151) adlı diyalogun ardından konu ile ilgili sözcükleri pekiştirmek için kullanılmıştır. Bu şekilde söz konusu sözcükler öğrencilerin dikkatini çekmekte ve pekiştirme imkanı sağlamaktadır.

Markette neler var? Lütfen bulunuz.

B T G C Ğ H S T B C D G I A P
 C E K M E K L U Ö R Z J B A L
 Y P Ç T K F Z E Y T İ N A C O
 Z İ R B O K B G U J Ş E K E R
 E T U Z L M P A R S M E C F A
 M Ş E M A T U R L M A S E L İ
 Ç A Y Z V K P O R Ö K D T A K
 F A T B Y U M U R T A T B C D
 L P A G E T Ş M A B R K S M İ
 N R E Ç E L D E R İ N O Ü D B
 C O Y O Ğ U R T B D A C T O L

MAKARNA – SÜT – ZEYTİN – YUMURTA - REÇEL-
 YOĞURT – ŞEKER – BAL – ÇAY – EKMEK
 (Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1, sayfa 152)

1.3.1.2.10. Atasözleri ve Deyimler Üzerine Çalışma

Aşağıda verilen çalışmada atasözleri üzerinde durulmaktadır. Burada öğrencilerden verilen atasözlerini tanıyıp, uygun şekilde eşleştirmeleri beklenmektedir. Bu atasözleri günlük konuşmalarda ana dil konuşucuları tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. Bu yüzden Türkçe öğrenen yabancıların dilde sıkça kullanılan atasözlerinin farkında olmaları önemlidir.

1) Ak akçe	fayda etmez.
2) Akacak kan	düdüğü çalar.
3) Son pişmanlık	zararla oturur.
4) Parayı veren	damarda durmaz.
5) Öfkeyle kalkan	kara gün içindir.
6) Üzüm üzüme	düşman uyumaz.
7) Su uyur	ışık vermez.
8) Mum dibine	kör ölür badem gözlü olur.
9) Kel ölür sırma saçlı olur	baka baka kararır.
10) İnsan yedisinde ne ise	yetmişinde de odur.

(Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 2, sayfa 302)

Aşağıda verilen çalışmada öğrencilerden yanlış kullanılan deyimleri düzeltmeleri istenmektedir. Bu çalışma türü sözcük bilgisi ile ilgili olmasına rağmen kitapta ‘Dil Bilgisi’ başlığı altında verilmiştir.

Aşağıdaki cümlelerde yanlış kullanılan deyimlerin yerine doğru deyimleri yazınız.

1. Arkadaşımın anlattıkları çok önemliydi onu kulak kabartarak dinledim.

2. Çok heyecanlanmıştı. Telaştan etekleri zil çalıyordu.

3. Akşam eve gidince gazetelere şöyle bir göz koydum.

4. Ayşe kızınca göz gözü görmez olur.

5. Memleketimi çok özledim, evim gözümde büyüdü.

(Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 2, s. 279)

1.3.1.2.11. Karıştırılan Sözcükler Üzerine Çalışma

Aşağıda verilen çalışma türünde anlam açısından birbirine yakın olan sözcükler çiftler halinde verilmiştir. Öğrencilerden bu sözcüklerden hangilerinin verilen cümleler içinde kullanılması durumunda anlam bozukluğuna neden olacağı sorulmaktadır. Bu çalışma da sözcük bilgisi ile ilgili bir çalışma olmasına rağmen ‘Dil Bilgisi’ başlığı altında verilmiştir.

Aşağıdaki boşluklara parantez içindeki kelimelerden hangisi getirilirse, cümlelerde anlatım bozukluğu olur.

1. Otobüs-----pahalanmış. (ücret/fiyat)
2. Dün gece haberleri radyodan -----(izle-/dinle-)
3. Sen ikimiz arasında-----yapıyorsun. (ayırım/ayrıntı)
4. Bu -----ben yaptım. (fotoğraf/resim)
5. Türkiye’ye -----yemekleri çok beğendim. (özgü/özel)

(Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 2, s. 279)

Yukarıda verilen sözcük çalışma türleri *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* serisinde kullanılan sözcük odaklı çalışmalara örnek teşkil etmesi bakımından seçilmiştir. Fakat bu çalışmalar verilirken, sözcük çalışması olduklarına dair bir ibare kullanılmamıştır. Sözcük çalışmaları ayrı bir başlık altında yer almamaktadır. Öğrenci kitabındaki aktiviteler ‘Okuma-Anlama’, ‘Dinleme’, ‘Sözlü Anlatım’, ‘Yazılı Anlatım’ ve ‘Dil bilgisi’ başlıkları altında yer almaktadır. Fakat sözcük öğrenimine yönelik çalışmalar ayrı bir başlık altında verilmemektedir. Ayrıca sözcük odaklı çalışmalar miktar olarak dil bilgisine yönelik çalışmaların çok gerisinde kalmıştır.

Dilin dört becerisine yönelik çalışmalarda sözcük dağarcığı odaklı bir önhazırlığa yer verilmemiştir. Serinin öğrenci kitaplarında yer alan okuma, dinleme, yazma ve

konuşma odaklı çalışmalarda işlenen konuya yönelik tematik sözcük dağarcığı üzerinde yeterli çalışma yoktur. Seride adı geçen dört beceriye yönelik çalışmalar sözcük odaklı aktivitelerle desteklenmemektedir.

1.3.1.3. Sözcük Öğretimine Yönelik Strateji Eğitimi

Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe serisinin sözcük öğretimine yönelik strateji eğitimine yer verilmemiştir. Serinin geneline baktığımızda, sözcük öğretiminin öğretmenin insiyatifine bırakıldığını görüyoruz. Öğrenciler sözcük öğrenimi açısından bilinçlendirilmemişler.

1.3.1.4. Otantik Materyallerin Sözcük Öğretimine Katkısı

Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1'de otantik malzeme olarak İstiklal Marşı (s. 123), bir Nasreddin hoca fıkrası (s. 247), bir anonim türkü (s. 196), ve bazı şiiirlere yer verilmiştir. İstiklal Marşı Mehmet Akif Ersoy' u tanıtan bir metnin eşliğinde verilmiştir. Kitabın seviyesi göz önüne alındığında öğrencilerin İstiklal Marşı'nı okuyup anlamaları beklenemez. Ayrıca, İstiklal Marşı'na yönelik herhangi bir çalışma üretilmemiştir. Sadece öğrencilerin öğrendikleri dilin kültürüne dair genel bir bilgi sahibi olmaları için yer verildiği anlaşılıyor. "Hoca Parasını Mutlaka Alır" başlıklı Nasreddin Hoca fıkrasına yönelik olarak okuma-anlama, yazılı ve sözlü anlatım çalışmalarına yer verilmiştir. Anonim türkü ile ilgili olarak da okuma-anlama, yazılı anlatım ve dil bilgisi çalışmasına yer verilmiştir. Okuma- anlama bölümündeki çoktan seçmeli ilk üç soruda öğrencilerden 'gemi kalkar', 'bakışı can yakmak', 'ara bozmak' ifadelerinin doğru anlamını seçmeleri istenmektedir. Dördüncü soruda ise şiirde geçen nesnelere adlarını yazmaları gerekmektedir. Yazılı anlatım bölümünde yine bir anonim türkü ve Orhan Veli Kanık'ın bir şiiri verilmektedir. Öğrencilerden türkü ve şiirin boş bırakılan yerlerini verilen şıklardaki sözcüklerden faydalanarak doldurmaları gerekmektedir. Öğrencilerin doğru cevabı bulmak için anlamsal ve yapısal ipuçlarından faydalanmaları gerekmektedir.

1.3.2. *New English File* Serisi Sözcük Öğretimi

1.3.2.1. Sözcük Seçiminin Dayandığı Ölçütler

New English File serisi Avrupa Dil Portfolyosuna uygun bir şekilde yapılandırılmıştır. Bu yüzden her seviyede belirlenen sözcük dağarcığı o seviyede öğrencilerden beklenen dil kullanımı ile paraleldir. Fakat *New English File* serisinin basılı kaynaklarında ya da internet üzerinde sözcük kadrosunun oluşturulmasında faydalanan sözcük sıklık sayımı çalışması hakkında bir bilgi verilmemektedir.

1.3.2.2. Sözcük Öğretiminin Ele Alınışı

New English File serisinde sözcük öğretimi dilin dört becerisini destekleyecek şekilde ele alınmaktadır. Sözcük çalışmalarının okuma, dinleme ve konuşma becerileri ile birlikte ayrı ayrı ele alındığını görmekteyiz. Sözcük ve sesletim çalışmaları da zaman zaman birlikte ele alınmaktadır. Ayrıca, sözcük çalışmaları bağımsız olarak cümle ve metin düzeyinde de ele alınmaktadır.

1.3.2.2.1. Eşleştirme

New English File serisinde, eşleştirmeye dayalı sözcük çalışmaları sözcük gruplarını eşleştirme, sözcükleri işaret ettikleri nesnelere ile eşleştirme ve sözcükleri tanımları ile eşleştirme alıştırmalarını içermektedir.

a) Sözcük Gruplarını Eşleştirme

Aşağıdaki çalışmada öğrencilerin kutu içinde verilen isimlerin hangi fiillerle birlikte kullanılabileceğini tespit etmesi gerekmektedir.

Complete with a word from the list.

gym	home	breakfast	shower	work	up
-----	------	-----------	--------	------	----

- get up
 1) have -----
 2) have a -----
 3) go to -----
 4) go -----
 5) go to the -----

(*New English File Başlangıç Düzeyi Öğrenci Kitabı*, sayfa 42)

Aşağıda verilen alıştırma türünde öğrencilerin her iki kutudan birer sözcük eşleştirerek birleşik isim elde etmeleri istenmektedir. Örneğin, 'horror film'(korku filmi)

Make compound nouns using a word from each box

detective	murder	horror
	crime	
police		police

mystery	film	novel
writer	station	inspector

(*New English File Orta Düzey Öğrenci Kitabı*, sayfa 107)

b) Sözcükleri Tanımları ile Eşleştirme

a. Match the words for people who steal with the definitions in the list.

Pickpocket	mugger	burglar	robber	shoplifter	thief
------------	--------	---------	--------	------------	-------

1. A -----is someone who breaks in and steals from a private house.
2. A ----- is someone who breaks in and steals from e.g. a bank.
3. A -----is someone who steals something when he/she is in a shop.
4. A ----- is someone who steals from you in the street, often without you noticing.
5. A ----- is someone who uses violence to steal from you in the street.
6. A----- is the general word for someone who steals.

b. Listen and check. Underline the stressed syllable.

(*New English File Orta Üstü Düzey Öğrenci Kitabı*, sayfa 37)

c) Sözcükleri İşaret Ettikleri Nesnelere ile Eşleştirme

Diğer bir alıştırma türü sözcüklerin ve sözcüklerin gösterdiği nesnelere eşleştirilmesidir. Öğrencilere önce sınıf içinde sık kullanılan sözcükler veriliyor. Daha sonra öğrenciler sözcük bankasının sık kullanılan nesnelere ile ilgili bölümüne yönlendiriliyor.

The classroom, common objects
 Can you see these things in your classroom? Tick or cross.

A table	a light
A board	a picture
A TV	a video
A CD Player	walls
A window	hairs
A door	

(*New English File* Temel Düzey Öğrenci Kitabı, sayfa 10)

d) Sözcük ve Resim Eşleştirme

Aşağıda verilen çalışmada, öğrencilerin önce sözcükleri ve sözcükler için verilen resimleri eşleştirmeleri beklenmektedir. Çalışmanın ikinci kısmında ise öğrencilerin ikişer kişilik grup olarak çalışmaları ve sözcükleri kapatarak birbirlerini test etmeleri istenmektedir.

Vocabulary drinks

a) Match the words and pictures.

coffee	()	milk	()
tea	()	ice	()
orange juice	()	lemon	()
(diet) coke	()	sugar	()
mineral water	()		

b) In pairs, cover the words and test your partner.

(*New English File* Temel Düzey Öğrenci Kitabı, sayfa 12)

Aşağıda verilen alıştırmada öğrencilerin tarot kartları ile söz öbeklerini eşleştirmesi istenmektedir. Bu çalışmada geçen söz öbeklerinin öğrenilmesi daha sonra derste işlenecek olan okuma ve dinleme çalışması açısından kilit rol oynamaktadır. Burada üstünde durulan söz öbekleri, ünlü olmak, yeni bir işe girmek, evlenmek, aşık olmak,

seyahat etmek, çok para kazanmak, sürpriz, şanslı olmak, taşınmak, birisiyle tanışmak'tır.

Reading&Listening

Match the cards and verb phrases

() be famous

() get a new job

() get married

() fall in love

() travel

() get a lot of money

() have a surprise

() be lucky

() move house

() meet somebody new

(*New English File* Temel Düzey Öğrenci Kitabı, sayfa 82)

1.3.2.2.2. Boşluk Doldurma

Boşluk doldurma çalışmalarında verilen cümlelerdeki boşlukları doldurmaları için gereken sözcükler öğrencilere verilebileceği gibi bu sözcükleri öğrencilerin kendilerinin hatırlaması da beklenebilir. Boşluklara yerleştirilecek sözcükler verilmediği zaman, öğrencilere ipucu sağlaması bakımından söz konusu sözcüklerin baş harfleri verilebilir.

a) Boşlukları Verilen Sözcüklerle Doldurma

Complete with a common verb from the list.

call	get	give	leave	send	turn off
------	-----	------	-------	------	----------

Did you get an email from the hotel?

1) What did your sister..... you for your birthday?

2) What time did you home this morning?

3) Can you me at home tonight?

4) Remember to your mobile before you go into class.

5) Did you her an email about the party?

(*New English File* Başlangıç Düzeyi Öğrenci Kitabı, sayfa 62)

a) Boşlukları Akıldan Doldurma

Write the missing hotel words.

I want to do some exercise. Is there a gym in this hotel?

- 1) I can't turn on the TV- I can't find the r..... c.....
- 2) There isn't a p..... on my bed.
- 3) We want a room with a d..... bed.
- 4) Excuse me? There aren't any t....., and I want to have a shower.
- 5) You can leave your car in the c..... p.....

(*New English File* Başlangıç Düzeyi Öğrenci Kitabı, sayfa 62)

1.3.2.2.3. Sınıflandırma

Bu gruptaki sözcük çalışmasında sözcükler anlamsal bir sınıflandırma içinde verilmektedir. Öğrencilerden bu anlamsal bütünlüğe uymayan sözcüğü bulmaları istenmektedir.

Örneğin aşağıdaki alıştırmada öğrencilerden her sıradaki farklı sözcüğü bulmaları istenmektedir. İlk sıradaki sözcükler örnek olarak verilmiştir. Burada İrlanda, Tayland, İspanya ülke adları iken Çinli veya Çince bu anlamsal grubun elemanı değildir.

Circle the word that is different.

Ireland	Chinese	Thailand	Spain
1) hungry	tired	angry	tall
2) first	third	fifth	seven
3) one	twice	four times	six times
4) spring	nephew	autumn	summer
5) January	March	December	Easter

(*New English File* Temel Düzey Öğrenci Kitabı, sayfa 38)

1.3.2.2.4. Sıralama

Bu çalışma türünde sözcükler arasındaki anlamsal bağdan yola çıkarak bir sıralama yapılmaktadır. Örneği aşağıda verilen alıştırmada öğrencilerden zaman bildiren sözcüklerin yakından uzağa doğru sıralandırılması istenmektedir.

Number the past time expressions 1-7

	yesterday morning.	()
	five minutes ago.	(1)
	last November.	()
I booked the tickets	A year ago.	()
	Last night.	()
	Three days ago.	()
	Last week.	()

(*New English File* Temel Düzey Öğrenci Kitabı, sayfa 55)

1.3.2.2.5. Sözcüklerin Zıt/ Eş Anlamlılarını Bulma

Öğrencilerin sözcüklerin eş veya zıt anlamlıları üzerinde düşünmeleri bildikleri sözcükleri hatırlamalarına yardımcı olacaktır. Ayrıca bu tip alıştırmalar sayesinde öğrenciler sözcükler arasındaki anlamsal ilişkileri de daha rahat kavrayacaklardır.

Zıt anlamlılar

Write the opposite adjective

young	<u>old</u>
good	_____
expensive	_____
beautiful	_____
tall	_____
empty	_____

(*New English File* Temel Düzey Öğrenci Kitabı, sayfa 38)

Eş Anlamlılar

Write synonyms for the strong adjectives.

Strong adjectives

- 1) The island's **tiny**- only 16 square kilometres
- 2) The food in Lipsi was **delicious**.
- 3) Her father's **furious**. She crashed his car.

Normal adjectives

- very small
very tasty
very-----

- 4) I'm **terrified** of flying. I never travel by plane. very-----
- 5) I've been working all day. I'm **exhausted**. very-----
- 6) It's going to be **boiling** tomorrow- about 40 C! very-----
- 7) Can I have a sandwich? I'm **starving**. very-----
- 8) The flat's **enormous**. It's got five bedrooms. very-----
- 9) I'm not going to swim. The water's **freezing**. very-----
- 10) Your car's **filthy**. Why don't you wash it? very-----
- 11) That's a **great** idea! Let's do it. very-----
- 12) That book's **awful**. I can't finish it. very-----

(*New English File* Orta Düzey Öğrenci Kitabı, sayfa 27)

1.3.2.2.6. Verilen Sözcükler İçin Tanım Yazma

Aşağıdaki alıştırma öğrencilerden verilen sözcüklerin tanımlarını yazmaları beklenmektedir. Öğrencilerin sözcükleri kendi ifadeleri ile tanımlamaya çalışması, boşluk doldurma, eşleştirme veya sınıflandırma çalışmalarından daha ileri düzeyde bir zihinsel aktivite içermektedir. Bu yüzden de uzun süreli bellekte kalıcı olma olasılığı daha fazladır.

- a) Complete the definitions for these words.
- 1) a tourist It's somebody.....
- 2) a sports centre It's a place.....
- 3) a key It's a thing.....
- 4) worried It's how you feel...
- 5) laugh You do this.....

(*New English File* Orta Altı Düzey Öğrenci Kitabı, sayfa 10)

1.3.2.2.7. Sözcük Türetme

Bu çalışma türünde öğrenciler sözcükleri analiz etme imkanı bulacaklardır. Sözcüklerin farklı ekler alarak yeni anlamlar kazandığını gözlemleyerek hem sözcük dağarcıklarını genişletecek hem de eklerin nasıl kullanıldığının, anlama nasıl etki ettiğini farkına varacaklardır.

a) önek ve sonek kullanarak sözcük türetme

Complete with –er, -or, -ist, or –ian

Leader

1) act ___

2) art ___

3) paint ___

4) music ___

5) scient ___

(*New English File* Temel Düzey Öğrenci Kitabı, sayfa 62)

b) Sözcük Türlerini Yazma

Aşağıda verilen tabloda birinci sütunda meslek adları verilmiştir. Öğrencilerin ikinci sütuna sıfatları, üçüncü sütuna ise konularını yazmaları isteniyor. Örneğin birinci satırda yer alan ‘scientist’(bilim adamı) meslek sütununa yazılmıştır. Sıfat sütununa ‘scientific’(bilimsel), konu sütununa ise ‘science’ (bilim) yazılması beklenmektedir.

In pairs, complete the table

Person	adjective	Subject
1) scientist		
2) chemist		
3) biologist		
4) physicist		
5) geneticist		
6) geologist		

(*New English File* Orta Üstü Düzey Öğrenci Kitabı, sayfa 94)

1.3.2.2.8. Verilen Tanımdan Sözcük Bulma

Aşağıdaki alıştırmada öğrencilerden verilen tanımları okuyup sözcükleri uzun süreli belleklerinden geri çağırılmaları beklenmektedir. Bu tip bir çalışma öğrencinin daha önceden öğrenmiş fakat kullanmadığı için unutmuş olabileceği sözcükleri hatırlamasına yardımcı olacaktır.

a) Can you remember these words?

Do the puzzle in pairs.

1. The opposite of thin or slim is.....
2. Your brother's wife is your.....
3. Your sister's daughter is your.....
4. Your mother's brother is your.....
5. Your aunt's children are your
6. The opposite of fair is
7. The opposite of short is.....
8. Your brothers, sisters, cousins, etc. are your

(*New English File* Orta Altı Düzey Öğrenci Kitabı, sayfa 6)

1.3.2.2.9. Karıştırılan Sözcükler Üzerine Çalışma

Bu çalışma türünde birbirleri ile karıştırılan sözcükler ele alınmaktadır. Öğrenciler bazı sözcükleri anlamları birbirlerine yakın olduğu için ya da söz konusu sözcükler şekil itibariyle birbirlerine benzedikleri için karışıklığa yol açmaktadır.

Aşağıdaki çalışmanın (a) bölümünde *foreigner*, *outsider* ve *stranger* sözcüklerinin birbirleri ile karıştırıldıkları belirtilmektedir. Öğrencilere bu sözcükler arasındaki anlam farkı sorulmaktadır.

a The words *foreigner*, *outsider*, and *stranger* are often confused. What is the difference in meaning?

Çalışmanın (b) bölümünde ise birbirleri ile karıştırılan sözcükler çiftler halinde verilmiştir. Öğrencilerden verilen çiftlerle ilgili örnek cümleleri doğru sözcüğü kullanarak tamamlamaları istenmektedir.

b Look at some more words which are often confused. For each pair, complete the sentences with the right word. (You may need to change the form.)

1 suit /su:t/ **suite**/sui:t/

a The hotel upgraded us and gave us a -----instead of a double room.

b You should definitely wear a -----to the interview- you'll make a better impression.

2 beside / **besides**

a Don't let's go out tonight. I'm tired, and -----there's a programme I want to watch on TV.

b They live in that new block of flats -----the school.

3 lay / **lie**

a Please -----down and relax. This will only take a minute.

b If you -----her on the sofa gently, I'm sure she won't wake up.

4 actually / **currently**

a The inflation rate is -----2%.

b I thought I wouldn't enjoy the film, but -----it was very funny.

5 announce / advertise

a It is rumoured that the Royal Family will -----the prince's engagement this weekend.

b The company are planning to -----their new product both on TV and on billboards.

6 affect / effect

a How does the crisis -----you?

b What are the main -----of the crisis?

7 ashamed / embarrassed

a As soon as the man from the garage arrived, the car started! I was so -----.

b When the manager of the shop told my father I had stolen some sweets, I felt so-----.

8 deny / refuse

a The accused does not -----being in the house, but he insists that he did not touch anything.

b The man -----to put out his cigarette.

9 compromise / commitment

a I know we will never agree about what to do, but we should try to reach a -----.

b The company's ----- to providing quality at a reasonable price has been vital to its success.

10 economic / economical

a I think we should buy the Toyota. It's nicer looking, and it's much more ----- on petrol.

b I don't agree with this government's -----policy.

Çalışmanın (c) bölümünde ise verilen cümlelerin (b) bölümündeki sözcüklerden uygun olanları ile tamamlamaları istenmektedir.

c Complete the sentences with words from b. Then with a partner say if you think they are more true of men or women, or especially true of both.

1 They let personal problems-----them at work.

2 They feel---- when they have to talk about feelings.

3 They are afraid of making a long- term ----- in a relationship.

4 They tend to buy things because they are -----on TV.

5 They often say they can do something well when -----they can't.

6 They -----to admit they are wrong in an argument.

(*New English File İleri Düzey Öğrenci Kitabı*, sayfa 95)

Yukarıda verilen alıştırma türü öğrencilerin zorluk çektikleri sözcükleri doğru bağlamda kullanmalarına yardımcı olması bakımından faydalıdır.

1.3.2.2.10. Deyimler Üzerine Çalışma

İleri düzey öğrenci kitabında deyim ve mecazi ifadelerin kullanımı üzerinde durulmaktadır. Öğrencilere deyim ve mecazi ifadeleri sözlükte nasıl bulacakları hakkında bilgi verilmekte ve deyim ve mecazları içeren çalışmalar yapılmaktadır.

Aşağıda verilen çalışma ileri düzey öğrenci kitabında bir okuma çalışmasına bağlı olarak yapılmaktadır. 'I didn't get where I am today without...' başlıklı parçada bazı

ifadeler metin içinde koyu renkle belirginleştirilmiştir. Bu ifadeler, *caught up*, *gritting my teeth*, *know your own mind*, *stick to your guns*, *my comfort zone*, *fill him in on*, *in a sense*'dir.

I didn't get where I am today without...

Successful people talk about their inspiration and motivation

1 Ann Patchett, US novelist

Revenge is a terrific motivating force for young creative people and it certainly kept me going right through to the publication of my first novel. I'd been late to learn to read, and as a result the nuns at my school in Tennessee had me marked down as being somewhere between slow and stupid. They taught me for 12 years and even after I'd **caught up** and got smarter, I was still thought of as dumb. 'They'll be sorry when they discover I'm a great writer', I'd say to myself. 'In retirement, the single thing they'll be most proud of will be that they had me as a pupil'. And so it continued right through into the workplace where, in my first teaching job after leaving graduate school, the male head of the department would come to me whenever the secretarial staff were off. 'Type this up for me, will you, Ann?' he'd say habitually. 'One day', I would think, **gritting my teeth**, 'One day...'

2 John Malkovich, US actor, producer, and director

There must have been something unique or, at least, different about me as a boy, because I recall it would sometimes amuse my brother and his friends to throw beer cans at me. Why? Because of the clothes I wore, which they didn't like, or because I wouldn't do whatever it was that they wanted me to, or just because it was fun. But being different is fine. It was my father who encouraged in me the notion that I and I alone am responsible for my own life, for what I do and don't do, for my opinions and beliefs, and it's proved to be a great source of strength. I'm often asked if I read and take notice of critics. Which ones? Those who love the work? Who hate it? Or are indifferent? As a director, as in life, you have to **know your own mind** and be prepared to **stick to your guns**.

3 Marcus Wareing, UK chef

One of my tutors at Southport Catering College knew Anton Edelmann, the chef at the Savoy, and recommended me to him. I was very nervous of leaving **my comfort zone** and coming to London. I was a loner who'd never made friends because I was always working, and I was happy enough being alone and busy.

But I did come to London, and even though it was a very tough environment, I worked like a trouper and was very quick to learn. The hardest part was being away from my family and having no management or interpersonal skills whatsoever. So I called my dad every day, to **fill him in on** the good and bad, and ask him how he would deal with this or that.

4 Paulo Coelho, Brazilian writer

The family is a microcosm of society. It's where your spirit and beliefs are first tested. My mother and father wanted only the best for me and my sister, but had very rigid ideas of what that 'best' should be. For me to become a lawyer or even an engineer would have satisfied them, but a writer? Never. I was a determined and rebellious kid, though, and having failed to change my mind by conventional methods, they looked for more dramatic and extreme ones. **In a sense**, though, I thank them for that. I wouldn't have got where I am without fighting to live the life I wanted for myself. I long since forgave them. We all make mistakes, parents included.

'e' bölümünde öğrencilerden bu ifadelerin metin içinde kullanımlarına bakarak anlamlarını tahmin etmeleri ve aşağıda verilen tanımları ile eşleştirmeleri istenmektedir.

e Look at the highlighted phrases and guess the meaning of the ones you don't know from the context. Then match them to the definitions 1-7.

- 1 _____ to know what you know or like
 2 _____ **IDM** (informal) refuse to change your mind about sth even when people are trying to persuade you that you are wrong
 3 _____ in one way
 4 _____ (*colloquial*) the working or living environment in which we feel safe and unthreatened
 5 _____ **IDM** be determined to continue to do sth in a difficult or unpleasant situation
 6 _____ sb _____ **PHR V** to tell sb about what has happened
 7 _____ **PHR V** (with sb) to reach the same level or standard as sb who is better or more advanced

'f' bölümünde ise öğrencilerin metinden kendileri için faydalı olacağını düşündükleri beş ifade daha seçmeleri istenmektedir.

f Choose five more words or phrases from the text that you think are useful for you.

'g' bölümünde öğrencilere deyimleri sözlükte nasıl bulacakları açıklanmaktadır.

g Read the information about looking up idioms in a dictionary

Looking up idioms in a dictionary

You will normally find the definition of an idiom under the first 'full' word (noun, verb, adverb, or adjective, but NOT prepositions and articles), in a section marked, for example, **IDM**. So the definition of *stick to your guns* will probably be given under *stick*.

! After some very common verbs, e.g. *be*, *get* and adjectives, e.g. *good*, *bad*, the idioms are at the entries for the next 'full' word.

Phrasal verbs **PHR V** are always after the main verb, e.g. *get off* and *get over* would be under *get*.

'h' bölümünde *mind* sözcüğü ile oluşturulan deyimler verilmekte, bu deyimlerin ne anlama geldiği sorulmaktadır. Daha sonra da bu deyimlerin anlamlarının sözlüğe bakılıp kontrol edilmesi istenmektedir.

h Now look at the following idioms with *mind*. What do you think they mean? Check with a dictionary.

speak your mind mind your own business
 cross your mind be in two minds about sth
 (*New English File İleri Düzey Öğrenci Kitabı*, sayfa 5)

Aşağıda verilen çalışma türünde öğrencilerin hatalı kullanılan deyimleri düzeltmeleri beklenmektedir. Bu şekilde deyimsel ifadelerin kullanışı üzerine yoğunlaşmak mümkündür. Deyimler belli bir bağlam içinde verilerek öğrencilerin deyimlerin anlamını anlamaları kolaylaştırılmaktadır.

Correct the mistakes in the highlighted idioms.

1 I really wanted to tell him what I thought of him. I had **to bite my lip**.

2 She shouldn't really be in debt, but I think she lives **above her means**.

3 I really hate it when people criticize me **behind my shoulders**. I think they ought to say things to my face.

4. That's an amazing dress. It looks as if it **cost a mortgage**. Did it?

5. She's incredibly extravagant - she **wastes money like water**.

6. I'm finding it impossible to pay my rent and my bills on the salary that I'm on. I just **can't make ends match**.

(*New English File İleri Düzey Öğrenci Kitabı*, sayfa 51)

1.3.2.2.11. Sözlükçe Kullanımı

New English File serisinde orta düzeyden itibaren öğrenci kitabında sözlükçe kullanımına geçildiğini görüyoruz. Bu şekilde öğrencileri sözlük kullanmaya alıştırmak mümkündür. Aşağıda, *news* sözcüğünün değişik anlamları kutu içinde verilmektedir. Öğrencilerden söz konusu sözcüğün anlamlarını okuduktan sonra verilen örnek cümlelerdeki hataları düzeltmeleri beklenmektedir.

<p>news <i>noun</i> (U).</p> <p>1 new information about anything, information previously unknown</p> <p>2 reports of recent happenings, especially those broadcast, printed in the newspaper, etc.</p> <p>3 the news a regular television or radio broadcast of the latest news</p>

a Look at the dictionary extract for the word *news*. Then correct the mistakes in sentences 1-3.

1 The news on TV are always depressing.

2 I have a really exciting news for you!

3 It's 9.00. Let's watch news.

(*New English File*, Orta Üstü Düzey Öğrenci Kitabı, sayfa 78)

Sözlükçe kullanımına yönelik çalışmalar ileri düzeyde ağırlık kazanmaya başlamaktadır. Bu düzeyde öğrenci kitabında öğrencilere sözlük kullanımı ile ilgili bilgiler verilmektedir. Farklı ünitelerde sözlük kullanırken nelere dikkat edilmesi

gerektiği üzerinde durulmakta, iyi bir sözlükte öğrencilerin aradıkları sözcükle ilgili olarak hangi bilgileri bulabilecekleri belirtilmektedir.

1.3.2.2.12. Metin Düzeyinde Sözcük Çalışması

Belli bir konu ile ilgili sözcüklerin anlamlı bir bütün çerçevesi içinde verilmesi öğrencilerin sözcükleri daha rahat anlayıp, daha sonra bu sözcükleri hatırlamasını kolaylaştıracaktır. Sözcükler belli bir olay örgüsü içinde verildiğinde öğrencilerin söz konusu sözcükleri hatırlamalarına yardımcı olabilecektir. Aşağıdaki örnekte çalışma hayatına ilişkin bir takım sözcükler anlamlı bir olay örgüsü içinde verilmektedir. Ayrıca öğrenci kitabında olay örgüsü resimli bir hikaye şeklinde görsel malzeme ile desteklenmektedir. Koyu olarak verilen sözcükler; salary (maaş), apply for (başvurmak), company (şirket), CV (özgeçmiş), to be sacked (kovulmak), get promoted (terfi etmek), unemployed (işsiz), a job (iş), do overtime (fazla mesai yapmak), boss (patron), have an interview (görüşme yapmak), get the job (iş almak) iş hayatı ile ilgili sözcüklerdir. Bu sözcüklerin anlamsal bir bütün oluşturan olay örgüsü içinde hatırlanmaları tek tek akılda tutulmasından daha kolaydır.

‘a’ bölümünde, öğrencilerden resimli hikayeye bakıp, her cümleyi uygun resimle eşleştirmesi istenmektedir. ‘b’ bölümünde, cümleleri kapatıp, sadece resimlere bakarak hikayenin anlatılması istenmektedir. ‘c’ bölümünde ise öğrenciler sözcük bankasının iş hayatı ile ilgili kısmına yönlendirilmektedirler.

- a. Look at the picture story and match a sentence with each picture.
 - A. But he was happy because he had a good **salary** and a company car.
 - B. He **applied for** a job with a food **company**, and sent in his **CV**.
 - C. He **was sacked**. Jake was unemployed again...
 - D. After six months he **got promoted**.
 - E. Jake was **unemployed** and was looking for a **job**.
 - F. He had to work very hard and **do overtime**.
 - G. But then he had an argument with his **boss**.
 - H. He **had an interview**, and he **got the job**.
- b. Cover the sentences and look at the pictures. Tell the story from memory.
- c. p.152 Vocabulary Bank *Work*.
(*New English File* Orta Düzey Öğrenci Kitabı, sayfa 76)

1.3.2.2.13. Sesletim ve Sözcük Çalışması

Sözcük bilgisi, yalnızca sözcüklerin doğru yazımını değil, doğru ve anlaşılabilir bir şekilde telaffuz edilmelerini de içermektedir. Sözlü iletişimi sağlayabilmek için öğrencilerin sözcüklerin doğru telaffuzlarını öğrenmeleri gerekmektedir. Sesletim çalışması özellikle yazılışı ve okunuşları birbirine paralel olmayan dillerde ayrıca önemlidir. Aşağıda verilen örnekte sözcük ve sesletim çalışmalarının birlikte ele alındıklarını görmekteyiz.

a. Match the different kinds of scientists with what they study

a biologist a chemist a geneticist a geologist a physicist

1) _____ natural forces, e.g. light, sound, heat, etc.

2) _____ living things, e.g. animals and plants

3) _____ the structure of substances, what happens in different situations, and when they are mixed with each other

4) _____ the cells of living things (genes) that control what a person or plant is like

5) _____ rocks and how they are formed

b. In pairs, complete the table.

person	adjective	subject
1. scientist	scientific	science
2. chemist		
3. biologist		
4. physicist		
5. geneticist		
6. geologist		

! In some word families the stressed syllable changes in the different parts of speech, e.g. photograph, photographer, photographic.

c. Look at the words in the chart in b above and underline the stressed syllable. Listen and check. In which groups does the stress change.

d. Practice saying the word families.

e. Complete the sentences with the correct form of a verb from the list. Underline the stress in the verbs and also in the **bold** words.

develop	discover	do(x3)	invent	make	prove	volunteer
---------	----------	--------	--------	------	-------	-----------

f. Listen and check. Practise saying the sentences.

(*New English File Orta Üstü Düzey Öğrenci Kitabı*, sayfa 95)

Çalışmanın ‘a’ bölümünde, öğrencilerden farklı dallarda çalışan bilim adamlarının çalıştıkları konularla eşleştirilmesi isteniyor. ‘b’ bölümünde ise, tablonun birinci sütununda bilim dallarına göre bilim adamlarının aldıkları isimler verilmiş. İkinci sütuna bilim dalına denk gelen sıfat, üçüncü sütuna ise bilim dalı yazılması isteniyor. Bu bölümde sesletime yönelik bir hatırlatma olduğunu görüyoruz. Bazı isim ailelerinde, hangi hecenin vurgulu söyleneceği sözcüğün türüne göre farklılık göstermektedir. Örneğin fotoğraf sözcüğünün sözcük ailesinde, isim olarak kullanıldığında (photograph) vurguyu ilk heceye, kişiyi belirttiği zaman (photographer) ikinci heceye, sıfat olarak kullanıldığında üçüncü heceye alır.

‘c’ bölümünde yukarıda verilen sözcüklerin vurgulu olan hecesinin altının çizilmesi istenmektedir. ‘d’ bölümünde ise sözcüklerin sesli tekrar edilmesi istenmektedir. ‘e’ bölümünde aşağıda kutu içinde verilen sözcüklerin doğru türünü kullanarak boşlukların doldurulması istenmektedir. Daha sonra bu sözcüklerin ve koyu olarak yazılmış sözcüklerin vurgulu hecelerinin altının çizilmesi gerekmektedir. ‘f’ bölümünde sözcükler ses bantından dinletilerek, öğrencilerin kendi performansları ile karşılaştırmaları sağlanmaktadır.

1.3.2.2.14. Kişisel Bağlam Oluşturma

Hedef dilde öğrencinin kendisi ile ilgili konularda, örneğin ülkesi, ana dili, ülkesine komşu ülkeleri söylemeyi bilip bilmediği önemlidir. Bu şekilde öğrenilen yabancı dile öğrencinin dikkatini çekme, kişiselleştirme sağlanabilir. Diğer bir deyişle öğrencinin öğrenmekte olduğu yabancı dilde kendisi ile ilgili konuşabilmek için gerekli olan sözcük dağarcığını öğrenme ihtiyacı yaratılabilir. Aşağıda verilen çalışmanın ardından öğrenci kitabın arka kısmındaki sözcük bankasının ülkeler ve milliyetler ile ilgili

kısmına yönlendirilmektedir. Böylelikle hedef dilde ülkeler ve milliyetler ile ilgili sözcük dağarcığını edinmesi sağlanmaktadır.

How do you say your country

Your language

Two countries near you in English?

(Temel Düzey Öğrenci Kitabı, sayfa 6)

Aşağıda verilen alıştırmada geçen sıfatlarla öğrencilerin kendilerini ne zaman sıfatların belirttiği şekilde hissettikleri soruluyor. Burada amaç öğrencilerin öğrenmiş oldukları sıfatları kendi duygu dünyalarını tanımlayarak içselleştirmeleri ve bu şekilde uzun süreli hafızada kalıcı olmalarını sağlamaktır.

Choose two adjectives from below and tell your partner why you felt like that.

Can you remember a time when you felt...?

- amazed
- delighted
- exhausted
- furious
- grateful
- homesick
- terrified
- really fed up

New English File serisinin öğrenci kitapları incelenerek on iki ayrı başlık altında ele aldığımız sözcük çalışmaları, serinin her dersinde ‘Vocabulary’ (Sözcük dağarcığı) başlığı altında yer almaktadır. Sözcük dağarcığına ve dil bilgisine yönelik çalışmalar arasında bir denge gözetilmiştir. Yeni bir dil bilgisi konusu işlendiğinde öğrenciler, öğrenci kitabının arkasında yer alan Dil Bilgisi Bankasına yönlendirildiği gibi yeni bir tema ile ilgili olarak da kitabın arkasında Sözcük Bankası mevcuttur.

Yukarıda verilen sözcük çalışma türlerinin dışında, sözcük çalışmaları dil becerilerini sözcük yönünden desteklemek için de kullanılmaktadır. Yazma çalışması her ünitenin sonunda ele alındığı için, yazma becerisine geçildiğinde öğrenciler ihtiyaç duydukları sözcük birikimini büyük ölçüde karşılamış olmaktadır. Bu yüzden *New English File* serisinde yazma çalışmaları için ayrıca sözcük çalışmasına her zaman yer verilmemektedir. Aşağıda, dört beceriyi desteklemeye yönelik sözcük çalışmaları ele alınmaktadır.

1.3.2.2.15. Dinleme ve Sözcük Çalışması

Dinlediğini anlamak için konuşulan konu ile ilgili anahtar sözcükleri bilmek şarttır. *New English File* serisinde dinleme ve sözcük dağarcığı çalışmasının zaman zaman birlikte ele alındığını görmekteyiz. Örneğin, orta düzey öğrenci kitabında teması para olan ‘Ka- ching’ adlı bir şarkı dinlenmektedir. Burada dinleme ve sözcük çalışması birlikte yapılmaktadır. Şarkının temasını anlayabilmek için para ile ilgili sözcüklerin bilinmesi gerekmektedir. Dinleme çalışmasına ön hazırlık olarak öğrencilerden parçada geçen para temalı sözcükleri tanımları ile eşleştirmeleri istenmektedir. Daha sonra da öğrenciler, sözcük bankasının ilgili kısmına yönlendirilmektedir.

Vocabulary& Listening

a. Listen to a song about Money and complete it with these words. What is ‘Ka –ching’?

afford blow credit card earn

greedy loan mall mortgage spend

b. Now look at words 1-10 in the song and match them with their meanings.

A _____ (verb) to give or pay money for something

B _____ (noun) money that a person or a bank lends you

C _____ (verb) to have enough money to buy something

D _____ (noun) a shopping centre(US)

E _____ (adj) having no money (informal)

F _____ (noun) a small plastic card you use to buy things

G _____ (verb) to get money by working

H _____ (adj) wanting more money, etc. than you really need

I _____ (verb) to spend a lot of money on something (informal)

J _____ (noun) the money a bank lends you to buy a house

c. Listen again and read the lyrics. What do you think the song is saying?

1. Money always makes people happy.

2. The world has become obsessed with money.

3. The singer would like to have more money.

d. p.147 Vocabulary Bank *Money*.

(*New English File* Orta Düzey Öğrenci Kitabı, sayfa 20)

1.3.2.2.16. Okuma ve Sözcük Çalışması

Okuduğunu anlayabilmek için metinde geçen sözcükleri anlayabilmek gerekmektedir. Bu yüzden okuma çalışması yaparken öğrencilerin konuyu anlamalarını etkileyecek sözcükleri öğretmek gerekmektedir.

Okuma becerisini desteklemeye yönelik olarak yapılan sözcük çalışmalarına bir örnek orta altı düzey öğrenci kitabından verebiliriz. Ünlü kişilerin fobileri ile ilgili bir okuma metnine yönelik olarak sözcük çalışması yapılmaktadır. Sözcük çalışması okuma öncesinde, öğrencilerin metni anlamalarını sağlayacak anahtar sözcükleri içermektedir. Parçada geçen korku temalı sözcüklerle bu sözcükleri işaret eden resimlerin eşleştirilmesi istenmektedir. Bu sözcükler; flying (uçmak), heights (yükseklik), closed spaces (kapalı alanlar), open spaces (açık alanlar), snakes (yılanlar), wasps (eşek arıları), water (su) dur. Okuma parçasının işlenmesinden önce konu ile ilgili sözcüklerin çalışılması hem öğrencilerin zihinsel olarak konuya odaklanmalarını sağlayacak, hem de konuya ilişkin anahtar sözcükler üzerinde çalıştıkları için metni anlamaları kolaylaşacaktır.

1.3.2.2.17. Konuşma ve Sözcük Çalışması

Konuşma becerisi, öğrencilerin öğrendikleri yabancı dilde kendilerini sözlü olarak ifade ettikleri bir beceridir. Yabancı bir dilde konuşma, öğrencilerin en çok güçlük çektikleri becerilerin başında gelmektedir. Genellikle öğrenciler, konuşamadıklarını çünkü kendilerini ifade etmek için gereken sözcükleri ya hatırlayamadıklarını ya da bilmediklerini belirtmektedirler. Öğrencilerin konuşma becerisinde etkin olmalarını sağlamak için, konuşmalarını istediğimiz konularda sözcük çalışması yapmak büyük yarar sağlayacaktır.

New English File serisinde konuşma çalışmalarının sözcük çalışmaları ile birlikte ele alındığını görmekteyiz. Örneğin, temel düzey öğrenci kitabında konuşma becerisine yönelik bir çalışmanın sözcük çalışması ile birlikte verildiğini görmekteyiz. Bu çalışmada, öğrencilerin fotoğraflarının bir bölümü verilen ünlüleri tanıyıp, onlar ile

ilgili konuşmaları beklenmektedir. Bu çalışma için öğrencilerin kişileri tarif etmeleri için nitelme sıfatlarını bilmeleri gerekmektedir. Öğrenciler, sözcük bankasının ilgili kısmına yönlendirilmektedir.

1.3.2.2.18. Yazma ve Sözcük Çalışması

Kendini yazılı olarak ifade edebilmek öğrencilerin dilin yapısına hakim olmalarını gerektirdiği kadar yazacakları konuda yeterli sözcük birikimine sahip olmalarını da gerekli kılar. Bu bağlamda yazma çalışmalarında öğrencilere ihtiyaç duyacakları sözcük dağarcığı verilmeli, yazmaya başlamadan önce sözcük odaklı çalışmalara yer verilmelidir. *New English File* serisinde yazma becerisi her ünitenin sonunda yer aldığı için, yazma çalışmasına gelindiğinde söz konusu ünitenin içindeki derslerde gerekli sözcük dağarcığı gözden geçirildiği için, genel olarak yazma becerisine yönelik çalışmalardan önce ayrıca sözcük çalışmalarına yer verilmemiştir. Fakat gerek görüldüğü durumlarda yazma becerisine odaklanıldığında sözcük çalışmalarına da yer verilmiştir. Aşağıda verilen örnekte yazma çalışmasına geçmeden önce örnek bir metin incelenmektedir. Söz konusu örnek metin incelenirken öğrencilere yazarken aynı sözcüğü tekrar etmemeleri, bunun yerine sözcüklerin eş anlamlılarını kullanmaları hatırlatılmaktadır. Ayrıca yazarken sözcük seçiminin geniş bir yelpazede yer almasının yazdıkları kompozisyonu renkli kılacağı ifade edilmektedir.

Children's lives have changed enormously over the last 50 years. But do they have a happier childhood than you or I did?

It's difficult to look back on one's own childhood without some element of nostalgia. I have four brothers and sisters, and my memories are all about being with them, playing board games on the living room floor, or spending days in the street with the other neighbourhood children, racing up and down on our bikes, or exploring the nearby woods. My parents scarcely appear in these memories, except as providers either of meals or of severe reprimands after some particularly hazardous adventure.

These days, in the UK at least, the nature of childhood has changed dramatically. Firstly, families are smaller, and there are far more only children. It is common for both parents to work outside the home and there is the feeling that there just isn't time to bring up a large family, or that no one could possibly afford to have more than one child. As a result, today's boys and girls spend much of their time alone. Another major change is that youngsters today tend to spend a

huge proportion of their free time at home, inside. More than anything this is due to the fact that parents worry far more than they used to about real or imagined dangers, so they wouldn't dream of letting their children play outside by themselves.

Finally, the kind of toys children have and the way they play is totally different. Computer and video games have replaced the board games and more active pastimes of my childhood. The irony is that so many of these devices are called 'interactive'. The fact that you can play electronic games on your own further increases the sense of isolation felt by many young people today.

Do these changes mean that children today have a less idyllic childhood than I had? I personally believe that they do, but perhaps every generation feels exactly the same.

Find synonyms in the article for...

1) at the present time

-----/-----/-----

2) children

-----/-----/-----

3) alone, without adults-----/-----/-----

4) games-----

Without looking back at the article, try to remember how the words in italics were changed to make the article more enjoyable to read.

1) Children's lives have changed *in a big way* -----

2)...being in the street with the other *children who lived near us* -----

3)...*going* up and down on our bikes...

4) ... after some particularly *dangerous* adventure. -----

5) My parents *don't* appear *very often* in these memories... -----

6)...think that no one *has enough money* to have more than one child. -----

7) ...that children have a less happy childhood than I had? -----

(*New English File İleri Düzey Öğrenci Kitabı*, sayfa 32-3)

New English File serisinde yer verilen sözcük çalışmalarını genel olarak ele aldığımızda, belli bir sistem dahilinde bazı çalışma türleri belli seviyelerde yer alırken, bazılarına ise hemen her seviyede yer verildiğini görüyoruz. Örneğin, resim ve sözcük eşleştirme çalışmasına daha çok temel düzeyde ağırlık verilirken, öğrenci kitabında sözlükçe kullanımına orta düzeyden itibaren yer verilmekte, deyim ve mecazi tür üzerine yapılan çalışmalar ileri düzeyde yer almaktadır. Fakat bazı çalışmalar her düzeyde kullanılabilir. Örneğin, bir sözcüğün eş anlamlılarını bulmaya yönelik

çalışmalar her düzeyde bulunmaktadır. Temel düzeyde, öğrencilerin söz konusu düzeyde bilmesi gereken sözcüklerin eş anlamlılarını bulmaya yönelik çalışmalara yer verilirken, daha ileri düzeylerde aynı çalışma türü eş anlamlı olmalarına rağmen her zaman birbirlerinin yerine kullanılmayan sözcükler için kullanılmaktadır. Bu çalışmalar yolu ile öğrenciler eş anlamlı olan sözcüklerin hangi bağlam dahilinde kullanılıp hangi bağlam içerisinde kullanılmayacağını görme imkanı elde etmiş olacaktırlar.

1.3.2.3. Sözcük Öğretimine Yönelik Strateji Eğitimi

New English File serisinde strateji eğitimine yoğun bir şekilde rastlanmamaktadır. Yine de, zaman zaman öğrenci kitabında öğrencilere bazı stratejiler verilmektedir. Örneğin aşağıdaki çalışmada öğrenciye İngilizce konuşurken ihtiyaç duyduğu bir sözcüğü hatırlayamadığında ne yapması gerektiği soruluyor ve üç seçenek veriliyor:

- a) Panik olup konuşmayı bitirmek
- b) Sözcüğü vücut dilini kullanarak anlatmaya çalışmak
- c) Söylemek istediğinizi bildiğiniz başka sözcükleri kullanarak ifade etmeye çalışmak.

(*New English File* Orta Altı Düzey Öğrenci Kitabı, sayfa 11)

İleri düzey öğrenci kitabında strateji eğitimi öğrencilerin sözlük kullanmalarına yönelik olarak verilmektedir. Bu düzeyde öğrencilere iyi bir sözlükte aradıkları sözcükle ilgili hangi bilgileri bulabilecekleri açıklanmaktadır. Öğrencilere bir sözcüğün sözlükte verilen ilk anlamının en yaygın anlamı olduğu, deyimsel ve mecazi anlamların daha sonra verildiği belirtilmektedir. Bu düzeyde öğrencilere sözlükte deyimleri nasıl bulabilecekleri, eş anlamlı olan sözcüklerin hangi bağlamda kullanılıp, hangi bağlamda kullanılmayacakları hakkında bilgi verilmektedir.

Aşağıdaki örnekte öğrencilere mecaz anlamlı sözcüklerin sözlükten bulunması ile ilgili yol gösterilmektedir. Örnek olarak *blizzard* sözcüğü verilmiştir. Bu sözcüğün genel anlamı fırtınadır. Genel anlamını bildiğimiz bu sözcüğün *blizzard of emails* ifadesindeki mecazi anlamının *eposta fırtınası* olacağını tahmin edebiliriz.

Metaphors

When you look up a word in the dictionary the first meaning(s) listed will normally be the literal meaning(s) and metaphorical meanings will be listed later. However, if you know the literal meaning of a word or phrase you can often guess the metaphorical meaning in a text, e.g. if you know the literal meaning of *blizzard* you can easily understand the metaphor *a blizzard of emails*.

(*New English File İleri Düzey Öğrenci Kitabı*, sayfa 25)

Sözcük öğrenimine yönelik strateji eğitime temel düzey ve orta altı düzey alıştırma kitaplarında da yer verilmiştir. Sözcük öğretimine yönelik strateji eğitimi öğrencilerin yeni öğrendikleri sözcükleri hatırlamalarına, sözcükleri akılda tutmalarına ve sözlük kullanımına yönelik olmak üzere üç ana başlık altında toplanabilir:

1) Yeni öğrenilen sözcükleri hatırlamak için

a) hafıza testi

Aşağıda verilen ‘More Words to Learn’ çalışması alıştırma kitabında her derste yer almaktadır. Bu çalışmada, *New English File* serisinin alıştırma kitabında her derste işlenen sözcüklerden oluşan bir tablo verilmektedir. Üç sütundan oluşan bu tablonun ilk sütununda öğrencilerin öğrenmeleri beklenen sözcükler yazılmakta, ikinci sütunda sözcüklerin fonetik yazılımı verilmekte, üçüncü sütuna ise söz konusu sözcüklerin öğrencilerin ana dillerindeki karşılıklarını yazmaları beklenmektedir.

More Words to Learn

Write translations and try to remember the words.

Word	Pronunciation	Translation
room <i>noun</i>		
word <i>noun</i>		
morning <i>noun</i>		
afternoon <i>noun</i>		
evening <i>noun</i>		
good <i>adjective</i>		
important <i>adjective</i>		
help <i>verb</i>		
try <i>verb</i>		
check <i>verb</i>		

(*New English File* Temel Düzey Çalışma Kitabı, sayfa 5)

Alıştırma kitabında öğrencilerin yeni öğrendikleri sözcükleri hatırlamaları için ‘More Words to Learn’ alıştırmalarından nasıl yararlanmaları gerektiği yönünde ipuçları verilmektedir. Bu çalışmada öğrencilerin çeviri sütununu kapatarak İngilizce sözcüklere bakması ve sözcüklerin kendi ana dillerindeki karşılığını hatırlaması istenmektedir. Daha sonra aynı işlemi çeviri sütununu kapatarak tekrar etmeleri beklenmektedir. Bu çalışmayı öğrenciler alışkanlık haline getirdiklerinde her derste öğrendikleri sözcükleri bu yöntemi kullanarak tekrar edebilirler.

b) sözcükleri işaretleme (görsellik/ dikkat çekme)

Yeni öğrenilen sözcükleri hatırlamanın bir yolu da söz konusu sözcükleri görsel olarak dikkat çekici hale getirmektir. Bunu sağlamak için öğrencilere sözcükleri renkli kalemler kullanarak belirgin hale getirmeleri tavsiye edilmektedir.

c) sözcük defteri tutma

Öğrencilerin öğrendikleri sözcükleri akıllarında tutabilmenin bir yolu da sözcük defteri tutmaktır. Bu şekilde öğrenciler defterlerine öğrendikleri sözcüklerin anlamlarını, sözcükleri kullanarak kendi yazdıkları cümleleri kaydederek gerektiğinde başvurabilecekleri bir sözcük defteri oluşturabilirler.

d) zihinde canlandırma

Sözcükleri hatırlayabilmek için zihinde canlandırma yöntemine başvurulabileceği belirtilmektedir. Burada öğrencilerin yaratıcılıkları devreye girecektir. Yabancı dilde öğrendikleri bir sözcüğü hatırlamak için öğrencilere zihinlerinde bu sözcükle ilgili imgeler canlandırmaları tavsiye edilmektedir.

e) sözcükleri diğer sözcüklerle ilişkilendirerek hatırlama

Sözcükleri akılda tutabilmenin diğer bir yolu söz konusu sözcüklerle başka sözcükler arasında ilişki kurmaktır. Örneğin, herhangi bir sözcüğün zıt anlamlısı veya sözcüğün sıkça birlikte kullanıldığı söz öbekleri ile birlikte akılda tutmak gibi.

2) Zihine yerleştirmek için

a) eski ile yeni arasında bağ kurma

Yeni öğrenilen sözcükler, daha önceden öğrenilen sözcüklerle ilişkilendirilebilirse akılda kalmaları daha kolay olacaktır. Bu yüzden öğrencilere eski ile yeni arasında bağ kurmaları tavsiye edilmektedir.

b) kişisel bağlam oluşturma

Yeni öğrenilen sözcükleri akılda tutmak için bu sözcükleri kişisel bağlam içinde kullanmanın yararlı olacağı vurgulanmaktadır. Örneğin öğrenciler yeni öğrendikleri sözcükleri kendileri ile ilgili konuşmak için kullanabilirler.

c) tekrarlama

Sözcükleri hatırlamak için tekrarın önemi vurgulanmaktadır. Öğrencilere yeni öğrendikleri sözcükleri sık sık tekrar etmeleri gerektiği hatırlatılmaktadır.

3) Sözlük kullanımı

Sözlük kullanımı sözcük öğreniminde çok önemli bir yer tutmaktadır. Bu yüzden öğrencilerin sözlüğü nasıl kullanmaları gerektiği öğretilmelidir. Sözlük sözcükle ilgili farklı bilgiler edinmek için kullanılabilir:

a) anlam/ anlamlar

Öğrenciler sözlüğe bakarak herhangi bir sözcüğün anlamını veya anlamlarını görebilirler.

b) dil bilgisel açıklama

Yabancı dil öğrenen öğrenciler için hazırlanan iyi bir sözlükte sözcüklerin kullanımı ile ilgili dil bilgisel açıklamalara yer verilmektedir. Bu şekilde öğrenciler söz konusu sözcükleri dil bilgisel olarak doğru kullanmalarını sağlayacak bilgiyi bu tür sözlüklerde bulabilirler.

c) sesletim ile ilgili açıklama

Sözlük kullanarak sözcükler hakkında elde edilecek diğer bilgi ise sözcüklerin sesletimine dair bilgilerdir. Öğrenciler sözlük kullanarak sözcüklerin nasıl sesletildiklerini görebilirler. Fakat bunun için öğrencilerin fonetik yazılımı bilmeleri gerekmektedir.

1.3.2.4. Otantik Materyallerin Sözcük Öğretimine Katkısı

New English File serisinde otantik malzeme olarak şarkılardan yararlanıldığını görüyoruz. Her seviyede öğrencilerin dil seviyesine uygun şarkılara yer verilmiştir. Öğrenci kitabında sadece dinlenecek şarkının adı verilmektedir. Bu çalışma için gerekli

olan materyal öğretmen kitabında bulunmaktadır. Öğrenci kitabında ders planlarının verildiği kısımda şarkı sözleri yer almakta, şarkı ile ilgili aktiviteler ise ‘Fotokopi Çektirilebilen Şarkı Aktiviteleri’ bölümünde verilmektedir. Şarkılar otantik malzemeler olduğu için birçok yeni sözcük ve dil bilgisel yapı içermektedir. Öğrenciler *New English File* serisindeki şarkıları dinleyip, bu şarkılara yönelik çalışmaları yaptıklarında, daha önceden öğrenmiş oldukları dil bilgisi yapılarını, sözcük dağarcıklarını otantik materyal aracılığı ile pekiştirmenin yanı sıra yeni sözcükler öğrenme fırsatı da bulmaktadırlar.

SONUÇ

İnsanlık tarihi kadar eski olan yabancı dil öğrenimi, günümüze gelene kadar birçok aşamadan geçerek, farklı görüşlerden etkilenecek bugünkü durumuna gelmiştir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin eskiliğini yazılı kaynaklarla Kaşgarlı Mahmud dönemine kadar geri götürebilmekteyiz. Kaşgarlı Mahmud'un zamanından günümüze kadar geçen süre içinde Türk dili zaman zaman geri plana itilmiş fakat özellikle Cumhuriyet'in ilanından sonra Türk dili üzerine sistemli çalışmalara ağırlık verilmiş, 1960'lı yıllarda da Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi Ankara Üniversitesi Tömer'in kuruluşu ile ivme kazanmıştır.

Bugün gelişen iletişim olanakları ile küçülen dünyada yabancı dil öğrenimi bir zorunluluk halini almış, dilin iletişim amaçlı kullanımı ön plana çıkmıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dilin iletişim işlevi göz önünde bulundurularak çağın gereklerine uyulduğunu görmekteyiz.

Bu çalışmada Türkçe ve İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kullanılan iki seri kitabı inceledikten sonra Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde bazı tespitlerde bulunabiliriz.

Öğrenci kitaplarında dilin dört becerisi, dil bilgisi ve sözcük dağarcığı odaklı çalışmalar arasında dengeli bir dağılıma dikkat edilmesi gereklidir. Dilin dört becerisine yönelik çalışmalar dil bilgisi ile olduğu kadar sözcük dağarcığı odaklı alıştırmalarla da desteklenmelidir. Bir dilde yetkin olabilmek için o dilin dil bilgisel yapısına hakim olmak kadar yeterli düzeyde sözcük bilgisine de sahip olmak gerekir. Bu yüzden sözcük öğretimine yönelik çalışmalara dil bilgisi ile eşit düzeyde ağırlık verilmelidir.

Yabancı dil öğrenimi için hazırlanan seriler ciltlere ayrılırken Avrupa Dil Portfolyosu esas alınmalıdır. Buna göre, temel düzey (A1, A2), orta düzey (B1, B2), ileri düzey (C1, C2) olmak üzere seriler en az üç öğrenci kitabından oluşacaktır.

New English File serisini ele aldığımızda, dilin dört becerisinin hem dil bilgisini hem de sözcük dağarcığını geliştirmeye yönelik çalışmalar arasında dengeli bir dağılım

olduğunu görmekteyiz. *New English File* serisinde, öğrenci kitabının arka kısmında Dil Bilgisi, Sesletim ve Sözcük Dağarcığı Bankalarına da yer verilmiştir. *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* serisinde ise sözcük dağarcığına yönelik çalışmaların dil bilgisine ayrılan çalışmaya oranla hem miktar hem de çeşit yönünden geride kaldığını görüyoruz. Ayrıca *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* serisinin öğrenci kitaplarında öğrencilerin ihtiyaç duyduklarında başvurabilecekleri sözcük bankalarına yer verilmemiştir. Bu sözcük bankaları her düzeyde işlenen temalar çevresinde düzenlenebilir. Görsel materyalle de desteklenirse öğrencilerin sözcük öğrenimini olumlu yönde etkileyebilir.

Alıştırma kitapları öğrencilerin derste öğrendiklerini pekiştirmeleri açısından önemli bir rol oynamaktadır. Öğrenci kitabına paralel olarak hazırlanacak bir alıştırma kitabı öğrencilerin derste öğrendiklerini tekrar etmeleri açısından faydalı olacaktır. Alıştırma kitaplarında dört beceri ve dil bilgisine olduğu kadar sözcük öğretimine de ağırlık verilebilir. *New English File* serisinde alıştırma kitapları öğrenci kitaplarına paralel bir şekilde hazırlanmıştır. Öğrenciler derste öğrendikleri konuları alıştırma kitabındaki çalışmaları yaparak tekrar etme ve pekiştirme imkanı bulmaktadır. Sözcük öğretimi açısından ele aldığımızda, serinin alıştırma kitaplarında her derste öğrenilen yeni sözcüklerin bir tablo halinde verildiğini görmekteyiz. Bu şekilde, öğrenciler aktif olarak kullanmaları beklenen sözcükleri pekiştirme fırsatı bulmaktadırlar.

Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe serisinin ise *Okuma, Yazma, Dil Bilgisi Çalışma Kağıtları* mevcuttur. Bu çalışma kağıtları öğrencilerin okuma, yazma ve dil bilgisi konularını pekiştirme imkanı sağlamaktadır. Dilin dört becerisinin yanı sıra dil bilgisi ve sözcük dağarcığı için ayrı ayrı çalışma kağıtları hazırlamak yerine öğrenci kitabı vasıtası ile çalışılan tüm beceriler bütüncül bir yaklaşımla tek bir alıştırma kitabında toplanabilir. Burada önemli olan dilin dört becerisi öğretilirken dil bilgisi ve sözcük dağarcığına eşit oranda yer verilmesidir.

Öğretmen kitabı öğretmenlere kullandıkları kitap hakkında bilgi vermesi açısından önemlidir. Öğretmen kitabında ders planlarına yer verilerek dersin işleniş açısından bir standart sağlanabilir. Bunun dışında öğrenci kitabındaki alıştırmaların cevapları,

dinleme metinlerinin içerikleri de verilebilir. Öğretmen kitabında öğretmenlere Avrupa Dil Portfolyosu ile ilgili bilgi verilebilir. Buna paralel olarak serinin her düzeyi için belirlenen amaçlar yazılabilir.

Yabancı dil öğretimi için kullanılacak materyallerde görsel ve işitsel malzemeler eşit oranda önemlidir. Kitaplar öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde görselliğe hitap ederken, işitsel olarak da desteklenmelidir. Hem *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* hem de *New English File* serisi bu açıdan gerekli malzemeye sahiptir.

Basılı kaynakların yanı sıra internet erişiminin olması birçok yönden faydalı olacaktır. Bu yolla öncelikle büyük kitlelere ulaşmak mümkündür. İnternet erişimi sayesinde hem yurt içine hem de yurt dışındaki öğrencilere ulaşma imkanı vardır. Ayrıca, basılı kaynaklara yeni bilgi eklemek olanağı yokken, internet erişimi sayesinde gerektiğinde bilgi güncellemesi yapılarak hem öğrencilere hem de öğretmenlere ulaşmak mümkün olabilir. Bu şekilde öğretmenlere kitabın kullanımı ile ilgili çeşitli bilgiler sağlanabilir. Örneğin derste kullanabilecekleri çeşitli alıştırmalar, oyunlar, görsel ve işitsel malzemeler internet ortamında sunulabilir. Ayrıca, internet vasıtası ile söz konusu dil öğretim serisini kullanan öğretim üyelerinin eleştiri ve görüşlerini ya da sorunlarını iletme fırsatı sağlanmış olabilir. Aynı şekilde öğrenciler için de kendi kendilerine çalışmaları için oluşturulacak materyaller internet yolu ile sunulabilir. *New English File* serisi bu açıardan zengin bir web sitesine sahipken, Gazi Tömer'in internet yolu ile sadece *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* serisini yüzeysel olarak tanıtmakla yetindiği görülmektedir. Fakat internette faydalanarak sadece Gazi Tömer ya da Türkiye'deki diğer kurumlarda çalışan öğretim elemanlarının değil, yurt dışında da Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenlere hitap edebilecek düzeye getirilebilir. Öğretmenlerin yanı sıra yurt içinde ve dışında Türkçe öğrenen kişilere de destek vermek mümkündür. Bu şekilde Gazi Tömer çalışmalarını hem yurt içinde hem de yurt dışında duyurma olanağı bulacaktır.

Hazırlanan eserlerin uluslar arası geçerlik kazanmaları açısından Avrupa Dil Portfolyosu tarafından belirlenmiş olan düzeylere uygun olarak yazılması önemlidir.

Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe serisinin öğrenci kitaplarında bu portfolyaya uyumları belirtilmemiştir. Fakat Gazi Tömer'e ait internet sayfasından bu kitapların hangi seviyeye denk düştikleri belirtilmektedir. Buna göre, *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1*'in Temel Düzey (A1, A2) seviyesinde, *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 2*'nin Orta Düzey (B1, B2) ve İleri Düzey (C1, C2) seviyelerine denk geldikleri belirtilmektedir. Fakat her bir düzeyin ayrı bir kitapta ele alınması, bu durumda serinin temel, orta ve ileri düzey olmak üzere en az üç kitaptan oluşması daha uygun olacaktır. Seviyelerin bu şekilde belirtilmesi öğrenciler üzerinde de olumlu bir psikolojik etkiye neden olacaktır. Öğrenciler temel düzeyden orta düzeye ve nihayet ileri düzeye geldiklerini yeni bir kitaba geçtiklerinde daha net görecekle ve ilerleme hissi açısından tatmin olacaklardır.

Sözcük öğretimi açısından her seviyede öğretilmesi planlanan sözcüklerin gelişigüzel değil, akademik bir çalışma yolu ile elde edilecek sözcük kullanım sıklıklarına dayanması daha uygundur. En yüksek kullanım sıklığına sahip sözcüklerin temel düzeyden başlayarak öğretilmesi gerekmektedir. Fakat Türkiye'de akademik çevrelerde Türkçenin sözcük varlığını elektronik ortamda oluşturmaya yönelik çalışmalar olsa da bu çalışmaların yansımaları henüz Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında görülmemektedir.

Sözcük öğretimi açısından hiçbir kitabın mükemmel olduğunu iddia edemeyiz. Bu çalışmada kullanılan iki seri kitabı karşılaştırdığımızda ise *New English File* serisinde verilen alıştırmaların daha fazla çeşitten oluştuğunu söyleyebiliriz. Aşağıdaki tabloda *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* ve *New English File* serisinin öğrenci kitaplarında kullanılan sözcük öğretimine yönelik çalışma türleri verilmektedir. Bu tablodan her serinin sözcük öğretimini nasıl ele aldıklarını görmek mümkündür. Her iki kitapta ortak olan sözcük çalışma tipleri karşılıklı olarak verilmiştir.

Tablo 1. İki Seri Kitabın Sözcük Öğretiminin Karşılaştırılması

<i>Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe</i>	<i>New English File</i>
Eşleştirme	Eşleştirme
Boşluk Doldurma	Boşluk Doldurma
Sınıflandırma	Sınıflandırma
	Sıralama
Sözcüklerin Zıt/Eş Anlamlılarını Bulma	Sözcüklerin Zıt/Eş Anlamlılarını Bulma
Sözcük Türetme	Sözcük Türetme
Sesletim ve Sözcük Çalışması	Sesletim ve Sözcük Çalışması
Verilen Sözcükler İçin Tanım Yazma	Verilen Sözcükler İçin Tanım Yazma
	Verilen Tanımdan Sözcük Bulma
Verilen Sözcüklerle Cümle Yazma	
Bulmaca	
Karıştırılan Sözcükler Üzerine Çalışma	Karıştırılan Sözcükler Üzerine Çalışma
Atasözleri ve Deyimler Üzerine Çalışma	Deyimler Üzerine Çalışma
	Sözlükçe Kullanımı
	Metin Düzeyinde Sözcük Çalışması
	Kişisel Bağlam Oluşturma
	Dinleme ve Sözcük Çalışması
	Okuma ve Sözcük Çalışması
	Konuşma ve Sözcük Çalışması
	Yazma ve Sözcük Çalışması

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, *New English File* serisinde *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* serisine göre daha çeşitli sözcük alıştırmalarına yer verildiği görülmektedir. Eşleştirme, boşluk doldurma, sınıflandırma, sözcüklerin zıt veya eş anlamlılarını bulma, sözcük türetme, sesletim ve sözcük çalışması, tanım yazma, karıştırılan sözcükler üzerine çalışma, deyimler üzerine yapılan çalışmalara her iki kitapta da yer verilirken, verilen sözcüklerle cümle yazma ve bulmaca çalışmalarına sadece *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* serisinde yer verilmektedir. Buna karşılık; sıralama, verilen tanımdan sözcük bulma, sözlükçe kullanımı, metin düzeyinde sözcük çalışması, kişisel bağlam oluşturma, dinleme ve sözcük çalışması, okuma ve sözcük çalışması, konuşma

ve sözcük çalışması, yazma ve sözcük çalışması *New English File* serisinde yer almaktadır.

New English File serisinde yer alan sözcük çalışmaları ‘Vocabulary’ veya ‘Lexis in Context’ başlığı altında yer almasına rağmen, *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* serisinde sözcük çalışmaları farklı başlıklar altında sunulmakta, bu yüzden de ilk bakışta seride sözcük çalışmalarına yer verilmediği izlenimi uyanmaktadır.

Öğretim elemanlarının Türkçeyi yabancı dil olarak öğretirken edindikleri deneyimlerden yabancı dil öğretimi ile ilgili kitap hazırlayan yazarların faydalanması mümkündür. Öğretim elemanları öğrencilerin hangi sözcükleri öğrenmekte güçlük çektiklerini, hangi sözcükleri birbirleri ile karıştırdıkları hakkında birinci elden bilgi sahibidirler. Bu yönde bir çalışma daha önce ele aldığımız gibi Doğan (1989) tarafından hazırlanmıştır. Bu çalışmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin çektikleri güçlükler aktarılmaktadır. Öğretim elemanları sınıf içindeki deneyimlerini paylaşarak bu yönde yapılacak çalışmaların ağırlık kazanmasına yardımcı olabilirler. Böylelikle karıştırılan sözcüklere yönelik çalışmalara Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi için hazırlanacak kitaplarda da daha fazla yer verilebilir.

Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe serisinin beceri odaklı çalışmalarında sözcük çalışmasına yeterli ağırlığı vermediği gözlenmiştir. Sözcük çalışmaları dilin dört becerisini destekleyecek bir biçimde ele alınabilir. Her bir dil becerisi çalışılırken üzerinde durulan konuya uygun sözcük çalışması yapılarak öğrencilere bir ön hazırlık yaptırılabilir. Bu şekilde öğrenciler, üzerinde durulacak konu hakkında tematik sözcük dağarcıklarını gözden geçirme ve yeni sözcükler öğrenme fırsatı bulacaklardır. Böylelikle söz konusu tema ile ilgili okuma parçalarını ve dinleme metinlerini anlamalarında sözcük bilgisi eksikliği engel oluşturmayacaktır. Yine aynı şekilde kendilerini sözlü veya yazılı ifade ederken ihtiyaç duyacakları sözcük dağarcığı gözden geçirilmiş olacaktır.

Sınıf ortamı içinde öğretilebilecek sözcük miktarı sınırlı olacağı için öğrencilerin kendi başlarına da öğrenmeye devam etmeleri gerekmektedir. Bunun için strateji eğitimi

verilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin sözcük öğrenirken öğretmenden bağımsız olarak kullanabilecekleri stratejileri bilmeleri durumunda sözcük öğrenimi sınıf dışında da devam edecektir.

Strateji eğitimine paralel olarak öğrencilerin hangi sözlüğü nasıl kullanmaları gerektiği öğretilmelidir. Bazı durumlarda bilinmeyen sözcükleri metinsel ipuçlarından faydalanarak tahmin etmek mümkün iken, bazı durumlarda sözcüklerin anlamlarını kestirmede tahmin stratejileri yetersiz kalmakta, bu durumlarda mutlaka sözlüğe başvurmak gerekmektedir. Öğrencilerin kendi seviyelerine uygun sözlük seçme, hangi durumlarda sözlüğe bakmaları gerektiği ve sözcük maddeleri içinde verilen bilgilerin doğru olarak kullanılması konusunda eğitilmeleri gerekmektedir. Bu amaçla öğrenci kitabında veya alıştırmaya kitabında sözcük kullanımına yönelik çalışmalara yer verilebilir. *New English File* serisinde bu konu üstünde yüzeysel olarak durulmakta, fakat *Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe* serisinde bu konuya hiç yer verilmemektedir. Bu durumda Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişiler için bir öğrenci sözlüğünün bulunmaması da rol oynamaktadır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişiler için özel sözlükler yaygınlaştıkça bunun yansımalarının dil öğretim serilerinde de görülecektir. Türkçe öğrenen yabancılar için hazırlanacak sözlükler Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde büyük bir boşluğu dolduracaktır. Bu alanda farklı seviyedeki öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak sözlüklere ihtiyaç vardır. Söz konusu seviyeye hitap edecek sözcük kadrosunu içeren sözlükler, o seviyedeki öğrencilerin anlayacağı bir dille ele alınabilir.

Sözcük öğretiminin amacı öğrencilerin dili iletişim amacı ile kullanabilmelerini sağlamak olmalıdır. Öğrencilerin seviyeleri Avrupa Dil Portfolyosu'nda belirlendikten sonra söz konusu seviyede bilmesi gereken sözcükler tespit edilebilir. Bu noktada dil kullanımında sözcük sıklığına dair bir veri tabanı işimizi kolaylaştıracaktır. Böylelikle sözcüklerin kullanım sıklıkları tespit edilebilir ve sözcük öğretimi, kullanım sıklığı fazla olan sözcüklerden aza doğru belirlenebilir. Öğrencilerin aktif olarak kullanmalarını istediğimiz sözcüklere sözcük ile ilgili alıştırmalarda ağırlık verebiliriz.

Türkçenin söz varlığı yönünden zenginliğini aktarmak için Türk edebiyatından faydalanmak mümkündür. Bilindiği gibi bir dilin en ince ve en zengin ifade gücünü o dilin edebi eserlerinde bulmak mümkündür. Bu yüzden de Türkçenin ana dili olarak öğretiminde olduğu kadar, yabancı dil öğretiminde de edebiyat türlerine başvurulabilir.

Bu şekilde, hem Türkçe öğrenen yabancılar, hem de Türkçe bilmeyen Türkler, Türkçenin söz dağarcığının dilin anlatımını nasıl güçlendirdiğini en güzel örneklerden görme şansı elde ederken, Türk kültürünü de en iyi biçimde tanıma fırsatı bulacaklardır.

Hem dilin doğal kullanımı, hem de kültürümüzü tanıtmak için Türk halk edebiyatına da başvurabiliriz. Türkçeye anlatım gücü katan söz sanatlarının bolluğu sebebiyle Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde masallara başvurarak Türk dilinin anlatım gücü ve söz dağarcığı gözler önüne serilebilir. Bu yolla hem Türkçe öğrenen yabancılar dil yönünden zengin metinler sunarak Türk kültürünü tanıtmış oluruz, hem de 3. kuşak Türk gençlerinin de Türk kültürüyle ilişkisini bu şekilde tesis edebiliriz.

Bu çalışmanın temelini oluşturan sözcük öğretimi üzerine yoğunlaşan tartışmalar ışığında dikkat çekmek istediğimiz nokta, Türkçenin yabancı dil öğretimi için hazırlanacak olan kitaplarda sözcük öğretiminin dilbilgisi öğretimi kadar önemli olduğunun dikkate alınmasıdır.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1997). Anadili. Kaya, Öztürk, Yılğör, Altun, Selimhocaoglu *Türk Dili Ders Notları 1* içinde, 283- 298, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Aksan, D. (1978). Türkçe Çalışmalarında ve Öğretiminde Dilbilimin Yeri. *Dilbilimin Yüksek Öğretimdeki Yeri* konulu seminer. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Aksan, D. (1996). *Türkçenin söz varlığı*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksan, D. (2002). *Anadilimizin söz denizinde: Sözcükler, ikilemeler, deyimler, atasözleri, terimler üzerinde geçmişe de uzanan açıklamalar*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D. (2003). *Türkçenin gücü: Türk dilinin zenginliklerine tanıklar*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D. (2005). *Türkçenin zenginlikleri incelikleri*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Akyüz, K. (1976). *Yabancılar için Türkçe dersleri: Konuşma, okuma*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Atalay, B. (1986). *Divanü Lugati't-Türk Tercümesi I-IV*, Ankara: TDK Yayınları.
- Barın, E. (1992). *Yabancılar Türkçenin öğretiminde bir metod denemesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Barın, E. (2004). *Yabancılar Türkçe öğretiminde ilkeler*. H.Ü. Ankara: Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü,1, 19-30
- Barutçu-Özönder, F.S. (1996). Ali Şir Nevâyi- Muhâkemetü'l-Lugateyn, Ankara: TDK Yayınları.
- Bayraktar, N. (2008). *Yabancılar Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimi*. Çukurova: Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi.
- Benhür, M.H.(2002). *Türkçenin yabancılar öğretiminde tartışılmayan ana kavramlar*, Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Can, K. (1991). *Yabancılar için Türkçe İngilizce açıklamalı Türkçe dersleri*. Ankara: ODTÜ.
- Coady, J. (1997). L2 vocabulary acquisition through extensive reading. J.

- Coady ve T.Huckin (Ed.) *Second language vocabulary acquisition* içinde, 225-237, Cambridge: Cambridge University Press.
- Coady, J. ve Huckin, T. (1997). *Second language vocabulary acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Çelik Şavk, Ü. ve Alp, Z. (2011). *Türkçe öğrenenler için fiiller: Cümle içi uygulamalı ve çekim tablolulu, Türkçe-Fransızca*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Çelik Şavk, Ü. ve Erer, N.G. (2011). *Türkçe öğrenenler için fiiller: Cümle içi uygulamalı ve çekim tablolulu, Türkçe-İngilizce*. Ankara: Yargı Yayınevi (baskıda)
- Damar, M. (2010). Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *Dil ve Edebiyat Dergisi*, 703, 17-26
- Demircan, Ö. (1990). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*. İstanbul: Can Ofset.
- Deny, J. (1921). *Grammaire de la langue Turque: dialecte Osmanlı*. Paris: Imprimerie Nationale.
- Doğan, A. (1989). Yabancıların Türkçeyi öğrenirken karşılaştıkları güçlükler ve yaptıkları bazı hatalar. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 6, 259-61
- Ercilasun, A. B. (2005). *Başlangıçtan yirminci yüzyıla Türk dili tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınevi.
- Ercilasun, A. B. (2009). *Türk Dili Araştırmalarının Bugünkü Durumu ve Sorunlar* Gazi Türkiyat 5, 143-155
- Erdem, İ. (2009). Yabancılar Türkçe öğretimiyle ilgili bir kaynakça denemesi *Turkish Studies: International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4/3
- Erer, N. G. (2006). *Translation as an integrated approach in ELT*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gencan, T.N. (1985). *Türkçe öğreniyorum: Yabancı uyruklu öğrenciler için*. İstanbul: Okan Yayıncılık.
- Gönençen, Ş. (1976). *Türkçe öğreniyorum / I am learning Turkish*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Hengirmen, M. (1986). Yabancılar Türkçe öğretimi. *Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı, (1-3 Ekim 1986)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi

Yayınları.

Hitit: Yabancılar için Türkçe (2002). Ankara: Tömer Ankara Üniversitesi Basımevi.

Howatt, A.P.R. (1984). *A History of English Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.

<http://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/derlem.pdf>. (Erişim Tarihi: 19.4.2011)

Kirişçioğlu, F. vd. (2010). *Yabancılar İçin Türkçe Seviye Belirleme Sınavı*.

Ankara: Poyraz Ofset.

Kirişçioğlu, F. vd. (2010). *Yabancılar İçin Türkçe Yeterlik Sınavları*. Ankara:

Poyraz Ofset.

Kirişçioğlu, F. vd. (2010). *Okuma Çalışma Kağıtları*. Ankara: Poyraz Ofset.

Kirişçioğlu, F. vd. (2010). *Yazma Çalışma Kağıtları*. Ankara: Poyraz Ofset.

Kirişçioğlu, F. vd. (2010). *Dil Bilgisi Yazma Çalışma Kağıtları*. Ankara: Poyraz Ofset.

Koç, N. (1987). *Güzel Türkçe 'yi öğreniyorum*. İstanbul: İnkilap Kitabevi.

Kurudayıoğlu, M. (2006). Türkçenin morfolojik yapısının kelime hazinesi açısından

önemi. *Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirileri*, 497-505, Ankara: Bilkent Üniversitesi.

Larsen-Freeman, D. (2000). *Techniques and principles in language teaching*.

Oxford: OUP

Laufer, B. (1997). The lexical plight in second language reading: Words you don't

know, words you think you know, and words you can't guess. J. Coady,

T.Huckin (Ed.) *Second language vocabulary acquisition* içinde, 20-34

Cambridge: Cambridge University Press.

Lewis, G. L. (1969). *Turkish Grammar*. Oxford: Oxford University Press.

Lüleci, M. (2011). Gerçekleşsek de mi, öğresek? Yabancı dil olarak Türkçenin

öğretiminde otantik malzeme. *Orhon Yazıtlarının Bulunuşundan 120 Yıl Sonra*

Türklük Bilimi ve 21. Yüzyıl Konulu 3. Uluslar arası Türkiyat Araştırmaları

Sempozyumu Bildiriler Kitabı II, Çelik Şavk, Ü. (Ed.). Ankara: H.Ü. Türkiyat

Araştırmaları Enstitüsü.

Mengi, M. (1995). *Mesihî Divanı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Nation, I.S.P. (2001). *Learning vocabulary in another language*. Cambridge:

Cambridge University Press.

- Noyan, B. (1998). *Garibname Yeni Türkçeye Çeviri*. Ankara: Ardıç Yayınları.
- Nunan, D. (1991). *Language teaching methodology: A textbook for teachers*. New York: Prentice Hall.
- Oxenden, C. ve Latham-Koenig, C. (2009). *New English File: Beginner Student's Book*. Oxford: OUP.
- Oxenden, Latham-Koenig, Hudson, Hamilton, Jay (2009). *New English File: Beginner Teacher's Book*. Oxford: OUP.
- Oxenden, C. ve Latham Koenig, C. (2009). *New English File: Beginner Workbook*. Oxford: OUP.
- Oxenden, Latham-Koenig ve Seligson (2004). *New English File: Elementary Student's Book*. Oxford: OUP.
- Oxenden, Latham-Koenig, Seligson, Clandfield, Target (2004). *New English File: Elementary Teacher's Book*. Oxford: OUP.
- Oxenden, Latham-Koenig, Seligson, Hudson (2004). *New English File: Elementary Workbook*. Oxford: OUP.
- Oxenden, Latham-Koenig ve Seligson (2005). *New English File: Pre-Intermediate Student's Book*. Oxford: OUP.
- Oxenden, Latham-Koenig, Seligson, Clandfield (2007). *New English File: Pre-Intermediate Teacher's Book*. Oxford: OUP.
- Oxenden, Latham-Koenig ve Seligson (2005). *New English File: Pre-Intermediate Workbook*. Oxford: OUP.
- Oxenden, C. ve Latham-Koenig, C. (2006). *New English File: Intermediate Student's Book*. Oxford: OUP.
- Oxenden, Latham- Koenig ve Brennan (2006). *New English File: Intermediate Teacher's Book*. Oxford: OUP.
- Oxenden, Latham- Koenig ve Byrne (2006). *New English File: Intermediate Workbook*. Oxford: OUP.
- Oxenden, C. ve Latham- Koenig, C. (2008). *New English File: Upper Intermediate Student's Book*. Oxford: OUP.
- Oxenden, Latham-Koenig, Brennan, Martin (2008). *New English File: Upper Intermediate Teacher's Book*. Oxford: OUP.
- Oxenden, Latham-Koenig ve Hudson (2008). *New English File: Upper Intermediate*

- Workbook*. Oxford: OUP.
- Oxenden, C. ve Latham-Koenig, C. (2010). *New English File: Advanced Student's Book*. Oxford: OUP.
- Oxenden, Latham-Koenig, Jay, Martin (2010). *New English File: Advanced Teacher's Book*. Oxford: OUP.
- Oxenden, Latham- Koenig ve Hudson (2010). *New English File: Advanced Workbook*. Oxford: OUP.
- Oxford, R.(1989). *Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know*. New York: Newbury House.
- Özkan, A. A. (1992). *Yabancıların Türkçeyi Öğrenmeleri Esnasında İsim Hal Ekleri Yanlıları ve Bu Konunun Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Öztopçu, K. (2006). *Elementary Turkish: A complete course for beginners*. İstanbul: Kitap Matbaası.
- Richards, J.C. ve Rodgers, T.S. (2001). *Approaches and methods in language teaching*. New York: Cambridge University Press.
- Rivers, W. (1983). *Communicating Naturally in a Second Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rubin, J. (1987). Learner strategies: Theoretical Assumptions, Research History and Typology. A.Wenden & J. Rubin (Ed.) *Learner Strategies in Language Learning içinde*, 15-30, New York: Prentice Hall.
- Schmitt, N. (2000). *Vocabulary in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sebüktekin, H. (1997). *Turkish for Foreigners /Yabancılar İçin Türkçe 1-2*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Serin, M. ve Taylan, E. (1997). *Alıştırma kitabı*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Temizyürek, F. (2006). Türkçe öğretiminde masalların yeri ve önemi. *Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirileri*, 425-434, Ankara: Bilkent Üniversitesi.
- Tezgiden, Y. (2006). *Effects of instruction in vocabulary learning strategies* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Türkçe Sözlük (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Yabancılar İçin Türkçe 1(2006). Ankara: Gazi Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Yabancılar İçin Türkçe 2 (2006). Ankara: Gazi Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Yabancılar İçin Türkçe Dil Bilgisi (2006). Ankara: Gazi Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Zengin, D. (2006). *Almancaya çevrilen Türk masallarında çeviri sorunları*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Zimmerman, C. B. (1997). Historical trends in second language vocabulary instruction. Coady, J ve Huckin, T. (Ed.) *Second language vocabulary acquisition* içinde, 5-19, Cambridge: Cambridge University Press.
- Zülfikar, H. (1980). *Yabancılar için Türkçe dilbilgisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Türkçe Kursu Yayınları.

Ek 1: Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 1

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: TANIŞMA Tanışma • Saygı • Tanıtma • Karşılıklı	3
2. ÜNİTE: HAYATIMIZ Ali'nin Ailesi • Mektup • Diyalog (Panzerde)	17
3. ÜNİTE: İŞ HAYATI Ümit ile Zeynep • Deniz • Ayşen Herşeyin • Kerem Ailesi	37
4. ÜNİTE: BOŞ ZAMANLARIMDA Tarihi Rehberi • Ben Mathi ile Buluşuyorum • Mektup Arkadaşı • Seyahat Anımları	57
5. ÜNİTE: EVİMİZ VE ÇEVREMİZ Evimizin Sözü • Birim Evimiz • Yazladaki Evim	75
6. ÜNİTE: İNSANLAR VE MESLEKLERİ N. Süleymanoğlu • C. Ayman • Köker ve Oğuzlar • Gazete İlan • Dökece	93
7. ÜNİTE: TARİHTEN VE GÜNÜMÜZDEN Atatürk • Pamukkale Üçüncü İpek • Mehmet Akif Ersoy • Tuzun	113
8. ÜNİTE: İNSANLAR VE BULUŞLAR Telli Karayarası Adanı • Son Kibrit • Yaralı Kız • Evlilik Yıldönümü	131
9. ÜNİTE: GÜNLÜK HAYAT Lükanda • Markette Alışveriş • Özdile • Evde Akşam Yemeği	147
10. ÜNİTE: MENLEKETİMİZ, ŞEHİRİMİZ, ÇEVREMİZ Ankara • Topkapı Sarayı • Yarıncı Arma'nın Yol Hikayesi • Akşam Tatili	165
11. ÜNİTE: SOSYAL HAYAT Selma Hasan'ın Misafiri • Uç Kardeş • Tiki • Mağazada	187
12. ÜNİTE: GEÇMİŞTE VE GELECEKTE Diğer Deklar • Alper'in Umutları • Sevinç Hasan'ın Evlilik Planları • Pusu Kartı	205
13. ÜNİTE: SORULAR VE BİSKÜVELER Burdan Bölge mi? • Uzunun Yazarı • Erzurum'da Kız • Kırık Tanıtma • Bilmeniz Yoktu	223
14. ÜNİTE: HAYATIN İÇİNDEN Hayatında • Hocası Panosun Mektubu • Özgür Romanca • Teknoloji Diyalog	243
15. ÜNİTE: TEŞEKKÜR VE VEDA Teşekkür Mektubu • Hiçbir Şey Eski Gibi Olmayacak • Saklıktan • Nihal Yürümlük	261

I. ÜNİTE

TANIŞMA

Tanışma • Saygı • Tanıtma • Karşılıklı

TANIŞMA

I

Mehmet : Merhaba, benim adım Mehmet. Sizin adınız nedir ?

Batur : Merhaba, benim adım Batur.

Mehmet : Sizin ilkenizin adı nedir Batur ?

Batur : Benim ilkenin adı Türkmenistan'dır.
Ben, Türkmenim.

Batur : Sizin ilkenizin adı nedir Mehmet ?

Mehmet : Benim ilkenin adı Türkiye'dir. Ben, Türküm.

II

Thomas : Merhaba, benim adım Thomas. Sizin adınız nedir ?

Cengiz : Merhaba, benim adım Cengiz. Siz nerelisiniz Thomas ?

Thomas : Ben Londra'yım. Siz nerelisiniz Cengiz ?

Cengiz : Ben Ankara'yım.

OKUMA - ANLAMA

Aşağıdaki sorulara diyaloga göre cevaplayınız.

1. Batur'un ilkeninin adı nedir ?
2. Mehmet'in ilkeninin adı nedir ?
3. Thomas nerelidir ?
4. Cengiz nerelidir ?

Diyaloga okuyunuz; ve arkadaşlarınızla böyle bir diyalog hazırlayınız.

Murat: Merhaba, benim adım Murat. Sizin adınız nedir ?

Alena: Merhaba, benim adım Alena.

Murat: Merhaba benim adım Murat.

Alena: Ben de merhaba benim.

☐ Aşağıdaki ülke adlarını okuyunuz.

Türkiye Tanzanya
Kazakistan Kenya
Bosna-Hersek Fransa
Türkmenistan İngiltere
Bulgaristan Almanya
Azerbaycan Irak
Suriye Özbekistan
Kırgızistan Amerika Birleşik Devletleri

☐ Aşağıdaki fotoğraflara bakınız.

Merhaba!
Bu, Ayşe'dir.
Onun ülkesi Türkiye'dir.
(O, Türktür.)

Hello!
Bu, Tom'dur.
Onun ülkesi İngiltere'dir.
(O, İngilizdir.)

Bonjour!
Bu, Paul'dür.
Onun ülkesi Fransa'dır.
(O, Fransızdır.)

☐ Aşağıdaki boşlukları yukarıdaki gibi doldurunuz.

Bosna-Hersek Irak Bulgaristan Almanya Azerbaycan
Bu, Samir'dir. Bu, Muhammet'ir. Bu, Sibel'dir. Bu, Hans'tır. Bu, Aras'tır.

YAZILI ANLATIM

☐ Aşağıda verilen tanıyıma önyoluğundaki boşlukları doldurunuz.

Kasımbek Velihanov: Merhaba, benim Kasımbek Velihanov. Sizin adınız nedir?
Turan Çolpan: Merhaba, adım Turan Çolpan.
Kasımbek Velihanov: ülkenizin adı?
Turan Çolpan: adı Özbekistan'dır. Sizin adı nedir?
Kasımbek Velihanov: ülkenin Kazakistan'dır.

☐ Aşağıdaki sorularla uygun cevapları eşleştiriniz.

Sizin adınız nedir?	Sofyalıyım.
Neresisiniz?	Benim adım Osman.

☐ Aşağıdaki kelimeleri eşleştiriniz ve bu kelimelerle anlamlı cümleler oluşturunuz.

Benim	nerelisiniz?
Ben	adınız nedir?
Siz	Ankara'yım.
Sizin	adım Ömer.

☐ Aşağıdaki cevapları uygun sorularla yazınız.

Soru :?

Cevap : Benim adım Tanç.

Soru :?

Cevap : Ben, Kırgızlıyım.

☐ Aşağıdaki büyük kelimeleri anlamlı şekilde ayırınız.

a) BenimadımGülsizindimmedir?

b) SiznerelisinizbenKerküklüyüm.

☐ Aşağıdaki karışık sıralanmış kelimelerle anlamlı cümleler kurunuz.

a) adınız-Hatice-nedir-merhaba-adım-sizim-benim

b) siz-Bosna'yım-ben-nerelisiniz-Ayşe

c) Bakıldiyim-ben

ç) benim-Ayşe-Merhaba-adım-nerelisiniz-Hatice-siz

☐ Aşağıdaki cümleleri tamamlayınız.

Ben İspanya,.....

Siz, nereli,....?

Benim adım

Sizin ad,.... nedir?

☐ Aşağıda verilen kişilerle isimlerini, ülkelerini diklatte ediniz ve bir tanıyıma meini oluşturunuz.

Oshan: Türkmenistanlı,

Yaqar: Kırgızlı.

SÖZLÜ ANLATIM

Lütfen adınızı söyleyiniz.

Örnek: Benim adım Mustafa'dır.

Lütfen yanınızdaki arkadaşınıza adını sorunuz.

Örnek: Sizin adınız nedir?

Benim adım Ahmet'tir.

Lütfen sınıfınızdaki bir arkadaşınıza ülkesinin adını sorunuz.

Örnek: Ülkenizin adı nedir?

Benim ülkemimin adı Kazakistan'dır.

Lütfen yanınızdaki arkadaşınıza, sınıfındaki arkadaşlarınızın ülkelerini sorunuz.

Örnek: Samira, neredelidir?

Samira, Bosna-Herseklidir.

DİL BİLGİSİ

"Benim adım Mehmet'tir." cümlesindeki ünlüleri ve ünsüzleri kollarına yerleştiriniz.

Ünlüler	
Ünsüzler	

Aşağıdaki kelimelerin hangilerinde büyük ünlü ayırımı vardır?

Cengiz

Ankara

Bulgaristan

Türkmenistan

Aşağıdaki cümleleri tamamlayınız. (sizin, benim, onun, ben, siz).

	adım Ahmet'tir.
	Lotuslaştım.
	adım Serdar'dır.
	kitabı vardır.
	Ankaralıyım.

Aşağıdaki kelimeleri uygun kutuya yerleştiriniz.

Türkiye, ben, iki, kız, güzel

Tek heceli	İki heceli	Üç heceli

SAYILAR

1	bir	11	on bir	20	otuz
2	iki	12	on iki	40	kırk
3	üç	13	on üç	50	elli
4	dört	14	on dört	60	altmış
5	beş	15	on beş	70	yetmiş
6	altı	16	on altı	80	seksen
7	yedi	17	on yedi	90	doksan
8	sekiz	18	on sekiz	100	yüz
9	dokuz	19	on dokuz	1.000	bin
10	on	20	yirmi	10.000	on bin

TANITMA

Benim adım Devlet Nazar. Türkmenistandayım. 19 yaşındayım. Bekârim. Bir erkek ve iki kız kardeşim var. Ailem, ülkenin başkenti Aşkabat'ta yaşıyor. Ben, Türkiye Türkçesi öğreniyorum. Çünkü, Türkiye'de üniversitede okumak istiyorum.

OKUMA - ANLAMA

☐ Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

1. Devlet Nazar nerelidir?
2. O, kaç yaşındadır?
3. Onun kaç kardeşi vardır?
4. Devlet ne öğreniyor?
5. O, hangi Türkiye Türkçesi öğreniyor?
6. Türkmenistan'ın başkenti Aşkabat'tır. Türkiye'nin başkenti neresidir?

☐ Aşağıdaki cümleleri okuyunuz.

- a) Ayşe, 30 yaşındadır. O, İstanbulludur. Eşide, Onun iki kızı vardır.
- b) Fatma, 22 yaşındadır. O, İzmirlidir. Bekârim. Onun üç kardeşi vardır.

☐ Aşağıdaki boş yerlere parantez içindeki kelimeleri uygun şekilde yerleştiriniz.

- a) Ahmet 28 (yaş). O (Bursa) (evli). Onun (bir kız) vardır.
- b) Mehmet 20 (yaş). O (Antalya) (Bekâri). Onun (iki kardeş) vardır.

YAZILI ANLATIM

☐ Aşağıdaki kelimeleri anlamlı cümleler oluşturunuz.

Ben	üniversitede	kardeşim var.
Türkiye'de	ülkenin başkenti	öğreniyorum.
Ailem	iki erkek, bir kız	okumak istiyorum.
Benim	Türkiye Türkçesi	Aşkabat'ta yaşıyor.

☐ Aşağıdaki kuruk sözcükleri anlamlı cümleler oluşturunuz.

- a) başkenti-Tiran'da yaşıyor-ülkenin-ailem
- b) var-üç kız kardeşim-bir erkek-ve-benim
- c) öğreniyorum-Türkiye-ben-Türkçesi
- ç) üniversitede-istiyorum-Türkiye'de-okumak

☐ Yandaki kelimelerle cümleleri tamamlayınız.

- a) Ben öğreniyorum. 1. başkenti
- b) Türkiye'de üniversitede istiyorum. 2. iki erkek kardeşim
- c) Benim var. 3. Türkiye Türkçesi
- ç) Ülkenin Ankara'da. 4. okumak

☐ Aşağıdaki paragrafa boşlukları uygun kelimelerle doldurunuz.

Benim adım Ben, yaşındayım. Bekârim. erkek iki kardeşim
..... Ülkenin başkenti Ben öğreniyorum. Türkiye'de
..... istiyorum.

☐ Kendinizi izlenim bir paragraf yazınız.

☐ Aşağıda verilen bilgileri, boşluklara doğru şekilde yerleştiriniz.

- a) Türkiye b) İki kız c) 217 18 22 ç) Evli d) 34 e) Barca Güven
- f) Aşkabat Cad. 32. Sok. 97 Bahçelievler/ ANKARA

Adı :
Soyadı :
Adres :
Telefon :
Ülke : Yaş :
Medeni hâli : Çocuk sayısı :

☐ Aşağıdaki boşlukları, yukarıdaki örneğe göre siz doldurunuz.

Ad :
Soyadı :
Adres :
Telefon :
Ülke : Yaş :
Medeni hâli : Çocuk sayısı :

SÖZLÜ ANLATIM

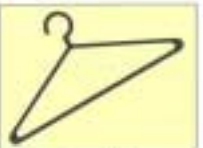

☐ Lütfen okuma metnine göre olası/sımsıkı arkadaşlarınıza tanıyınız.
Örnek: "Benim adım Ahmet'tir. Biz, dün kardeşiz."

☐ Lütfen arkadaşınıza doğum yerini sorunuz.
Örnek:
Ali : Aha, sizin doğum yeriniz neresidir?
Ali : Benim doğum yerim Saraybosna'dır.

☐ Lütfen sımsıkı arkadaşlarınıza kendinizi tanıyınız.
Örnek: Benim adım Ali. Ben, Boznu-Hersekliyim.

☐ Lütfen aşağıdaki şekiller ile numaralı kelimeleri eşleştiriniz; şekillerin isimlerini söyleyiniz.

			1. koltuk
Bu nedir? (Bu, kitap)	(.....)	(.....)	2. harita
			3. yazı tahtası

			4. kitap
Bu nedir? (.....)	(.....)	(.....)	5. askı
			6. makas

☐ Lütfen aşağıdaki eşyalara isimlerini söyleyiniz.

				
Bu nedir? (.....)	Bu nedir? (.....)	Bu nedir? (.....)	Bu nedir? (.....)	Bu nedir? (.....)

☐ Aşağıdaki eşyaların isimlerini arkadaşlarınıza sorunuz.

DİL BİLGİSİ

☐ Aşağıdaki cümleleri tamamlayınız (var / yok).

Örnek: Osmu bir erkek; iki kız kardeş) var.

Ali'nin arkadaşı yok.

- a) Benim iki kardeşim
b) Türkmenistanda arkadaşım
c) Gazi TÖMER'de çok öğrenci
ç) Sımda kitaplık

☐ Aşağıdaki kelimelerin hangilerinde büyük ünlü uyumu vardır?

bekir ilke
Türkçe kardeş
güzel yüksek

☐ Aşağıdaki boşlukları doldurunuz: (benim, senin, onun, bizim, sizin, onların).

..... kalemli yok. kardeşim var.
..... defterin güzeldir. dilimiz Türkçedir.
..... ününüz çok büyüktür. ülkesi enkidir.

☐ Aşağıdaki kelimeleri büyük ünlü (kalın) ünlüye göre uygun kutuya yerleştiriniz.
güzel / Ankaralı / dokuz / şehirler / yarı / belki / nası / küçük

Kalın	
İnce	

☐ Aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

Şahıs zamirleri	İyelik zamirleri
.....	benim
seni
.....	bizim
sizi
.....

KARŞILAŞMA

- I. Barak : Merhaba Ahmet Bey, nasılsınız ?
Ahmet : Teşekkür ederim, iyiyim. Siz nasılsınız?
Barak : Teşekkür ederim, ben de iyiyim. Eşim ve çocuklarımız nasılsınız?
Ahmet : Teşekkür ederim. Onlar da iyiler.
- II. Öğur : Merhaba Mehmet, Nasılsınız ?
Mehmet : İyiyim, teşekkür ederim. Siz nasılsınız ?
Öğur : Teşekkür ederim. Aileniz nasıl ?
Mehmet : Onlar da iyiler.
- III. Danişel : Hoşça kal Tuğrul.
Tuğrul : Güle güle Danişel.

NOT: Çok samimi olduğumuz kişilere "Nasılsınız?" diyebiliriz.

Örnek: Barak: Merhaba Ahmet, nasılsınız?
Ahmet: Teşekkür ederim iyiyim. Sen nasılsınız?

OKUMA - ANLAMA

☐ Aşağıdaki kelimeleri ve çizimleri okuyunuz.

Günaydın - 07.00 - 9.00

İyi günler - 09.00 - 17.00

İyi akşamlar - 17.00 - 22.00

İyi geceler - 22.00 -

Merhaba	Merhaba
Hoşça kal	Güle güle
Allaha ısmarladık	Güle güle
İyi günler Emel	İyi günler Ayşe
İyi geceler İnanç	İyi geceler Mustafa

☐ Aşağıdaki diyalogla dikkatle okuyunuz. Sonra İMİ gruplar okuyunuz ve bu diyalogun tekrarını yapınız.

- ii) Gülsün : Merhaba, benim adım Gülsün. Sizin adınız nedir?
Hülya : Merhaba, benim adım Hülya.
Gülsün : Memnun oldum Hülya.
Hülya : Ben de memnun oldum Gülsün.

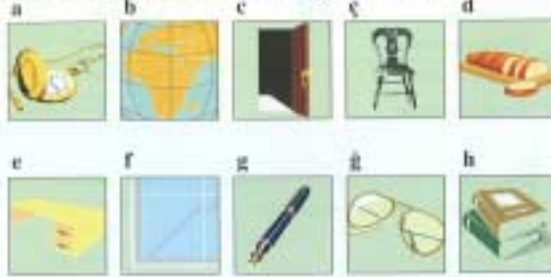
- ii) Selken : Nasılsın Nihal?
Nihal : Teşekkür ederim, iyiyim Selken. Sen nasılsın?
Selken : Sağ ol, ben de iyiyim.

- c) Çoçuk : Allaha ısmarladık anne.
Anne : Güle güle kızım.

☐ Fotoğraflardaki nesnelere bakınız. Listedeki kelimelerle fotoğrafları eşleştiriniz.

1. masa
2. sandalye
3. kapı
4. pencere
5. kalem
6. ekmeğ
7. kitap
8. gözlük
9. saat
10. harita

YAZILI ANLATIM

☐ Aşağıdaki diyalogları boşlukları doldurunuz.

- a) Nispeti: Merhaba Nuri, ?
Nuri: Teşekkür ederim, Siz ?
Nispeti: Ben de Teşekkür ederim.
- b) Oğuz: Merhaba Mustafa ?
Mustafa: İyiyim. Teşekkür ederim. Siz ?
Oğuz: Teşekkür ederim, çok Eşiniz ve çocuklarınız ?
Mustafa: Onlar da

☐ Aşağıdaki sorulara uygun cevaplar veriniz.

- Soru : Nasılsınız?
Cevap :
- Soru : Eşiniz ve çocuklarınız nasıl?
Cevap :

☐ Aşağıdaki kelimeleri eşleştiriniz.

Teşekkür	akşamlar,
Sen	iyiyim.
Çok	ederim.
İyi	güle.
Güle	nasılsın?

☐ Aşağıdaki diyalogda cevap cümlelerine uygun soru cümleleri yazınız.

- Fatma : ?
Elif : İyiyim.
Elif : ?
Fatma : Ben de iyiyim.
Elif : ?
Fatma : Onlar da iyi.

☐ Değeriniz bir arkadaşınızla karşılayma diyalogunu yazınız.

SÖZLÜ ANLATIM

☐ Lütfen sınıfınızdaki bir arkadaşınızla örnekteki gibi diyalog kurunuz.

Örnek:

- Ahmet : Merhaba Ayye, nasılsın?
Ayye : Teşekkür ederim, iyiyim. Sen nasılsın?
Ahmet : Ben de iyiyim. Teşekkür ederim.

☐ Lütfen bir arkadaşınızla aşağıdaki şekilde vedalaşınız.

Örnek:

- Ahmet : İyi akşamlar Ayye. Yarı görüşürüz.
Ayye : İyi akşamlar Ahmet. Görüşmek üzere.

Örnek:

- Ahmet : Allaha ısmarladık Ayye. Yarı görüşünüz.
Ayye : Güle güle Ahmet. Görüşmek üzere.

☐ Lütfen ikili gruplar oluşturunuz ve arkadaşlarınızla sorunuz.

- a) Kaç kardeşiniz var?
(Üç kardeşim var)
- b) Ülkenizin adı nedir?
(Ülkenin adı Kazakistan'dır)
- c) Ülkenizin başkenti neresidir?
(Ülkenin başkenti Astana'dır)
- ç) Siz neredesiniz?
(Ben Azerbaycanlıyım)

DİNLEME

Dişleyiniz ve cevaplayınız.

1. Bakır nereye gidiyor ?
2. Damir kimdir ?
3. Bakır nereden geliyor?

.....

.....

Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Doğru (D), yanlış (Y) yazınız.

- Ahmet ile Damir TÖMER'e gidiyor. ()
- Damir İstanbulludur. ()
- Ahmet kayıt işi için Damir'e yardım ediyor. ()

DİL BİLGİSİ

Aşağıdaki kelimelere yinelene hâli ekini (-e/-e) getiriniz. (Ünsüz yumuşamasına dikkat ediniz.)

- a) çocuk
- b) kitap
- c) akşam
- ç) sen

Aşağıdaki kelimelere ayrılma hâli (-dan, -den, -tan, -ten) ekini getiriniz. (Ünsüz uyumuna dikkat ediniz.)

- Örnek: Orman, Dilek'ın,
- a) Bulgaristan
- b) ağaç
- c) sınıf
- ç) yurt

Aşağıdaki cümlelerde ünsüz uyumu olan kelimeleri gösteriniz.

- a) Ben yarıyım.
- b) Bizim sınıfta on beş öğrenci var.
- c) Birlikte ders çalışırız.

Aşağıdaki kataları doldurunuz (a, e, ı, i, o, ö, u, ü / b, c, ç, d, f, g, ğ, h, p, s, ş, t).

Kalın ünlüler	
İnce ünlüler	
Sert ünsüzler	
Yumuşak ünsüzler	

Aşağıdaki kelimelerin hangileri soru anlamı taşıyor?

- a) nasıl
- b) neşektedir
- c) kaç
- ç) yıl
- d) kim
- e) hangisi kal

ÜNLÜLER

a, e, ı, i, o, ö, u, ü	
KALIN	İNCE
a, ı, o, u	e, i, ö, ü

ÜNSÜZLER

b, c, ç, d, đ, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z	
SERT	YUMUŞAK
ç, f, h, k, p, s, ş, t	b, c, d, g, ğ, j, l, m, n, r, v, y, z

BÜYÜK ÜNLÜ UYUMU

Kural: İlk hecede kalın ünlü varsa sonraki hecelerde de kalın ünlü vardır.

a, e, o, u → a, i, ö, ü

Örnek: karp, ıgıyıp, kaymak, şivar, yollar, tarak

Kural: İlk hecede ince ünlü varsa, sonraki hecelerde de ince ünlü vardır.

e, i, ö, ü → e, i, ö, ü

Örnek: güzel, çiçek, büyük, iki, sevgi, kuru

ŞAHİS ZAMİRLERİ

ben
sen
o
biz
siz
onlar

ÇOKLUK EKİ (-lar / -ler)

öğrenci-ler	arkadaş-lar
kartuş-lar	şarkı-lar
ev-ler	kitap-lar

Kural: -lar / -ler, eki kendinden önceki üslûbe göre yazılır.
Önceki hecedeki ünlü kalına (-lar), inceye (-ler) kullanılır.

EK FİİLİN GENİŞ ZAMANI (Öğretme)

İsim + -ıyor eki

öğrenciyi-iyor	öğretmen-iyor
öğrenci-sin	öğretmen-sin
öğrenci-dir	öğretmen-dir
öğrenciyi-iz	öğretmen-iz
öğrenci-siniz	öğretmen-siniz
öğrenci-(di)ler	öğretmen-(di)ler

EK FİİLİN GENİŞ ZAMANI (Olumsuz)

İsim → değil + -ıyor eki

Ben	matbu değil-im.
Sen	matbu değil-sin.
O	matbu değil-dir.
Biz	matbu değil-iz.
Siz	matbu değil-siniz.
Olar	matbu değil-lerdir.

Ek 2: Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe 2

İÇİNDEKİLER	
1- DİL VE EDEBİYAT.....	7
Anlamayı Öğrenmek.....	9
Aynalarda Saklı Bir Yüz.....	17
Dilin İmkânları.....	25
Edebi Türler.....	32
2- BİLİM VE TEKNOLOJİ.....	41
Evrende Yalnız mıyız?.....	43
Teknoloji Karşısında İnsan.....	51
Büyük Patlama ve Evrenin Oluşumu.....	57
Son Bilimsel Gelişmeler.....	64
3- SAĞLIK VE ÇEVRE.....	73
Sağlığı Tehdit Eden Unsurlar.....	75
Kanser.....	82
Çevre Bilinci.....	89
Doğal Hayatın Gerçekleri.....	97
4- İLETİŞİM.....	105
İnsanlarla İletişim.....	107
Reklamlarla Değişen Hayatımız.....	114
Kablolardan Dünyaya Açılan Pencere : İnternet.....	121
Çok Yönlü Bir Kelime: İletişim.....	128
5- GÜZEL SANATLAR.....	137
Güzel Sanatlar.....	139
'Düş Bahçeleri'nde Bir 'Minik Serçe': Sezen Aksu.....	146
Resim.....	152
Tiyatrodan Sinemaya.....	159

6- KÜLTÜREL HAYATIMIZ.....	167
Kitap ve İnsan.....	169
Geçmişte ve Gelecekte Kütüphaneler.....	176
Neler Okuyoruz?.....	183
Kültür ve Medeniyet.....	190
7- İNSAN.....	199
Modern Çağda Yalnızlaşan İnsan.....	201
Genetik Bilimi.....	208
İnsonoğlunun Düşünce Macerası.....	215
İnsan Psikolojisi.....	222
8- GEÇMİŞ VE GELECEK.....	231
Hayalden Gerçeğe Ütopyalar.....	233
Ay'a İlk Adım.....	240
Dünya Savaşları.....	247
Gelecekte Dünyamız.....	255
9- KAVRAMLAR VE İNSANLAR.....	263
Oyun ve Eğlence.....	265
Gülmek ve Ağlamak.....	273
Unutmak ve Hatırlamak.....	281
Spor.....	288
10- PARAGRAF VE ANLAMA.....	297
Paragraf.....	299
Düşüncenin Akışı, Paragrafın Yapısı.....	305
Paragrafta Anlatım Teknikleri.....	312
Paragrafta Yardımcı Düşünceler.....	318
BÖLÜMLERDE GEÇEN KELİMELER.....	327

YABANCILAR İÇİN

TÜRKÇE

1. BÖLÜM

DİL VE EDEBİYAT

ANLAMAYI
ÖĞRENMEK

AYNALARDA
SAKLI BİR YÜZ

DİLİN
İMKÂNLARI

EDEBİ TÜRLER

ANLAMAYI ÖĞRENMEK

Bir dili tam anlamıyla öğrenmek oldukça uzun bir zaman ister. Öğrenmeye çalıştığınız dildeki zor bir cümleyi, -kendü dilinize tercüme etmeye çalışmadan- söylediği anda anlıyorsanız, o dil iyi derecede öğrendiğinizi düşünebilirsiniz. Bunun için şu şartların sağlanmış olması gerekir: Siz o dile ait yeterli sayıda kelime bilmeli, o dildeki cümle yapısını öğrenmelisiniz. Bunun yanında kelimelerin söyleyiş/belâfuz özelliklerini de kavramışsanız. Bunlardan daha önemlisi de, o dilin konuşulduğu kültür ortamı içinde, yani o dilin vatanında yaşamışsanız.

Yukarıda sıralanan özellikler tabii ki konuşma yeteneğinizde ilgili. Eğer bir kitabı ya da makaleyi okuyup anlamak istiyorsanız, o zaman hem dilde çok kelime, hem de bu kelimelerin farklı anlamlarını bilmek zorundasınız. Bazen sizin için bu da yeterli olmayabilir; çünkü okuduğunuz metin, bir alama ait (örneğin tıp, edebiyat, biyoloji vs.) terimlerle dolu olabilir. Türkçe öğrenenlerin en çok sorduğu sorulardan birisi şudur:

"Ben bir cümledeki bütün kelimelerin anlamlarını biliyorum; fakat o cümlemin hatırladığı anlamı anıyamıyorum." Böyle bir durumda aşağıdaki açıklamalar size yardım edebilir.

Evet, siz o cümledeki kelimelerin anlamlarını biliyorsunuz; ancak bildiğiniz anlamlar, sözlüklerden öğrendiğiniz "temel" anlamlardır. Oysa Türkçede kelimelerin, sözlükteki ilk anlamları dışında "mecaz" ve "terim" anlamlarıyla kullanılmaları da oldukça yaygındır. Bunu bir örnekle açıklatmaya çalışalım.

"Çiçek" ismi ile "sol-" fiilini bir cümlede kullanalım: "Çiçek soldu." Şimdi de "çocuk" ismi ve "hastalan-" fiiliyle bir cümle kuralım: "Çocuk hastalandı." Şu ana kadar karıştırmaz cümlelerde anlaşılmasın bir ifade yok. Çünkü bütün kelimeleri sözlükteki ilk anlamlarıyla kullandık. Ancak şimdi küçük bir değişiklik yaptım ve iki cümledeki kelimelerin yerlerini değiştirdim: "Çocuk soldu." "Çiçek hastalandı."

Evet, işte yukarıdaki "sol-" ve "hastalan-" fiillerinin ikisini de mecaz anlamında kullandık. Bunu başka kelimeler için de yapabiliriz. Örneğin, "O çok tatlı bir çocuktu;" cümlesindeki "tatlı" kelimesi de kendi anlamının dışındadır; yani mecaz anlamıyla kullanılmıştır. Bunun yanında Türkçede belotası "deyim"leri bilmemeniz de, sizin bir metni anlamamanız zorlaştırm. Çünkü çoğunlukla deyimlerde mecaz ifade vardır. Örnek olarak kitabın birinde şöyle bir cümleyle karşılaştım: "İşe hızla geldim, çirkin bardaktan boğarcasına yağmur yağmıyordu." Eğer bu cümledeki "bardaktan boğarcasına yağmak" deyiminin anlamını "çok yağmur yağıyor" olarak biliyorsanız, cümleyi anlamamanız zor olacaktır. Başka bir örnek: "Öğrenci yüksek puan almca öğretmenin götüne girin." Görünüşte belki de bu cümledeki bütün kelimeleri biliyorsunuz; fakat cümlemin neyi anlattığını anlamıyorsunuz. Hatta "Öğrenci neden öğretmenin götüsüne giriyor?" gibi bir soru da sorabilirsiniz. Oysa burada tek bilmeniz gereken şey "göze girmek" deyiminin "beğenilmek" anlamında olmasıdır. Bunu öğrendikten sonra "pöden düşmek" deyiminin anlamını artık siz tahmin edebilirsiniz.

öğret-(ir)
göze girmek
çiçek soldu
okun-(ur)
öğren-(ir)
göze girmek
beğenilmek
bilgi
durak
bekleyiş

Türkçedeki başka bir zorluk da bazen cümlelerin çok uzun olmasıdır. Fakat bunu hiç ummamalıyız ki, cümle ne kadar uzun olursa olsun, o cümleyi birkaç parçaya ayırmak mümkündür. Bu işleme bir örnek verelim; fakat biz soadan başka doğru gulelim. Cümlelerimiz şunlar: "Ananın kemizi ceketi vardı. Adam orana bakıyordu. Adam yürüyordu. Adam biriken yere dağı." Şimdi gelin bütün bu cümleleri tek cümle yapalım: "Kemizi ceketi olan adam, etrafına bakarak yürütken biriken yere dağıtık." Burada dikkat etmemiz gereken şey, cümlelerin olay sırasını bozmadan ve cümleleri birbirine bağlayan ekleri (filmlerini) iyi bilmesidir.

Kelime öğrenmek de sütre isteyen bir iştir. Küçük kartlara yazarak kelime ezberleyebilir ya da odalarla birer cümle kurabilirsiniz. Bundan da iyi bir metot ise birbirine ilişkili olan kelimeleri bir anda öğrenmektir. Örneğin, "Öğretmen öğret-ür, öğrenci öğren-(ir), kitap okun-(ur)." Eğer bir kelimenin anlamını hiç bilmiyorsanız, kelimenin "kök"ü belli size yardımcı olabilir (bil-gi, dur-ak, bek-le-yiş). Fakat size bu da yardımcı oluyorsa, o zaman bir Türkçe sözlüğü ya da o kelimeyi bilen birine ihtiyacınız var demektir.

OKUMA - ANLAMA

A) Metni göre yanlış olan seçeneği bulunuz.

- 1- Bir metni anlamak için,
a) sözlük kullanmalısınız.
b) kelimelerin her zaman ilk anlamlarında kullanıldığını bilmelisiniz.
c) kelimelerin deyim anlamları bilmelisiniz.
d) o metni, mutlaka o dili iyi bilen biriye okutmalısınız.
e) iyi bir kelime hazinesine sahip olmalısınız.

2- Bir dili iyi öğrenmek için,

- a) çok sayıda kelime bilmek gerekir.
b) o dilin cümle yapısını bilmek gerekir.
c) o dilde kelimenin nasıl telaffuz edildiğini bilmek gerekir.
d) o dildeki kelimelerin mecaz anlamları bilmek gerekir.
e) o dildeki bütün terimleri bilmek gerekir.

3- Türkçe zor bir dildir.

- a) çünkü Türkçede bazen uzun cümleler kullanılır.
b) çünkü cümlelerde çok sayıda fiilimsi vardır.
c) çünkü alfabede çok sayıda harf vardır.
d) çünkü kelimeler bazen gerçek anlamlarında kullanılmaz.
e) çünkü cümlelerin olay sırasını takip etmek zordur.

4- Yeni kelimeler öğrenmek için,

- a) ezber yapmalıyız.
b) her kelimeyi derin öğrenmeye çalışmalıyız.
c) kelimenin kökünü bilmeliyiz.
d) kelimeleri küçük kartlara yazmalıyız.
e) sözlük kullanmalıyız.

5- "Anlamayı Öğrenmek" adlı metinde,

- a) Türkçenin zorluklarından bahsedilmektedir.
b) Türkçenin nasıl daha kolay öğrenileceğinden söz edilmektedir.
c) dil mantığını kavramadan ne kadar önemli olduğunu bahsedilmektedir.
d) Türkçeyi öğrenmek için mutlaka bir kursa gidilmesi gerektiğinden bahsedilmektedir.
e) bir dilin iyi öğrenilmesi için uzun zaman gerektiğinden bahsedilmektedir.

B) Aşağıdaki cümlelerin doğru (D) ya da yanlış (Y) yazınız.

- () 1- Kelime hazinesinin zengin olması anlamayı kolaylaştırır.
() 2- Bir dili öğrenmekle o dili konuşan insanların köklerini de öğrenmiş oluruz.
() 3- Metne göre, filmler olmadan cümle kurulamaz.
() 4- Bilimsel kitapları anlamak için bilimsel terimleri iyi bilmek gerekir.
() 5- Bir metinde çok sayıda terim varsa o metni anlamak daha zordur.
() 6- Bir dilde önemli olan, sadece iyi konuşmaktır.
() 7- Türkçe kolay bir dil değildir.
() 8- Metne göre, birbirine bağlanmış olan kelimeler daha kolay öğrenilir.
() 9- Bir dili öğrenmek için kursa gitmek yeterlidir.
() 10- Türkçedeki uzun cümleler anlamayı zorlaştırır.

C) Aynı anlamda gelen kelimeleri bulunuz.

1- beceri	2- ilgi	3- çabuk
a) uygunluk	a) alaka	a) çabala-
b) yetenek	b) beuzellik	b) açıkla-
c) güzellik	c) ilgi	c) ku-
d) uyumsuzluk	d) stellik	d) de-
e) uyum	e) gösteriş	e) yayıl-

4- anlama	5- sıvaya	6- akıyca
a) misal	a) anaytama	a) gerekçenin
b) örnek	b) yitiren	b) yeterlilik
c) hayal	c) sonuç	c) tutma
d) dış	d) inceleme	d) tahmin
e) nam	e) buluş	e) gerçeklik

beceri
ilgi
çalış
uygunluk
alaka
çabala
yetenek
tearretin
açıkla-
güzellik
ilişki
ku-
uyumsuzluk
nitelik
uyum
gösteriş
yayılan
anlam
metot
ihtiyaç
misal
gerekçenin
gerekçenin
buluş

SÖZLÜ ANLATIM

- A) Kısa kısımları değiştirmeden yeni cümleler kurunuz.
- 1- Sizi **tam anlamıyla** tanıyabilmemiz için bu soruları cevaplamaya gerekiz.
 - 2- Yeterli sayıda kelime öğrendiğinizde **anda** bu dili anlayabilirsiniz.
 - 3- Bu dile **ait** daha bilmediğiniz çok fazla kural var.
 - 4- Bu cümleleri anlamak sizin için kolay olacak.
 - 5- En güzel konuşulan dillerden biri Türkçedir.
 - 6- Tutanız notlar okulluklerinizi hatırlamanıza yardım edebilir.
 - 7- **Şu ana kadar** söylediklerinizin hiçbirini anlamamış.
 - 8- O paragraf okurken bildiğiniz kelimelerden yola çıkarak bilmediğiniz kelimelerin anlamını tahmin edebilirsiniz.
 - 9- Siz burada yokken kararlar üzerinde **değişiklik** yapıldı.
 - 10- Teteffüzünüzün gelişmesi için daha çok konuşmaya **ihtiyacınız** var.

B) Aşağıdaki kelimeleri ve kelime gruplarını cümle içinde kullanınız.
oldukça, tercihe et-, derese, sağla-, alan, azim, zamel, mecaz, yaygın, sabır, ezberle-, meot, kök, görünüş, belki, sondan başa doğru gitmek.

C) Aşağıdaki konuya arkadaşlarınızla tartışınız.
Yeni bir dil öğrenmek insana ne kazandırır?

D) Aşağıdaki diyalogu tamamlayınız.
a: Yabancı bir dile ait kelimeleri öğrenmek çok zor mudur?
b: Hayır zor değildir. Bunu bitirmek yöntemlerle kolaylaştırabiliriz. Örneğin...

YAZILI ANLATIM

- A) Kısa kısımları değiştirmeden yeni cümleler kurunuz.
- 1- O **tam anlamıyla** mükemmel bir insanıdır.
 - 2- Yazara **ait** İngilizce yayımlanmış beş kitap var.
 - 3- **Tutlu dil** yıları değişimden çıkarır.
 - 4- Ploikten dönerken **bardaktan boşanması** yağmur yağmıyordu.
 - 5- Sonarı kazanınca baharın **gününe** girildi.
 - 6- Soru **ne kadar zor olursa olsun** onu çözebilirim.
 - 7- Problemleri çözerken **sondan başa doğru** gidiyor.
 - 8- Oram sonarı kazanacağını önceden **tahmin** etmişim.
 - 9- Aramızlar bu akşam **belki** de bize gelirler.
 - 10- Şair, şiirlerinde geçmişte yaşadığı **üskemi** anları. Örneğin "Şimdi" adlı şiiri bu duyguları dile getirir.

B) Aşağıdaki boşlukları tamamlayınız.
1- Hava kapalıydı. Belki de biraz sonra yağmur yağacak. Canım hiç dışarı çıkmak istemiyordum. Ancak dışarıdan gelen büyük gürültü beni yerimden kaldırmaya yetti. Pencereden dışarıya baktığımda gülerime inanmadım.

2- Türkçe, dünya üzerinde konuşulan diller arasında, söyleyiş güzellikleri ve imkânları ile sayılı dillerden biridir. Bu söyleyiş imkânlarının en önemli kısmı, "mecaz" anlamlı kelimeler ve özellikle de "deyimler"dır. Örneğin, bir şeyi dikkatsizce bakmayı anlatmak için veya deyimlerini kullanırken, bir şeyi farkında olmadan gönmeyi de deyimleriyle ifade edersiz. Bunun yanı sıra birisini daha önce gördüğümüzü söylemek için de deyimini kullanırsız. Bütün bu deyimler sadece "göz" sözcüğü anlamında oluşmamıştır. Bu tür deyimleri "kalak", "hanım" ve "el" sözcükleriyle de götürebiz.

(göz gezilmek, gözden kaçmak, göz atmak, gözün isarmak)

C) Aşağıdaki paragrafta bulunan yazın/mektupuna yanlışlarını düzeltiniz.

Dij öğrenirken o dilde ki gerek anlamlı kelimeleri anlamak kolaydırda deyimle-
ri ve mecaz anlamlı kelimeleri anlamak daha zordur. Örneğin, "dolab kurmak" deyi-
mini ele aldım. Bu deyim gerek anlamda kullanılarak farklı bir münâ ifade eder. Öy-
se mecaz anlamı "hiçne karşı komple düzenlemek, tuzak kurmak"tır. "Günü aç ol-
mak"da başka bir örnek. Buradaki "açlık", "doymak bilmeyen" anlamındadır. Deyim
ve atasözlerini bilmeden dil öğrenmek mümkün değildir.

DİL BİLGİSİ

A) Aşağıdaki paragrafta bulunan eylem isimlerini (isim fiilleri) işaretleyiniz.

Her şey biraz da unutmakla başlıyor. Bütün unutkanlığınız hayatınızdaki yeni keşifleri arlıyor. Geçmişe aklı tutulup kalması olurdu ama yarama bakamazlar. Yeni unutmaya eklemek gibi mahtırsız. Her şeyi sanki ölmüş gibi hissetmek çoğu zaman bize acı verir. Kelimeler, duygular, yaşantılar eğer biz üzecekse hemen unutan unutmuyoruz. Zaten ya söz ile sanki bunu anlatmak istiyor gibi."Bana neyi unutmak istediğini söyle; sana kim olduğunu söyleyeyim." Evet, bütün gizleme, üstüne çabalamamı aslında hayret daha da fazla kılmak için değil mi?

B) Aşağıdaki cümleleri iki cümle halinde yazınız.

Örnek: Birçok anlamı olan kelimeleri farklı cümlelerin içinde öğreniniz.
Bazı kelimeleri birçok anlamı olan/vardır. Bu kelimeleri farklı cümlelerin içinde öğreniniz.

1- Sizin bildiğiniz anlamlar sözcüklerin temel anlamıdır.

2- Bir metinde geçen bütün kelimelerin anlamını bilmek imkânsızdır.

3- Bazı cümlelerin tamamını okuyup anlamı üzerine sonra düşünmek gereklidir.

4- Türkçedeki deyimleri öğrenmeden birçok şeyi anlamak zordur.

5- Bazı kelimeleri karışık yazarak ezberleyebilirsiniz.

C) Aşağıdaki cümleleri, anlamını değiştirmeden, tek cümle halinde yazınız.
Örnek: Ben bu metni okumak istiyorum. / Bu metni anlamak istiyorum.
Ben bu metni okuyup anlamak istiyorum.

1- Kelime öğrenmek sabır ister. / Kelime öğrenmek zor bir iştir.

2- Bir cümleyi kendi dilinizle çevirmeyin. / O cümleyi anlamaya çalışın.

3- Kelimelerin temel anlamlarına sözlükten bakın. / Söze de mecaz anlamları öğrenin.

4- Yeni kelimeleri kartlara yazın. / Böylece oradan daha çabuk ezberleyebilirsiniz.

5- Birçok kelimenin anlamını bilmiyorsunuz. / Böyle durumlarda sözlüğe bakabilirsiniz.

AYNALARDA SAKLI BİR YÜZ

Bilmiyorum, "Borges" adını hiç duydunuz mu? Sizi bilmem ama ben ne zaman bu ismi duysam hafızamda hemen bir Afrika masalı canlanır. Sizi önce ona anlatayım.

Afrika'daki yerli kabüklerden birinde Unkama adında bir çocuk yaşamaktadır. Çocuk bir gün esaretsiz bir hayvanın peşine takılır ve köyünden çok uzaklara gider. Uzun bir süre sonra köyüne dönen Unkama, gördüğü manzaryı karşısında oldukça şaşırır: çarık köyde nasıl ki kimse yoktur. Hatta evler bile değişmiştir. Ne olduğunu anlamak için yolda gördüğü birisine Unkamalının evini sorar. "Unkama" kelimesini duyan köylüler önce şaşırır sonra da şöyle cevap verirler: "Unkama mı?.. O, bundan dört yüz sene önce bir hayvanın peşinden gidip bir daha da geri dönmeyen bir çocuğun masalıdır." İşte Borges de aynı hikâyedeki Unkama gibi "kendi hikâyesinin peşine takılan bir yazar"dır.

Borges kendi hikâyesini bulabilmiş mi? Ne yarar ki bu soruya onların bir cevap veremeyeceğini; çünkü bir öyküde yazar aynen şöyle diyor: "Gezegendeki bütün ayarlara bakın; ancak hiçbirini beni yanıttımadı." Bütün bu anlatımlarınla sonra "Kim bu Borges?" diyeceğinizi biliyorum. Yukarıda anlatılanlarla onun bir yazar olduğunu tahmin etmişsinizdir. Evet, haklısınız Borges bir yazar. Şimdi isterseniz onun hayatını ayrıntılarına inelim.

Hikâyeçi, şair, denemeci olarak tanınan ve dünyada 20. yüzyılın en çok okunan yazarlarından birisi olan Jorge Luis Borges, 1899 yılında Arjantin'in Buenos Aires kentinde doğdu. Ortaöğrenimini Cenevre'de tamamladıktan sonra özel dersler aldı. İlk hikâyelerini deşerlerde yayımladıktan sonra, Fransa'nın ve İspanya'nın çok ünlü edebiyat ödülleri kazandı. Çeşitli Amerikan, İngiliz ve Fransız üniversitelerinde dersler verdi. Daha sonraki yıllarda birçok defa Nobel Edebiyat Ödülü'ne aday gösterilen yazar, uzun süre Millî Kütüphane Müdürlüğü yapmıştır. Bu görevde bulunduğu süre içinde binlerce kitap okuyan yazar, 1986 yılında Cenevre'de hayata gözlerini kapamıştır. Ünlü yazar için, başarılarla dolu gibi görünse de hayatın içinde aslında birçok hayli kırıklıkları da vardır. Örneğin Borges'in hayatının büyük kısmı karışıklık geçirmiştir. Ancak o denemelerinin birisinde human temasını şöyle yazmıştır: "Kötüleri genellikle kara bir dünyada yaşadıkları sanılır, ancak kötüleri göremediği renklerden biri karadır, diğeri de kuzul."

Onun yazdığı hikâyelerde Doğu edebiyatının çok büyük etkisi vardır. Özellikle *Batı Gece Masalları*, onun bütün hikâyelerine üslup vermiştir. Felsefeye ve dinler tarihine de büyük ilgi duyan yazarın bir hikâye kitabının adı *Alef'tir*. Alef, hem İbrani alfabesinin ilk harfi hem de ilâhî bir semboldür. Bir insanın göre de tüm bilgilerini ve seküler temsilcisidir. Bu kitabın yanında belli başlı diğer eserleri *Kısa Hikâyeler*, *Alcoholün Evi*, *Yeni Tarih* ve denemelerini topladığı *Yeni Gece*'dir. Hikâyeleri okunduğunda, yazarın çok geniş bir hayal dünyasının olduğu hemen gözle çarpır. Gözleri kör olduktan sonra bile yazmaya bırakmamış, başkalarının da yardımıyla çok sayıda eser kaleme almıştır.

J. L. Borges

Yine yazarı ilgili başka bir olay anlatmak istiyorum. Borges ağır bir kaza geçirmiş ve hasta yatmaktadır. Tam bu sırada annesi yazara "Senle Gezegenler" adlı bir kitap okunmaktadır. Borges o anda ağlamaya başlar. Annesi neden ağladığını sorduğunda "Ağlıyorum; çünkü anlıyorum," der.

Ayrıca şunu da ekleyelim. Son yıllarda, bazı araştırmacılar, "Borges" diye bir yazarı gerçekte hiç yaşamadığını iddia ediyorlar.

OKUMA - ANLAMA

A) Metne göre yanlış olan seçeneği bulunuz.

1- Borges,

- a) çeşitli üniversitelerde dersler vermiştir.
- b) farklı alanlarda da ilgilenmiştir.
- c) şöhretli, ancak az okunan bir yazardır.
- d) ilk öykülerini dergilerde yayımlamıştır.
- e) seksen yedi yaşında ölmüştür.

2- Borges'in hayatı,

- a) yazara bir Afrika masalına benzemektedir.
- b) bütünüyle kamusal hayatında geçmiştir, çünkü günceleri görmemektedir.
- c) kendi hikâyesini aramakla geçmiştir.
- d) Arjantin'in bir kentinde başlamış, Cenevre'de sona ermiştir.
- e) birçok başarı ve ödülle doludur.

3- Borges'in eserleri,

- a) sadece hikâye türünde değildir.
- b) Doğu mitolojisinden etkiler taşır.
- c) bazı kutsal inanışlara dayanır.
- d) geniş bir hayal gücünün ürünüdür.
- e) yazarı yaşamından idare içerir.

4- "Ayıntarla Sıkı Bir Yüz" adlı metinde,

- a) bir yazarı hayatından ve eserlerinden söz edilmektedir.
- b) tamamen nesnel yargılar yer almaktadır.
- c) ele alınan yazarı eserlerindeki etkileşim değinilmektedir.
- d) yazarı kendi sözlerine de yer verilmiştir.
- e) bir yazarı hayatı ayrıntıdan ille verilmektedir.

B) Aşağıdaki cümlelerin ösüne, doğru (D) ya da yanlış (Y) yazınız.

- () 1- Roman, öykü, masal ve şiir, edebiyatla ilgili kavramlardır.
- () 2- Yazarıların kitapları tamamen hayal ürünüdür.
- () 3- Nobel Edebiyat Ödülü, birçok yazarı ulaşmak istediği bir zirvedir.
- () 4- Yazarı olmak için hayal gücünün yanı sıra dili iyi kullanmak da önemlidir.
- () 5- Şiir yazarıları "şair", roman veya hikâye yazarıları "yazar" dendir.
- () 6- Edebiyatın diğer bilim dallarıyla bir ilgisi yoktur.
- () 7- Metinde anlatılan Afrika masalında "otaganüsü" unsurları vardır.
- () 8- Bütün kitaplarında insanlar için güzel ve doğru şeyler anlatılır.
- () 9- Metinde adı geçen Borges, çok gerçekçi bir yazardır.
- () 10- Metinde Unkama ile Borges arasında bir ilişki kurulmuştur.

C) Aynı anlamda gelen kelime ve kelime guruplarını bulunuz.

1- hatırlamak

- a) unutmak
- b) izlemek
- c) anımsamak
- d) hatırlamak
- e) beklemek

2- öykü

- a) roman
- b) şiir
- c) hikâye
- d) masal
- e) yazı

3- çabuklukla

- a) kurallı
- b) düzenli
- c) hayran savma
- d) özene bezene
- e) dikkatli

4- zararsız

- a) göstermek
- b) izlemek
- c) aktarmak
- d) bakmak
- e) taramak

5- saklı

- a) unutulmuş
- b) gizli
- c) puslu
- d) emsalsiz
- e) hayalperest

6- hayran

- a) heyin
- b) unutmak
- c) belemek
- d) hatırlamak
- e) zekâ

SÖZLÜ ANLATIM

A) Koyu kısımları değiştirmeden yeni cümleler kurunuz.

- 1- Sizi **bilmem** ama ben bu filmi çok ilginç buldum.
- 2- Ne zaman seri gösem ülkedeki arkadaşımı **arınıyorum**.
- 3- Şu an **hafızında** çocukluk yıllarını **canlanıyor**.
- 4- Acaba aynalar insanı **gerçeği yansıtır** mı? Bu komedi ne **düdüktür**?
- 5- Geleceğe dair **tahminde bulunmak** çok zordur, ama yine de şunu **düşünebiliriz**.
- 6- İnsanları **hayal kırıklığına uğratan** birçok olay vardır.
- 7- İnsanlarla tarih boyunca **ezereşmiş** olayları **ilgi duyuyoruz**.
- 8- Toplum yaşantısında **kutsal inançların** çok önemli bir **etkisi** vardır.
- 9- Bu sorunun cevabını **ne yazık ki** ben **bilmiyorum**.
- 10- Türkçede yazmak ve okumakla **ilgili** birçok **deyim** vardır: Eli kalem tutmak, okuyorum olmak, mizrekkep yalamak vb.

B) Aşağıdaki kelimeleri ve kelime gruplarını cümle içinde kullanınız.

bir anda, aynısı, aynen, kazandı, evrensel, özne-, felsefe, tam tersi, kör, itibar, temsilci, hatta, kimse, ödül, yayımla-, kaleme al-, şaşe-, kapalı-

C) Aşağıdaki konuşu arkadaşlarınızla tartışınız.

"Siz bir yazar olsaydınız hangi konuda bir kitap yazmak isterdiniz, niçin?"

D) Aşağıdaki diyalogda boşluğu tamamlayınız.

Çok sevdiğiniz roman yazarlarından birisiyle karşılaştınız. Onu ne sormak isterdiniz?

YAZILI ANLATIM

A) Koyu kısımları değiştirmeden yeni cümleler kurunuz.

- 1- Roman; olay, şahıs kadrosu, zaman ve mekân gibi unsurlardan oluşur.
- 2- Yazarın romanlarının yanı sıra öyküleri de çeşitli ülkelerde yayımlanmıştır.
- 3- Masallar, çocukların **ben** rüyası, **ben** de duygusal gelişimine yardımcı olur.
- 4- İyi bir yazar olmak **demek** her şeyi **bilmek** **demek** **değildir**.
- 5- Kitabı okuduktan sonra bana da verebilir misin?
- 6- Bu tiyatro eserini, **satılmadan önce** defalarca okuduk.
- 7- Sınıfı **geldiğimiz zaman** sınıfın kütüğü yoktu.
- 8- Bu kitabınızda **değinceğimiz belli** başlı konular şunlardır.
- 9- Hayatımızın **büyük kısmı** ne yazık ki, **uykuda** geçiyor.
- 10- Bu bölgenin **güne çarpan** en önemli özelliği **yemyeşil** bir ormandan oluşmasıdır.

B) Aşağıdaki boşlukları tamamlayınız.

- 1- Antrenmana gitmek için evden ayrıldım. Her zamanki gibi servise bindi ve spor tesislerine gitti. Üzerini değiştirdi ve hocasıyla beraber antrenmana başladı. Tam o sırada "Ah!" diye bir ses duyuldu.
- 2- Türkçede güne ile ilgili birçok deyim vardır. Bu deyimlerden günlük hayatta en çok kullandılarını şöyle sıralayabiliriz: Eski değerini yitirdiğini anlatmak için....., nazır değişimini ifade etmek için..... de-

yimini kullanırsız. Yapılan bir işle beğeni toplamak durumu için bir kişiyi daha önceden tanıyıp hatırlama durumu için de ifadesini kullanırsız. Çok fazla sinirlenip hiçbir şeyi düşünmeden hareket etmene de deriz.

(gülden düşmek, gözle görmek, güni dörmek, göz değmek, gözle kararmak, gözü çıkmak)

C) Aşağıdaki paragrafın bulunan yazım/sokulama yanlışlarını düzeltiniz.

Yazam en önemli yapıtlarından bir diğerinin adına "Kam Kitabı"dt. Bu kitabın

konusu çok ilginç. Kitabın konusu şiydi. Bir gün yazam kapıyı zili çalar. Yazar

kapıyı açarak karşısında bir satıcı görür. Satıcı yazara "sana öyle bir kitap verece-

ğinki hiç bilmeyecek. Böyle bir kitap istemişin?" Yazar "elbette" diye cevap verir.

Yazar kitabı aldıktan sonra okumağa başlar. Aylar geçeler geçer. ancak kitap bitmez.

Çünkü her okumada son sayfa değişmektedir. Yazar kitabı elinden bırakma istemek-

tedir, ne vakti kitabın sonuna merak ettiği nedeniyle bırakmamaktadır. Bir gün ki-

tapı yaktığına karar verir. Ancak hiç bilmeyen bir kitabın ateşide hiç sönmeyecektir.

Bundan sebeple bundan vaz geçer ve kitabı, götleri kapalı bir şekilde, kütüphaneyin

deposuna bırakır. bir dahaki o sokaktan geçmez.

DİL BİLGİSİ

A) Aşağıdaki cümleleri iki cümle hâlinde yeniden yazınız.

Örnek: Afrika'da bulunan bir kabilde Unkama adında bir çocuk yaşamaktadır. Afrika'da bir kabile bulunmaktadır. Bu kabilde Unkama adında bir çocuk yaşamaktadır.

1. Unkama, gördüğü manzara karşısında oldukça şaşırır.
2. Onun bir yazar olduğunu tahmin etmişsinizdir.
3. Onun yazdığı öykülerde Değiş efsanelerinin çok büyük etkisi vardır.
4. Otaöğrenimini Cenevre'de tamamladıktan sonra fuzel dersler aldı.
5. 20. yüzyılın en çok okunan yazarlarından birisi olan yazar, Azjantin'de doğmuştur.

B) Aşağıdaki cümleleri, anlamını değiştirmeden tek cümle olarak yazınız.

1. Yazam ilk hikâyeleri dergilerde yayımlandı. Sonra bu hikâyeler kitap hâlinde çıkar.
2. Yazar, eğitimini ülkesinde tamamladı. Eğitimden sonra ülkesinden ayrıldı.
3. Her gün farklı kitaplar okuyor. Bu kitaplardan hiçbir şey anlamıyor.
4. Günlük hayatını içinde birçok olay var. Bu olaylar çok ilginçtir.
5. Ben kitapları kitap aldım. Tam bu sırada arkadaşımı gördüm.

C) Aşağıdaki cümleleri, tezekteki gibi ıktarınız. (Düğrudan/dolaylı anlatım)

Örnek: Yazar: "İlk kitabımı çok seviyorum." dedi. / Yazar ilk kitabını çok sevdiğini söyledi.

- 1- Öğretmen : "Arkadaşlar bu konu çok önemli." dedi.
- 2- Ahmet : "Arkadaşım kalemi ver." dedi.
- 3- Öğrenciler: "Hocam dığeri çıkmak istiyoruz." dediler.
- 4- Ünlü bir yazar, "Hayat büyük bir sabırdır." dedi.
- 5- Aysel kâğıda "Anne seni çok tufeldim." yazmış.

DİLİN İMKÂNLARI

Makem Gorkı, henüz ünlü bir yazar olmadığı döemde, Tolstoy'un bir hikâyesini okumaktadır. Hikâyeyi okuyan öylesine kendinden geçer ki, acaba kâğıda içinde bir yâlı bir şey mi var diye sayfayı kalıtır ve ona dikkatlice bakar. Elbette kâğıdın üzerinde harflerden başka hiçbir şey görmez. Yazarın bu davranış açıkça gösteriyor ki, ilâ sadece insanlar arasında iletişimi sağlayan bir araç değildi. Dö aynı zamanda insanlara farklı dünyalar sunan, kaşaklar arasında köprüler kuran, onları etkileyen çok önemli bir vasıta. Büyük Türk şairi Yunus Emre de bu gerçeği bir şiirinde şöyle dile getirir: "Söz ola kese savağı / Söz ola kestire başı." Yani söz, bir savaşı durduracak ya da insanın ölmüne sebep olacak kadar önemlidir. Bütün bu özelliklerinden dolayı dil, dâğıru ve zamanında kullanılmak oldukça önemlidir.

Ses tonunun farklılığıyla insanların kalbini karabıleceğimizi hiç düşününüz mü? Ne yânk ki bu soruya hepimiz "evet" diye cevap veriyoruz. Çünkü duşularımıza alıştığımız kötu bir söz onları kalbinin kırılmasına yol açmaktadır. Oysa ağzımızdan çıkan şey, sadece birkaç hece ve ses değildir. Arın onları anlamları karıştırmakla olmaz ya da olumsuz etkilemektedir. Bu durumu anlatmak için Türkçede, "Bir dâğıru, bir söyle", "Söz gülmüşe sökütlü olur." gibi sözler sık sık kullanılır. Çünkü söz ağzımızdan bir kere çıktı mı, artık onu değiştirmek imkânsızdır.

Günlük hayatta koruyduğumuz "koruyun dil", kitaplarda karşılaştığımız dil ise "yazı dil" olarak adlandırılır. Roman, hikâye, şiir, deneme vs. türlerle kullanılan dil ise "edebî dil" olarak tanınır. Edebi dil anlamak için o dilin bütün inceliklerini bilmek gerekir. Çünkü yazar ve şairler dile bize barışık dünyalar kurarlar ve o dili ustalıkla kullanırlar. Bazen okuduğumuz bir romana kendimizi o kadar kaptırırız ki, orada yaptıklarını hepimiz gerçek olduğına bile inanırız. Çoğumuzun bir kitabı okuyan okuyuculuğı veya duygulanığı bir gerçektir. Bazen de olayları geçtiği yerleri zihinimize canlandırmaya çalışırız. Bu tıpkı şu hikâyeye benzer: "Bir heykeltıraş güler ve iğrenerek özne beşine bir heykel yapar. Eserine o kadar çok emek verir ki, heykel ölmeye başlar. Yaptığı heykelin canlılığına inanan heykeltıraş, onun karnasına geçer ve "Hali karnasına!" diye bağırarak elindeki çekiçi ona fırlatır."

İçin anlama bakarsa, dilin ve anlatımın dile dayanan edebiyatın da temelinde "anlatım" ihtiyacı vardır. Hepimiz her gün anemize, babamıza veya dostlarımıza birçok şey anlatırız. Kimimiz o gün sokakta neler gördüğümüzü, kimimiz de okulu neler yaptığımızı anlatırız. Bunların hepsi temelde birer hikâyedir. Dolayısıyla bizler de birer hikâyecilerizdir. Elbette bunu profesyonel olarak yaparlarsa da "yazar" diyebiliriz. Çoğru zaman şöyle cümleler duyarız: "Benim hayatım bir roman." "Benim hayat hikâyem film olacak kadar ilginç." Evet, çoğru insanın hayatı bir romana ya da hikâyeye karn olacak kadar ilginç olabilir. Fakat önemli olan bu karnların nasıl anlatıldığıdır. Bu da tabii ki dilin iyi kullanılması ilgilidir. Şimdi bir hikâyeye bakalım:

Her gece kötu bir rüya görür. Ülkesinin her tarafına haberciler göndererek, rüyasını yorumlayacak tabirciler aradığını bildirir. Fakat Han, rüyasının yanlış veya kötüye yorumlanacak tabircilerin de cezalandırılacağını söyler. Sonunda Han'ın sorusuna yitelerce rüya

üçüncü gelir. Ancak bunları hemen hepsinin yorumu şöyledir: "Çocuklarımız ve akrabalarımız sizden önce ölecekler." Han, bu yorumu yapanları birer birer cezalandırır; çünkü hepsi onun ve çocuklarının kısa zamanda öleceğini söylemektedirler. Bir gün Han'ın rüyasını yorumlamak üzere sanayi Nasrettin Hoca gelir. Hoca, rüyayı kötüye yorduğu zaman cezalandırılacağını bildiği için sinsi göyle başlar:

"Hâlim, siz o kâşar suzu yaşayacaksınız ki, bütün akrabalarınız ve çocuklarınız sizden önce ölecekler." Han bu cevabını delayı çok mütlâ olur ve Hoca'ya birçok hediye verir.

İşte bu hikâyede de gördüğümüz gibi, dil ve kelimeler, kocaman birer dünyadır. Önemli olan onları nasıl kullandığımızdır.

OKUMA - ANLAMA

A) Metne göre yanlış olan seçeneği bulunuz.

1- Yazarlırm.

- a) zaman içinde deneyim kazanması gerekir.
- b) başka kitapları okuması gerekir.
- c) dili iyi kullanması gerekir.
- d) kendinden başka hiç kimseyi beğenmemeli gerekir.
- e) eserlerini etkileyici bir dille yazması gerekir.

2- Dil,

- a) anlaşma aracıdır.
- b) insanları daima olumlu yönde etkiler.
- c) iletişimin vasıtasıdır.
- d) sesleniş olur.
- e) insanları farklı dünyalara sunar.

3- Romantizizm,

- a) anlatılan olayları gerçek olduğuna inanır.
- b) başka dünyalarla karşılaşır.
- c) edebî dil kullanır.
- d) herkesi aynı şekilde etkileyen olaylar vardır.
- e) duygulanamazmış olaylarla karşılaşabilir.

4- İnançlar günlük hayatımızda,

- a) birbirlerine hikâyeler anlatır.
- b) yeni olaylarla karşılaşır.
- c) dili kullanır.
- d) her zaman ilginç olaylarla karşılaşır.
- e) yaşadıkları etraflarındaki insanlara anlatır.

5- "Edebi İnkılabın" adı metinle,

- a) dilin tek anlaşma aracı olduğundan bahsedilmektedir.
- b) dilin insan hayatındaki öneminden bahsedilmektedir.
- c) dilin roman, şiir, deneme vs. gibi alanlarda kullanıldığından bahsedilmektedir.
- d) dilin konuşma ve yazın dili olmak üzere ikiye ayrıldığından bahsedilmektedir.
- e) dili uygun yerde ve uygun zamanda kullanmanın öneminden bahsedilmektedir.

B) Aşağıdaki cümlelerin doğru (D) ya da yanlış (Y) yazınız.

- () 1- Metinden, Tolstoy'un eserlerini yazarken büyük yaptığını öğreniyoruz.
- () 2- Metinden, M. Gorki'nin zaman içinde deneyim kazandığını öğreniyoruz.
- () 3- Şiirler ve yazarlar eserlerini oluştururken dili kullanırlar.
- () 4- Metinden romanların insanlara hep aynı hayran sunduğunu anlıyoruz.
- () 5- Yazın ve konuşma dili birbirinden farklı özelliklere sahiptir.
- () 6- Bütün sanatçılar sadece kendi eserlerini büyük bulurlar.
- () 7- Okuduğumuz kitaplar hayatı tecrübemiz artırır.
- () 8- Büyük bir yazar ve şiir olmak için yaratıcı olmak gerekir.
- () 9- Bütün yazarlar, asırların kitaplarında aynı konuları işlemişlerdir.
- () 10- Zamanında ve uygun bir dille konuşursa insanlar çok iyi mevkilere gelebilir.

C) Aynı anlama gelen kelimeleri bulunuz.

1- an

- a) tanım
- b) takdim
- c) sunuş
- d) şöhrat
- e) unvan

2- sunuş

- a) araç
- b) araba
- c) trafik
- d) taşıt
- e) kamyon

3- sunuş

- a) düşünce
- b) dost
- c) hanç
- d) harp
- e) salt

tanıtım
takdim
sunuş
şöhrat
unvan
araç
araba
trafik
taşıt

gerçek
unsur
önemli
hakiki
temel
casuslar
savaş
vasıta

4- cevapla-	3- meraklı	6- yanlış
a) imetle-	a) meraklı	a) esas
b) namda-	b) ilginç	b) gerçek
c) karşılaştı-	c) alakalı	c) tensar
d) kıyola-	d) dikkatli	d) önemli
e) yanıla-	e) ilgili	e) hakiki

SÖZLÜ ANLATIM

A) Koyu kısımları değiştirmeden yeni cümleler kurunuz.

- 1- Çocukluğunda nimenin anlattığı masallar karşısında **kendimden geçtinim**.
- 2- Bu hikâyeyi **onları başka** kime bu kadar güzel anlatamaz.
- 3- Okuduklarını **anıyor, aynı zamanda** anlatabiliyosun.
- 4- Jest ve mimiklerindeki abartı onun yanlış anlaşılmasına **neden oldu**.
- 5- Çok kitap okumandan **dolayı** dili iyi kullanır.
- 6- Tembelliğe devam edersen **ne yazık ki** Türkçe sınavını geçemeyeceksin.
- 7- Kullandığı uzun cümleler **stilyodüklerinin anlaşılmasına** yol açtı.
- 8- Türkçeyi **tercimanlık yapabileceğ kadar** öğrenmek istiyorum.
- 9- **Sıfatlarla ilgili** bilgileri bu kitapta öğrenebilirsin.
- 10- Metni **anladığına inanamam** için onlarla ilgili soruları doğru cevaplamak gerekir.

B) Aşağıdaki kelimeleri ve kelime gruplarını cümle içinde kullanınız

ünlü, büyüklük, elbette, ilerişim, etkile-, vasıta, kalbi kırıl-, imkânsız, kadın, tanımla-, incelik, zede, hantlaşma, ustalıkla, kendini kapırmak, ilginç, heykel, osteresan, ses tonu.

C) Aşağıdaki konuyu arkadaşlarınızla tartışınız.

Okunmuş olduğunuz hikâyelerden dili en etkileyici olanı hangisiydi? Niçin?

D) Aşağıdaki diyalogu tamamlayınız.

A- Dilin doğru ve zamanında kullanılması gerektiği ile ilgili birçok ünlü söz vardır. **Örneğin**, "Dilim seni dilim dilim dileyim, başıma her geleni senden bileyim."

B- Bu söz her neye çok doğrudur; çirkinli...

YAZILI ANLATIM

A) Koyu kısımları değiştirmeden yeni cümleler kurunuz.

- 1- Ders çalışırken kendisini böyle kapırmak ki davul çalın durmaz.
- 2- Eserlerinde Doğu mitolojisinden **başka** Hint felsefesinin de izleri vardır.
- 3- Oyulmuş hülle yapıyordu ki ona yetişmek imkânsız.
- 4- Teknoloji insanlığı kurtaracak ya da insanlığı yok edecek **kadar** çift yönlü bir araçtır.
- 5- Dilde kullanılan yabancı kelimeler o dilin bünyesinin bozulmasına **yol** açmaktadır.
- 6- Çok çaba göstermesine rağmen, **ne yazık ki** istediği sonucu elde edemedi.
- 7- **Kimimiz** geçmişin güzel yapılarına özenle bakarak **kimimiz** de geleceğin bilimsel dünyasına yöneliriz.
- 8- Sınavı kazanacak **kadar** çalıştığınca emin değilsin.
- 9- Dil **tabii ki** duygu ve düşünceleri insana aktaran doğal bir araçtır.
- 10- Olanca gücüyle buralı merdivenden **çıkarmaya** çalışıyordu.

B) Aşağıdaki boşlukları tamamlayınız.

1- Kişi yaptığı işi seviyorsa ve o alanda yeteneği de varsa başarılı olma ihtimali büyüktür. Bu kişide kendi isteklerini yerine getirme imkânı sağlar ve doyuru hissi ayarlanır. Araştırmacılar sevdiği meslekte çalışan insanların çok daha sağlıklı ve verimli olduklarını gözlemişlerdir. Oysa mesleğini sevmeyen hâlde çalışarak zorunda olan insanlar.....

2- Konuşmak insan ilişkilerinde fevkalâde önemlidir. Harfler ve kelimelerle insanları incitmek mümkündür. Ağzımızdan çıkan kötü bir söz arkadaşlarımızın, dostlarımızın kalbini kırmaya yeter. Bu yüzden dil ve söz çok önemlidir. Bunun ortamlarda konuşurken boşunca derde girebilir. Oysa susmanın hiçbir olumsuz tarafı yoktur. Bunu anlatmak için deriz. Söylenen bir sözün geri alınmayacağını belirtirken,..... bir kişinin ağzından çıkan sözün kısa bir süre içinde tüm çevreye yayıldığını belirtmek için de ifadesini kullanırız. Kötü söz söyleyene de deriz.

(Söz ağzından bir kere çıkar, söz gümrüğe sikkir altındır, otuz iki dişten çıkan otuz iki mahalleye yayılır, ağzından çıkan kulağı duyumuyor.)

C) Aşağıdaki paragrafın boşluklarını yazım/okutulanma yanlışlarını düzeltiniz.

Okumak ve yazmak sizin hatta hiç bilmeden bir serüven. Bir kitap değerine değeri yeni kapılar açıyor. Bu kapılar hiçbir zaman kapanmıyor. Hep dahada genişleyerek süüyor. Bu macera. Biran geliyorki düşünlerden düşünlerle atlanıyor; okuma alanları her gün biraz daha geliyiyor.

DİL BİLGİSİ

A) Aşağıdaki boşlukları uygun fiilimsi/eylensî ekleriyle tamamlayınız.

Geçenlerde bir şeyler al..... için çarşıya gidiyordum. Yolda git..... eski bir arkadaşına rastladım. Onu gör..... çok şaşırıldı çünkü onunla uzun zamandır görüşmemiştim. Bir süre onunla sohbet et..... sonra ayrıldık. Ondan ayrıl..... sonra uzun süre onun arkasından baktım ve git..... izledim. Sonra da kendi kendine "Hey işi güler hay!" de..... zamanın ne kadar hızlı geç..... düşündüm.

B) Aşağıdaki cümlelerde bulunan fiilimsî (eylensî) eklerini gösteriniz.

Defa bu sabah, eski kitaplarımı karıştırırken, birinin arasında kurumuş bir çiçek buldum. Bu çiçeği oraya ne zaman koyduğumu hatırlamıyorum bile. Çiçeği dikkatlice elime alıp incelemeye başladım. Şöyle bir bakınca sonra üzerinde bir şeylerin yazılı olduğunu fark ettim. Cümleyi okuyunca onu ne zaman bu kitabın arasına koyduğumu hemen hatırladım. Çok dikkat ederek onu tekrar o kitabın arasına yerleştirdim. Çiçeğin üzerinde yazılı olan cümlemin ne olduğunu merak ettiğim değil mi? Maalesef, bunu size söyleyemem.

C) Aşağıdaki cümlelerde fiilimsilerin cümleye hangi anlamı kattığını yazınız.

- 1- Ben İstanbul'a gittiğçe arkadaşlarına mutfaka sığarım. (zaman)
- 2- Küçük çocuk ağlayarak bana doğru koşuyordu.
- 3- Sen gittin galeli ben kendimi çok mutsuz hissediyordum
- 4- Hepiniz bu filmi biraz da ilginç olduğu için seviyorsunuz.
- 5- Buraya benimle konuşmak için mi geldiniz?
- 6- Aramızda bu hikâyeyi bilen öğrenci var mı?
- 7- Kitap okarken aklı mizik dırılenmelerisiniz.
- 8- O kadar yorgundu ki, derisi nemleyle ayuyarak dırıliyordu.
- 9- Onu hiden karşında görünce çok şaşırıldı.
- 10- Bu kutuya gelinceye dek hiç bu kadar zorlanmamıştım.

EDEBİ TÜRLER

Eski devirlerden günümüze kadar pek çok edebî eserler, "destan"lar ve "mitolojik efsane"lerdir. Efsane ve destanlar, milletlere ait inançları, bütünü ve servini içinde saklar. Bu sebeple de bu türler, milletlerin bütün formlarını ilgilendirir. Büyük bir kısmı yazıya da geçirilmemiş olan bu efsaneler ve destanlar, nesilden nesile anlatılarak günümüze kadar ulaşabilmiştir. Ancak şu da unutulmamalıdır ki, edebî türlerin ortaya çıkışında dinselîliliğin sürenlerin etkisi çok önemlidir. Gerek Antik Yunan'da gerekse eski Türk yaşantısında bu tür türlerin çok önemli yeri vardır. Bu türlerin mitik eğilimde söylenmesi ve genellikle de "kafiye"li olan şir parçaları edebî türlerin ilk örneklerini oluşturur.

Yazın bilinen en eski biçiminde, mağara duvarlarına çizilen resimler, "yazı"nın ilk şekilleri olarak karşımıza çıkar. Bu resimlerde özellikle bir av manzarası ya da herhangi bir türün anlatılmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu da gösteriyor ki, ilk insandan bu yana insanlarla hep bir şeyleri "anlatmak" ihtiyacını duyulmuştur. Yazının da bulunmasıyla birlikte bu anlatma ihtiyacını karşılayan birçok edebî tür ortaya çıkmıştır. Mesela, "hikâye", "roman", "masal", "destan", "efsane" gibi türler hep bir olaya dayalı olarak anlatılır. Bunun yanında çevresindeki doğalsal olayları (ışınmak, yıldırım, ateş, güneş tutulması, gelgit vb.) anlatmaya çalışan insanlarla, bu olguların gibi görünen olayları da destan ve masallara konu etmiştir.

İnsanlık tarihinin ilerleyişinde roman diğer edebî türlere göre daha hızlı gelişmiştir. Bunun en önemli sebebi, romanın insan bütünüyle işleyebilmesidir. Roman kendi tarih seyrinde özellikle 21. yüzyılda büyük bir değişim geçirmiş ve çeşitli yapıları terk etmiştir. Romanın adı insanların arasında yer alan olay, zaman, mekân gibi öğeler, modern romanın bazı örneklerinde tamamen daralmıştır. Örneğin, birer kez sayılabilecek bir romanın olayları süresi, sadece bir gün hatta daha az bir zaman olabilir. Bu noktada romanın "deneme" türüne yaklaşıyor bile söyleyebiliriz. Çünkü son yüzyılda yazılan romanların birçoğunda olayları da söz edilemez.

18. yüzyılda birlikte dünya edebiyatında önemli bir okur kitlesi bulan "biyografi" ve "otobiyografi", son yıllarda romanların da ana konusunu oluşturmaktadır. Ama her nedense otobiyografik romanlar dinlenirken çok sevilmekle birlikte, sonraki devirlerde cazibesini yitirmektedir. Burada edebiyatçıların zihninde şöyle bir soru beliriyor: Acaba bir romanın bir kişiyi yazmanın gerçek hayatına dayanması, o romanın yararlılığı öldürüyor mu? Bu sorunun "eleştirme"ler arasında tartışıldığını, bu kez de "bütün" türünün edebiyat dünyasına ağırlığını koyduğuna söyleyebiliriz. Yıllar önce yazılmaya bile bakılmayan bazı kitaplar, günümüzde "çok satılan" listelerinde baş sıralarda yer alıyor. Bütün bunlar da gösteriyor ki edebiyat, gün geçtikçe "kâfiyel" olmaktan çıkıp "bireysel" olmaya doğru ilerliyor. Başka bir deyişle, edebiyat konularını seçerken "bir"den ziyade "ben"i tercih ediyor.

Önden her kendine özgü bir okur kitlesi olan "fantastik" edebiyat türleri, roman, hikâye gibi formlar içinde varlığını devam ettirmektedir. Metafizik olayları yer

vereri, çoğu zaman da olguların insanlarla ilişkileri fantastik eserler, bütün dünyada hala en çok ilgi duyulan eserler arasında. Bunun en son örneği "Yüküklerin Efsanesi" adlı seri oldu. Hayatın gerçekliğinin iyice fark edildiği bir dönemde, insanların "kaçış" kapıları açtığı için bu eserler çok seviliyor olmalı.

Sonuç olarak yazın söylemek gerekli: İnsanlarla hayal kurduğu ve dünyayı gördüğü sürece edebiyat hep olacak. Ne zaman insanlar bunlardan vazgeçerse, işte o zaman bu tür kitapların hepsini yakabiliriz.

OKUMA - ANLAMA

A) Metne göre yanlış olan seçeneği bulunuz.

1- Destan ya da efsane,

- a) en eski devirlerden beri eserlerdir.
- b) Asya'da oluşmuş ve dünyaya yayılmıştır.
- c) bir milletin tarihini ilgilendirir.
- d) büyük bir kısmı yazıya geçirilmemiştir.
- e) dilen dile aktarılarak günümüze kadar gelmiştir.

2- İnsanlar,

- a) yazı bulunmadan önce duygularını resimle anlatmıştır.
- b) her zaman yaşadıklarını anlatma ihtiyacı duymuştur.
- c) duygularını edebî metinler aracılığıyla anlatmaya çalışmıştır.
- d) çevresindeki olguların olayları anlatmaya çalışmıştır.
- e) duygularını dilinle ifade etmiştir.

3- Roman,

- a) diğer edebî türlerden daha hızlı gelişmektedir.
- b) olay, zaman ve mekân gibi unsurlardan oluşur.
- c) insanı her yönü ile işleyebilmektedir.
- d) 21. yüzyılda gelişmiş, deneme türüne yaklaşımıştır.
- e) son yüzyılda mekân kavramı üzerine yoğunlaşmıştır.

tören
bayram
şenlik
merasim
düğün
davet
vesile
sevinç
karar

nihayet
sebeup
netice
ulaş
var
yetli
çok
çık
uzan

4- Otobiyografik romanlar,

- a) yazılıklar döneminde çok sevilir.
- b) eleştirmenler tarafından tartışılmaktadır.
- c) sonraki devirlerde cazibesini yitirmektedir.
- d) günümüz insanları tarafından en çok tercih edilen kitaplar arasındadır.
- e) dönemimizde ikinci plana itilmiştir.

5- "Edebi Türler" adlı metinle,

- a) romanın nasıl bir gelişme gösterdiğinden bahsedilmektedir.
- b) insanların birbirleriyle anlaşmak için hangi yolları kullandıklarından bahsedilmektedir.
- c) günümüz insanların için otobiyografik kitaplar okuduğundan bahsedilmektedir.
- d) modern romanla geleneksel roman arasındaki farktan bahsedilmektedir.
- e) toplumsal sorunların kitaplar sayesinde çözülebileceğinden bahsedilmektedir.

B) Aşağıdaki cümlelerin önsöz, doğru (D) ya da yanlış (Y) yazınız.

- () 1- İnsanlar bireyselleştikleri için toplumsal romanları daha çok okumuşlardır.
- () 2- Eskiden beri romanlar, insanların hayatında çok önemli bir yere sahip olmuştur.
- () 3- 18. yüzyılda biyografi ve otobiyografi en az okunan kitaplar arasındadır.
- () 4- Okyanuslu olayları konu alan eserler dahi çok ilgi görmektedir.
- () 5- İnsanlar hayatını gerçeklerinden, acılarından uzaklaşmak için kitap okur.
- () 6- İnsanlar, yazı bulamaz kadar birbirlerine duygularını anlatamamıştır.
- () 7- Edebi türler içerisinde en hızlı gelişmeyi yaşayan tür, roman olmuştur.
- () 8- Destan ve efsanelerdeki olaylar o toplumda yaşayan gençlerle ilgilidir.
- () 9- Edebi türlerin ilk nesli romandır.
- () 10- İnsanlar sürekli bir şeyleri anlatma ihtiyacı duyarlar.

C) Aynı anlama gelen kelime ve kelime gruplarını bulunuz.

1- davet	2- arzet	3- alay
a) bayram	a) sonuç	a) var-
b) yerlik	b) karar	b) yetli-
c) merasim	c) nihayet	c) koş-
d) dâğın	d) sebep	d) çık-
e) davet	e) netice	e) uzan-
-
4- kızıl	5- sevdiğim	6- tartış-
a) yavaş	a) önce-	a) sohbet et-
b) sıradı	b) teklif et-	b) konuş-
c) acile	c) sun-	c) mimakaya et-
d) kolay	d) yönlü-	d) karga et-
e) ağır	e) davet et-	e) dövüş-

SÖZLÜ ANLATIM

A) Koyu kısımları değiştirilmeden yeni cümleler kurunuz.

- 1- Bu şiirin ashı ya İngilizce ya da Fransızcadır.
- 2- Eski bir dize ait olan dua **dilden dile** geçerek günümüzde tekerleme olmuştur.
- 3- Yazarın **gerek** hikâye, **gerekse** romanlarında işlediği tek konu sevgi olmuştur.
- 4- **Daha** on üç yaşındayken şiir yazmaya başlamış.
- 5- Yazdığım şiirler, hikâyelerime **göre daha** başarılıymış.
- 6- **Acaba** günün birinde o da anılarını yazacak mı?
- 7- Eskiden gazete **bile** okumadım, ama o gündün sonra kitaplarından büyük zevk aldım.
- 8- Gençliğimde hep karamardı, muthaleğa ömrümün son yıllarına **doğru** öğrendi.
- 9- Ne zaman insanları sevmeyi öğreniriz, **işte o zaman** bery içinde yaşarız.
- 10- Yayımlanan son öyküsünde doğal güzelliklerin yok olduğundan yakınıyordu, ama **her nedense** bu öykü gençlerin ilgisini çekmedi.

B) Aşağıdaki kelimeleri ve kelime gruplarını cümle içinde kullanınız.
devir, topyekûn, fütet, ihtiyaç duy-, daral-, kurgu, ağırlığı koy-, edebî eser, ören, eşlik et-, geleneksel, serî, hayal kur-, doğatılı

C) Aşağıdaki konuyu arkadaşlarınızla tartışınız.
Toplaman yönlendirilmesinde roman mı yoksa tiyatro mu daha etkilidir?

D) Aşağıdaki diyalogu tamamlayınız.
A- Besce, okuduğa kitap insanın karakterini yansıtır.
B- Ben bu görüşe katılmıyorum, çünkü...

YAZILI ANLATIM

A) Koyu kısımları değiştirmeden yeni cümleler kurunuz.

- 1- Buralarda bana ait bir şey kalmadı.
.....
- 2- Ya sessiz olun ya da dışarda konuşun.
.....
- 3- Edebi eserlerin ortaya çıkmasında insanın arzısına isteği vardır.
.....
- 4- Senin için iki seçenek var: Gitmek ya da kalmak.
.....
- 5- Daha önce edebî türlerde daha çok olaylar anlatılıyordu.
.....
- 6- Ona göre hayatta başarılı olmak için çok çalışmak gerekmektedir.
.....
- 7- Bu romanın ana kurgusuna ilgili birisinin hayatı olaylarıdır.
.....
- 8- Görüşünüzde okur kitlesi azalmaya başladı.
.....

9- Bunların metafizik olayları anlattığı kitapları ilgi duyuyor.
.....

10- Her yazının kendine özgü bir üslubu vardır.
.....

B) Aşağıdaki boşlukları tamamlayınız.

1- Romanlarda birçok sosyal olay işlenebilir. Bu sosyal olaylar

2- Dilimizde yapılan yanlışlardan birisi de farklı anlamlardaki kelimelerin birbirine karıştırılmasıdır. Bunlara örnek verecek olursak: "insanların sayısı" anlamına gelen ile "sizâk geçme, saygısızlık, kübar" anlamına gelen kelimesi yanlış kullanılıyor. "Doğal" anlamına gelen ile "beğli, hoşgörü" anlamındaki kelimesi yanlış yerlerde ifade ediliyor. "Savaş, harp" anlamına gelen ile "tabereğme" anlamındaki kelimesi de hatalı kullanılmaktadır.
(nüfus, nüfus, tabii, tıbbi, mahabere, maharebe)

C) Aşağıdaki paragrafta bulunan yazım/ortaklama yanlışlarını düzeltiniz.

"Yahşi" namın, bu yanlış yerin de ele geçen anlatılan meydana gelmiştir! Romanın kahramanı Ahmet Celal, Birinci dünya savaşında Çanakkale mahaberelerine katılmış Vatan sever bir yedek subayıdır. Bu Savaş'ta gılsına kayıp emiş, savaş bitirgende emir eri mehmet Alinin isteğine ayarak O'nun orta ana doluda Porsak Çayı yakınında köyüne yerleşmiştir! bir aydan olan Ahmet Celalli köylüler arasında bir hırlı yaklaşıma olmamaş, köylüler O'nun daima kaçmaş ve onu 'yahşi' diye anmaşlardır.

DİL BİLGİSİ

A) Aşağıdaki boşlukları uygun fiilimsi/sistemli ekleri ile tamamlayınız.

Zaman, hiç dur..... ok.. geliyor. Bu duruş karşısında hiçbirimiz hiçbir şey yapamıyoruz. Dolayısıyla gir... gışlerin ve yılların bir daha geri gelme..... çok iyi bilmiyüz. Gel.... gışlerin de bize ne getireceğini bilmeyiz. Öyleyse elimizle kal.. tek şey "bugün"dür. O zaman aklımızı başımıza al... "bugünün değerini iyi bilmeliyiz.

B) Aşağıdaki cümleleri, anlamın değişmeden, tek cümle olarak yazınız.

1. Efsaneler dilden dile anlatılır. / Bu efsaneler günümüzde kadar kalabilmiştir.
2. İnsanlar hayal kurarlar. / Bu sayede insanlar imkânsızları umabilir.
3. İnsanlar hayal kurmazlar. / Bu yüzden birçok insan çok kararar.
4. Birçok insan her gün bir şeyler okur ya da yazar. / Bu insanlar çok bilgilidir.
5. Zaman, roman için en önemli unsurdur. / Bu kavram bazı romanlarla çok de-ğışmiştir.

C) Aşağıdaki cümlelerde fiilimsileri bulunuz, türünü/çeşidini yazınız.

- 1- Geçen yıl "Geçmiş Zamanın İzinde" adını taşıyan bir roman okudum.
- 2- Ünlü yazar, gelecek yıl bir toplantıya katılacak, sonra da bir konferans verecek.
- 3- Onun yazdığı psikolojik hikâyelerde bilinçaltının çeşitli yansımaları işleni-yor.
- 4- Birçok insan sokakta yürürken çevresindekileri izler ve gözler.

- 5- İnsanlar mevrin diyebileceği bir şey vardır: "Kalbi ve vakti."
- 6- Gültüklerimize aklını geldikçe açıklıyorum.
- 7- Gelmiş, gideni arıttığı doğru mudur?
- 8- Hayatta ne kadar çok öledüğümüz ve beklediğimiz şey var.
- 9- İnsanların konuşarak halledemeyeceği bir şey yoktur.
- 10- Dünya gülerken dahu da kalabalıklaşıyor.

DİNLEME

A) Dinleyiniz ve cevaplayınız.

1. Sait Faik yazı hayatına nasıl başlamıştır?
2. Yazar, eserlerinde neyin önemini vurgular?
3. Yazar, 'boşu' ile aldığı ekonomî eğitimi niçin bırakır?

B) Dinlediğiniz metne göre aşağıdaki cümlelerin yanına Doğru (D) veya Yanlış (Y) yazınız.

1. Sait Faik Türk edebiyatında durum hikâyesinin ilk temsilcisidir. (...)
2. Bu hikâyelerinde yazarın sevincini kaybetmiş insanların anlatır. (...)
3. Vefat ettiği ev şimdiki müze olarak kullanılmaktadır. (...)
4. İlk kitabının adı "Sarıyer"dir. (...)
5. Yazar İstanbul Edebiyat Fakültesi mezandır. (...)
6. Yazarın ailesinin maddî durumu pek iyi değildir. (...)
7. Yazar, okuma kendi duygularını hissettirmeyi amaçlar. (...)

C) Aşağıdaki cümleleri dinlediğiniz metne göre tamamlayınız.

1. Sait Faik buhanı yaşadığı için bir süre uğraşır.
2. Yazarın hayatının büyük bölümünü geçirdiği ev'dır.
3. Sait Faik Türk hikâye geleneğine yeni bir anlayış getirmiş hikâye türü geliştirmiştir.
4. Edebiyat öğrenimine devam eder.
5. O, hikâyelerinde olaylardan çok dillerindeki olmaktadır.

EK 3 : New English File Temel Düzey

Contents			
	Grammar	Vocabulary	Pronunciation
4	A Nice to meet you	verb be (I, present) & you, etc.	numbers 1-20, days of the week
4	B I'm not English. I'm Scottish!	verb be (I and I)	rounds and nationalities, vowel sounds
8	C His name, her name	possessive adjectives: my, your, etc.	personal information
10	D Turn off your mobile!	it / its, plurals, this / that / these / those	the alphabet, /s/ and /z/
12	PRACTICAL ENGLISH On a plane		
13	WRITING Completing a form		
16	REUSE & CHECK What do you remember? What can you do?		
18	A Cappuccino and chips	present simple (I and I)	verb phrases, irregular plurals
18	B When Natasha meets Darren...	present simple (I)	common verb phrases
20	C An artist and a musician	a / an + jobs	jobs
22	D Relatively famous	possessive s	common nouns
24	PRACTICAL ENGLISH At a hotel		
25	WRITING An informal e-mail / letter		
26	REUSE & CHECK What do you remember? What can you do?		
28	A Pretty woman	adjectives	adjectives, quite / very
30	B Wake up, get out of bed...	leaving the time, present simple	daily routine
32	C The island with a secret	adverbs of frequency	time words and expressions
34	D On the last Wednesday in August	prepositions of time	the date
36	PRACTICAL ENGLISH In a coffee shop		
37	WRITING A magazine article		
38	REUSE & CHECK What do you remember? What can you do?		
40	A I can't dance	can / can't	verb phrases
42	B Shopping - men love it!	like + (verb + ing)	free time activities
44	C Fatal attraction?	subject pronouns: me, you, him, etc.	love story phrases
46	D Are you still mine?	possessive pronouns: mine, yours, etc.	music
48	PRACTICAL ENGLISH In a clothes shop		
49	WRITING Describing a friend		
50	REUSE & CHECK What do you remember? What can you do?		
52	A Who were they?	past simple of be: was / were	word formation
54	B Sydney, here we come!	past simple regular verbs	past time expressions
56	C Cats' night out	past simple irregular verbs	go, have, get
58	D Murder in a country house	past simple regular and irregular nouns	irregular verbs
60	PRACTICAL ENGLISH In a gift shop		
61	WRITING A holiday report		
62	REUSE & CHECK What do you remember? What can you do?		

	Grammar	Vocabulary	Pronunciation
64	A A house with a history	there is / there are	houses and furniture
66	B A night in a haunted hotel	there was / there were	prepositions of place
68	C Neighbours from hell	present continuous	verb phrases
70	D When a man is tired of London...	present simple or present continuous?	places in a city
72	PRACTICAL ENGLISH In the street		
73	WRITING A postcard		
74	REUSE & CHECK What do you remember? What can you do?		
76	A What does your food say about you?	is / are, some / any	food, countable / uncountable nouns
78	B How much water do we really need?	how much / how many? quantifiers: a lot, not much, etc.	drinks
80	C Changing holidays	be going to (plans)	holidays
82	D It's written in the cards	be going to (predictions)	verb phrases
84	PRACTICAL ENGLISH At a restaurant		
85	WRITING Instructions		
86	REUSE & CHECK What do you remember? What can you do?		
88	A The True False Show	comparative adjectives	personality adjectives
90	B The highest city in the world	superlative adjectives	the weather
92	C Would you like to drive a Ferrari?	would like to / like	adventures
94	D They dress well but drive badly	adverbs	common adverbs
96	PRACTICAL ENGLISH Going home		
97	WRITING Making a reservation		
98	REUSE & CHECK What do you remember? What can you do?		
100	A Before we met	present perfect	have /n/
102	B I've read the book, I've seen the film	present perfect or past simple?	past participles
104	Grammar Quick grammar check for each file		
106	Vocabulary, Pronunciation Quick check of vocabulary, sounds, and word stress		
108	Communication		
114	Listening		
122	Grammar Bank		
148	Vocabulary Bank		
154	Irregular verbs		
156	Sound Bank		

Look out for **Study Link**
This shows you where to find extra material for more practice and revision.

1 A

C verb be (I, pronouns), you, etc.
V numbers 1-20, days of the week
P vowel sounds, word stress

Nice to meet you

Hi, I'm Tom. What's your name?

1 SAYING HELLO

a **MP** Listen and read. Number the pictures 1-4.

- A: Hi, I'm Tom. What's your name?
B: Ann.
A: Sorry!
B: Annal
- A: Hi, Dad. This is Drew.
B: Hello. Nice to meet you.
C: Nice to meet you.
- A: Good evening. What's your name?
B: My name's Janet Leigh.
A: You're in room 5.
- A: Hello, John. How are you?
B: I'm fine, thanks. And you?
A: Very well, thank you.

b Write the words in the chart.

Face	Hi	I'm...	thanks
Hello	My name's...	Very well	thank you
Hi			

c Listen again and repeat. Copy the rhythm.

d **MP** Roleplay the dialogues with the sound effects.

e Introduce yourself to five other students.

Hello, I'm Antonio.
What's your name?
Carla: Nice to meet you.

2 GRAMMAR verb be (I, pronouns)

- a Complete the sentences with *am*, *is*, or *are*.
- I'm Tom. = I am Tom.
My name's Janet Leigh. = My name is Janet Leigh.
You're in room 5. = You are in room 5.
- b **P.122 Grammar Bank 1A.** Read the rules and do the exercises.
- c Try to remember the names in your class.
Say *He's / She's* _____.

3 PRONUNCIATION vowel sounds, word stress

English file sound pictures help your pronunciation.

a **MP** Listen and repeat the words and sounds.

fish	tea	cat	boat	train	bike
i	be	ae	ou	ay	i
this	she	are	you	they	it

b **MP** Write these words in the columns above. Listen and check. Repeat the words.

name is thanks my you

Word stress is important.

c Underline the stressed syllable in these words.

d **MP** Listen and check. Which two words are not stressed on the first syllable?

e Write the words from c in the chart.

food	travel	communication
coffee		

f In pairs, write two more words in each column.

4 VOCABULARY numbers 1-20

a **MP** Listen and repeat the numbers.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

b **P.140 Vocabulary Bank Numbers.** Do part 1.

c **MP** Listen. Where are they? Write 1-4 in the boxes.

- airport Gate number _____
- sandwich bar _____ euros _____ streets
- hotel Rooms _____
- taxi _____ Manchester Road

d Listen again. Write a number in each space.

5 SAYING GOODBYE

a **MP** Listen and number the words.

- Goodbye.
- Yes.
- Goodnight.
- See you.
- See you on Saturday.
- See you tomorrow.

b **MP** Complete the days of the week with a CAPITAL letter. Listen and repeat.

W F S T M

M **onday**

— **wesday**

— **ednesday**

— **hursday**

— **riday**

— **aturday**

— **unday**

1 B

G verb be and
V countries and nationalities, numbers 20-1,000
P vowel sounds

I'm not English, I'm Scottish!

Where are you from?
I'm Irish. I'm from Dublin.

1 VOCABULARY countries and nationalities

a How do you say your country your language in English?
your language two countries near you

b **CD** p.141 Vocabulary Bank Countries and nationalities.

c **CD** Where's the stress? Listen and underline the stressed syllable. Listen and repeat.

Japan	Japanese
Germany	German
China	Chinese
Italy	Italian
the United States	American
Russia	Russian

d In pairs, do the quiz.

The World Quiz

1 Where are these cities?

- a London _____
- b Glasgow _____
- c Boston _____
- d Shanghai _____
- e Bangkok _____

2 **LI** What languages are these?

- a _____
- b _____
- c _____
- d _____

3 **LI** Where's this music from?

- a _____
- b _____
- c _____
- d _____

2 LISTENING & SPEAKING

a **CD** Listen and number the pictures 1-4.

b Listen again and complete the dialogues.

- 1 A: Are you _____?
B: No, I'm _____ I'm from Edinburgh.
- 2 A: Where are you from?
B: We're from _____
A: Are you on holiday?
B: No, we aren't. We're on business.
- 3 A: Where's she from? Is she _____?
B: No, she isn't. She's _____ She's from Buenos Aires.
- 4 A: Mmm, delicious. Is it _____?
B: No, it isn't. It's _____.

c Repeat the dialogues. Copy the rhythm.

d In pairs, look at the pictures. Roleplay the dialogues.

3 GRAMMAR verb be and

a Complete the chart.

Question	Short answer	Negative
_____ you English?	No, I _____	I _____ English.
_____ they from Spain?	Yes, they _____	
_____ she Portuguese?	No, she _____	She _____ Portuguese.
_____ he on business?	Yes, he _____	

b **CD** p.122 Grammar Bank 1B. Read the rules and do the exercises.

4 PRONUNCIATION vowel sounds

a **CD** Listen and repeat the words and sounds.

b Match the sentences and pictures. Write the sound words.

- 1 Where's he from? _____
- 2 Ben's French. _____
- 3 I'm not Scottish. _____
- 4 I'm American. _____
- 5 Are you from France? _____
- 6 No, I'm Polish. _____

c **CD** Listen and check.

d Repeat the sentences.

5 SPEAKING

a Ask other students.

Where are you from? I'm Italian. I'm from Siena.

b In pairs, ask about the people and things in the pictures.

Where's it from? It's from Ireland.
Where are they from? They're from _____
I don't know.

6 VOCABULARY numbers 20-1,000

What's your phone number? It's 6347750.

a **CD** Listen. How do you say 77 and 0 in phone numbers?

b Ask three students for their phone numbers.

c **CD** p.140 Vocabulary Bank Numbers. Do part 2.

d **CD** Listen and repeat the pairs of numbers. What's the difference?

- 1 a 13 b 30
- 2 a 14 b 40
- 3 a 15 b 50
- 4 a 16 b 60
- 5 a 17 b 70
- 6 a 18 b 80
- 7 a 19 b 90

e **CD** Which number do you hear? Listen and circle a or b above.

f Play Bingo.

1 C

C possessive adjectives: my, your, etc.
V personal information: address, phone number, etc.
P the alphabet, /z/ and /s/

His name, her name

What are their names?
 His name's Jack and her name's Ana.

1 LISTENING

a What do you think? Complete the sentences with one of the countries.

Australia Britain Canada Ireland the USA

Every year thousands of students travel to different countries to study English. Where do they go? Here are the top five countries...

- 600,000 study English in _____
- 300,000 study English in _____
- 120,000 study English in _____
- 80,000 study English in _____
- 60,000 study English in _____

b **CAE** Mario goes to Ireland to study English. Listen to the interview and complete the form.

First name	Mario
Surname	Bianchi
Country / City	
Student	Yes ☐ No ☐
Age	
Address	Via Foro
Postcode	
E-mail address	mario.bianchi@iticholera.com
Phone number	
Mobile phone	

c **CAE** Listen. Complete the receptionist's questions.

- 1 What's your first name?
- 2 _____ your surname?
- 3 _____ do you spell it?
- 4 Where are you _____?
- 5 _____ you a student?
- 6 How old _____ you?
- 7 _____ your address?
- 8 What's _____ postcode?
- 9 _____ your e-mail address?
- 10 What's your _____?

2 PRONUNCIATION the alphabet

a **CAE** Can you say the alphabet? Listen and repeat the letters.

A B C D E F G H I
 J K L M N O P Q
 R S T U V W X Y Z

b **CAE** Listen and repeat the words and sounds.

train	tree	egg	bike	phone	boat	car
A	B	F		O	Q	R
	C	L	Y			W
J		M				
	E					
	G	S				
		Z				

c **CAE** Write the other letters of the alphabet in the correct column. Listen and check.

d In pairs, practise saying these abbreviations.

PC OK CD VIP DVD
 MTV USA UK BMW FBI

3 SPEAKING

a **CAE** Listen and repeat the questions from 1c. Copy the rhythm.

What's your first name?

What's your first name?

Copy the rhythm of English.

b **CAE** Communication Interview p.111.

4 GRAMMAR possessive adjectives

a Look at the **highlighted** words. Which is an adjective? Which is a pronoun?

- 1 Where are **you** from?
- 2 What's **your** name?

b **CAE** Complete the chart with your, my, his, her, their, our. Listen and check.

I'm Italian.	_____ family are from Rome.
You're in level 1.	This is _____ classroom.
He's the Director of Studies.	_____ name is Michael.
She's your teacher.	_____ name is Lucy.
We're an international school.	_____ students are from different countries.
They're new students.	_____ names are Tina and Daniel.

c **CAE** p.122 Grammar Bank 1C. Read the rules and do the exercises.

5 PRONUNCIATION /z/ and /s/

a **CAE** Listen and repeat the words and sounds.

z	bird	_____
s	end	_____

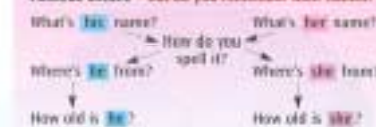
b **CAE** Write these words in the chart. Listen and repeat the words.

bus bus bus bus bus bus bus bus

6 SPEAKING

Look at the photos. In pairs, ask and answer the questions.

Famous actors - but do you remember their names?

① (He) She's American. She's about 30.

I don't remember. I don't know.

1 D

G a / an, plural, this / that / these / those
V the classroom, common objects, classroom language
P vowel sounds

Turn off your mobiles!

What's this?
It's an identity card.

1 VOCABULARY the classroom, common objects

a Can you see these things in your classroom? Tick (✓) or cross (X).

a table ☐	a light ☐
a board ☐	a picture ☐
a TV ☐	a table ☐
a CD player ☐	walls ☐
a window ☐	chairs ☐
a door ☐	

b **▶▶▶** Listen and repeat the words.

c **▶▶▶** What's in the bag? Match the words and pictures. Listen and check.

☐ an address book	☐ keys
☐ glasses	☐ an identity card
☐ coins	☐ a lightstick
☐ a mobile (phone)	☐ a frame

d **▶▶▶** p.142 Vocabulary Bank Common objects.

e In pairs.

- Close your eyes.
- Give A a thing from your bag or pocket. Ask: What's this? or What are these?
A: It's a... or They're...

2 PRONUNCIATION vowel sounds

a **▶▶▶** Listen and repeat the six picture words and sounds.

	horse	well	door	<u>glasses</u>
	bell	book	photo	look
	up	post	sunglasses	umbrella
	key	coins	board	toilet
	car	here	write	there
	toilet	extra	Europe	e-mail

b **▶▶▶** Listen to the groups of words. Circle the word with a different vowel sound.

c Practise saying the words.

3 GRAMMAR a / an, plurals, this / that / these / those

a Write a or an.

- watch
- umbrella
- diary
- identity card
- file

b Write the plural.

- stamp _____
- match _____
- key _____

c Complete the questions with this, that, these, or those.

What's _____?

What's _____?

What are _____?

What are _____?

d **▶▶▶** p.122 Grammar Bank 1D. Read the rules and do the exercises.

e In pairs, ask and answer. Use pictures 1-8 in 1c for *this / these* and point to things in the class for *that / those*.

4 CLASSROOM LANGUAGE

a Match the phrases and the pictures.

☐ Look at the board.	☐ Sit down.
☐ Open your books.	☐ Work in pairs.
☐ Close the door. ✓	☐ Stand up.
☐ Read the text.	☐ Don't write.
☐ Go to page 100.	☐ Listen and repeat.
☐ Turn off your mobile (phone).	☐ Don't speak (speak).

GIVING INSTRUCTIONS

- Open your books (please).
- (Please) Don't write.
- Can you open the door (please)?

b **▶▶▶** Listen. Tick (✓) the ten phrases in a you hear.

c **▶▶▶** Complete the sentences. Listen and check.

What's (this/that) _____ English?	1 _____ know.
_____ do you spell it?	2 _____ remember.
_____ 's the street?	3 _____ understand.
Can _____ repeat it?	

d Play 'What's the word?'

5 **▶▶▶** SONG ♪ Eternal Flame

1

On a plane

PRACTICAL ENGLISH

VOCABULARY drinks

a Match the words and pictures.

coffee	☐	milk	☐
tea	☐	ice	☐
(orange) juice / 'tɔ:ndʒ dʒu:s/	☐	lemon	☐
(Diet) Coke	☐	sugar / 'ʃʊɡə/	☐
mineral water	☐		

b In pairs, cover the words and test your partner.

ASKING FOR A DRINK

a (MP) Cover the dialogue and listen. What drinks does Mark have?

YOU HEAR	YOU SAY
1 Would you like a _____, sir?	Yes, a Diet Coke, please.
2 _____ and lemon?	Just lemon.
3 How many _____?	Thank you.
4 Coffee? _____?	Coffee, please.
5 _____?	Yes, please.
6 _____?	No, thanks.
Here you are.	Thanks.

Mark is American. He works for MTC, a music company. He's on a plane to the UK.

b Listen again. Complete the YOU HEAR phrases.

c (MP) Listen and repeat the YOU SAY phrases. Copy the rhythm.

d In pairs, roleplay the dialogue.

SOCIAL ENGLISH

a (MP) Listen. Circle the correct answer.

1 What's Mark's surname?	Ryder / Wikler
2 Where's the hotel?	at the airport / in the city centre
3 Would Mark like a drink?	yes / no
4 How do they go to the hotel?	by taxi / by car

b What do you think?

- Is Allie American?
- Are they friends?

c Who says the USEFUL PHRASES, Mark or Allie? Listen again and check. How do you say them in your language?

USEFUL PHRASES

Welcome to the UK.
How far is it?
Great!
All right. Let's go.
Can I help you with your bags?
No, it's OK, thanks.

Allie works for MTC in the UK.

Completing a form

WRITING

1

a Complete the form with your information.

Sydney School of English

Student registration form

First name: _____

Surname: _____ Mr / Mrs / Ms

Nationality: _____

Marital status: Married
 Single
 Divorced
 Separated

Home address: _____

Email address: _____

Phone numbers: _____
 home _____
 work _____
 mobile _____

Passport / Identity card number: _____

Signature: _____ Date: _____

c Write this text again with capital letters where necessary.

my name's mark. i'm from rio de janeiro, and i speak portuguese. my teacher is american. his name's gary. my english classes are on tuesdays and thursdays.

WRITE a similar text about you.

b In English these words start with a CAPITAL letter.

names and surnames	Mark Ryder
countries, nationalities, and languages	France, French
towns and cities	Rome
days of the week	Monday
the first word in a sentence	The father is from Milan.
the pronoun I	She's French and I'm Italian.

1

What do you remember?

GRAMMAR

Circle the correct sentence, a or b.

- ② Hi, I'm Susanna.
b Hi, I Susanna.
- 1 a Hello. What's your name?
b Hello. What your name?
- 2 a She is Polish?
b Is she Polish?
- 3 a Where he's from?
b Where's he from?
- 4 a They isn't English.
b They aren't English.
- 5 a 'Are you from Paris?' 'Yes, I am.'
b 'Are you from Paris?' 'Yes, I am.'
- 6 a She's Spanish. Her name's Ana.
b She's Spanish. His name's Ana.
- 7 a We're Italian. Your surname is Rossi.
b We're Italian. Our surname is Rossi.
- 8 a What are these?
b What are this?
- 9 a It's an umbrella.
b It's a umbrellas.
- 10 a They're watches.
b They're watches.

VOCABULARY

a prepositions

Complete with *at, from, in, off, to*.

- Go to page 75.
- 1 I'm from Japan.
- 2 Nice to meet you.
- 3 What's longer than English?
- 4 Look at the board.
- 5 Please turn off your mobile phone.

b verb phrases

Match the verbs and phrases.

Close your books.

Answer Listen to Open Read Work

- 1 Open the text.
- 2 Listen to in pairs.
- 3 Read the CD.
- 4 Work the disc.
- 5 Close the questions.

c word groups

Circle the word that is different.

one	three	book	five
1 eight	two	seven	file
2 Ireland	Chinese	Thailand	Spain
3 Polish	Italian	Japanese	France
4 sixteen	forty	ninety	eighty
5 we	you	her	he
6 they	his	our	try
7 where	how	what	watch
8 lighter	pencil	purse	address
9 newspaper	book	magazine	lipstick
10 litres	road	pen	look

PRONUNCIATION

- a **▶ p.156 Sound Bank.** In pairs, test each other on the vowel sounds, 1–20.

- b Underline the word with a different sound.

1	sho	bat	not
2	stamps	what	leg
3	key	most	they
4	glasses	France	table
5	mobile	go	one
6	his	China	at

- c Underline the stressed syllable.

inf^{er}gation
ad^{ress} surname Argentina
Portu^guese umb^{rell}a

What can you do?

REVISE & CHECK

CAN YOU UNDERSTAND THIS TEXT?

Where are English words from?

From Old English

Many basic English words come from Old English, e.g. **England, house, woman, easy, shirt, hat, water**. They sometimes have irregular pronunciation.

From Latin

Other English words come from Latin, e.g. **family, wine, number, school, educate**.

From French

Some English words come from French, e.g. **royal, hotel, menu, beef**.

From other languages

Today English is an international language. Thousands of English words come from other languages, e.g. **torta** (Spanish), **judo** (Japanese).

New words

Every year hundreds of words come into English from new technology, e.g. **Internet, text message, e-mail, modem**.

- a Read the text once. Do you know the **highlighted** words?
- b Read the text again. Now cover the text. Can you remember where these words come from? Write them in the chart.

Internet wine menu house hotel family
santa woman judo e-mail

Old English	Latin	French	Other languages	New words
				Internet

- c Where are words in your language from?

CAN YOU HEAR THE DIFFERENCE?

▶ Listen. Circle a or b.

What's your name? **▶ Carlos.** b *Clis*.

- 1 a Where's he from? b Where's she from?
2 a He's from Italy. b She's from Italy.
3 a She's French. b She isn't French.
4 a What's his name? b What's her name?
5 a the credit card b the credit cards
6 a page 15 b page 30
7 a Gate number 14 b Gate number 40
8 a Mike@info.de b Mike@info.de
9 a Mr. G. Smith b Mr. J. Smith
10 a Thursday b Thursday

CAN YOU SAY THIS IN ENGLISH?

- a Can you...? Yes (✓) / No (✗)
- count from 1–20
 - count from 20–100 (20, 30, etc.)
 - count from 100–1,000 (100, 200, etc.)
 - say the days of the week (Monday, Tuesday, etc.)
 - spell your address
 - say five things in your bag or pocket (some keys, etc.)
- b Complete with *How, What, or Where*. In pairs, ask and answer.
- _____ your surname?
 - _____ do you spell it?
 - _____ are you from?
 - _____ your phone number?
 - _____ your address?

EK 4 : New English File İleri Düzey

Contents			
	Grammar	Vocabulary	Pronunciation
4	What motivates you? <i>discourse markers (1): linkers</i>	work	word stress and rhythm
8	Who am I? <i>less</i>	personality; family	rhythm and intonation
12	Whose language is it? <i>processes</i>	language terminology	sound-spelling relationships
16	Writing: A letter of application		
18	Collocations: English: Family secrets		
20	Review & Check: Grammar and Vocabulary		
2			
24	Once upon a time <i>the past: narrative tenses, used to and would</i>	word building: abstract nouns	word stress with suffixes
28	Are there really 24 hours in a day? <i>distancing</i>	less	linking
32	50 ways to leave your lover <i>get</i>	phrases with get	words and phrases of French origin
32	Writing: An article		
34	Collocations: English: Time and technology		
36	Review & Check: Grammar and Vocabulary		
3			
38	Breaking the silence <i>speculation and deduction</i>	accents and the human voice	collocative clitics
40	Lost in translation <i>adding emphasis (1): inversion</i>	describing looks	words with 'silent' syllables
44	Are you suffering from Alzheimer's? <i>several uses of past tenses</i>	money	er and our
44	Writing: A review		
50	Collocations: English: Women and money		
51	Review & Check: Grammar and Vocabulary		
4			
54	History goes to the movies <i>discourse markers (2): adverbs and adverbial expressions</i>	history and warfare	stress in word families
56	Help yourself! <i>verb + object + infinitive or gerund</i>	compound adjectives	intonation in polite requests
60	Can't live without it <i>conditional sentences</i>	phone language: adjectives + prepositions	words and spelling /ʃ/, /ʒ/, /ʒ/, /ʒ/
64	Writing: Discursive essay (1): a balanced argument		
66	Collocations: English: Fact or fiction?		
67	Review & Check: Grammar and Vocabulary		

Contents			
	Grammar	Vocabulary	Pronunciation
68	Who's in control? <i>permission, obligation, and necessity</i>	word formation: prefixes	intonation in exclamation
72	Just any old bed? <i>verbs of the senses</i>	place and movement	extra stress on important words
76	Trick or treatment? <i>gerunds and infinitives</i>	health and medicine; snakes	word stress
80	Writing: A report		
82	Collocations: English: Art and artists		
83	Review & Check: Grammar and Vocabulary		
5			
84	A meeting experience <i>expressing future plans and arrangements</i>	travel and tourism	homophones
88	Pets and pests <i>ellipsis and substitution</i>	the natural world	weak and strong pronunciation of auxiliary verbs and to
92	The promised land? <i>adding emphasis (2): cleft sentences</i>	words that are often confused	intonation in cleft sentences
96	Writing: Discursive essay (2): taking sides		
98	Collocations: English: Encounters with animals		
99	Review & Check: Grammar and Vocabulary		
6			
100	A recipe for disaster <i>verbs: compound and passive forms</i>	preparing food	-ed adjective endings and linking
104	Spent on trial <i>to and such</i>	word building: adjectives, nouns, and verbs	homographs
108	The funniest joke in the world? <i>comparison</i>	humour	ough and ough
112	Writing: A complaint		
114	Collocations: English: Cooking round the world		
115	Review & Check: Grammar and Vocabulary		
7			
116	Communication		
121	Listening		
126	Grammar Bank		
137	Vocabulary Bank		
140	Sound Bank		

Look out for **Study Link**
This shows you where to find extra material for more practice and revision.

1
A

discourse markers (1): linkers
V verb
P word stress and rhythm

'I owe my success to having listened respectfully to the very best advice, and then going away and doing the exact opposite.'
G. K. Chesterton, English poet and novelist

What motivates you?

1 READING & SPEAKING

- a Think of a person you consider to be successful. What makes you think they are successful? What, in your view, are the reasons for their success?
- b Read the article and match the headings to each paragraph. There is one heading you don't need.
- A** **A fierce spirit**
B **Being my own person**
C **Learning from my mistakes**
D **Needing to show them they were wrong**
E **The courage to set out and seek my fortune**
- c Read the article again and write the initials (e.g. AP) of the person next to the questions below. Who...?
- found it hard to manage on their own
 - was motivated by the same desire until they became successful
 - thinks that a conflict helped them become stronger
 - was made fun of by a member of their family
 - is grateful for something their parents did wrong
 - asked a parent for advice
 - learnt an important lesson from a parent
 - was treated in the same way at school and at work

I didn't get where I am today without...
Successful people talk about their inspiration and motivation

1 Ann Patchett
US novelist

Reading is a terrific motivating force for young creative people and it certainly kept me going right through to the publication of my first novel (I'd been late to learn to read, and as a result the runs of my school in Tennessee had run me down as being somewhere between slow and stupid. They taught me for 12 years and even after I'd caught up and got smarter, I was still thought of as dumb). They'll be sorry when they discover I'm a great writer. I'll say to myself, 'In retirement, the single thing they'll be most proud of will be that they had me as a pupil.' And so it continued right through into the workplace where, in my first teaching job after leaving graduate school, the male head of the department would come to me wherever the moment was and were off. 'Type this up for me, will you, Ann?' he'd say habitually. 'One day.' I would think, piling my book. 'One day...'

Ann Patchett was an **MD** (most times) **MD** graduate school was **MD** - US college for post-graduate studies

2 John Malkovich
US actor, producer, and director

There must have been something unique in, at least, different about me as a boy, because I recall it would sometimes amaze my brother and his friends to throw beer cans at me. Why? Because of the clothes I wore, which they didn't like, or because I wouldn't do whatever it was that they wanted me to, or just because it was fun. But being different is fine. It was my father who encouraged in me the notion that I and I alone am responsible for my own life, for what I do and don't do, for my opinions and beliefs, and it's proved to be a great source of strength. I've often asked if I read and take notice of critics. Which ones? Those who love the work? Who hate it? Or are indifferent? As a director, as in life, you have to know your own mind and be prepared to stick to your guns.

3 Marcus Wareing
UK chef

One of my jobs at Southport Catering College knew Anton Ederjans, the chef at the Savoy, and recommended me to him. I was very nervous of leaving my **comfortable** and coming to London. I was a loner who'd never made friends because I was always working, and I was happy enough being alone and busy. But I did come to London, and even though it was a very tough environment, I worked like a trooper and was very quick to learn. The hardest part was being away from my family and having to deal with other people while having to manage my own interpersonal skills whatever. So I called my dad every day to fill him in on the good and bad, and ask him how he would deal with this or that.

Southport is a town in north-west England, the former city of London's main shopping centre.

4 Paulo Coelho
Brazilian writer

The family is a microcosm of society. It's where your spirit and beliefs are first tested. My mother and father wanted only the best for me and my sister, but had very rigid ideas of what that 'best' should be. For me to become a lawyer or even an engineer would have satisfied them, but a writer? Never. I was a determined and rebellious kid, though, and having failed to change my mind by conventional methods, they looked for more dramatic and extreme ones. **In a sense**, though, I think that for that, I wouldn't have got where I am without fighting to live the life I wanted for myself. I long since forgive them. We all make mistakes, parents included.

- d Talk in small groups.
- From reading the text, what questions do you get of the four people's personalities?
 - Which of them do you most identify with? Why?
 - What or who motivates you...?
 - in your work or studies
 - to improve your English
 - to improve other skills, e.g. sport, music, other activities (give examples)

LEXIS IN CONTEXT

- e Look at the **highlighted** phrases and guess the meaning of the ones you don't know from the context. Then match them to the definitions 1-7.
- _____ to know what you want or like
 - _____ **flip** (informal) refuse to change your mind about sth even when other people are trying to persuade you that you are wrong
 - _____ in one way
 - _____ (colloquial) the working or living environment in which we feel safe and comfortable
 - _____ **be determined** to continue to do sth in a difficult or unpleasant situation
 - _____ **sb** **to tell sb** about what has happened
 - _____ **to match** (with sb) to reach the same level or standard as sb who is better or more advanced

f Choose five more words or phrases from the text that you think are useful for you.

g Read the information about looking up idioms in a dictionary.

Looking up idioms in a dictionary
You will normally find the definition of an idiom under the first 'full' word (noun, verb, adverb or adjective, but NOT prepositions and articles), in a section marked, for example, **idioms**. So the definition of *stick to your guns* will probably be given under *stick*.
▲ After some very common verbs, e.g. *be*, *get* and adjectives, e.g. *good*, *bad*, the idioms are at the end of the entry for the next 'full' word.
Phrasal verbs **seem** are always after the main verb, e.g. *get off* and *get over* would be under *get*.

h Now look at the following idioms with a partner. What do you think they mean? Check with a dictionary.

- spunk your mind mind your own business
cross your mind be in two minds about sth

2 GRAMMAR discourse markers (1): linkers

- a Without looking back at the text, with a partner try to remember how these sentences continue. Don't worry if you can't remember the exact words.
- Ann Patchett:** 'I'd been late to learn to read, and as a result...'
 - John Malkovich:** 'It would sometimes amaze my brother and his friends to throw beer cans at me. Why? Because of...'
 - Marcus Wareing:** 'But I did come to London, and even though... I worked like a trooper and was very quick to learn.'
 - Paulo Coelho:** 'So I called my dad every day to...'
- b Compare your answers with the text.
- c Which of the **bold** linkers in a introduces...?
- a result as a result 3 a purpose
 - a reason 4 a contrast
- d **p.136 Grammar Bank 1A.** Read the rules and do the exercises.
- e **11** Listen to the sentences. When the speakers pause, write down how you think the sentences might continue.
- f **12** Now listen to the whole sentences. Are they similar to what you wrote?

3 SPEAKING & LISTENING

- a A recent survey by Chiaramonte, a British human resources consultancy, established the ten factors that make people happy at work. With a partner, try to agree which are the two most important and the two least important factors.

What makes people happy at work?

- Being part of a successful team.
- Doing something rewarding.
- Doing varied work.
- Earning a competitive salary.
- Doing enjoyable work.
- Feeling that you are making a difference.
- Having a good boss or manager.
- Having a good work-life balance.
- Having friendly, supportive colleagues.
- Having your achievements recognised.

Source: Chiaramonte's Happiness at Work Index

- b The survey also established some other factors related to being happy at work. With your partner, discuss whether you think the following were probably true or false according to the research, and say why.
- Statistically there are more happy people at work than unhappy people.
 - Employees of bigger companies or organisations are happier than those who work for smaller companies.
 - Men are generally happier than women in their work.
 - Full-time workers are happier than part-time workers.
 - People with higher positions in a company are happier than the people below them.
 - The longer you stay in one job, the happier you become.
 - Workers over 55 are the happiest.

- c **14** Now listen to a radio programme about the survey and check your answers to a and b. Were you right?

- d Look at the photos and read the short article about Innocent drinks. Does it look like a company you would like to work for? Why (not)?

Working where the grass is always greener

In a *Sunday Times* survey, Innocent drinks was found to be one of the companies with the happiest employees. The London-based company was set up by three university students in 2000 and started off making smoothies, a drink made with fruit juice and yoghurt. It now employs over 200 people, and has added vegetable pots to its products. The company calls itself 'innocent' because it only uses pure fresh ingredients. Part of its marketing strategy is to use delivery vans which are decorated to look like cows or grassy fields. The company also prides itself on being 'a happy place to work' and 'people-oriented', with a relaxed working environment, which includes having a grass floor in the office!

Why I like working at Innocent

- e **14** Now listen to the second part of the programme where Becka Walton, who works for Innocent drinks, is interviewed. Answer the questions.

- In general, does she agree that there is a happy and relaxed working atmosphere at Innocent drinks?
- Does she mention any downsides?

- f Listen again, pausing after each of Becka's answers. Answer questions 1–6 with a partner:

- What made Becka apply for a job at the company?
- What example does she give of how the company creates a team environment?
- What examples does she give of the relaxed atmosphere?
- What does she say about staff turnover?
- Does she agree that a competitive salary is not an important factor as regards job satisfaction?
- What does Becka say about the company's product?

- g Now listen again with the transcript on page 121. Is there anything you found difficult to understand? Why?

Listening to English in the media

Try to listen to as much English as you can outside class in a format where you can listen to it again, e.g. a website, a podcast, a video clip, or a DVD.

A good way of getting the most out of it is:

- first listen and try to get used to the speaker(s) and get a general idea of what they are talking about,
- then listen again, pausing and checking you understand the main points,
- listen again with a transcript or English subtitles, if they are available, to help you work out what you didn't understand (perhaps because of the speaker's accent or speed, or use of vocabulary).

- h Do Becka's answers confirm that you would / wouldn't like to work for Innocent drinks? Why (not)?

4 VOCABULARY work

- a Match the two halves of the expressions used in the interview.

1 short-term	☐	A balance
2 work-life	☐	B salary
3 working	☐	C turnover
4 fee	☐	D contracts
5 staff	☐	E environment
6 competitive	☐	F manager

- b **14** Listen and check. With a partner, say what you think they mean.

- c **p.157 Vocabulary Bank Work**

- d With a partner, explain the difference between...
- a demanding job and a challenging job
 - wages and salary
 - a profession and a career
 - skills and qualifications
 - being sacked and being made redundant
 - getting a rise and getting promoted
 - good prospects and good opportunities
 - being out of work and being off work

5 PRONUNCIATION word stress and rhythm

- a Underline the stressed syllable in the bold words.
- I managed to get a **challenging** and **motivating** job.
 - I don't have any **qualifications** or **experience**.
 - There's no **job security** and I might be made **redundant**.
 - I've had a very **rewarding** career in **publishing**.
 - The job has a **competitive salary** and **excellent benefits**.
 - It's a **stimulating** working environment with **good opportunities** and **prospects**.
 - The **employees** don't enjoy the work, so it's very **monotonous**.
 - After she **retired**, she did **voluntary work** at her local hospital.

- b **14** Listen and check.

- c Listen again and focus on the rhythm of the sentences. Which words are **not** stressed in the sentences? Practise saying the sentences with good stress and rhythm.

6 SPEAKING

- a Think about two jobs you could talk about. Use the questions below to help you. Add any other information that you think would be relevant. Use the words and phrases in **Vocabulary Bank H3** to help you.

A job you would love to do

What do you think the advantages of the job would be? What makes you think you might be good at it? Do you know anyone who does it? Can you think of any drawbacks?

A job you would hate to do

What do you think the downsides of the job would be? Do you know anyone who does it? Have you ever done anything similar? Can you think of any positive sides of the job?

- b **14** Listen to two people doing the task. What pros and cons do they mention? What two 'noises' do they use to give themselves time to think?

- c Work in groups of three. Take turns to describe the jobs you would love to do.

- d Now do the same for the jobs you would hate to do.

- e Decide which of the jobs described you think is the most attractive.

1

B

C *have*
V personality, family
P rhythm and intonation

Who am I?

You learned that you can tell a lot about a person by the way he / she handles these three things: a rainy day, lost luggage, and tangled Christmas tree lights.
 40yo Algerian US traveler

1 READING & SPEAKING

- 1 Look at the adjectives of personality below. With a partner, say if you consider them to be positive or negative qualities, and why. Would you use any of them to describe yourself?
- cautious conscientious curious easy-going independent logical loyal mature quiet rebellious self-sufficient sensitive*
- 2 With a partner, read the questionnaire on page 9 and each circle the answer that best describes you. Try to guess the meaning of any unfamiliar words or expressions.
- 3 **Communication** Who are *P* & *R*? Find out what personality type you and your partner have and read the descriptions. How accurate do you think the description of your personality is?

LEXIS IN CONTEXT

Collocation

Collocation is the way words combine to provide natural-sounding speech and writing, e.g. we say a rough diary, not an impressive diary. Noticing and recording words that go together will improve the accuracy and fluency of your speaking and writing.

- 4 Complete the questions with a verb from the list in the right form. All these collocations appear in 'Who's your personality type?'
- catch face get go with hurt keep make plan tell*

- Do you usually _____ your holidays a long time *in advance*, or at the last minute?
- What do you do if you're reading a text in English and you _____ stuck on a particular word?
- Do you always _____ sure that you have your mobile with you when you leave the house?
- When you're shopping for clothes, do you usually buy the first thing that _____ your eye, or do you look at a lot of things before you make a decision?
- When you have to make a decision, do you usually _____ your gut feeling, or do you ask other people for advice?
- Do you tend to _____ problems head-on, or do you try to avoid conflict?
- In what situations do you think it's better to _____ a white lie, in order not to _____ people's feelings?
- When you reply to a friend's email, do you usually write a list or _____ it short?

- 5 Ask and answer the questions with a partner.

Choose five more words or phrases from the questionnaire that you think are useful for you.

2 GRAMMAR *have*

- a Match sentences 1-8 with A-H.

- He's not very sociable.
- My dad's so absent-minded!
- My brother-in-law's not very ambitious.
- He's a bit of a hypocrite.
- My nephew is a bit egotistic.
- He's incredibly impatient.
- Chris is an individual!
- I think our boss is rather mean.

- A I think it's because he hasn't got any brothers or sisters.
 B He often has a drink with us, but he never pays.
 C He's got to make an effort to be more open-minded.
 D He has a real tendency to argue with people in authority.
 E He has been working in the same job for 13 years.
 F He hasn't been to a party for ages.
 G He has to write everything down otherwise he forgets it.
 H He has his blood pressure checked every week.

- b With a partner, look at sentences A-H and answer the questions.

- In which sentences is *have* a) a main verb b) an auxiliary verb?
- What implications does this have for making questions and negatives?

- c **Op.137 Grammar Bank 18.** Read the rules and do the exercises.

- d With a partner, for each of the sentences below say if it's true for you or not and why.

- I can't bear having my photo taken, and I'd hate to have any portrait painted.
- I've got loads of friends online (some of whom I've never met), but I've only got a few close friends who I see regularly face to face.
- I've never ever bought a CD from a shop. I downloaded all my music from the internet.
- I'm very competitive. Whenever I play a sport or game I always have to win.
- I've got to find a way to do more exercise. I'm seriously unfit.
- I have a few possessions that are really important to me and that I would hate to lose.
- I've been learning English for so long that I now find it difficult to motivate myself.

3 **SONG** *The Logical Song*

WHAT'S YOUR PERSONALITY TYPE?

PLANNER OR SPONTANEOUS

- Are you...?
 - a perfectionist who hates leaving things unfinished
 - someone who hates being under pressure and tends to over-prepare
 - a bit disorganized and forgetful
 - someone who puts things off until the last minute
- Imagine you have bought a piece of self-assembly furniture (e.g. a wardrobe or a cabinet). Which of these are you more likely to do?
 - Check that you have all the items and the tools you need before you start.
 - Carefully read the instructions and follow them to the letter.
 - Quickly read through the instructions to get the basic idea of what you have to do.
 - Start assembling straight away. Check the instructions only if you get stuck.
- Before you go on holiday, which of these do you do?
 - Plan every detail of your holiday.
 - Put together a rough itinerary, but make sure you've left plenty of free time.
 - Get an idea of what sort of things you can do, but not make a decision until you get there.
 - Book the holiday at the last minute and plan hardly anything in advance.

FACTS OR IDEAS

- Communication** What can you see? *p.116*
 Which option best describes what you wrote down?
 - It's basically a list of what appears in the picture.
 - It tells the story of what's happening in the picture.
 - It tries to explain what the picture means.
 - It's a lot of ideas that the picture made you think of.
- You need to give a friend directions to your house. Do you...?
 - write down a list of detailed directions
 - send a link to Google Maps
 - give rough directions
 - draw a simple map showing only the basic directions
- When you go shopping in the supermarket, do you...?
 - always go down the same aisles in the same order
 - carefully check prices and compare products
 - buy whatever catches your eye
 - go round a different way each time, according to what you want to buy

HEADS OR HEARTS

- If an argument starts when you are with friends, do you...?
 - face it head-on and say what you think
 - try to find a solution yourself
 - try to keep everyone happy
 - do anything to avoid hurting people's feelings
- Imagine you had the choice between two flats to rent. Would you...?
 - write down what your ideal flat would be like and then see which one was most similar
 - make a list of the pros and cons of each one
 - just go with your gut feeling
 - consider carefully how each flat would affect other members of your family
- Imagine a friend of yours started going out with a new partner and they asked you for your opinion. If you really didn't like them, would you...?
 - tell them exactly what you thought
 - be honest, but as tactful as possible
 - try to avoid answering the question directly
 - tell a 'white lie'

EXTROVERT OR INTROVERT

- You are out with a group of friends. Do you...?
 - say hardly anything
 - say a bit less than most people
 - talk quite a lot
 - do nearly all the talking
- When you meet a new group of people, do you...?
 - try to stay with people you already know
 - have to think hard about how to keep the conversation going
 - try to get to know as many people as possible
 - just try to enjoy yourself
- If the phone rings when you are in the middle of something, do you...?
 - ignore it and carry on with what you're doing
 - answer it quickly, but say you'll call back
 - have a conversation, but make sure you keep it short
 - welcome the interruption and enjoy a nice long chat

4 LISTENING & SPEAKING

- 4 Look at the painting *The Family of Carlos IV* by Goya and answer the questions with a partner, giving your reasons.
- In the painting you can see the king, the queen, and their six children (three sons and three daughters). Who do you think is the eldest son and how is the throne?
 - Now try to identify the king's sister and brother. Which ones do you think they are?
 - Who do you think the woman (3) is and why might she be looking away?
 - The queen's brother is also in the picture. Who do you think he is?
 - Who do you think is probably the most important person in the family?
 - Who do you think the man (2) in the background on the left might be?
- b **CD** Listen to an audio guide telling you about the painting and check your answers to a.
- c Listen again. Which of the king's children...?
A	Fernando	B	Maria Isabel	C	Francisco
D	Carlota	E	Maria Luisa		
- married a relative
 - eventually became a king / queen
 - had a similar personality to their mother
 - did not look like their father
 - married several times
- d Imagine that you are going to have a portrait of your family painted. Decide who you want in it and where they are going to stand, and make a rough diagram.
- e Show the diagram to your partner and explain who the people are and say something about each of them, including their personality.

5 VOCABULARY family

- a Look at the family portrait again. What is the relationship between...?
- 10 and 7 brother-in-law and sister-in-law
- 9 and 12 _____
- 8 and 4 _____
- 13 and 4 _____
- b **CD** p.158 Vocabulary Bank Family.
- c Test your memory. Do the quiz with a partner.

Family quiz

What do you call...?

- your grandmother's mother
- all your relatives, including aunts, uncles, cousins, etc.
- a family where there is only a mother or a father

What's the difference between...?

- a stepbrother and a half-brother
- a nuclear family and an extended family
- to take after your father and look like your father

Replace the highlighted phrase with an idiom.

- My sister and my cousin **don't speak to each other**.
- My brother and I **don't have the same opinions** about politics.
- Who is the **dominant partner** in their marriage?
- They're a **strange family**. I'm sure they have a few **dark secrets**.

- d Answer the questions below with a partner. Try to use the bold words.
- Who do you **take after** in your family? In what way?
 - Who are you **closest to** in your family?
 - Is there anyone in your family you **don't get on with**?
 - Are there any subjects on which you **don't see eye to eye** with other members of your family?
 - Are there any people in your family who aren't **on speaking terms**?
 - Are there any **physical characteristics** which **run in your family**?
 - How often do you have **family get-togethers**? Do you enjoy them?
 - Is there a **black sheep** in your family?

6 PRONUNCIATION & SPEAKING rhythm and intonation

- a Work in groups of three or four. You are going to debate some of the topics below. Each student must choose a different topic and make brief notes about what he or she thinks.

Children are left far too much on their own nowadays. It would be better if one parent didn't work and stayed at home until the children leave school.

Working parents should not use their own parents to look after their children. Grandparents should be allowed to relax and enjoy their retirement.

Your parents brought you up, so it's your responsibility to look after them when they're old.

In the 21st century, friends are the new family.

It's better to be an only child than to have brothers and sisters. You get all your parents' love and attention.

The family is a trap from which it can be difficult to escape.

- b **CD** Listen to the phrases and underline the stressed syllables. Then listen again and repeat them, copying the rhythm and intonation.

agreeing

- I quite agree.
- I totally agree.
- That's what I think, too.
- Absolutely!

half-agreeing

- I take your point, but...
- I see what you mean, but...
- I agree up to a point, but...

disagreeing

- I completely disagree.
- I don't agree at all.

- c Have a short debate on the topics you have each chosen. The person who made the notes should give their opinion first, and then the rest of the group say what they think. Try to use language from the box in b to agree or disagree with the other people in your group.

1 C

G grammar
V language terminology
P sound-spelling relationships

Whose language is it?

'If English is supposed to be the lingua franca, how come there's no word in English for lingua franca?'
GROSS

1 READING & SPEAKING

- a Do you think these statements are probably true or false?
- 40% of the world's population can communicate in English reasonably well.
 - Most conversations in English today are between non-native speakers.
 - In business meetings and international conferences conducted in English, non-native speakers prefer it when there is no native speaker present.
- b Read the first part of the article 'Whose language?' and check your answers to a.

- c Before you read the second part of the article, with a partner correct the mistakes in sentences 1–6 below. Do you ever make any of these mistakes? How important do you think they are?
- I think the film start at 8:00.
 - 'Is there restaurant in the hood?'
 - I think the women normally talk faster than the men.
 - My friend gave me some very good advices.
 - I phoned to my brother but his mobile was switched off.
 - We discussed about global warming in class yesterday.
- d Now read the second part of the article and answer the questions.
- Which of the mistakes in sentences 1–6 above are mentioned in the text?
 - Does the writer of the article think that grammatical correctness matters a) in written English b) in spoken English?

Whose language?

How many people can speak English? Some experts estimate that 1.5 billion people – around one-quarter of the world's population – can communicate reasonably well in English. Never in recorded history has a language been as widely spoken as English is today. The reason why millions are learning it is simple: it is the language of international business and therefore the key to prosperity. It is not just that multinational companies such as Microsoft, Google, and Vodafone **conduct** their business in English. It is the language in which the Chinese speak to Brazilians and Germans to Indonesians.

David Graddol, the author of *English Now*, says it is bringing to **view** the story of English simply as a triumph for its native speakers in North America, Britain and Ireland, and Australasia – but that would be a mistake. Global English has entered a more complex phase, changing in ways that the English-speaking countries cannot control and might not like.

An important question one might ask is: whose English will it be in the future? Non-native speakers now outnumber native English speakers by three to one. The majority of encounters in English today take place between non-native speakers. According to David Graddol, many business meetings held in English appear to run more smoothly when there are no native English speakers present. This is because native speakers are often **poor** at ensuring that they are understood in international discussions. They tend to think they need to avoid longer Latin-based words, but in fact comprehension problems are more often caused by their use of colloquial English, especially idioms, metaphors, and phrasal verbs. On one occasion, at an international student conference in Amsterdam, conducted in English, the only British representative was asked to be 'less English' so that the others could understand him.

Philippa Barbara Seidlhofer, Professor of English and Applied Linguistics at the University of Vienna, records and **transcribes** spoken English interactions between speakers of the language around the world. She says her team has noticed that non-native speakers are varying standard English grammar in several ways. Even the most competent speakers sometimes omit the 's' in the third person singular, Many **omit** definite and indefinite articles where they are **required** in standard English, or put them in where standard English does not use them. Nouns that are not plural in native-speaker English are used as plurals by non-native speakers (e.g. 'informations', 'knowledges', 'lectures'). Other variations include 'make a discussion', 'discuss about something', or 'phone to somebody'.

Many native English speakers will insist that these are not variations, they are mistakes. 'Knowledges' and 'phone to somebody' are simply wrong. Many non-native speakers who teach English around the world would agree. But language changes, and so do the **rules** of grammatical correctness.

Those who insist on standard English grammar **remain** in a powerful position. Academics who want their work published in international journals have to **adhere** to the grammatical rules followed by native English-speaking elites.

But spoken English is another matter. Why should non-native speakers bother with what native speakers regard as correct? Their main aim, after all, is to be understood by one another, and in most cases there is no native speaker present.

Professor Seidlhofer says, 'I think that what we are looking at is the emergence of a new international attitude, the recognition and awareness that in many international contexts non-native speakers do not need to speak like native speakers, to compare themselves to them, and **that** always feel "less good".'

LEXIS IN CONTEXT

Being aware of register

When you read a formal text you will find words and phrases which the dictionary will list as formal. When you record them, make a note of the neutral / informal alternative, e.g. *envisure* (formal), *make sure* (neutral).

- a Look at the **highlighted** words in both parts of the text. They are all formal register. Match them to their neutral equivalents below.

- _____ verb to be (stiff)
- _____ adv. but
- _____ verb to do
- _____ verb to follow
- _____ noun idea
- _____ verb to leave out
- _____ verb to need
- _____ verb to look at
- _____ adv. so
- _____ verb to write down

- b Answer the questions in small groups.

- To what extent do you agree that...?
 - when non-native speakers of English talk to each other, they should not worry about making mistakes as long as they can communicate
 - non-native speakers do not need to speak like native speakers, nor should they feel inferior to them
 - certain grammar mistakes should be considered 'varieties' of English, not 'mistakes'
- How important is it to you to be able to...?
 - speak English accurately
 - write accurately in English
 - pass international exams in English
 - read academic texts or literature in English
 - communicate with native speakers of English
 - communicate with non-native speakers of English

2 GRAMMAR pronouns

- a Are the **bold** pronouns (✓) right or wrong (✗)? Correct any mistakes. Which of the mistakes (if any) do you think interfere with communication?
- Can the person who has not switched off their phone please do so immediately?
 - It used to be a cinema near here, but it closed down.
 - We've known each other for years, since we were children.
 - I never use an electric razor when I shave myself. I prefer the old-fashioned sort.
 - Two men were sitting in the café, talking to themselves about the match.
 - David himself admitted that he should never have spoken to her like that.
 - They have a terrible relationship. They don't understand one other at all.
 - One never knows what the future holds.

- b p.128 Grammar Bank 1C. Read the rules and do the exercises.

3 SPEAKING

- a Look at some useful phrases for giving your opinions in English. Underline the word(s) in each phrase that you think has extra stress. Listen and check.

Emphasizing that something is your own opinion

1. I'll say that...	6. In my view...
2. If you ask me...	7. I feel that...
3. Personally, I think that...	8. My feeling is that...
4. Personally speaking...	9. As far as I'm concerned...
5. In my opinion...	

- b Read some comments from around the world about learning or using English. Compare with a partner and say if you think the situation is the same or different in your country, and how you feel about it. Use the expressions from a.

'If you ask me, the one thing that would really improve the level of English here would be if they stopped dubbing all the American programmes on TV and at the cinema, and had them in English with subtitles. But I don't think they'll ever do it. The politicians wouldn't dare!'
Rafael, Spain

'In my opinion, nowadays people in public life really ought to be able to speak good English. I feel really embarrassed when I hear how some of our politicians or sportspeople speak.'

Marc, Grenoble, France

'Personally I think that pop groups in my country shouldn't sing in English. I mean, I know it's more universal, but... they aren't English, and not everybody in Hungary understands English. I think they should sing in Hungarian.'

Anna, Hungary

'In some secondary schools in my country they are now teaching other subjects like maths and science in English, apart from the normal English language classes. In general I think it's a really good idea – as long as the teachers' English is good, of course.'

Kristina, Brest, Czech Republic

'In Italy they use a lot of English words like weekend, stress, OK, cool, know-how, words like that. Personally I don't think we ought to use our own words for these things, not just because we're Italian. And people even use some words which don't exist, like feeling, when the English word is juggling.'

Paolo, Milan, Italy

4 LISTENING & SPEAKING

- a You're going to hear Zoltán from Hungary and Cristina from Argentina, who both live in the UK, talking about their experiences of being non-native speakers of English. Before you listen, check you understand the words in the glossary.

Glasgow a large city in Scotland

BBC English / Standard English English as spoken with a 'standard' pronunciation which corresponds to the pronunciation given in a dictionary

General American US English as spoken with a 'standard' pronunciation which corresponds to the pronunciation given in a dictionary

RP (Received Pronunciation) the pronunciation of British English considered to be 'best' or 'most correct', being originally first used by educated speakers in southern England

Scottish a way of speaking English typical in Scotland

General a way of speaking English typical from the east to and around Newcastle, in the north-west of England

University of Michigan a university in the mid-west of the USA

The Simpsons a very well-known US cartoon series

- b Answer the following questions with a partner.

- Do you find it easier to understand native or non-native speakers of English?
- How do you feel about having your English corrected?

- c (14') Now listen to Cristina and Zoltán answer the questions. What do they say? Who do you identify with most? Why?

Cristina

Zoltán

- d Answer the following questions with a partner.

- Do you have any funny or embarrassing stories related to misunderstanding someone?
- Is there anything you still find difficult about English?

- e (14') Now listen to Cristina and Zoltán answering the questions. What anecdotes do they tell? What do they still find difficult? Do you agree with them about what is difficult?

5 VOCABULARY language terminology

- a Match the words to their definitions.

collocation colloquial on a slope a metaphor a phrasal verb register slang a synonym

1 _____ mean a group of words whose meaning is different from the meanings of the individual words, e.g. *put your foot in it* (= to say something inappropriate and embarrassing)

2 _____ mean a frequent combination of words in a language. Often they are the only possible combination to express a concept, e.g. *heavy rain* (not strong rain)

3 _____ mean the style of written or spoken language that is appropriate to the situation (formal, informal, neutral), e.g. *Can you lend me five quid?* (informal). Should you require further assistance... (formal)

4 _____ mean a verb combined with an adverb or preposition, or sometimes both, to give a new meaning, e.g. *three weeks' holiday*, *made up for*

5 _____ mean very informal sounds and expressions that are more common in spoken language, especially used by a particular group of people, e.g. teenagers. They often go in and out of fashion very quickly. They can sometimes cause offence. *I had to work hard. I didn't have enough dosh* (= money) for a taxi.

6 _____ are (of) linguistic words and phrases used in conversation or writing to friends but not in formal speech or writing, e.g. *kid* (= children), *you know what I mean*, etc.

7 _____ mean a word or expression that has the same or nearly the same meaning as another, e.g. *happy* / *gladly*

8 _____ mean a word or phrase not used literally, but used to describe sth / sb in a more graphic way and to make the description more powerful, e.g. *When she heard the described ring, she flew to open it* (= she ran fast, she didn't hesitate to)

- b Do the Language quiz on page 15 with a partner. All the words and expressions are from File 1.

Language quiz

1 Idioms

Can you remember what these idioms mean?

- If you really think you're right, you should **stick to your guns**.
- When you talk to your boss, I think you might to **spill your guts**.
- It started to rain **harden**, but we pulled our legs and carried on.
- My husband and I **start** see eye to eye about our children's education.
- I don't think there's any doubt about who **seems the winner** in their marriage!

2 Phrasal verbs

Replace the word or phrase in italics with a phrasal verb which means the same. Use the **bold verb**.

- I've missed a few classes or I'll need to get back to the same level as the other students. **catch**
- We'll have to postpone the meeting until next week. **put**
- Your daughter doesn't look or behave like you at all. **take**
- After her mother died, she was cared for until she was older by her grandmothers. **bring**
- My son wants to be a pilot when he becomes an adult. **grow**

3 Synonyms and register

- a Match the words or expressions 1-6 with synonyms A-F.

1 one	☐	A follow
2 so	☐	B jolly
3 because of	☐	C last
4 benefits	☐	D consequently
5 well	☐	E you
6 however	☐	F owing to
7 adhere to	☐	G require
8 need	☐	H leave out

- b Which word is more formal in each pair?

4 Collocation

Circle the right word in each pair.

- Upple / completely disagree with you
- He really **felt** / **disregard** my feelings when he criticized the way I dressed.
- I'm very **near** / **close** to my cousin Claudia – we tell each other everything.
- I've got some **dislike** / **like** relations in Australia, but I've never met them.
- The main **disadvantage** / **advantage** of working here is that there's no job **stability** / **security**.

6 PRONUNCIATION sound-spelling relationships

According to research, when a non-native speaker is talking to another person in English, the main reason for a breakdown in communication is incorrect pronunciation, often the mispronunciation of individual sounds.

Although many people think that English pronunciation has no rules, especially as regards sound and spelling, estimates suggest that around 80% of words are pronounced according to a rule or pattern.

- a With a partner look at the groups of words and say them aloud. Are the **pink** letters all pronounced the same, or is one word different? Circle the different word if there is one.

- 1 /h/ **h**urt **h**air **h**obby **h**ardly **h**imself
- 2 /aʊ/ **h**ow **h**ow **h**ow **h**ow **h**ow **h**ow
- 3 /aɪ/ **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh
- 4 /w/ **h**ow **h**ow **h**ow **h**ow **h**ow **h**ow
- 5 /i:/ **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh
- 6 /ɪ/ **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh
- 7 /u:/ **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh
- 8 /e/ **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh
- 9 /o:/ **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh
- 10 /ɪ/ **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh **h**igh

- b (14') Listen and check. What's the pronunciation rule? Can you think of any more exceptions?

- c Cover the phonetics and definitions, and use your instinct to say the words below. Then uncover and check the pronunciation and meaning.

what

Trans verb, noun a week 1 to cause, or make sth move around quickly in a circle or to a particular direction 2 to see

you

2nd pron noun a person 1 the other of the two boxes at the bottom of the face that comes the verb and shows what you talk or do

wasn't

2nd pron verb, noun a person 1 (of) the practice of showing respect for God, or a god, by saying prayers, singing with others, etc.

hierarchy

1 (noun) noun a noun 1 (of) a system, especially in a society or organization, in which people are organized into different levels of importance from highest to lowest

Key success factors

- conveying a positive image of yourself without appearing arrogant
- using appropriate professional-sounding language
- avoiding basic mistakes which will make you look careless

ANALYSING A MODEL TEXT

- a You see the following advertisement on a UK world music festival website. Would you be interested in applying for the job? Why (not)?

Stewards required to work at Festival UK, a well known world music festival event in the west of England from August 3rd to 7th.

Responsibilities

To ensure the safety and comfort of the public and to assist in the running of a successful festival.

To reduce any crowd-related problems, including maintaining a state of calm to minimise any injury.

To prevent unauthorised access to the site by members of the public.

Requirements

You must be aged 18 or over on the date of the festival and be eligible to work in the UK.

You must be fit and healthy and able to work in a demanding atmosphere.

You should have a high level of English, and some experience of dealing with the public.

How to apply

Email your CV to Emma Richards (E.Richards@festivaluk.co.uk).

- b Read the first draft of an email written in response to the advertisement. What information does Karl give in the three main paragraphs?

To:	E.Richards@festivaluk.co.uk
From:	Karl Fischer
Subject:	Application

Hi
Dear Mrs Richards,

My name is Karl Fischer. I am writing to apply for the post of steward advertised in the Festival UK website.

I am a first year student at the University of Berlin and I am doing a degree in physical education. I have a high level of spoken English (C1 on the CEFR) as I lived in the United States during six months as part of an exchange programme between my school and a High school in Utah. I had an American girlfriend during this period but we broke up when I came home.

As you will see from my CV, I have some relevant experience because I have worked for the last three summers helping to organise a tennis tournament in my town, Chemnitz. I was in charge of selling tickets at the entrance gate, so I am used to handling money and, on occasion, having to refuse people entry. The tournament organizer would be happy to provide a reference. He is in fact distantly related to my mother.

I am very enthusiastic on world music, and would welcome the chance to be part of this event. I believe I would be suitable for the job advertised as, apart of my experience, I am a very cheerful and extrovert person and get on well with people. Friends describe me as being calm and patient, and I think I would be able to cope if I had to deal with angry or difficult members of the public. I would definitely know how to look after myself if I got into a fight!

I attach a full CV, and if you require any further information, I would be happy to provide it. I would also be grateful if you could send me an information regarding accommodation during the festival. I look forward to hearing from you.

Yours sincerely,
Karl Fischer

Improving your first draft

Check your piece of writing for correct paragraphing, mistakes, irrelevant information, over-long sentences, and language which is in an inappropriate register.

- c Read the draft again and try to improve it.
- 1 Cross out three sentences (not including the example) which are irrelevant or inappropriate.
 - 2 Try to find and correct 12 mistakes in spelling (including capital letters), grammar, and vocabulary.
- d Do you think the festival organizers would have given him an interview if he had sent his first draft?

USEFUL LANGUAGE

e Look at 1–10 below. Without looking back at the draft, can you remember how Karl expressed these ideas in a less informal way? Use the bold word(s) to help you. Then look at the text again to check your answers.

- 1 This letter is to ask you to give me the job as a steward. **APPLY**
(I am writing to apply for the post of steward.)
- 2 I'm in my last year at uni and I'm doing PE. **FINAL YEAR / DEGREE**
- 3 I can speak English very well. **HIGH**
- 4 I've done this sort of job before. **RELEVANT**
- 5 My job was to sell tickets. **CHARGE**
- 6 It'd love to work at the festival. **WELCOME**
- 7 I think I'll be good at this job. **SUITABLE**
- 8 If you need to know anything else, I'll tell you. **REQUEST / PROVIDE**
- 9 Let me have some information about accommodation. **GRATEFUL**
- 10 Hope to hear from you soon! **FORWARD**

PLANNING WHAT TO WRITE

Brainstorm the content

- a Read the job advertisement below and underline the information you will need to respond to. Then make notes about:
- what personal information you think you need to include
 - any relevant experience or qualifications you have
 - what aspects of your personality you think would make you suitable for the job, and how you could illustrate them.

Do you want to work for us?
Are you the right person for the job?

We are looking for fun, energetic, experienced people of any age to work as camp monitors at our day and residential summer camps in July and / or August. Children are aged between 7 and 15, and take part in a wide range of sports and activities from swimming and water sports to survival skills and cooking. Do you enjoy working with children? Are you good at working in a team? Do you have any relevant experience or qualifications? Do you speak English either as a first language or fluently?

You can earn between £200 and £300 per week (food and accommodation provided). Minimum contract: one month.

Interested? Send an email, brief CV, and photo to Richard Cunningham at summercamp@itit.com

- b Compare notes with a partner, and discuss how relevant you think each other's information is, what you think you should leave out, and what else you might want to include.

TIPS for writing a covering letter / email to apply for a job, grant, etc.

- Make sure you use appropriate sentences to open the letter.
- Organise the main body of the letter into clear paragraphs.
- Make sure you use a suitable style.

Don't use contractions or very informal expressions.

Use formal vocabulary where appropriate, e.g. require instead of need, as instead of because.

The use of a conditional can often make a request sound more polite, e.g. I would be grateful if... I would welcome the chance to...

- When you say why you think you are suitable for the job, don't 'over-sell' yourself. Be factual and positive, but not arrogant.
- Make sure you use the appropriate phrases to close the letter.

WRITING

You have decided to apply for the job advertised above. Write a covering letter or email. It should be approximately 250 words.

DRAFT your letter:

- Write an introductory sentence to explain why you are writing.
- Paragraph 1: give relevant personal information.
- Paragraph 2: talk about relevant experience and qualifications you have.
- Paragraph 3: explain why you think you would be suitable for the job.
- Write a closing sentence.

EDIT the letter, deleting any irrelevant information, and making sure it is the right length.

CHECK the letter for mistakes in grammar, spelling, punctuation, and register.

THE INTERVIEW

- 4 You are going to listen to an interview with David Shepherd, an amateur genealogist who, together with his wife, has spent many years researching his family tree. Before you listen, read the glossary and look at how the words are pronounced to help you understand what he says.

parish /ˈpærɪʃ/ was an area that had its own church and that a priest is responsible for

register /ˈrɪdʒɪstər/ was a book containing an official record of names and dates, e.g. births, marriages, and deaths

search /sɜːtʃ/ was a part of a tree that grows out of the main stem, a group of members of a family that all have the same ancestor

the 1911 census /ˈtʃensɪs/ was the record of all the population in this case of the UK in 1911, and where they were living, now available on the Internet

twins /ˈtwɪnz/ were one of those children born at the same time to the same mother

Dick Shepherd /dɪk ˈʃepərd/ was a famous highwayman. Dick was used to steal from travellers on public roads who were travelling in the early 18th century

- d 147 Listen and complete the phrases with two or three words. What do you think they mean?

COMMON EXPRESSIONS AND IDIOMS

- ...which was fine, but also vastly it's so much simpler now.
- ...you can usually get back to the
- ...there's *no*, absolutely no way I can find out, so
- You have to give up on it and you and think, 'Is there any way I could find out?'
- ...there might be some possibility of seeing if they were around somewhere then, but that's
- ...but if he is, I haven't got

- e Why do you think David Shepherd's father never told him about his other brothers and sisters? Do you know of any families that have a skeleton in the cupboard?

- c 148 Listen and complete the phrases with two or three words. What do you think they mean?

COMMON PHRASES

- Not actually.
- Probably my grandfather on my father's side - he died when I was
- I think my grandmother on my mother's side also did some research
- ...we've done some research on my mother's side, less on my father's side, which is a mystery.

- d Answer the questions in a with a partner.

GRAMMAR

- a Complete the sentences with one word.

- Everybody seemed to enjoy the barbecue even the weather wasn't very satisfactory.
- Will the person who has left one of personal belongings at the security check please go back and collect it?
- If you've to be at the airport at 7.00, you ought to call the taxi now.
- This street looks so different from when I was a child. Didn't use to be a sweetshop on the corner?
- If we lived a bit nearer another, we'd probably spend more time together.
- The Chinese economy is growing and a result the standard of living in China is rising.
- I always find Maggie rather reserved - she never talks about
- She wore a baggy dress people wouldn't notice that she had put on weight.
- We need to the heating repaired soon, before it starts getting cold.
- We were very delayed of an accident on the motorway.

- b Rewrite the sentences using the bold word(s).

- I've broken my glasses. I need to pay someone to mend them. **HAVE**
I've broken my glasses. I need
- If you learn a few phrases, the local people will appreciate it. **ONE**
..... the local people will appreciate it.
- They managed to get to the meeting on time even though the traffic was heavy. **DESPITE**
They managed to get to the meeting on time
- It was foggy so the flight was cancelled. **DUE**
The flight
- Joe sees Martha about twice a month. **EACH**
Joe and Martha about twice a month.
- The children managed to wrap the present on their own. **BY**
The children managed to wrap the present
- The last time I saw him was in 1998. **SEEN**
I 1998.
- She wore dark glasses so that she wouldn't be recognized. **SO AS**
She wore dark glasses
- If we buy a dishwasher, it won't be necessary to do the washing up. **HAVE**
If we buy a dishwasher
- She doesn't have any pictures yet so her flat looks a bit bare. **GOT**
She so her flat looks a bit bare.

VOCABULARY

- a Complete the idioms.

- I know you don't want my mother to come and stay, but you'll just have to get your and put up with it.
- Don't worry about what other people think. You need to know your own
- He's got a terrible temper. In fact it runs in the family, because his dad's just the same.
- Lucy definitely wears the in that marriage. Tom lets her walk all over him.
- I know I'm right and even if everyone in the company disagrees I'm going to stick to my
- My brothers are always falling out. In fact they're out on speaking at the moment.

- b Circle the right word.

- She'd like to have a **career** / **profession** in show business.
- It's a **part-time** / **temporary** job - I only work mornings.
- Your sisters are so **like** / **alike** - they could be twins!
- My father remarried and had two girls with his second wife, so I've got two **half-sisters** / **step-sisters**.
- She doesn't **look after** / **look like** either of her parents. She's quite reserved, and they're both really outgoing.
- 'Pay' is a **synonym** / **metaphor** for 'salary', but it's more informal.

- c Complete with the right preposition or adverb.

- Who's in charge the sales conference this year?
- She's been school for such a long time it will be hard to catch with the others when she goes back.
- My mother was quite ill when I was a child so I was mainly brought by my grandmother.
- Can we get the meeting till next week? I've got too much work on at the moment.
- If you go and talk to Marion, she'll fill you about how the sales campaign has gone.
- I think we need to deal this situation head It's no good just hoping it will go away.

- d Complete the sentences with an adjective formed from the bold verb.

- I'm really excited about my new post. It's but I'm sure that I am going to enjoy it. **CHALLENGE**
- They're a very family - you don't ever want to play cards with them! **COMPLETE**
- They set up an IT company, but it was and it closed down last year. **SUCCESS**
- She was a very teenager and was always arguing with her parents. **REBEL**
- The annual family get-together was actually quite this year. **ENJOY**
- I do the same thing every day. It's an incredibly job. **REPEAT**

IN THE STREET

- a 148 You are going to hear four people talking about their family trees. What three questions do they answer? Who has personally done some research into their family tree? Who seems to know least about it?

Sheila

Nancy

Dix

Irene

- b Listen again. Who ...?

- knows more about their family on their mother's side
- thinks that one of their grandmothers probably had a difficult life
- is of mixed descent
- has a parent who has done some research into the family tree
- had a grandfather who had a very successful career
- would like to know what pastimes one of their ancestors had
- has a grandparent who left written records of their early life

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Nadide Güher ERER
Doğum Yeri ve Tarihi : Adapazarı / 1973

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı (1991-1995)

Yüksek Lisans Öğrenimi: Bilkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi (2005-2006)

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Ana Bilim Dalı (2008-2011)

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce, Almanca, Fransızca, Rusça

Bilimsel Faaliyetleri : ---

İş Deneyimi

Özel Atafen Lisesi (1996-1998)
Özel Marmara Lisesi (1998-1999)
Bilkent Üniversitesi İngilizce Meslek Yüksek Okulu (2000-2001)
Hacettepe Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu Modern Diller Birimi (2001-halen)

Stajlar : ---

Projeler : ---

Çalıştığı Kurumlar : Özel Atafen Lisesi, Özel Marmara Lisesi, Bilkent Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi

İletişim

E-Posta Adresi : guher73@gmail.com
Tarih : 21.6.2011